

Străjer în calea furtunilor

Cadran militar buzoian

Anul X, nr. 20, decembrie 2016

1 DECEMBRIE - ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Străjer în calea furtunilor

Adresa:

Buzău, str. Unirii nr. 140
Tel. 0735233264
www.fundatia-averescu.ro

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Președinte:

gl.mr.dr. Petrică-Lucian Foca

Redactor-șef:

col. Liviu Corciu

Redactor-șef adjunct:

Emil Niculescu

Secretar de redacție:

plt.adj.pr. Sandu Popa

Colectiv redacțional:

gl.mr.(r) prof.univ.dr. Visarion Neagoe

col. dr. Mircea Tănase

col. Liviu Corciu

Prelucrare grafică și procesare text:

m.m. cls.I Iulian Cadulencu

Corectură:

plt.adj.pr. Sandu Popa

Difuzare:

plt.maj. Daniel Galavan

Tipar: EditGraph, Buzău

ISSN: 1843-4045

Autorilor le revine responsabilitatea pentru conținutul lucrărilor publicate, precum și pentru formele grafice folosite, prescurtări, indicații bibliografice, transliterări etc.

Revista pune la dispoziția celor interesați spații de publicitate.

Numărul curent al revistei se găsește pe site-ul fundației, în format pdf.

Coperta 1

Militari din Batalionul de Vânători de Munte la poalele Cetății Neamțului - <http://www.mesagerulde-covasna.ro/educatie-cultura/trecut-au-batalioane-romane-carpatii/>

Coperta 4

Aspect din cadrul ceremoniilor militare dedicate Centenarului Armatei a 2-a
foto: Toni Ene

SUMAR

- EDITORIAL -

- General-maior dr. Petrică-Lucian Foca - *1916, toamna pătimirii noastre* (1)

- AGENDA FUNDAȚIEI -

- Locotenent-colonel Toni Ene, *Armata a 2-a - Divizia 2 Infanterie „Getica” - un secol de trăiri* (2)

- EVENIMENT -

- Locotenent-colonel Toni Ene, *Erou Necunoscut - simbol al eroismului național* (10)
- *Pe urmele străbunilor, la Roșia* (11)

- TEATRELE DE OPERAȚII -

- Colonel dr. Mircea Tănase, *De la București la Kandahar* (13)

- ISTORIE, CULTURĂ -

- Locotenent-colonel Cristian Cîrjău, *Dacii liberi la est și sud de Carpați (Carpai în județul Buzău)* (19)
- Colonel Liviu Corciu, *Intrarea României în Primul Război Mondial* (28)
- Conf. univ. dr. Constantin I. Stan, *Marele Cartier General român la Buzău (noiembrie 1916)* (33)
- Emil Niculescu, *Bătălia Râmnicului sau Bătălia de Crăciun* (36)
- Viorel Frîncu, *Avocatul Mihail Cerchez - promotor al aeronauticii românești și fondator al publicației Aviațiunea* (44)
- Colonel Liviu Corciu, *Dreptul Administrativ Militar - noțiuni privitoare la aplicarea principiilor de drept în administrația militară* (50)
- Colonel Liviu Corciu, *Condiția subofițerului german în perioada interbelică* (53)
- Locotenent-colonel Mircea Mărcoiu, *Calul de samar* (56)
- Căpitan Măianu Ion, *Un episod de război din forțarea Nistrului de către Vânătorii de Munte* (57)
- Colonel dr. Vasile Cerbu, *Batalionul 404 Cercetare - structură cu adevărat de legendă a Armatei României - de la origini și până la desființarea sa bizară* (60)
- *Raftul cu cărți* (73)

- TEORIE MILITARĂ -

- Colonel Georgetel Oprean, *Arta de a comanda - Instrucțiunile date de Mareșalul de Belle-Isle contelui de Jisor, fiul său, cu ocazia numirii acestuia comandant de regiment în Campagne* (79)
- General-maior dr. Petrică-Lucian Foca, colonel dr. Vasile Cerbu, *Greșeli de-a lungul istoriei în interpretarea informațiilor - lecții „poate” învățate (1)* (82)
- General-maior dr. Petrică-Lucian Foca, colonel dr. Vasile Cerbu, *Crimeea - pivot al securității Mării Negre* (86)

- AREALUL BUZOIAN -

- Plutonier adjutant principal Sandu Popa, *Pietroasele - istorie și arhitectură* (91)

- MOZAIC BUZOIAN -

- Locotenent-colonel Toni Ene, *Comemorarea eroilor de la Deleni* (93)
- Locotenent-colonel Toni Ene, *25 octombrie - Ziua Armatei României* (94)
- Locotenent-colonel Toni Ene, *Donez din dragoste de țară* (96)
- Locotenent-colonel Toni Ene, *Reconstituirea marșului vânătorilor de munte* (97)
- *Ne-au sosit la redacție* (98)

Revista se difuzează structurilor militare din Buzău, asociațiilor partenere și instituțiilor publice interesate.

Centenar comemorativ

1916, TOAMNA PĂTIMIRII NOASTRE

Intrarea României în război, de partea Antantei, împotriva Puterilor Centrale, (cu acestea Casa noastră Regală avea vechi -1883 - și secrete tratate militare), survenea după doi ani de neutralitate în care, atitudinea curtenitoare a celor două tabere beligerante ne permisesse obținerea de furnituri și tehnică militară de la ambele. Pe termen lung, acest aparent avantaj își va arăta cheresteaua de „cal troian”, diversitatea tipurilor de armament și muniții producând blocaje și disfuncții. Ampla lungime a fronturilor pe care armata română trebuia să le acopere în campania anului 1916 era „blindată” cu scrupuloase negocieri politice prin care lui Brătianu i se dădeau următoarele asigurări: Rusia va sprijini ofensiva de eliberare a Transilvaniei, pe tot frontul austro-ungar și efective ale oștirii țariste, estimate la 42.000 de militari (două divizii de infanterie și una de cavalerie vor acționa alături de trupele române și o divizie sârbă în spațiul dintre Dunăre și Marea Neagră); armata română va fi aprovizionată ritmic, prin Rusia, cu armament și muniții (300 de tone pe zi); Armata de Salonic, comandată de generalul Saraille, va deschide un nou front în Balcani. Rând pe rând aceste teoretice atuuri vor claca la întâlnirea cu realitatea: atitudinea rezervată a slavilor din nord față de frații lor sud-dunăreni, bulgarii, au făcut ca pe frontul dobrogean, să se ajungă la proximitatea unei poziții de non-combat, aprovizionarea cu tehnică militară să sufere de nejustificate sincope, francezii debarcați în Grecia să încremenească pe poziții. Mai mult, pierderile Antantei pe frontul de vest au permis Comandamentului Superior German să transfere importante forțe pe frontul din est, trupe trecute prin botezul de foc și cu o experiență a ofensivelor dar și a războiului „de poziții” de doi ani.

Raportul de forțe era net în favoarea Puterilor Centrale. Ofensiva bulgaro-germano-turcă de pe frontul de sud, căderea Turtucaiei, ratarea „Operațiunii Flămânda”, șovăieli decizionale în

luptele purtate în zona Sibiu-Câineni au fost tot atâția ghimpi în coroana umilințelor pe care am purtat-o în acea toamnă a pătimirilor din 1916. După 21 noiembrie, ca o consecință a pierderii bătăliei de pe Argeș-Neajlov (locuri de istorică rezonanță – cel mai înalt Ordin de război instituit de regele Ferdinand era „Mihai Viteazul”), armata română începe retragerea generală spre est, îndeaproape urmărită de inamic, făcând eforturi supraomenești spre a nu fi încercuită și capturată.

Pe buzele luptătorilor din coloanele în retragere, așa cum mărturisea sublocotenentul Pamfil Șeicaru, în volumul „România în Marele Război”, se putea citi cuvântul „trădare”.

Bătălia Râmnicului Sărat, care a durat șase zile (9-14 decembrie) a fost ultima tentativă de oprire a ofensivei germane, sub enorma presiune exercitată de zece divizii inamice, aflate sub comanda generalului Mackensen, cel supranumit „spărgătorul de fronturi”.

Ca urmare a eroismului soldatului român, armatele adverse se aflau, în ultimele zile ale anului 1916, la limita epuizării, pe aliniamentul văilor Șușiței, Putnei și Siretului, unde frontul va „îngheța”, pe tot parcursul iernii 1916-1917. De prisos să zugrăvim starea de spirit a armatei noastre, căreia i se sugera de către ruși, ca zonă „de refacere” dislocarea la Rostov pe Don. Înfrântă, dar nu nimicită, armata română a reușit să renască, precum legendara pasăre Phoenix, din propria-i cenușă, pregătind triumphiul de foc al verii următoare, tripleta sacrificiului și bravurii: Mărăști, Mărășești, Oituz.

În ranița săracă a combatanților de pe frontul Moldovei, unde Armata a 2-a, sub comanda generalului Alexandru Averescu, a rămas în contact nemijlocit cu adversarul, se afla testamentara promisiune a lui Petru Rareș, rostită tot la un moment de grea cumpănă: „Vom fi ce am fost și mai mult decât atât!”.

General-maior dr. Petrică-Lucian Foca

Armata a 2-a - Divizia 2 Infanterie „Getica” - un secol de trăiri -

„... FLAMURA CEA MARE TRICOLORĂ A NAȚIUNII ROMÂNE SĂ FLUTURE PE CEL MAI ÎNALT VÂRF DIN JUDEȚUL BUZĂU ÎN SEMN AL CINSTIRII EROILOR BRAVEI ARMATE A 2-A CARE S-AU JERTFIT PENTRU ȚARĂ ȘI POPOR ...”, sunt cuvintele pe care eroul român din Afganistan, plutonier-adjutant principal, Florinel Enache, le-a rostit atunci când a înmănat Drapelul Național al României locotenent-colonelului Cristi Mănăilă, care, a parcurs pe bicicletă un traseu simbol (de aproximativ 130 de kilometri), urmând o ceremonie militară în care a fost arborat Drapelul încredințat pe Vârful Penteleu (cel mai înalt vârf montan din județul Buzău).

Totodată, a fost dezvelită și o placă comemorativă dedicată cinstirii eroilor români care au plătit tributul de sânge pentru țară și neam.

Această cursă a făcut parte din suita de manifestări dedicate aniversării a 100 de ani de la înființarea Armatei a 2-a.

Locotenent-colonel Toni ENE

În cadrul activităților dedicate Centenarului Armatei a 2-a, în data de 16 august 2016, s-a desfășurat în localitatea SIRIU, o ceremonie militară și religioasă, la Monumentul „Ostașului Erou”.

După oficierea serviciului religios, alocuțiunilor invitaților și intonarea de către muzica militară a „Imnului Eroilor”, a urmat un moment literar-muzical interpretat de către elevii Școlii Gimnaziale din localitatea Siriu.

Prezent la activitate, alături de autoritățile locale și județene, comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, general-maior dr. Petrică-Lucian Foca, a transmis participanților la ceremonie:

...aici, în această zonă, Armata a 2-a română, reconstituită după retragerea de la Brașov și pusă sub

comanda generalului Averescu, avea dispusă în prima linie Divizia a 6-a, în trecătorile Buzăului și Tabla Buții.

Atașamentul față de țară, dârzenia, disciplina, simțul datoriei și al onoarei militare sunt valori pe care le-au apărât pe câmpurile de luptă și le-au afirmat cu tărie decenii la rând.

Tot aici, pe crestele acestor munți, Armata română, a plătit tributul de sânge, iar „Cimitirul Eroilor” din localitate păstrează amprenta jertfei noastre pe aceste meleaguri.

Ceremonia s-a încheiat cu defilarea gărzii de onoare.

Locotenent-colonel Toni ENE

Seara de 16 august, a fost dedicată evenimentelor culturale desfășurate în municipiul Buzău, alături de cetățenii urbei, menite a marca aniversarea Centenarului Armatei a 2-a.

Evenimentul a fost unul de amploare, de o înaltă ținută artistică, mixând un concert de gală a muzicilor reunite ale Diviziei 2 Infanterie „Getica” cu o fascinantă reprezentație a Ansamblului Cultural „Tomis” din Constanța.

Astfel, publicul buzoian a urmărit, în Piața Dacia, muzicile

militare din garnizoanele Buzău, Focșani și Brăila, formații cunoscute pentru repertoriul bogat dar și pentru participările la festivalurile naționale și internaționale ale muzicilor militare. Repertoriul ales a purtat spectatorii pe ritmuri de muzică ostășească, marșuri și muzică de promenadă. Trebuie să menționăm și show-urile care au combinat muzica cu mișcările artistice ale fanfarelor.

După exercițiul de îndemânare drill-team executat de militarii din garnizoana Buzău, a urmat

reprezentația artiștilor constănțeni care au adus o explozie de culoare și de dinamică, reînviind în scene de luptă, cumplita înclăștare a dacilor și romanilor. Personajele prezentate au impresionat audiența fie că erau soldați romani sau daci, gladiatori, meșteșugari antici prin originalitatea costumelor, coborând toate aceste personaje din cărțile de istorie în mijlocul oamenilor.

Locotenent-colonel Toni ENE

În cadrul activităților dedicate Centenarului Armatei a 2-a, la Comandamentul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, s-a desfășurat o ceremonie militară, în cadrul căreia *Drapelul de Luptă* al diviziei, a fost decorat cu *Emblema de Onoare a Statului Major General*, *Emblema de Onoare a Forțelor Navale* și *Emblema de Onoare a Forțelor Aeriene*.

Tot în cadrul acestei ceremonii a fost dezvelit un ansamblu monumental. Acesta este dispus de o parte și de alta a intrării în comandament.

În partea stângă, este montată o placă de marmură pe care a fost înscrisă evoluția structurii, de la Armata a 2-a, la cea actuală, Divizia 2 Infanterie „Getica”, și se termină cu o mini coloană a infinitului.

În partea dreaptă, este montată o placă de marmură pe care sunt înscrise cuvintele mareșalului Alexandru Averescu: „... Armata a 2-a, prin soliditatea ei neîntrecută și prin spiritul ei de sacrificiu mai presus de orice laudă, va ști a se menține necontenit și neclintit la înălțimea gloriosului ei trecut ...”, și se termină cu un vultur de bronz.

Tot în partea dreaptă se află aplicate, în conturul unei hărți a României, principalele bătălii purtate de Armata a 2-a.

În cuvântul său, comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, general-maior dr. Petrică-Lucian Foca a specificat: „... Prin dezvelirea acestui ansamblu monumental, ridicat cu ocazia Centenarului Armatei a 2-a, încercăm să realizăm o punte între generațiile de ieri și cele de astăzi ...”.

La activitate au participat reprezentanți ai autorităților locale, veterani de război, cadre militare în activitate și în rezervă.

Locotenent-colonel Toni ENE

Simpozionul cu tema „Armata a 2-a - Divizia 2 Infanterie „Getica”, un secol de trăiri”, s-a desfășurat la sala Teatrului „George Ciprian” din Buzău, unde s-au prezentat aspecte relevante referitoare la evoluția Armatei a 2-a, astăzi Divizia 2 Infanterie „Getica”, în cei 100 de ani de existență.

În cuvântul său, comandantul diviziei a precizat „... se pare că provocările prezentului sunt atât de presante și importante, încât de mulți ori suntem obligați să formulăm un răspuns înainte de a ne confrunta cu semnele unui viitor care stă mai ales sub semnul incertitudinii...”.

În cadrul simpozionului au conferențiat: col. (r) prof. univ. dr. Petre Otu - „Armata a 2-a în Primul Război Mondial”, gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe - „Participarea militarilor români în teatrele de operații”.

Totodată, au avut loc și două lansări de carte: „Armata a 2-a drum de glorie” și „Armata în județul Buzău”.

Gl. mr. dr. Petrică-Lucian Foca, col. dr. Vasile Cerbu și plt. adj. pr. Nicolae Hulub, „Armata a 2-a, drum de glorie”, Buzău, Editura „Editgraph”, 2016, 414 p.

Simpozionul s-a încheiat cu un moment artistic susținut de către artiștii ai Centrului Cultural „Alexandru Marghiloman” din Buzău.

Tot cu ocazia acestor evenimente importante pentru militarii buzoieni, Muzeul Județean Buzău a găzduit expoziția eveniment „Armata a 2-a Centenar (1916-2016)”. Expoziția a fost organizată în colaborare cu Divizia 2 Infanterie „Getica”, Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I” din București și filiala din Constanța, Muzeul Municipal Câmpulung Muscel, Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” și a cuprins, pe lângă obiecte de patrimoniu din colecțiile muzeelor mai sus amintite și obiecte militare rare și interesante din colecții particulare. În expunere s-au aflat: numeroase distincții militare (ordine, medalii, decorații, brevete) obținute de buzoieni, și nu numai, pentru fapte de arme; uniforme și accesorii militare din Primul și Al Doilea Război Mondial, din perioada comunistă și o uniformă recentă aparținând forțelor

speciale ce participă în teatrele de operații, arme albe și de foc, steaguri, aparate de comunicații și transmisiuni (mașina germană de criptat *Enigma*, telefoane de campanie, stații radio, manipuloare militare Morse, teleimprimator și altele).

În expoziție au rulat filmele documentare: „Onoare și Patrie - Mareșalul Alexandru Averescu”, un film biografic ce prezintă cariera militară a Mareșalului Averescu, comandantul Armatei a 2-a în Primul Război Mondial; „Căzut la datorie”, regia Gabriel Cobaslian, dedicat sublocotenentului post-mortem Narcis Șonei, căzut la datorie în aprilie 2005, pe timpul unei misiuni în Afganistan. Documentarul a fost răsplătit cu Marele Premiu al Festivalului Internațional de Film *Eserciti e Popoli* în Italia.

Tot în data de 17 august 2016, ora 12.00, la Muzeul Județean Buzău, a fost vernisată și expoziția *România - N.A.T.O. - de la parteneriat la alianța în lupta împotriva terorismului, pentru o lume mai sigură și mai bună*, având ca temă contribuția militarilor români în teatrele de operații NATO, pe parcursul celor 12 ani de prezență românească în Organizația Tratatului Atlanticului de Nord. Au fost redat momente semnificative și contexte diverse, militare și sociale, din realitatea cotidiană a militarilor romani, aflați în misiuni NATO.

Expoziția, compusă din 38 de bannere, a fost realizată de către muzeograful Valeria Bălescu de la Muzeul Militar Național.

Locotenent-colonel Toni ENE

Fundația „Mareșal Alexandru Averescu”, coord. Gl. mr. dr. Petrică-Lucian Foca, „Armata în județul Buzău. O retrospectivă istorică”, 2 vol. Buzău, Editura „Editgraph”, 2016, 394 p. + 512 p.

Manifestările dedicate Centenarului Armatei a 2-a, au continuat, în după-amiaza zilei de 17 august, de această dată în Parcul Crâng, loc unde a fost prezentată o expoziție de echipamente, armament și tehnică militară din dotarea structurilor Diviziei 2 Infanterie „Getica”. Ansamblul Cultural „Tomis”, din Constanța a prezentat ateliere antice de pielărie, fierărie, ceramică și pictură și au gătit la o bucătărie tradițională.

Festivitățile, din data de 17 august, dedicate Centenarului Armatei a 2-a, s-au încheiat printr-un spectacol susținut, la Teatrul *George Ciprian* din municipiul Buzău, de către Ansamblul artistic *Doina* al Armatei. Sala s-a dovedit a fi neîncăpătoare pentru cei care au vrut să asculte renumitul colectiv de artiști. Muzică de cea mai bună calitate, populară și ușoară, precum și vocile de excepție au întregit minunatul moment artistic. Preț de două ore, artiștii ansamblului, remarcăm aici pe Oana Sîrbu și Ilie Roșu, au încântat numerosul public. La concert au participat militarii garnizoanei Buzău, autorități locale, dar și un numeros public buzoian, care a dorit să vadă un spectacol încântător.

Eroul Necunoscut

simbol al eroismului național

În perioada 28 septembrie - 16 octombrie 2016, Muzeul Județean Buzău a găzduit fotoexpoziția itinerantă „Eroul Necunoscut - simbol al eroismului național”.

Evenimentul a fost organizat în colaborare cu Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I” București, Fundația „Mareșal Alexandru Averescu”, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”-filiala Buzău și Asociația Națională a Veteranilor de Război - filiala Buzău.

La vernisajul expoziției din data de 28 septembrie a participat comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, general-maior dr. Petrică-Lucian Foca, reprezentanți ai autorităților locale, cadre militare active, în rezervă și retragere, veterani de război, elevi ai școlilor din municipiul Buzău, un numeros public.

Despre fotoexpoziția itinerantă le-a vorbit invitaților muzeograful Valeria Bălescu, de la Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I” din București.

„Eroul Necunoscut al României” este chintesența tuturor eroilor neamului care, de-a lungul timpului, s-au jertfit pentru mărețele idealuri naționale de dreptate, libertate, independență, unitate. Istoria acestei instituții se poate identifica cu aceea a întregii țări. *Eroul Necunoscut* a fost desemnat dintre jertfele primului război mondial, după înfăptuirea mărețului ideal național - ROMÂNIA MARE, a cunoscut surghiunul după cel de-al Doilea Război Mondial, în urma persecuțiilor comuniste, iar onoarea i-a fost reabilitată după evenimentele istorice din Decembrie 1989. *Eroul Necunoscut* a fost desemnat în ziua de 14 mai 1923, pe pământul Mărășeștilor.

Dintre cele 10 sicrie cu eroi necunoscuți, aduse de pe toate fronturile importante din țară, copilul de trupă Amilcar Săndulescu l-a desemnat ca fiind „tatăl” său. Astfel, *Eroul Necunoscut al României* ar putea fi cel adus de pe fronturile din Moldova, de la: Mărăști, Mărășești, Oituz (Cireșoia), Poieni (Tg. Ocna); din Basarabia - de la Cernăuți; sau cel de la Ciucea, din Transilvania; ori de la Rașovița (Gorj - pentru frontul de la Jiu); de la Bălăria (Vlașca), de la Azuga (Prahova) sau Topraisar - pentru frontul din Dobrogea.

După alegere, *Eroul Necunoscut* a fost adus în București și depus pentru pelerinajul celor mulți la Biserica „Mihai Vodă”. Apoi, pe 17 mai 1923, de *Înălțarea Domnului*, zi legiferată ca *Ziua Eroilor*, a fost înhumat în Parcul Carol, pe terasa „Cuza-Vodă” a Muzeului Militar Național. Acolo a sălășluit până în 1958, când regimul comunist l-a strămutat în Parcul Central al Mausoleului Eroilor neamului de la Mărășești. A trebuit un alt tribut de sânge, din partea altor eroi, ca nedreptatea să poată fi înlăturată. Jertfele Revoluției din Decembrie 1989, deschizând drumul spre democrație, au dat posibilitatea organelor competente să ia o decizie reparatorie și în privința Mormântului Eroului Necunoscut. În urma ceremoniilor din septembrie și octombrie 1991, Eroul Necunoscut a fost strămutat în București, fiind înhumat în capătul aleii centrale din Parcul Carol. Doar în noiembrie 2006 a fost amplasat chiar pe locul ce-i fusese hărăzit, în 1923. Așadar, prin *Eroul Necunoscut*, simbol al eroismului național, pentru totdeauna vom cinsti memoria eroilor români căzuți pe câmpurile Patriei și nu numai, pentru propășirea neamului românesc!

Locotenent-colonel Toni Ene

Pe urmele străbunilor, la Roșia

În data de 9 septembrie 2016, s-au împlinit 100 de ani de la începutul Bătăliei Sibiului, una dintre primele mari confruntări ale Armatei Române de la intrarea României în Războiul de Întregire Națională 1916-1918.

Cu această ocazie, vineri, 9 septembrie 2016, structurile militare din garnizoana Sibiu sub conducerea comandantului garnizoanei, general de brigadă prof.univ. dr. ing. Ghiță Bârsan, în colaborare cu Instituția Prefectului Județului Sibiu, Consiliul Județean Sibiu, Primăria Municipiului Sibiu, Mitropolia Ardealului, autorități publice din Județul Buzău și Fundației „Mareșal Alexandru Averescu” din Buzău reprezentată de președintele acesteia, general maior dr. Petrică-Lucian Foca, au organizat la Cimitirul eroilor din Dealul Dăii, Ceremonia de depuneri de coroane și jerbe de flori cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la *Atacul de noapte din Dealul Roșia* (Rotenberg).

În cadrul manifestării elevii Maria Drenea și Dragoș Melinte au dat citire unui material privind semnificației zilei de 9 septembrie în conștiința tuturor românilor:

Astăzi, 9 septembrie 2016, se împlinesc 100 de ani de la începutul Bătăliei Sibiului, una dintre primele mari confruntări ale Armatei Române de la intrarea României în Războiul de Întregire națională -1916-1918.

Unul dintre punctele cele mai importante ale frontului din jurul Sibiului se afla aici, pe dealurile Gușteriței, Dăii și Roșiei. Aici, a avut loc una dintre cele mai sângeroase bătălii ale Războiului Întregirii naționale. Dealurile din sud-estul Sibiului au fost asaltate de Regimentul 48 Infanterie Buzău. Eroismul soldaților din acest regiment s-a făcut cu prețul unor pierderi umane și materiale considerabile.

La scurt timp după terminarea războiului, pe întreg cuprinsul României, s-a cinstit memoria celor dispăruți prin ridicarea de monumente.

De amenajarea cimitirului din Dealul Dăii s-a îngrijit Asociația „Mormintele Eroilor” din Buzău, care a constituit un comitet de inițiativă format din patru căpitani în rezervă care au luat parte la luptele purtate de Regimentul 48 Infanterie

Buzău și care au scăpat cu viață din acele eroice confruntări.

Pe 20 august 1922 comitetul de inițiativă a adresat Primăriei Municipiului Sibiu o cerere scrisă prin care solicitau sprijin în vederea pregătirii și desfășurării unui ceremonial militar și a unui serviciu religios ce urmau să aibă loc la data de 9 septembrie 1923 când se împlineau 7 ani de la eroicele bătălii la care a luat parte Regimentul 48 Infanterie Buzău. Cererea a fost însoțită și de un emoționant apel adresat populației orașului Sibiu, în care se spunea: «Iubiți cetățeni: Fiii acestui județ Buzău, ce făceau parte din Regimentul 48 Infanterie, și-au vărsat din belșug sângele lor, pe câmpul de luptă, în Atacul de noapte de la Rotenberg (Roșia), Daia și Noul Săsesc pentru întregirea neamului românesc (...)»

Comitetul de inițiativă a hotărât ca, în ziua de 9 septembrie 1923, să se officieze un serviciu divin și un parastas în localitatea Daia, dar și pe locul unde s-a dat lupta și, unde s-a vărsat sângele buzoian înroșind dealul, să se pună piatra fundamentală a unui monument ca semn de prețuire și adâncă recunoștință pentru cei care și-au dat viața pentru neam și țară.

La începutul lunii noiembrie 1923, amenajarea cimitirului a fost finalizată în forma în care dăinuiește și în prezent. În anul următor, 1924, a fost sfințit de către Mitropolitul Ardealului, care a participat alături de autoritățile locale la un emoționant ceremonial militar și religios. De atunci și până în anul 1940, în fiecare an, de Ziua Eroilor și de Ziua Marii Uniri, s-au desfășurat ceremoniale religioase și ostășești, s-au depus coroane și jerbe de flori. În perioada regimului totalitar, serviciul

divin oficiat de Ziua Eroilor a fost exclus de la astfel de ceremoniale.

Sacrificiul acestor eroi ai României din Regimentul 48 Infanterie nu a fost uitat. În memoria celor care, mai presus decât viața lor, au pus neamul și țara, la împlinirea a 95 de ani de la «Atacul de noapte din Dealul Roșia», reprezentanții structurilor militare din garnizoana Sibiu, ai Diviziei 2 Infanterie „Getica”, ai Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”, Prefecturilor Sibiu și Buzău a fost dezvelită o placă comemorativă.

Acum, la Centenarul Primului Război Mondial, cinștim memoria faptelor de arme ale înaintașilor noștri prin sfințirea acestui monument ridicat prin grija primăriei și consiliului local Roșia.

Se cuvine să plecăm o clipă fruntea în fața jertfei supreme de care au dat dovadă ostașii români pentru realizarea idealurilor mărețe la care au visat generații întregi - făurirea statului român modern și independent în granițele lui străbune.

Glorie eternă eroilor neamului românesc!

**Redacția
foto: Academia Forțelor
Terestre -Sibiu**

De la București la Kandahar

(fragment din lucrarea în pregătire București–Kandahar, dus-întors)

----- Colonel Mircea Tănase, Statul Major General

Am decolat de la Otopeni duminică, 30 ianuarie 2011, la 13.30, cu un C-130 Hercules, un bătrân căraș al aerului, de o vârstă cu mine, după numărul lui de înmatriculare, 6166. Eu născut și el făcut în '61, secolul trecut. Mergem împreună spre o altfel de lume, de dincolo de cea a noastră, *civilizată*, cum ne place să-i spunem cu atâta nonșalanță. Însoțesc un detașament de militari români dintr-un batalion de parașutiști în misiune în Afganistan. Ei vor rămâne 6 luni în teatrul de operații, eu mă voi întoarce, poate tot cu avionul ăsta, peste două săptămâni, după rotirea efectivelor, cu un alt detașament care și-a încheiat misiunea.

Datorită unor *intervenții la nivel înalt*, am obținut încredințarea comandantului aeronavei să văd decolarea din cabină. După rulajul spre capătul de est al pistei de la Otopeni, avionul s-a umflat în aripi, a luat în piept panta de decolare și, după ce a depășit șoseaua București-Ploiești, și-a întors gâtul spre stânga și în câteva zeci de secunde s-a așezat deja pe direcția de drum, spre Constanța și Marea Neagră, pe deasupra acesteia de la vest la est, Georgia, Azerbaidjan, Marea Caspică, Turkmenistan, Sudul Afganistanului.

De sus, de la aproape șapte mii de metri, pe care avionul i-a atins deja la Urziceni, Câmpia Română pare, sub zăpada acestui sfârșit de ianuarie, o foaie de hartă la scară foarte mică, cu localitățile, drumurile, râurile și pădurile desenate și hașurate cu un creion negru. Ialomița își împletește firul în partea stângă a drumului nostru și ne părăsește peste puțin timp, urcând și pierzându-se în Bărăgan spre întâlnirea cu Dunărea aproape de podul de la Giurgeni. *Autostrada Soarelui* ține drumul drept spre Dunăre, frângându-și raza într-o ușoară acoladă înainte de Fetești, spre a nu tăia pista aerodromului de la Borcea. De aici, de sus, vedem fluviul de dinainte de Călărași și până aproape de Brăila, cu marele lui opt desenat de cele două brațe care se despart la Ostrov, strâng între ele Balta Ialomiței, se adună la Giurgeni și se desfac din nou spre a îmbrățișa Balta Brăilei până la Măcin. Își vede apoi de drum spre Brăila, Galați și mai departe, la dreapta, spre Tulcea și Sulina, dar noi nu-l mai vedem, pentru că pe acolo se adună cerul și pământul într-o ceață care ne ascunde și fluviul și linia de orizont.

Trecem apa Dunării pe deasupra celor două poduri de la Fetești și Cernavodă și ținem în continuare linia canalului dobrogean până la țărnul mării. În stânga acestei linii de apă se deslușesc siluetele albe ale turbinelor eoliene din Dobrogea, moriști care ar trebui să macine vântul și să dea curent electric, dar nu le văd învârtindu-se, probabil vântul nu bate astăzi destul de tare. Curând se vede clar linia litoralului românesc, suntem deasupra Constanței, de pe partea mea văd nordul orașului, cu linia subțire a țărmului de la Mamaia, un fir de pământ între mare și lacul Sutghiol, și firul canalului care ocolește, în linii frânte, lacul și Năvodarii pe la nord, după care cotește brusc la dreapta făcând mal comun cu marea la Midia.

Zburăm la 23.000, apoi la 25.000 de picioare, după cum indică altimetrele, adică peste 8.000 de metri, cu 185 noduri pe oră, și dacă un nod are 1852 de metri, avem aproape 345 km pe oră. O viteză destul de mare, dar puțin sesizabilă de la înălțimea asta, dat fiind că reperele sunt mult prea jos și de aceea avem impresia că avionul mai mult stă în loc, deși motoarele torc uniform și-și înfig tirbușoanele elicelor în ogorul aerian, trăgând după ele cutia asta mare în care, în ciuda zgomotului aproape insuportabil, băieții își fac de lucru, iar cei mai pragmatici chiar vor să nu treacă timpul acesta degeaba și se străduiesc să doarmă. Cu siguranță vor reuși, căci drumul e destul de lung. În cabină atmosfera e puțin mai prietenoasă, echipajul s-a relaxat după ce a ridicat nava la înălțimea de

plutire și a pus-o pe direcție, cred că acum își face treaba pilotul automat, băiatul acela care nu se vede, dar care ține cârma dreaptă și apasă pe accelerație atât cât îi trebuie avionului să-și păstreze constante înălțimea și viteza.

Curând, țărmul Mării Negre se pierde în urmă, albastrul vinețiu al apei nu este tulburat de nimic, poate doar unul-două vase care lasă în urmă o ușoară dără alburie, mergem de ceva timp deasupra acestui covor albastru care, iată, începe să fie pestrițat de câțiva vălătuci alburii, ca niște ciuperci uriașe de vată care se adună din ce în ce mai multe în fața noastră. Curând albastrul mării este invadat de acești nori care, de aici, de sus, par un câmp acoperit de omăt proaspăt, vălurit de un vânt ușor. Linia de orizont, frontiera dintre cele două lumi, începe să nu se mai distingă clar, cerul însă capătă nuanțe mai închise, iar spre apus, în spatele nostru, irizări violete. Ținem tot timpul direcția est, mergem în sens invers soarelui, el își vede de drum deasupra Europei spre Atlantic, noi ne înfundăm în noaptea Orientului. Sigur, până la destinație vom pierde câteva ore din viață, dar le vom recupera la întoarcere, când ne vom așeza iar existența după fusul nostru orar.

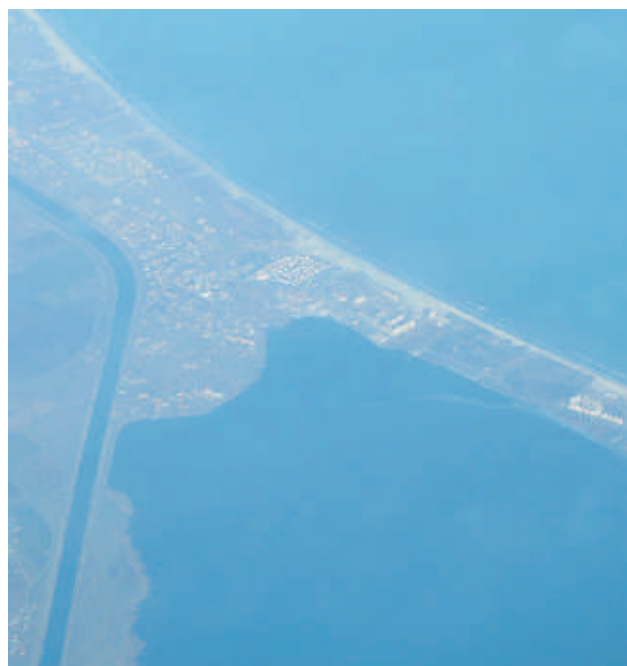
La un moment dat, deasupra noastră, în stânga, trece un avion comercial, care se grăbește să prindă soarele din urmă. Puțin mai târziu, o linie taie în două întinsul alb de sub noi, o imagine ciudată, a cărei explicație o aflăm când vedem din nou deasupra noastră un nou *pasager* a cărui dără de condensare se interpune între soare și nori, lăsând această umbră.

Noaptea se lasă parcă brusc, e clar că mergem în întâmpinarea întunericii, prin geamurile cabinei nu mai zărim aproape nimic, parcă s-au mățuit, totuși lumina caldă a aparatelor de bord și torsul monoton al motoarelor creează în cabină o atmosferă caldă, oarecum familiară și, dacă n-am ști că suntem la peste 8.000 de metri deasupra mării, ne-am putea simți chiar confortabil. Și de ce n-ar fi, mai ales că atitudinea degajată a echipajului îndeamnă la aceasta.

Ceasurile arată 17.00, ora noastră, vom ajunge la Baku, capitala Azerbaidjanului, la 18.00, dar probabil după ceasul lor va fi 20.00, cred că deja am depășit țărmul asiatic al Mării Negre, stratul de nori este gros și nu vedem nimic jos, ba nu, se zăresc, ici-colo, câteva *spinări* de munți mânjite cu zăpadă.

În sala avionului băieții dorm, unora însă nu le este somn sau nu pot dormi în zgomotul hangarului ăsta și-și omoară timpul jucând cărți, unii însă chiar citesc sau, cei care mai au curent în baterii, butonează laptopurile. În partea din spate containerele cu materiale paletizate, printre ele și sacii noștri, întregesc imaginea de cărauș al aerului pe care i-au creat-o americanii avionului acesta.

Pe la 17.30 scaunele se lasă ușor sub noi, semn că avionul pierde din înălțime. După ce a alunecat de

câteva ori pe derdelușul de aer, căscând ochii unora care n-au mai zburat până acum, avionul s-a așezat sigur pe el pe panta de coborâre. Undeva, în marginea de sus a parbrizelor se înfiripă o geană de lumină care dă speranță de pământ locuit. Lumina s-a mărit treptat și a venit spre noi până am început să deslușim orașul. Ne-am apropiat, coborând în același timp, până ce am fixat pe parbriz crucea luminată de la capătul pistei. În dreapta avem orașul, un alambic de străzi și bulevarde luminate și de clădiri care cresc continuu, în timp ce pista urcă spre noi până se lipește de roțile avionului. Aterizare ușoară, elegantă, pe linia becurilor verzi de pe axa pistei, urmează rulajul în urma unui turism *Follow-me* până la bretelă, parcare, stop motoare, un autobuz care ne duce până la aerogară, controlul de rigoare la porțile de intrare.

O oră și jumătate în Aeroportul din Baku, modern, occidental, curat, neaglomerat, femei frumoase și bărbați eleganți, cu trăsături euroasiatice, suntem în Azerbaidjan, pe malul Caspicii. Câteva magazine – *duty-free* – scumpe, cu mărci occidentale consacrate, ceasuri, bijuterii, poate doar țigările și băuturile mai ieftine decât la noi, dar nu mă preocupă. Și chiar nu cumpără nimeni, băieții știu că în Afganistan țigările sunt și mai ieftine. Iar băutura nu este permisă în teatrul de operații.

Timpul a trecut repede, din nou la autobuz, îmbarcarea în avionul care a decolat la fel de elegant, lăsând orașul jos și înfigându-se hotărât în noapte, spre inima Orientului Mijlociu. Am luat cu mine, în minte, de la Baku două imagini sau reclame afișate în aerogară. *Baku-orașul alb*, o superbă reprezentare grafică a unui ansamblu arhitectural, dominat central de două turnuri din sticlă ca două coloane din mineral șlefuit, mărginit în partea de sus cu apele Caspicii, în

care lenevesc câteva ambarcațiuni albe. O imagine aproape ireală, care mi-a stăruit mult timp în minte și pe care mi-am propus s-o localizez din aer, la întoarcere, când am aterizat din nou pe Baku și când aveam să constat, cu dezamăgire, că nu era decât un proiect arhitectonic îndrăzneț. Dar, la câți bani curg pe aici pe conductele de petrol, nu pare a fi deloc o utopie. Cealaltă imagine, un îndemn la călătorie, pe *Silk Way*. Suntem și noi, oare, chiar dacă la multe mii de metri înălțime, pe acest *drum al mătăsii* din care s-au țesut atâtea povești și pentru care s-au purtat atâtea războaie?

Pe la 23.30 avionul încă trage hotărât la cei peste 8.000 de metri și nu dă semne că ar vrea să aterizeze. Jos nu se vede nimic, îmi imaginez doar niște munți și un podiș, va trebui să mă uit mai atent pe o hartă a regiunii și să le localizez retroactiv. Suntem pe aceeași direcție est.

Din când în când aeronava tremură, o simțim încordându-se și căutând să-și țină drumul printre curenții de aer uneori neprietenoși. Băieții dorm mai toți, fiecare cum și-a găsit poziția, sprijinindu-se unii de alții sau de rucsacurile în care își țin cele de primă folosință – apă, sucuri, sandwich-uri. Câțiva își pierd privirile îngândurate în întunericul de dincolo de hublouri. Au lăsat acasă familii, copii, soții, iubite, pe care îi vor vedea abia peste șase luni. Noroc cu telefoanele, cu internetul, cu sateliții, dar totuși... până în România sunt aproape 4.000 de kilometri. Iar aici nu au venit în excursie.

La 23.45 avionul începe să coboare. Îl simt și parcă văd și o lumină prin hublou. Cred că ne apropiem de Kandahar. Coborâm, coborâm, sunt în cală și văd doar ce-mi oferă hubloul din spatele scaunului. O salbă de lumini albe, uniforme, de care ne apropiem până aproape de sol, sunt construcții joase, de tip baracă, parcă văd și niște corturi, desigur, este tabăra, camp-ul de la Kandahar, mă frapează însă risipa de lumină, nu e război aici, nu se respectă regulile mascării? Avionul zboară la razantul acestor clădiri, aștept să aud cum mușcă roata din pistă, dar n-o face, dimpotrivă, se ambalează și văd luminile lăsându-se în jos, din ce în ce mai jos, e clar că a ratat aterizarea, probabil nu a avut loc, ocolește tabăra și mai intră o dată la pistă, de data aceasta cu succes, aveam să aflu că asemenea manevre sunt frecvente aici, pe acest aeroport unde, la mai puțin de câteva minute, aterizează sau decolează o aeronavă. Avionul a lipit, destul de brusc, roțile de betonul pistei și am simțit apăsarea frânelor în scaune și în tălpile picioarelor. Am debarcat pe la ușa piloților, cu sacii în spinare, cu capetele descoperite – semn de respect pentru cei care pun piciorul pe pământ afgan sau măsură de securitate? – și ne-am regrupat lângă avion.

Am pus, așadar, piciorul pe pământ afgan, la câteva mii de kilometri de casă. Involuntar, mă întreb, ca și

ceilalți, probabil, ce caut eu aici, dar nu am timp să-mi răspund, pentru că suntem luați repede în primire de echipa de legătură, ne trec printr-un țarc de sârmă ghimpată și, mai departe, printre niște parapete din beton, suntem urcați într-un autobuz. Șeful acestei echipe, un locotenent înalt și simpatic, își face treaba hotărât și nu ne dă prea mult răgaz de întrebări, de mirări, de...

Autobuzul ne poartă printre panouri de beton, spre tabăra românească, parte și ea a acestei baze militare uriașe. Deocamdată doar mirare, curiozitate, întuneric și, desigur, oarecare neliniște. Ne întâmpină un colonel, nu-l cunosc, care trasează unui locotenent sarcina de a ne conduce spre locul de odihnă. Trecem pe lângă o biserică pe care o bănuiesc ca fiind cea ridicată de preotul Alexandru Tudose, de la Buzău, în urmă cu câțiva ani.

O dată cu noi sosesc și containerele cu sacii de echipament, îi ridicăm și suntem îndrumați spre așa-zisele *co.ri.mec.-uri*, un fel de barăci metalice destul de confortabile, cu 4-5 paturi în camere și grupuri sanitare la unul dintre capete. Lenjerie curată, saltele bune, aer condiționat. Grupurile sanitare curate, chiuvetele și cabinele de duș cu apă caldă permanentă, de la niște boilere uriașe. Regulile de curățenie, aveam să mă conving, sunt foarte stricte și nu se face nici un rabat de la ele, indiferent câtă resursă energetică s-ar consuma – și se consumă destulă! – pentru acest lucru. De altfel, spiritul practic american, dominant în această bază, garantează, sunt sigur, buna funcționare a unei comunități militaro-civile de peste 30.000 de oameni, cum aveam să aflu mai târziu, plus mii de mașini – de luptă sau utilitare –, pe un spațiu de câteva sute de hectare. Nu cred că se

poate plânge cineva de lipsa unui minim confort și a condițiilor de igienă, cel puțin aici la Kandahar. Nu știu în alte camp-uri cum este. Și totul se datorează americanilor, care au adus odată cu miile de tone de materiale, și regulile lor, care musai trebuie respectate.

Tot lor li se datorează și zgomotul avioanelor și elicopterelor care decolează și aterizează continuu, la câteva sute de metri de tabără. Aveam să mă învăț repede să adorm în zgomot de motor de avion, am mai făcut-o la începutul lui '90, la aeroportul Otopeni, când dormeam legănat de decolarea vreunui *Tupolev* sau *Boeing*.

Noaptea aceasta – prima noapte pe pământ afgan – avea să fie destul de scurtă, ne-am trezit în același *zumzet* de avioane, de grupuri electrogene care pompează continuu curent electric și de mașini care roiesc pe toate arterele bazei. La lumina zilei, priveliștea – dacă poate fi numită așa – este impresionantă. În primul rând, barăcile și parapetele din beton care le protejează. Pe jos, numai piatră mărunțită. Mașini militare de toate tipurile, de ultimă generație, cel puțin sub aspectul configurației – unele parcă aduse aici din recuzita unor filme de science-fiction – un adevărat album de tehnică militară avangardistă. Militari de toate națiile se mișcă de colo-colo, fiecare în rostul și misiunea lui bine știute. Americanii, deși par cei mai ai casei, poartă întotdeauna asupra lor puștile, chiar și la ținuta sportivă, sau când merg la cumpărături. Băieți sau fete – și sunt foarte multe americance aici – își poartă cu aceeași dezinvoltură puștile pe după umăr, ca pe o umbrelă sau o crosă de golf. Alții au pistoale la brâu sau agățate sub braț. Noi deocamdată nu am primit armele, căștile și vestele antiglonț.

Ne revedem cu colonelul de aseară, acum am reținut că se numește Vavură și mă voi împrieteni repede cu el, este comandantul Elementului Național de Sprijin/ENS – structura care asigură logistică tranzitul detașamentelor/echipelor românești prin baza aeriană

din Kandahar, *KAF / Kandahar Air Field*, către zonele de dislocare și acțiune. Dorește să ne prezinte un spațiu de cartuire construit de români cu sprijin american, care va asigura cazarea în condiții optime a tuturor efectivelor românești care tranzitează baza. Urma să plecăm cu un *Jeep* peste 10 minute, așa că m-am interesat de un telefon, să *raportez* acasă sosirea cu bine la Kandahar.

La centrul de comunicații, băieții – transmisioniștii mei! – mi-au făcut repede legătura cu țara. Tehnologia e tehnologie, satelitul ne pune pe toți în contact mai repede decât am putea crede. Am vorbit cu soția, i-am spus că totul e bine, am sunat și colegile de la redacție, le-am salutat de pe pământul afgan, am închis telefonul și ...a început să sune o sirenă. În următoarea secundă, toți cei din jurul meu s-au culcat la pământ. Le-am urmat rapid exemplul, fără să știu de ce, și am stat culcat preț de mai bine de două minute. După care, așa e procedura, am fost îndrumați către un buncăr. Un fel de *garaj* din plăci masive de beton, care se află la capătul fiecărei barăci. Acolo, cei de la ENS au făcut prezența, nu lipsea nimeni. Am început deci foarte bine misiunea, cu o alarmă reală. Insurgenții au lansat iarăși o rachetă asupra bazei de la Kandahar. Cea din urmă cu două săptămâni a ucis, după cum spuneau gazdele noastre, un american și a rănit alți 18. Sper ca cea de astăzi să nu fi avut vreun efect.

Încetarea alarmei s-a făcut la un alt semnal sonor, după care am mers cu un microbuz până la respectivul *hotel de campanie*. Colonelul are cu ce se lăuda, deși e modest și spune că inițiativa îi aparține predecesorului său la comanda acestei structuri. Nu ezită însă să-și laude subordonații pentru efortul depus. Mai ales că nu mereu au avut tot ceea ce le-a trebuit pentru această lucrare, dar românul este inventiv. O mentalitate pe care americanii sunt siguri că n-o mai au de mult, de aici poate și diferența dintre ei și restul lumii.

Deocamdată nu pot constata decât că baza de la Kandahar este impresionantă, și deși nu se întinde pe o suprafață atât de mare pe cât pare la prima vedere, ceea ce-i conferă măreție este cantitatea colosală de tehnică militară. Unele dintre aceste mașini de luptă sunt probabil vârf de tehnică. Transportoare blindate – *Humvee*-uri, *MRAP*-uri, autospeciale de comunicații cu fel și fel de parabolice și alte antene înfipte în eter, mașini genistice care mai de care mai sofisticate, excavatoare, *Jeep*-uri, *SUV*-în fel și fel de culori de mascare – dar cu același galben-deșert dominant – autobuze, tractoare, macarale, trailere, electrocare, microbuze etc. O circulație continuă, dar în deplină ordine, o disciplină și o politețe rutieră greu de acceptat și înțeles pentru unul abia venit din zăpăceala de pe străzile Bucureștilor, dedulcit cu *driblingul* și aroganțele traficului de pe malurile Dâmboviței. Toată lumea cunoaște și, chiar dacă nu cunoaște, învață și

respectă regulile de circulație ale bazei, ca o condiție esențială a prevenirii eventualelor accidente rutiere. Pentru că, nu-i așa?!, ar fi culmea să fi venit atâtea mii de kilometri doar ca să fi călcat de o mașină în baza militară de la Kandahar.

La sediul echipei române de legătură suntem primiți cu amabilitate, șeful acesteia, colonelul Badea, coleg de generație, un tip simpatic și bine ancorat în problemă, ne introduce succint în situația politico-militară din Afganistan. Se ajută și ne ajută de schemele, hărțile și fotografiile aeriene postate pe pereții biroului. Deocamdată aici, în sud e liniște, dar pentru cât timp oare? În alte părți lucrurile sunt mai complicate, dar sub control. Avem detașamente la... și la...și băieții noștri își fac treaba profesionist. Sunt apreciați de aliați și respectați de localnici. De cei care au înțeles de ce suntem noi aici. Ceilalți... Spre primăvară se așteaptă o revigorare a acțiunilor insurgenților, dar nici acum nu stau degeaba. Colonelul și echipa lui sunt de mai bine de trei luni în Afganistan, sunt optimiști, deși au trecut prin câteva situații delicate. Îi apără însă, spun ei, ușor ironic sau chiar sincer, duhul bun pe care îl degajă biserica aflată în imediata apropiere. Chiar zilele trecute *ăia* au tras o rachetă spre ei, dar a trebuit să ocolească turla bisericii și au scăpat. Vreau să mă racordez și eu la optimismul lor și cred că reușesc, chiar dacă fac eforturi mari să înțeleg ce se întâmplă pe aici. Probabil n-o să am suficient timp să mă obișnuiesc cu pericolul și să-l ignor, dar cel puțin încerc. Ca fapt divers, în cele două săptămâni cât am stat aici, sirenele și șuieratul rachetelor m-au mai culcat la pământ de vreo trei ori. Tocmai ce spuneam că până la primăvară ...

Mâncăm pentru prânz la *Cambridge*, sala de mese cu specific englezesc. Ne trecem numele și seria pașaportului pe o listă, după ce ne spălăm și ne ștergem pe mâini cu șervețele de hârtie, într-un ritual respectat cu sfințenie pentru fiecare mic dejun, prânz sau cină. Primim vesela – farfurie și tacâmuri – de unică folosință, aveam să mă plictisesc de *eleganța și rafinamentul* plasticului, dar cum ar fi fost să mâncăm din clasicele noastre castroane de inox sau, Doamne ferește!, din gamele de aluminiu?

Autoservire elegantă, cu un meniu variat, multe feluri absolut noi pentru cultura mea gastronomică – e drept, destul de săracă – dar, în ciuda așteptărilor mele, puțin spectaculoase ca gust. Aveam să decidem că nu vom mai veni să mâncăm la englezi, dar nu ne-am ținut de cuvânt.

După prânz, ca orice nou venit aici, am mușcat din mărul ispitei și n-am rezistat unei invitații la o sesiune de acomodare cu shopping-ul pe esplanada din *KAF*, un ring uriaș de lemn care înconjoară un fel de maidan – sau hai să-i zicem piață – și de pe care se intră în fel și fel de magazine, mai mari sau mai mici, unele mici dughene orientale, *profilate* pe te miri ce, desigur

mărfuri pe care le caută militarii prin această parte de lume, pe care americanii, în pragmatismul lor, le-au prescurtat *PX/Post exchange*. Lucruri de strictă necesitate, dar nu numai, nu lipsesc electronicele, țigările și, desigur, suvenirurile. Multe dintre ele *kitch-uri*, dar de efect, mai ales pentru micile cadouri cu care toți suntem datori la întoarcere, la familie, la prieteni... Se zice că anumite mărfuri – în special electronicele și îmbrăcămintea – sunt mai ieftine decât în Europa noastră, pentru că ar fi vorba despre niște scutiri de taxe, numai că lucrurile interesante și frumoase sunt totuși scumpe, iar cele ieftine nu merită cumpărate.

Unde ajunge soldatul american, musai să ajungă și binefacerile civilizației americane. O mică Americă, din care, bineînțeles, nu lipsesc fast-food-urile, sălile de gimnastică, terenurile de sport și tot ce mai trebuie pentru menținerea unui moral bun. Exemplul lor a fost urmat și de către alții – francezi, englezi, germani, olandezi, canadieni – care și-au deschis la rândul lor mici reprezentanțe economice, cu aceleași mărfuri făcute, în marea lor majoritate, prin China, Coreea de Sud sau Vietnam, dar cu etichete în limbile lor de acasă. Multe dintre dughenele astea sunt ale localnicilor, desigur cei care au acceptat prezența americană în țara lor și au întrezărit, în acest fel, și o oportunitate de afaceri. Covoare, șaluri, baticuri, țigări, bijuterii, fel și fel de nimicuri orientale de *suvenir*. Am înțeles că în bazarul de duminică, organizat undeva într-o margine a bazei militare, localnicii caută să vândă, pe te miri ce, toate *minunățiile* locului, dar n-am reușit să-i văd, în cele două duminici cât am stat acolo a plouat și negustorii nu s-au riscat să-și ude mărfurile.

TEATRELE DE OPERAȚII

Mă întreb de ce n-am văzut nici un magazin românesc pe aici, oare de ce nici un investitor strategic nu a avut curajul să-și deschidă un punct de desfacere pe Drumul Mătășii? Probabil că afacerile cu marfă chinezească merg mult mai bine în *PX-urile* din *Europa* noastră, cea de la ieșirea din București spre Voluntari.

Începem cu magazinul olandezilor, dar *experții* spun să nu ne grăbim, deși unele chestii păreau interesante. Cei care au mai trecut pe aici merg direct la țintă, știu rosturile locului, noii veniți, ca noi, intră din prăvălie în prăvălie, să-și facă o idee. Prima condiție – mi-a mai spus asta cineva, când am pășit prima dată dincolo de România – este să nu te grăbești să faci echivalentul leu-euro sau leu-dolar la fiecare covrig sau sticlă de apă. Așa că, *ice-caffe*-ul de la *PX-ul* francez, chiar dacă a costat aproape cinci dolari, a făcut toți banii. Parcă am mai băut un *frappé* d-ăsta pe vremea când eram elev în Școala militară la Sibiu, și m-a fript bine la bani și atunci, dar a meritat. Si atunci și acum. O mică tresărire de boem, un gând răzleț ca un flash imaginar pe Champs-Elysees, un mic răsfăț al

fiecăruia dintre noi, o sfidare de o clipă a condiției, liber asumate, de soldat pregătit pentru cele mai dure privațiuni, într-un colț de lume ciudat, unde viața nu valorează uneori mai mult decât un cartuș rătăcit printre zidurile de beton sau o pocnitoare cu trotil ascunsă sub un ciob de piatră. Și, în definitiv, cine altcineva să constate și, mai ales, să ne aprecieze că *ne-am respectat* cu o cafea cu gheață la un capăt de lume, poate doar *franțuzoaica* asta de la bar, o puștoaică nedefinită ca nație și care nu cred că mai știe și altceva în limba decât *merçi, monsieurs!*

Am făcut apoi o trecere în revistă a tuturor acestor dughene de campanie, cu puțină imaginație locul seamănă cu un orașel american din Far West-ul sfârșitului de secol XIX, cowboy-ii de astăzi au altă ținută, poate doar pălăriile, păstrate cu sfințenie ca accesorii în uniformele unora dintre ei să vină în sprijinul acestei construcții imaginative. Și bineînțeles, armele, pentru că nu am văzut american, chiar și la cumpărături, fără armă asupra sa. Cât privește căruțele și diligențele de altădată, tocmai le-au schimbat cu *Humvee*-urile, cu *MRAP*-urile și cu tot ce a mai născocit mintea omenească în materie de mașini de luptă. Dar vom mai vorbi despre asta. Pentru că, în definitiv, nu am venit la Kandahar pentru shopping. Dar dacă tot am trecut pe aici...

Undeva, într-un colț al pieții este amenajat un teren de hochei, iluminat noaptea, unde își consumă adrenalina americanii și canadienii. Pe o altă latură, un modest, dar frumos monument în memoria celor căzuți pe aceste meleaguri în lupta împotriva terorismului și un stâlp de lemn cu indicatoare inscripționate cu distanțele până în țările care participă cu efective la această cruciadă împotriva terorismului. Până în România, la București, sunt 3.813 km. Până la Buzău, 3.923. Dus-întors 7.846 kilometri!

DACII LIBERI LA EST ȘI SUD DE CARPAȚI (Carpicii în județul Buzău)

----- Locotenent-colonel Cristian Cîrjău, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Denumirea de *daci liberi*¹ este dată de istoriografia modernă și contemporană triburilor geto-dacice care n-au fost înglobate după anul 106 d.Hr. în provinciile romane Dacia sau Moesia și care au continuat să trăiască pe teritoriul lor de baștină fără întreruperi.

Stăpânirea romană la nordul Dunării nu s-a exercitat asupra teritoriilor Crișanei, Maramureșului, nordului și centrului Moldovei. Evoluția istorică a populației din aceste regiuni a cunoscut, însă, importante modificări cauzate de noul context politico-militar din Europa Orientală dominat de prezența Romei, de penetrațiile de populații venite din nordul și estul continentului, de schimbările din planul raporturilor economice și de influențele culturale exercitate în zonă.²

La scriitorii antici ca și în inscripții, dacii liberi sunt numiți fie cu numele lor generic de *daci* sau *geți*, fie cu cel de *daci mărginași*, de *carpi* sau de *costoboci*. Sunt însă cazuri când cercetarea mai aprofundată a dacilor liberi amintiți de scriitorii antici și de inscripții nu este posibilă deoarece relatările și mențiunile despre ei sunt vagi și lipsite de indicații topografice pentru a ști dacă este vorba de daci liberi din E, V sau N. Cercetările arheologice sunt singurele în măsură să dezvăluie istoria și cultura lor materială.

Prin cercetările arheologice efectuate de-a lungul timpului de către Radu Vulpe, Gheorghe Bichir, S. Dumitrașcu, I. Ioniță, M. Ignat, V. Ursachi³ s-au nuanțat aspectele culturale aparținând diferitelor grupe de daci liberi, îngăduind astfel delimitarea lor de cele ale altor populații cu care au venit în contact. Astfel, dacii liberi din vestul și nord-vestul provinciei Dacia – probabil așa numiți *daci-mari*,⁴ sunt creatorii aspectelor culturale culturale Sântana-Arad (în Crișana) și Medieșu Aurit (în Maramureș). Ramura cea mai nordică a neamurilor geto-dacice – *costobocii* – ar aparține culturii Lipița,⁵ a cărei arie de întindere cuprindea bazinele superior și

mijlociu ale Nistrului și cel superior al Prutului. La est de Carpați, unde locuiau mai multe triburi dacice, cultura arheologică este cunoscută sub numele de *cultura carpică*, după clanul cel mai puternic – *carpii*, iar la sud de Carpați, în Muntenia, apare cultura materială și spirituală a dacilor liberi numită *Chilia Militari*.⁶ Chiar dacă sunt găsite în literatura de specialitate sub diverse denumiri, ele acoperă în plan etnic, cultural și economic o civilizație unitară, dezvoltată pe baza tradițiilor La Tène-ul geto-dacic clasic (tipuri de așezări, locuințe, ocupații, unelte, ceramica, rituri și ritualuri funerare etc.). Cercetările arheologice din ultima vreme demonstrează continuitatea populației dacice în primele secole d.Hr. atât în regiunile neocupate de romani, cât și în cele două provincii romane.⁷

1. Balta Albă (jud. Buzău)	15. Lițcoteanca-La Broșci (jud. Brăila)
2. Băleni-Gară (jud. Galați)	16. Lițcoteanca-Lucărie (jud. Brăila)
3. Băleni (jud. Buzău)	17. Luctu (jud. Buzău)
4. Bonțești (jud. Vrancea)	18. Pietrosca-Gruiu Dârii (jud. Buzău)
5. Budești-Cotești (jud. Vrancea)	19. Pietrasele-La Crădinișă (jud. Buzău)
6. Căndești-Coasta Popii (jud. Buzău)	20. Popești (jud. Vrancea)
7. Căndești (jud. Vrancea)	21. Săhăreni (jud. Buzău)
8. Cotești (jud. Buzău)	22. Schela (jud. Galați)
9. Dragaloveni (jud. Vrancea)	23. Tulucești (jud. Galați)
10. Filipești (jud. Brăila)	24. Tîfesi (jud. Galați)
11. Gura Nișcovului (jud. Buzău)	25. Ulmeni (jud. Buzău)
12. Izvoeni-Dulce (jud. Buzău)	26. Văjiștoarea (jud. Buzău)
13. Jirliu (jud. Brăila)	27. Vărișcoiu (jud. Vrancea)
14. Larga (jud. Buzău)	28. Zorzești-Valea Teancului (jud. Buzău)

----- *Complexes de tip carpic NE Munteniei - SV Moldovei*

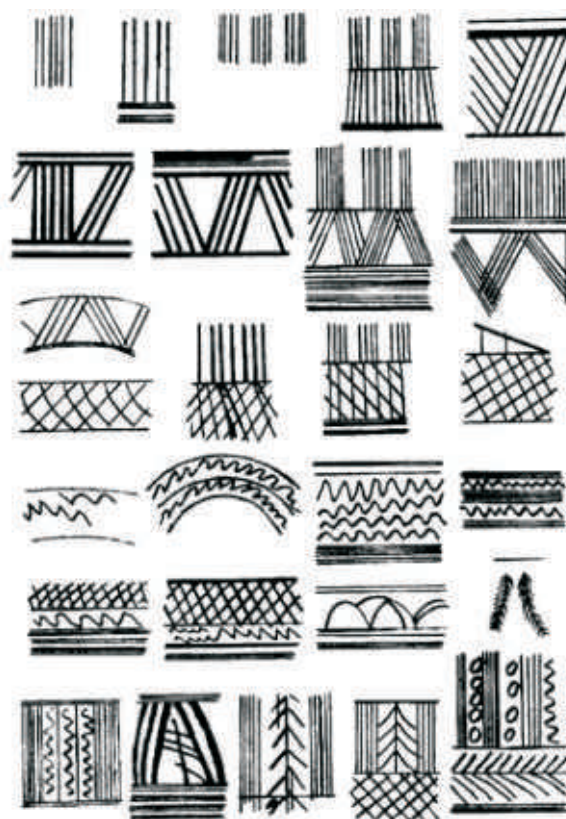
*

Carpții sunt un trib daco-getic ce locuiau inițial doar în regiunea Carpaților Răsăriteni și care, ulterior, s-au extins treptat spre sud reușind să-și impună supremația politică (în sec. II-III d.Hr.) din ce în ce mai mult și asupra altor triburi daco-getice.⁸ În această perioadă de maximă dezvoltare vor domina din punct de vedere politico-militar și pe dacii liberi din Muntenia.

Cunoașterea civilizației carpice este realizată atât prin analiza surselor literare antice,⁹ care conțin referiri la aceasta, cât și a izvoarelor epigrafice, toate acestea fiind coroborate cu datele furnizate de cercetarea culturii lor materiale descoperite în așezările și necropolele de pe cuprinsul ariei lor de locuire.

Istoriografia antică conține informații asupra populației carpice, însă acestea sunt puține iar uneori trunchiate și controversate. Situația nu trebuie să surprindă, deoarece numeroase grupuri de populații barbare nu apar în izvoarele literare antice decât atunci când vin în contact cu lumea greco-romană. Chiar în istoriografia modernă și contemporană, majoritatea cercetătorilor amintesc de carpi numai când discută politica Imperiului Roman la Dunărea de Jos sau atunci când comentează harta lumii a lui Ptolemeus.

În prima jumătate a sec. al IV-lea î.Hr., carpii apar în izvoarele scrise sub numele de *carpizi* (Ephoros, *Fragmentarium*, 158/78; Pseudo-Scymnos, *Periegesis*, 842-844) iar mai târziu, la Ptolemeus sub cel de *carpieni* (*Geographia*, III,5,10) și *harpi*

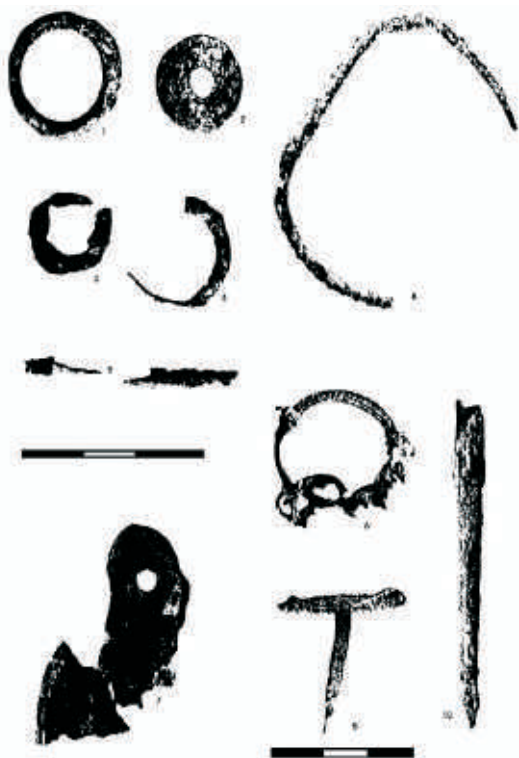

Elemente de ornament întâlnite pe ceramica dacilor liberi - carpi.
(cf. Gh. Bichir, *Cultura carpică*, 1973, p. 365)

ibidem, III,10,7). Abia în sec. III-IV d.Hr. sunt menționați sub numele de *carpi* la Dexippus (în *Scriptores Historiae Augustae*, XXI,16,3), Maximus et Balbus (*ibidem*, 16,30), Eusebius din Caesareea (*Hronikoi Kanones-Cronica universală*, VIII,17,3), care conține fragmente luate din alte lucrări, Aurelius Victor (*Epitome de Caesaribus*, 39,43), Lactantius (*De mortibus persecutorum*, IV,3), Eutropius (*Breviarum ab urbe condita*, IX,25,2), Ammianus Marcellinus (*Rerum gestarum libri XXXI a fine Cornelii Tacite*, XXVII, 5,5; XXVIII,1,5), Orosius (*Historiarum adversus paganos libri septem*, VII,25,12), Zosimos (*Nea Historia*, I,20; I,27; I,31; IV,34), Iordanes (*Romana*, 299; *Getica*, 91), Petrius Patricius (*Fragmentarium*, 8), Euagrios Scolasticus (*Ekklesiastike historia*, V,24), Anonymus Ravennatus (*Cosmographia*, I,12,11) și în *Laterculus Veronensis*, XIII,3.¹⁰

De asemenea carpii mai sunt menționați și în inscripții (izvoare epigrafice): CIL, III, 1054, 4506, 12455, 14416; CIL, III, Suppl.7586; CIL, VI, 1-112; CIL, VIII, 8412; CIL, XII, 5548, 5561; Klio, 46, 1965, 367-370; BIDR, 62, Milano, 1959, 247-266; Athenaeum, N.S., 38, Pavia, 1-2, 3-25.¹¹

Pornind de la studiul izvoarelor antice (literare și epigrafice), savanți ca W. Tomashek,¹² V. Kahrstadt¹³ și V. Pârvan¹⁴ aduc contribuții importante la elucidarea

Gura Nișevului, jud. Bacău. Obiecte descoperite în morminte.
(cf. Măgda Izony, în *Povestea*, X, 1977, p. 347)

unor probleme legate de istoria carpilor. Cu toată strădania depusă de ei și de alți cercetători, problemele majore ale istoriei carpilor n-au putut fi soluționate numai pe baza acestor izvoare.

O contribuție hotărâtoare în problema cunoașterii carpilor, au adus-o cercetările arheologice din ultimele decenii, cercetări care demonstrează că populația carpică a trăit intens pe teritoriul vechii Dacii.

În ceea ce privește originea și semnificația cuvântului *carpi*, după unii cercetători, această denumire vine de la *Carpates* (munți al căror nume derivă fie din rădăcina *sker, ker* - a tăia, fie din cuvântul albanez *karpë, karme* (*karp-m*)-stâncă). După alții denumirea derivă din rădăcina indo-europeană *kar* - a lăuda. Indiferent dacă numele de carpi vine de la Munții Carpați (*Karpates oros* la Ptolemaeus, III,5,6-20) sau de la forma indo-europeană *kar*, un lucru rămâne sigur și anume acela că populația carpică a locuit în preajma Munților Carpați.¹⁵

În rândul cercetătorilor care vedeau o strânsă legătură între denumirea Munților Carpați și a populației carpice, s-au conturat două opinii, diametral opuse: după unii populația carpică a împrumutat numele de la munți, iar după alții Munții Carpați au luat numele de la carpii care locuiau în această regiune.

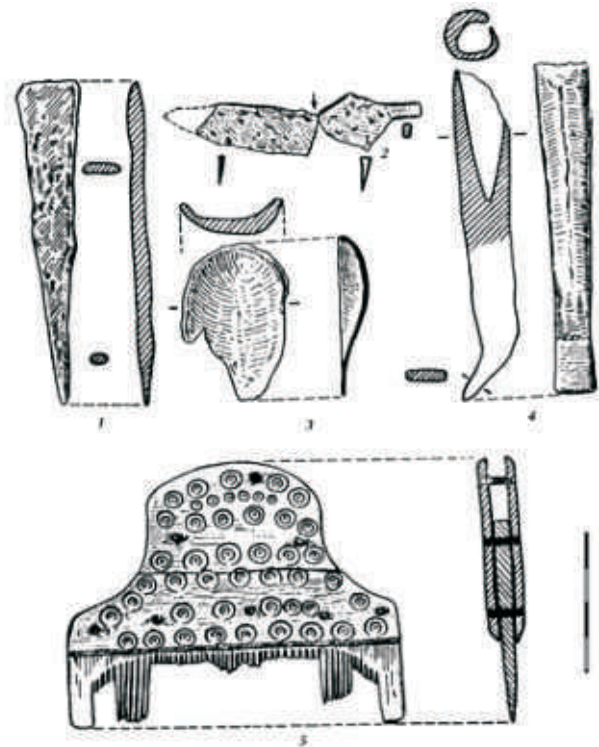
În ceea ce privește etnicul carpilor, majoritatea cercetătorilor români și străini au presupus originea traco-dacică a carpilor pornind de la interpretarea unor izvoare literare. Astfel denumirea de *karpodakai*, folosită de istoricul Zosimos (IV, 34, 6) a fost tradusă prin *carpii de origine dacică*, fie înțeleasă ca *daci amestecați cu carpi*.¹⁶ Aceste interpretări au fost puternic combătute de Ulrich Kahrstadt care susține că acest nume dublu nu reprezintă numele unui trib sau popor, ci denumește o parte a dacilor după poziția lor geografică - *dacii din Carpia* (*daci din Țara Carpilor*).¹⁷

O ipoteză diferită de cele de mai sus a emis I. Antonescu, adept al ipotezei originii celtice a carpilor, care susținea că termenul de *karpodakai* *consfințește asimilarea carpilor (celți) de către daci*.¹⁸

Gheorghe Bichir (autor a numeroase studii cu privire la carpi) într-o comunicare ținută în cadrul Institutului de arheologie din București, ocupându-se de această problemă, combate teza originii celtice a dacilor susținută de I. Antonescu cât și teza lui U. Kahrstadt conform căreia denumirea de *karpodakai* indică o parte a dacilor după poziția lor geografică: *dacii din Carpia*. Acesta a susținut că teza din urmă nu poate fi menținută din motive de ordin istoric și arheologic. Astfel, spune cercetătorul, afirmația lui Aurelius Victor¹⁹ (*vezi nota 9*) potrivit căreia întreaga populație carpică a fost strămutată în Imperiu, este infirmată de unele știri scrise cât și de datele arheologice (diplomele militare de la Avellino și Grosseto, titlul onorific de *Carpicus Maximus*, luat de Constantin cel

Mare în 318 sau 319,²⁰ și de asemenea materialul arheologic carpic, care apare frecvent în complexele de tip Sântana de Mureș-Cerneahov din zona extracarpatică a României).²¹

În funcție de aceste date Gh. Bichir²² a susținut că denumirea de *karpodakai* dată în sec. al IV-lea d.Hr., este singura exactă, care putea fi folosită de către Zosimos,²³ deoarece populația carpică se afla divizată în două: o parte fusese transferată în Imperiu la sfârșitul sec. al III-lea și începutul sec. al IV-lea d.Hr., iar alta continua să trăiască pe teritoriul vechii Dacii. Acest lucru fiind cunoscut de către cronicarul antic, acesta dezmente informația lui Aurelius Victor (*tot neamul carpilor a fost mutat pe teritoriul nostru*). Deși știa că unele izvoare literare, anterioare lui, notaseră că întreaga seminție a carpilor fusese transferată în Imperiu, Zosimos a simțit nevoia să precizeze că este vorba de *carpodaci*, adică *carpii din Dacia*, pe care, laolaltă cu scirii și hunii, Theodosius I (Flavius Theodosius, împărat roman 379-395 d.Hr.) i-a azvârlit peste Dunăre în 381 și i-a silit să se așeze pe locurile pe care le părăsiseră și nu de carpii care locuiau în Imperiu.

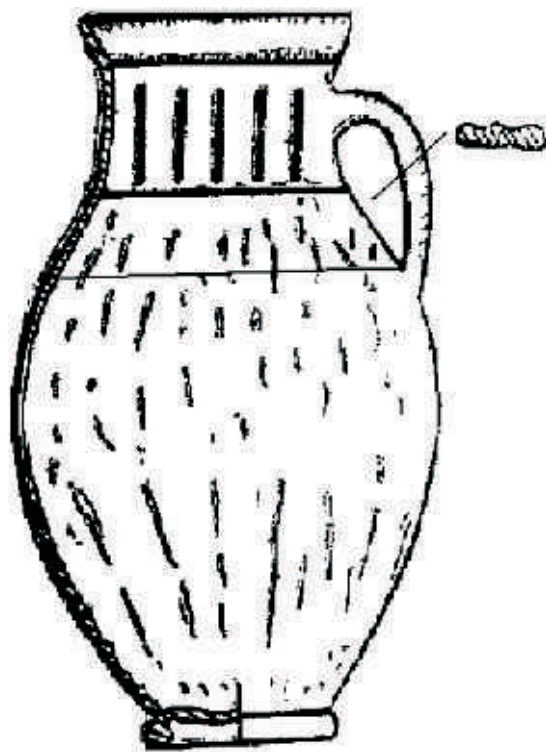
Ivoru Dulce, jud. Buzău. Obiecte carpice.
(cf. E.M. Constantinescu, în SCIVA, 29, 1, 1978, p. 134)

Faptul ca în timpul lui Constantin cel Mare sunt menționați sub numele de *carpi* și nu de *carpodaci*, este firesc, deoarece fiind vorba de un război dus de Imperiu, în urma căruia împăratul a luat titlul onorific de *Carpicus Maximus*, se înțelege de la sine că mențiunea nu se referă decât la carpii rămași în afara Imperiului Roman. Potrivit dreptului roman, un război nu putea fi dus decât împotriva unor dușmani din afara granițelor Imperiului, iar împăratul nu putea lua titlul de *Carpicus Maximus* dacă ar fi fost vorba de înăbușirea unei răscoale a carpilor din Imperiu.²⁴

Acest lucru este important deoarece confirmă observațiile arheologice făcute în teren, când alături de materialele de tip Sântana de Mures-Cerneahov, apare ceramică de autentică factură dacică sau carpică.²⁵

Dacă originea carpilor este greu de demonstrat pe baza de știri literare și epigrafice, în schimb, ea a putut fi dovedită cu prisosință pe cale arheologică.

Identificarea culturii materiale a carpilor este una din cele mai remarcabile realizări ale arheologiei românești din ultimele decenii. Dezvoltată din orizontul cultural anterior, cultura carpică este dacică în profunzimea ei și poate fi considerată ca o formă evoluată a La Tène-ului geto-dacic, căreia i s-au adăugat influențe romane și în mai mică măsură cele sarmatice. Caracteristicile dacice ale culturii carpice sunt date de ceramică, de ritul și ritualul funerar etc.²⁶

Balta Albă, jud. Buzău. Cană cu toartă.
(cf. E.M. Constantinescu, în *Mousaios*, II, 1978, p. 23)

O contribuție hotărâtoare în problema localizării carpilor au adus-o cercetările arheologice din ultimele decenii, cercetări care demonstrează că populația carpilor a locuit intens, în mod special, pe actualul teritoriu al Moldovei.

Gh. Bichir²⁷ susține că în carpi trebuie să vedem un trib dacic, care inițial a locuit în regiunea Carpaților răsăriteni, zona de la vest de Siret, cuprinsă între râurile Putna și Trotuș la sud, de apa Moldovei la nord care s-a extins treptat, așa încât în sec. II-III d.Hr. au ajuns să-și exercite autoritatea asupra celei mai mari părți din teritoriul geto-dacic de la est de Carpați, reușind chiar să pătrundă și în nord-estul Munteniei. Sunt probabil acei *carpiani* fixați de Ptolemeus (III,5,10) la mijlocul sec. al II-lea d.Hr., între peucini și bastarni (vezi izvoarele de la finalul articolului).

*

Până nu demult zona de formare și răspândire a culturii carpice era circumscrisă la teritoriul Moldovei. Descoperirea unor elemente de cultură carpică în afara acestui spațiu au fost interpretate diferit de o serie de cercetători, fie ca pătrunderi etnice izolate,²⁸ fie ca simple influențe culturale.²⁹ Cercetările arheologice întreprinse în ultimele decenii în nord-estul Munteniei la **Bonțești**,³⁰ **Budești Cotești**,³¹ **Cândești**,³² **Dragosloveni**,³³ **Popești**,³⁴ **Vârțișcoiu**,³⁵ în județul Vrancea, **Barboși**,³⁶ **Băleni-Gară**,³⁷ **Schela**,³⁸ **Tuluțești**,³⁹ **Țifesti**⁴⁰ în județul Galați, **Jirlău**,⁴¹ **Lișcoteanca-La Broască**,⁴² **Lișcoteanca-Lutărie**,⁴³ în județul Brăila, **Bălteni**,⁴⁴ **Cândești-Coasta Popii**,⁴⁵ **Costești**,⁴⁶ **Gura-Nișcovului**,⁴⁷ **Izvoru-Dulce**,⁴⁸ **Pietroasa-Gruiu Dării**,⁴⁹ **Pietroasele-La Grădiniță**,⁵⁰ **Ulmeni**,⁵¹ **Văjăitorea**,⁵² **Zorești-Valea Teancului**,⁵³ **Balta-Albă**,⁵⁴ în județul Buzău, **Budureasca**,⁵⁵ **Ceptura**,⁵⁶ **Târgșor**,⁵⁷ în județul Prahova, de asemenea la **Mătășari**,⁵⁸ în județul Dâmbovița și la **București Militari**,⁵⁹ cât și în alte locuri, au avut darul de a surprinde și în acest spațiu o serie de vestigii carpice. Prezența lor în aceste teritorii ridică probleme deosebit de importante.

Descoperirile din localitățile mai sus menționate, au dus la formularea ipotezei că la sfârșitul secolului al II-lea și în prima jumătate a secolului al III-lea, unele grupuri de carpi au pătruns și se stabilesc în părțile de nord-est ale Munteniei.

Prezența carpilor în zona subcarpatică poate fi legată de etapa de maximă dezvoltare culturală, politică și militară pe care carpii au cunoscut-o în prima jumătate a secolului al III-lea d.Hr.⁶⁰

Pătrunderea lor în teritoriile de nord-est ale Munteniei nu trebuie privită ca o apariție izolată sau întâmplătoare, legată neapărat de evenimentele de la mijlocul secolului III d.Hr.⁶¹

În acest caz poate fi vorba de o extindere spre sud a ariei lor de locuire până în această zonă (nord-estul

Munteniei – inclusiv jud. Buzău) lucru atestat de către cercetările sistematice efectuate.

Extinderea ariei de locuire a carpilor până în nord-estul Munteniei explică astfel și acele elemente culturale sesizate în unele din așezările dacilor liberi de la sud de Carpați.⁶²

Tot pe linia contactelor și influențelor culturale dintre populațiile aflate în anumite perioade pe același teritoriu, se înscriu și cele carpo-sarmatice. Din studierea materialelor descoperite în mediul carpic din nord-estul Munteniei reiese faptul că populația carpică a împrumutat o serie întreagă de elemente de tip sarmatic pe care le-a încorporat în cultura sa materială. Același proces se observă însă și în mediul sarmatic unde nu rareori se găsesc vase și alte obiecte de tip carpic. Descoperirile din cadrul necropolei sarmatice de la Târgșor (jud. Prahova), ca și cele din unele morminte descoperite întâmplător la Buzău, atestă acest lucru.⁶³

De asemenea, importante sunt constatările arheologice a continuității unor așezări daco-carpice din sec. II-III d.Hr. suprapuse direct de așezări din sec. IV d.Hr., în unele cazuri locuirea prelungindu-se în secolele V, VI, VII d.Hr. Asemenea situații au fost înregistrate în zona de referință (nord-estul Munteniei) la Izvoru Dulce-Merei, Ulmeni, Balta Albă, în jud. Buzău, Budureasca, Ceptura, Târgșor, în jud. Prahova, Cânduști, Popești-Urechești și Vârțișcoiu, în jud. Vrancea și la Barboși în jud. Galați.⁶⁴

Numeroasele materiale din Muntenia scoase la suprafață în urma cercetărilor arheologice, atribuite carpilor, au fost judecate în comparație în special cu cele din Moldova, dar și cu cele din Oltenia, Transilvania, Dobrogea, fără însă a se pierde din vedere în niciun moment situația specifică fiecărei provincii în parte. Hotărâtoare în această privință este forma vaselor și în unele cazuri

pasta și tehnica de lucru. În această discuție nu intră decât acele materiale care se datează din sec. III-IV d.Hr., vreme în care datele istorice susțin prezența carpică în nord-estul Munteniei. Însă nu toate materialele de tip dacic din sec. III-IV d.Hr. trebuie atribuite în mod automat carpilor pătrunși în această zonă.

Prezența carpilor în Muntenia ar putea fi presupusă și pe baza unor izvoare epigrafice, respectiv inscripția (stela funerară) de la Intercisa (Dunapentele)⁶⁵ cât și pe baza unor izvoare literare, Zosimos (I, 31), care vorbesc despre Castellum Carporum, castrul ridicat de către Carcalla sau Elagabal după respingerea atacului carpic din anul 214. Această fortificație care nu după multă vreme (către mijlocul sec. III d.Hr.) va fi ocupată de carpi care pătrund în zonă, nu poate exista decât în teritoriul stăpânit de carpi și nu departe de frontiera țării carpilor, căci romanii nu se puteau aventura, prea mult în teritoriul „barbar”. Acest castru a fost ridicat, probabil, în zona Șarânga-Pietroasele (jud. Buzău) și după unii cercetători ar fi fost o construcție de piatră iar după alții una de pământ.⁶⁶

*Incursiunea carpilor (daci liberi) și goților din anii 238 și 245 d.Hr.
(Cf. Istoria militară a poporului român, vol. I, 1984, p.188)*

Izvoare scrise despre carpi

1. **Herodotos (c. 484 – c. 425 î.Hr.), Historiae (Istoriei), în Izvoare privind istoria României - I.I.R., vol. I, 1964, p. 317. (IV,17) ... (Începând) de la portul borysthenitilor (care din întreaga Sciție, este așezat cel mai la mijloc pe coastele mării de acolo), primul neam de locuitori sunt callipizii, niște eleno-sciți;...alazonii și callipizii, în alte privințe, au aceleași obiceiuri ca sciții...**

2. **Ephoros (sec. IV î.Hr.), Fragmentarium, în I.I.R., vol. I, 1964, p. 104. (158/78) Primii (locuitori) de lângă Istru sunt carpizii, apoi sciții plugari, iar mai încolo neurii, până în ținutul de asemenea pustiu din pricina ghețurilor.**

3. **Pseudo-Scymnos (sec. IV î.Hr.), Periegesis, în I.I.R., vol. I, 1964, p. 169. (842,844) Primii (locuitori) de lângă Istru sunt carpizii, a spus Ephoros, apoi sciții plugari, iar mai încolo neurii, până în ținutul de asemenea pustiu din pricina ghețurilor...**

4. **Strabonis (c. 64/63 î.Hr. – 23/26 d.Hr.), Geographica (Geografia), în I.I.R., vol. I, 1964, p. 253. (XII,3,21) ...alții spun că sunt sciții alazoni, de deasupra lui Boristene, și calipizii și alte nume de acest fel, pe care ni le-a povestit nouă Herodot.**

5. **Pomponius Mela (sec. I d.Hr.), De Chronographia (Despre configurația continentelor), în I.I.R., vol. I, 1964, p. 343. (III,1,7) ...În apropiere coboară Asiaces, curgând între calipizi și asiatici. Pe aceștia din urmă îi desparte de istrieni (fluviul) Tyras, care izvorăște din ținutul neurilor, iar la vărsare atinge un oraș cu același nume ca al său. ...Într-adevăr, prin ținuturile întinse ale unor populații de seamă, el se numește mult timp Dunăre, apoi este numit altfel de către riverani și devine Istru...**

6. **Ptolemaeus Claudius (c. 83 - c. 161 d.Hr.), Geographike hyphegesis (Îndreptar geografic), I.I.R., vol. I, 1964, p. 421. (III,5,10) ...dedesubtul acestora (locuiesc) gelonii, hipopodii și melanhlenii, dedesubtul cărora (locuiesc) agatârșii, apoi aorsii și pagiriții...Pe lângă cotitura fluviului Tanais (trăiesc) oflonii și tanaiții, mai jos de care (se află) osilii, până la roxolani. Iar (la mijloc), între hamaxobi și roxolani, (locuiesc) peucanalii și exobigitii. Iar între peucini și bastarni, (vin) carpianii, mai sus de care (sunt) gevinii, apoi bodinii.**

(III,10,7) Țărmlul începând de la gura cea mai de miazănoapte a Istrului și până la gurile fluviului Boristene și ținutul din interior, până la fluviul Hierasos, este locuit – mai jos de tiragetii sarmați – de harpii, iar mai sus de peucini, de către britolagi.

7. **Dexippus în Scriptores Historiae Augustae (Istoria Augustă), 1982, p. 369; Dexippus în I.I.R., vol. I, 1964, p. 732. Maximus et Balbinus (SHA) (XXI,16,3) – Casa lui Balbinus se află și acum**

la Roma în cartierul carenelor; ea este mare și solidă, fiind încontinuu locuită de familia acestuia. Maximus, pe care foarte mulți îl socotesc Puppianus, avea o constituție foarte slabă, dar era foarte virtuos; sub domnia lor carpii au luptat împotriva moesilor și a început războiul împotriva sciților; în acest timp, s-a produs sfârșitul Histriei, al cetății Histria, după cum afirmă Dexippus...

...Sub his puguatum est Carpis contra Moesos...

8. **Eusebiu din Caesareea (c. 260 – c. 340 d.Hr.), Hronikoi Kanones (Cronica universală), în Fontes Historiae Daco-Romanae - F.H.D.R., vol. II, 1970, p. 11. (VIII,17,3) - ...8 Helm. În anul 95 d.Hr., în timpul Olimpiadei din 268. Neamurile carpilor și bastarnilor au fost strămutate pe pământ roman...**

9. **Sextus Aurelius Victor (sec. IV d.Hr.), Epitome din Caesaribus, în F.H.D.R., vol. II, 1970, p. 23. (39,43) – ...Și între timp marcomanii au fost distruși iar tot neamul carpilor a fost mutat pe teritoriul nostru; o bună parte din aceștia se găseau aici încă de la Aurelian...(Carporum natio translata omnis in nostrum solum...- ...iar tot neamul carpilor a fost mutat pe teritoriul nostru...)**

10. **Lucius Caecilius Firmanus Lactantius (c. 260 – c. 325 d.Hr.), De mortibus persecutorum (Despre morțile persecutorilor), în F.H.D.R., vol. II, 1970, p. 5. (IV,3) Căci plecând* împotriva carpilor** care ocupaseră atunci Dacia și Moesia, a fost îndată înconjurat de barbarii și nimicit împăratul cu o mare parte a armatei sale; și nu i s-a putut face măcar cinstea unei înmormântări, ci dezbrăcat și gol, cum se și cuvenea unui dușman al unui Dumnezeu, a zăcut pe pământ, servind drept hrană fiarelor și păsărilor.**

* Împăratul Decius (249-251 d.Hr.).

** În realitate este vorba despre goți, care năvăliseră în anul 250 d.Hr. Însă la acest atac au participat și elemente carpice.

11. **Flavius Eutropius (sec. IV d.Hr.), Breviarum ab Urbe Condita (Breviar de la întemeierea Romei) (IX,25,2), Istoria romană a lui Eutropius, 1916, p. 132. (IX,25,2) – Galerius Maximianus...și...Dioclețianus, atât împreună cât și fiecare în parte, purtară încă diferite războaie în care supuseră pe carpi și bastarni și învinseseră pe sarmați. De la aceste popoare, luând un mare număr de prizonieri, îi transportară în teritoriul roman (a. 229 d.Hr.)**

12. **Ammianus Marcellinus (c. 330 – c. 395 d.Hr.), Rerum Gestarum libri XXXI a fine Corneliu Tacita (31 de cărți de istorie, de la sfârșitul operei lui Cornelius Tacitus), Istorie romană, 1982, p. 446. XXVII,5,5 - În anul următor, (Valens n.a.) încercând să intre iar cu aceiași rezezițiune în ținuturile dușmane, împiedicat de valurile Danubiului**

revărsat, a trebuit să rămână cu tabăra până toamna aproape de satul carpilor, de unde a plecat în tabăra de iarna de la Marcianapolis, fiindcă nimic nu putuse să întreprindă, din cauza marilor inundații.

Ammianus Marcellinus, Istorie romană, 1982, p. 466. XXVIII,1,5 – Maximinus, fost un timp viceprefect al Romei, s-a născut la Sopianae, oraș în Valeria, dintr-o familie modestă. Tatăl său a fost funcționar la reședința guvernatorului și se trăgea din neamul carpilor, pe care Dioclețianus i-a mutat din ținuturile lor de baștină în Pannonia.

13. **Paulus Orosius (sec. V d.Hr.), Historiarum adversus paganos libri septem (Istorie împotriva păgânilor în șapte cărți), în F.H.D.R., vol. II, 1970, p. 189. VII,25,12** – ...11. Reîntorcându-se în Mesopotamia (Galerius) a fost primit cu cele mai mari onoruri de către Dioclețian. 12. Imediat după aceasta, aceiași comandanți au dus cu energie lupte împotriva carpilor și bastarnilor. Apoi i-au învins pe sarmați; pe un foarte mare număr de prizonieri dintre aceștia i-au răspândit de-a lungul posturilor de pază de la frontierele romane.

14. **Zosimos (mijl. sec. V d.Hr.), Nea Historia (Istoria contemporană), în F.H.D.R., vol. II, 1970, p. 301. (I,20)** Socotind că în felul acesta își va vedea întărită domnia, Filip (Arabul) a pornit cu oaste împotriva carpilor, care acum pustiau meleagurile de lângă Istru. Și, având loc o bătălie, barbarii n-au îndurat atacul, ci au fugit într-o cetate, unde au fost împresurați. Văzând că, aceia dintre ei care se împrăștiaseră în toate părțile se strâng laolaltă, au prins inimă. Ei năvăliră afară din cetate și pe negândite se năpustiră asupra oștirii romane. Dar neputând ține piept atacului maurilor, ei propuseră o înțelegere pe care Filip a primit-o ușor. Apoi acesta s-a retras...

(I,27) În timp ce situația era aceasta și stăpânitorii nu erau în stare cătuși de puțin să vină în ajutorul statului și nu le pasă de ceea ce se afla în afară de Roma, goții, boranii, urugunzii și carpii începură să prade din nou orașele din Europa, punând mâna pe ce mai rămase.

(I,31) Boranii, goții, carpii și urugunzii (neamurile acestea locuiesc lângă Istru) nu lăsau nici o parte a Italiei sau Ilyriei scutite de continue pustirii și jefuiau totul, fără a fi împiedicați de nimeni...

(IV,34) Theodosius respinse pe sciri și pe carpo-daci*, amestecați cu huni, și învingându-i în luptă îi sili să treacă Istrul și să se întoarcă în locurile lor.

* În anul 381 d.Hr.

15. **Iordanes (mijl. sec. VI d.Hr.), Romana (299); Getica (91), în F.H.D.R., vol. II, 1970, p. 407. Romana (299)**... Negreșit atunci <sub Dioclețian> a fost învins neamul carpilor* și a fost trecut pe teritoriul roman.

* Anul 296 d.Hr.

Getica (91,25) ...Neam de oameni gata de război și care adesea au fost dușmănoși romanilor (Genus hominum ad bella nimis expeditum qui saepe fuere Romanis infesti).

16. **Petrius Patricius (sec. VI d.Hr.), Istorie / Fragmentarium, în F.H.D.R., vol. II, 1970, p. 487. Fr.(8) Carpii** îi invidiau pe goți pentru că primeau în fiecare an un tribut de la romani. Ei au trimis o solie la Iulius Menophilus și i-au cerut cu îngâmfare bani. Acesta era comandant în Moesia și în fiecare zi își instruia armata. Aflând de îngâmfarea lor, nu i-a primit decât după multe zile, dându-le prilejul să vadă cum își făceau romanii instrucția. Și pentru a le frânge îndrăzneala din inimi cu tăgăneli, el s-a suit pe o tribună înaltă, a așezat în jurul său pe mai marii oștirii și apoi a primit pe carpi, dar nu asculta cuvintele lor, ci în vreme ce ei își arătau păsurile, el stă de vorbă cu alții, ca unul care avea ceva mai bun de făcut. Carpii și-au pierdut cumpătul și n-au spus nimic altceva decât atât: „De ce primesc goții de la voi atât de mulți bani, iar noi nu primim?” El spuse: „Împăratul stăpânește multe bogății și se îndură de cei care vin la el cu rugăminți.” Ei adăugară: „Să ne socotească și pe noi în numărul celor care vin la el cu rugăminți și să ne dea și nouă la fel, deoarece noi suntem mai vrednici decât goții.” Menophilus începu a râde și spuse: „Despre lucrurile acestea sunt dator să-l înștiințez pe împărat. Întoarceți-vă după patru luni tot în acest loc și veți primi răspunsul.” Apoi s-a dus și-i instruia din nou soldații. Carpii au venit după patru luni. El s-a purtat cu ei la fel ca mai înainte și le-a dat o nouă amânare de trei luni. Apoi iarăși i-a primit, dar în altă tabără, însă în același chip, și le-a împărțit răspunsul: „Împăratul nu vă dă nimic decât în urma unei învoielii. Dacă aveți nevoie de mărinimia lui, duceți-vă la el, aruncați-vă la picioarele lui și rugați-vă. Poate se va arăta mărinimos față de voi.” Dar ei s-au retras înfuriați și, timp de trei ani cât a condus Menophilus provincia, au rămas liniștiți.”<Extrase din Soliile, p.24-25, Par., 124-126 Niebuhr >* (în anul 242 d.Hr. vor invada Moesia și Tracia).

17. **Euagrios Scholasticus (536-600 d.Hr.), Ekklesiastike historia (Istoria ecleisitică / bisericească), în F.H.D.R., vol. II, 1970, p. 529. (V,24)** Și Dexip și-a dat osteneală să scrie foarte multe despre acestea, începând de la războaiele scitice și terminând cu domnia lui Claudius care a urmat după Gallienus; tot Dexip a mai scris și despre cele ce au făcut carpii și alte neamuri barbare, purtând războaie în Grecia, în Tracia și în Ionia.

18. **Anonymus Ravennatus (Geograful anonim din Ravenna) (sec. VII d.Hr.), Cosmographia (Descrierea lumii), în F.H.D.R., vol. II, 1970, p. 579. (I,12,11)** – ...A șasea, în ordinea orelor nopții, este țara scitilor, de unde se trage

seminția slavilor. Dar și itii și chimabii au ieșit din acele locuri. Despre oceanul din spatele acestei țări am aflat că este nenavigabil. A șaptea în ordinea orelor nopții, este țara sarmaților. Din țara acestora a ieșit neamul carpilor, care a fost apt pentru războaie. În spatele lor oceanul este nenavigabil. A opta, în ordinea orelor nopții, este țara roxolanilor...

...ex qua patria gens Carporum, quae fuit expedita in bello, egressa est...- neamul carpilor a sosit din țara sarmaților...

*

Împărați care au primit titlul de Carpicus Maximus și Dacicus Maximus (sec. III d.Hr.)⁶⁷

1. Maximin Tracul / Caius Iulius Verus Maximinus (235-238)
2. Filip Arabul / Marcus Iulius Philippus (244-269)
3. Decius / Caius Messius Traians Quintus Decius (249-251)
4. Gallienus / Publius Licinius Egntius Gallineus (253-268) – coîmpărat până în 259 cu Valerian
5. Aurelian / Lucius Domitius Aurelianus (270-275)
6. Dioclețian / Caius Aurelius Valerius Diocletianus (284-305)
7. Maximin / Marcus Aurelius Valerius Maximianus (305 (293)-311)
8. Constantin Cloru / Caius Flavius Valerius Constantinus (Chlorus) (305 (293)-306)
9. Galeriu / Caius Galerius Valerius Maximianus (305 (293)-311)
10. Constantin I cel Mare / Flavius Valerius Constantinus (307 (306)-337)

Note:

¹ D. Protase, *Autohtonii în Dacia*, București, 1980; N. Gostar, V. Lica, *Societatea geto-dacică de la Burebista la Decebal*, Iași, 1984; M. Comșa, *Dacia în epoca lui Constantin cel Mare*, în *Pontica X*, 1977, p. 215-216; M.P. Dâmbovița, H. Daicovicu, D.Gh. Teodor, L. Bârzu, *Istoria României de la începuturi și până în sec. al VIII-lea*, București, 1998; N. Zugravu, *Istoria romanității nord-dunărene (sec. II-VIII). Contribuții la etnogeneza românilor*, Iași, 1994; *Istoria militară a poporului român*, vol. I, (comisie de coord.), București, 1984; I. Ioniță, *Din istoria și civilizația dacilor liberi*, Iași, 1982, p. 52; *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, vol. II, (coord. C-tin Preda), București, 1996, p. 21-22.

² N. Zugravu, *Op.cit.*, p.121.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Dicționar de istorie veche a României*, (coord. D.M.Pippidi), București, 1976, p. 375-376.

⁶ Gh. Bichir, *Geto-dacii din Muntenia în epoca romană*, București, 1984; M. Comșa, *Op.cit.*, p. 215.

⁷ N. Zugravu, *Op.cit.*, p.121; *Enciclopedia arheologiei*, (coord. C-tin Preda), vol. II, p. 22.

⁸ Gh. Bichir, *Carpicii în literatura română și străină*, în

Studii și cercetări de istorie veche - SCIV, 22, 2, 1971, p.179-189; I.H. Crișan, *Burebista și epoca sa*, București, 1975, p. 243.

⁹ Vezi textele (culese de autor) din ultima parte a articolului - *Izvoare scrise despre carpi*.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ Gh. Bichir, *Cultura carpică*, București, 1973, p.147-185; *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, vol. I, (coord. C-tin Preda), 1994, p. 254-257; S. Sanie, *Civilizația romană la est de Carpați și romanitatea pe teritoriul Moldovei (sec. II-III)*, Iași, 1981, p.19-20.

¹² Gh. Bichir, *Op.cit.*, p.159.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ V. Pârvan, *Getica. O protoistorie a Daciei*, București, 1982, *passim*.

¹⁵ Gh. Bichir, *Op.cit.*, p.155, 157.

¹⁶ I. Nestor, B. Mitrea, în *Istoria României*, I, 1960, p. 647-700; C. Patsch, *Carpici*, RE, col.1608-1609, U. Kahrstadt, *Die Karpodaken*, 1912, p. 86-87, *apud* Gh.Bichir, *Op.cit.*, p.155; *Enciclopedia arheologiei*, vol. I, (coord. C-tin Preda), p. 254.

¹⁷ U. Kahrstadt, *Op.cit.*, p. 86-87, *apud* Gh.Bichir, *Op.cit.*, p.155.

¹⁸ Gh. Bichir, *Op.cit.*, p. 156; *Idem*, *Carpicii în literatura română și străină*, p.180.

¹⁹ Aurelius Victor, *Caesares*, 39, 43, în *Fontes Historiae Daco-Romanae*, II (colectiv de autori), 1970, p. 23.

²⁰ Gh. Bichir, *Cultura carpică*, p. 156.

²¹ E.M. Constantinescu, *Aspecte privind evoluția NE Munteniei în sec.II-XI d.Hr. Considerații bazate pe analiza unor descoperiri fortuite din Județul Buzău*, în *Mousaios*, V, 1999, p.19, 29.

²² Gh.Bichir, *Op.cit.*, p. 156.

²³ Zosimos, *Nea Historia*, IV, 34, în *Fontes Historiae Daco-Romanae*, II, p. 301.

²⁴ Gh. Bichir, *Op.cit.*, p.156-157.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Dicționar de istorie veche a României*, (coord. D.M.Pippidi), p. 134.

²⁷ Gh. Bichir, *Op.cit.*, p.161-162.

²⁸ M. Tzony, *Descoperirile carpice de la Gura Nișcovului (jud. Buzău)*, în *Carpica*, X, 1978, p. 147; C. Scorpan, *Contribuții arheologice la problemele etnice ale Dobrogei antice*, în *Pontica*, I, 1968, p. 342-364; Gh. Bichir, *Precizări în legătură cu unele lucrări recent apărute*, în *S.C.I.V.*, 22, 1971, 4, p. 663-669; *Idem*, *Descoperiri carpice în regiunea Galați*, în *Danubius*, I, 1967, p.115-127; *Idem*, *Cultura carpică*, p.163.

²⁹ D. Protase, *Un cimitir dacic la Soporul de Câmpiei*, București, 1976, p. 124; M. Tzony, *Op.cit.*, p. 147.

³⁰ Gh. Bichir, *Raport asupra cercetărilor de la Bonțești*, în *Materiale*, V, 1959, p. 257-264; *Idem*, *Descoperiri carpice în regiunea Galați*, p. 117-118; *Enciclopedia arheologiei*, (coordonator C-tin Preda), vol. I, p.195.

³¹ Gh. Constantinescu, Anton Paragină, *Cercetările arheologice de la Budești-Cotești, jud. Vrancea*, în *Materiale*, XIV, Tulcea, 1980, p. 468-479.

- ³². Gh. Bichir, *Cultura carpică*, p. 217; Idem, *Geto-dacii din Muntenia în epoca romană*, p.123.
- ³³. M. Comșa, Gh. Constantinescu, *Depozitul de unelte și arme din epoca feudală timpurie descoperit la Dragosloveni, jud. Vrancea*, în *S.C.I.V.*, 20, 1969, 3, p. 425-435; V. Bobi, *Contribuții la repertoriul arheologic al jud. Vrancea. Dovezi ale continuității de locuire din sec. II-III d. Hr.*, în *Vrancea*, 4, 1981, p.107; Gh. Bichir, *Cultura carpică*, p. 217; Idem, *Geto-dacii din Muntenia în epoca romană*, p. 123.
- ³⁴. Gh. Bichir, *Cultura carpică*, p. 29-70, 217 (Planșa 1), 219 (Planșa 3); V. Bobi, *Op. cit.*, p. 103, 106.
- ³⁵. *Ibidem*.
- ³⁶. S. Sanie, *Op. cit.*, p. 77-78; Ion Ioniță, *Op.cit.*, p.19-99.
- ³⁷. Gh. Bichir, *Op. cit.*, p. 29.
- ³⁸. M. Brudiu, *O amforă cu ulei de măsline din sec. II-III e.n. descoperită la Schela, jud. Buzău*, în *Muzeul Național - M.N.*, 3, București, 1976, p.159; Gh. Bichir, *Geto-dacii din Muntenia în epoca romană*, p.123.
- ³⁹. Gh. Bichir, *Op.cit.*, p.123.
- ⁴⁰. S. Moritz, N. Hartuchi, *Săpăturile de la Țifești*, în *Materiale*, VIII, București, 1962, p. 521-525; Gh. Bichir, *Descoperiri carpice în regiunea Galați*, p. 115-127.
- ⁴¹. Gh. Bichir, *Pătrunderea sarmaților la Dunărea de Mijloc și de Jos și relațiile lor cu geto-dacii*, în *M.N.*, 3, 1976, p.123; Idem, *Geto-dacii din Muntenia în epoca romană*, p. 99.
- ⁴². Idem, *Op.cit.*, p.123.
- ⁴³. I.T. Dragomir, *Cercetările arheologice de pe valea Călmățuiului (reg. Galați)*, în *Materiale*, III, 1957, p. 295-312; Gh. Bichir, *Op.cit.*, p. 99.
- ⁴⁴. V.Teodorescu, M. Peneș, *Matricea de incidență a siturilor arheologice de la Budureasca*, în *Anuarul Muzeului de Istorie și Arheologie Prahova - A.M.I.A.P.*, I, 1984, p.70, fig. 1; I.T. Dragomir, *Săpăturile arheologice întreprinse la Bălteni, (r. Făurei, reg. Galați)*, în *Materiale*, VIII, 1962, p.11-21; Idem, *Săpăturile arheologice de la Largu (r. Filimon Sârbu, reg. Galați)*, în *Materiale*, VI, 1959, p.497-508; Gh. Bichir, *Noi contribuții la cunoașterea culturii materiale a carpilor*, în *S.C.I.V.*, 16, 1965, 4, p.686; Idem, *Cultura carpică*, p. 25, 58.
- ⁴⁵. V. Teodorescu, *Despre cultura Ipotești-Cândești în lumina cercetărilor arheologice din NE Munteniei (reg. Ploiești)* *S.C.I.V.*, 15, 1964, p. 485-504; Gh. Bichir, *Geto-dacii din Muntenia în epoca romană*, p. 123; *Enciclopedia arheologiei*, (coord. C-tin Preda), vol. I, p. 312.
- ⁴⁶. Gh. Bichir, *Op.cit.*; Idem, *Cultura carpică*, p. 217.
- ⁴⁷. M. Tzony, *Contribuții la problema răspândirii carpilor la Dunărea de Jos*, p. 345-348; Gh. Bichir, *Geto-dacii din Muntenia în epoca romană*, p. 99.
- ⁴⁸. E.M. Constantinescu, *Descoperiri arheologice din sec. II-IV e.n. de la Izvoru-Dulce, com. Merei, jud. Buzău*, în *S.C.I.V.A.*, 29, 1978, 1, p. 123-138.
- ⁴⁹. M. Tzony, *Op.cit.*, p. 345-348; Gh. Bichir, *Op.cit.*
- ⁵⁰. *Campaniile 1999 -2000*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România*, (Colectiv de autori: Eugen Marius Constantinescu, Mihalache Brudiu, Mihaela Denisia Liușnea, Dorin Sârbu, Sebastian Matei), București, 2001, p. 179-182.
- ⁵¹. Gh. Bichir, *Op.cit.*, p.123.
- ⁵². *Ibidem*.
- ⁵³. Idem, *Noi contribuții la cunoașterea culturii materiale a carpilor*, p. 676, harta fig. 1; Idem, *Geto-dacii din Muntenia în epoca romană*, p. 99.
- ⁵⁴. E.M. Constantinescu, *Un mormânt din perioada migrațiilor descoperit la Balta-Albă, jud. Buzău*, în *Mousaios*, II, Buzău, 1978, p. 22-25.
- ⁵⁵. Victor Teodorescu, Marinela Peneș, *Despre cultura Ipotești-Cândești în lumina cercetărilor arheologice din NE Munteniei (reg. Ploiești)*, în *A.M.I.A.P.*, I, 1984, p. 11-50.
- ⁵⁶. *Ibidem*, p. 101, n. 4.
- ⁵⁷. Gh. Diaconu, Dorin Popescu, N. Constantinescu, S. Morintz, *Șantierul arheologic de la Târgșor*, în *Materiale*, VI, 1959, p. 727-745; M. Tzony în *Contribuții la problema răspândirii carpilor la Dunărea de Jos*, p. 147-161, combate prezența carpilor în această zonă.
- ⁵⁸. M. Tzony, *Op.cit.*; Gh. Bichir, *Cultura carpică*, p. 163.
- ⁵⁹. *Ibidem*.
- ⁶⁰. *Ibidem*.
- ⁶¹. Este vorba despre atacurile și incursiunile carpice desfășurate împotriva Imperiului Roman în urma cărora s-au putut stabili carpilor în Muntenia - cf. M. Tzony, *Op.cit.*
- ⁶². Gh. Bichir, *Op.cit.*, p. 163, referindu-se la unele descoperiri de la Mătăsaru, jud. Dâmbovița, București-Militari ș.a., formulează ipoteza pătrunderii unor grupuri de carpi și instalarea lor în așezările dacilor liberi din Muntenia. M. Tzony, în *Contribuții la problema răspândirii carpilor la Dunărea de Jos*, p. 156 susține că pe baza materialelor descoperite în așezările din jurul Bucureștiului (Militari, Tei, Străulești ș.a.), ca și din așezarea și necropola de la Târgușor, precum și din analiza materialelor de la Dulceanca este aproape imposibil de a demonstra o prezență compactă a carpilor în mediul culturii Chilia-Militari.
- ⁶³. M. Tzony, *Op.cit.*, p. 157.
- ⁶⁴. E.M. Constantinescu, *Memoria pământului*, p. 65-66; Idem, *Aspecte privind evoluția NE Munteniei în sec. II-XI d.Hr. Considerații bazate pe analiza unor descoperiri fortuite în jud. Buzău*, în *Mousaios*, V, 1999, p. 21.
- ⁶⁵. Gh. Bichir, *Op.cit.*, p.182.
- ⁶⁶. Idem, *Geto-dacii din Muntenia în epoca romană*, p. 104; Idem, *Cultura carpică*, p. 182-183; *Enciclopedia arheologiei*, vol. I, p. 260.
- ⁶⁷. Gh. Bichir, *Op.cit.*, p. 184 -185; Izvoarele antice ne informează că în sec. III-IV d.Hr. au avut loc numeroase conflicte între carpi și romani, în urma acestor lupte unii împărați au primit titlul onorific de *Carpicus Maximus* – cel mai mare învingător al carpilor. În total au fost atribuite de Senat 21 de titluri, dovadă a numeroaselor lupte care s-au dus.

INTRAREA ROMÂNIEI ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

----- Colonel Liviu Corciu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Cel mai important eveniment militar, economic, politic și social al începutului de secol XX, intrarea României în Primul Război Mondial a influențat decisiv viețile și soarta a milioane de români, motiv pentru care nu este de mirare că amploarea sa a fost consistent reflectată în corespondența privată, în memorialistică, dar și în operele literare ale epocii, din care încercăm să spicuiem în articolul de față.

Mărturiile din jurnalele personale, documente oficiale sau private, ori pur și simplu ficțiune literară, Marele Război este împărțit posterității alături de sentimentele contradictorii, inerente unui moment de o asemenea însemnătate. Scriitorii ori simpli cetățeni martori ai marelui eveniment, redau, prin prisma personalității și educației lor, emoțiile maselor, entuziasmul popular, manifestările spontane de patriotism, speranța, dar și propriile sentimente contradictorii ce îi încercă: teama, îndoiala, neliniștea, zbulciul interior, grija față de ziua de mâine, etc.

Parcursul lor, la fel ca și a altor opere literare asemănătoare, descoperă unele diferențe, zicem noi, esențiale. Cea dintâi, între urban și rural. Între entuziasmul cu care s-a manifestat populația orașelor, și modul în care cum a trăit evenimentul lumea satului.

Cea de-a doua, între civili și militari. Între parăzile frizând falsa bucurie a cetățenilor din unele orașe, și

Yvonne Blondel

îngrijorarea lipsită de orice urmă de entuziasm a celor aflați deja pe graniță, a soldaților și ofițerilor ce fuseseră concentrați cu luni în urmă, și care, având ideea despre ce presupune cu adevărat războiul, au primit vestea cu o teamă disimulată în zâmbete *strepezite*.

Momentul intrării în război din noaptea de duminică 14 august 1916, are cam aceeași „protagoniști”: armata, acolo unde există, *notabilitățile orașului, mulțimea de gură-cască, copiii*, care folosesc relativ

aceleași mijloace pentru a-și manifesta bucuria încordată, dublată de neliniște: fanfare, steaguri, torțe, clopote, sirene, cântece.

Începem prin a reda fragmente din mărturia Yvonnei Blondel, fiica lui Camille Blondel, ministru plenipotențiar (ambasador) al Franței în România din 1907 până în 1916 (când a fost înlocuit cu contele de Saint-Aulaire), creditat cu succesul tratatelor și al propagandei franceze pentru a determina România să intre în război de partea Antantei.

*La miezul nopții, trupele din garnizoană (Siliștra - s.n.), cu drapelul și fanfara în frunte, notabilitățile, elita românilor, pompierii purtând torțe de rășină aprinse, urmași de o mulțime de gură-cască și de copii, au defilat pe străzi.*¹

Medicul Vasile Bianu, ardelean prin naștere, buzoian prin adopție, fost medic primar al orașului, fiind concentrat ca medic militar în garnizoana Galați, relatează la rându-i în jurnalul său: *Clopotele de la Biserici răsunau, sirenele vapoarelor din port șuerau, tunurile dela Țiglina bubuiau, iar rachetele luminau văzduhul.* (...)

*Piețile și stradele gemeau de lume, entuziasmul era la culme; cântece și urale pretutindenea.*²

Și liniștitul orașel Râmnicu Vâlcea era într-o fierbere mare,³ povestește Constantin C. Popian, om de teatru și prieten al unor mari scriitori contemporani, Caragiale, Slavici, Vlahuță, Coșbuc, în jurnalul său, transmițând sentimentele de bucurie tensionată și teama prin utilizarea unor metafore cu conotații „acustice”: clopotele bisericilor se *tânguie*, gorniiștii sună pe străzi semnalul atacului în așa fel încât se *cutremură carnea de rumân*, pe care îi urmează doar o ceată de copii care strigă: „*Trăiască România Mare!*”.

Dar iată fragmentul:

La ora 12 noaptea încep a se tângui clopotele bisericilor, iar gorniiștii sună pe străzi atacul de se cutremură carnea de rumân. O ceată de copii îi urmează strigând: „Trăiască România Mare!”

Entuziasmul maselor, vacarmul patriotic,⁴ scenele teatrale nu sunt împărțite de cei trei memorialiști, și nici nu are asupra lor un efect contagios: *această bucurie la comandă mi s-a părut teribil de falsă*,⁵ scrie Yvonne Blondel. Mai departe, descriind sunetele în notă tristă ale acelei nopți, cu clopotele catedralei ce sunau mai degrabă ca un clopot de alarmă, cu mugetele lugubre ale sirenelor vapoarelor din port, cu trâmbițarea fără ecou a fanfarei, ea adaugă: *tot aceluși concert, în loc să facă să crească patriotismul nostru la maximum, nu reușea decât să ne sporească încordarea și să ne aducă lacrimi în ochi!*

Nici medicul Vasile Bianu nu pare mai entuziasmat: *ne-am culcat pe la ora 2 după miezul nopții; somn agitat și întrerupt; starea sufletească turburată de emoțiune, bucurie și frică*,⁶ în timp ce Constantin C.

Popian, întâlnind a doua zi boierii, ce nu se sculaseră în toila nopții să *manifeste pe străzi, scrie că erau: plouași și plini de griji.*⁷

Spectacolul este la fel de sobru, de reținut și pe granița Transilvaniei, unde regimentele românești fuseseră mobilizate încă din anul 1915.

Una dintre cele mai cunoscute opere literare legate de marele eveniment, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*,⁸ are la bază chiar experiența personală a scriitorului, Camil Petrescu, care a luat parte ca sublocotenent în Regimentul 22 Infanterie la campania anului 1916, fiind rănit în apropiere de Târgoviște, experiență care a fost împrumutată, cu amănunte cu tot, eroului principal.⁹

Ulterior, în cadrul Regimentului 16 Infanterie Suceava, Camil Petrescu a participat la campania anului 1917, a luat parte la bătăliile de la Măgura Cașin și Oituz, unde a și căzut prizonier, fiind internat în lagărul de la Sopronyék, Ungaria.

Iată cum descrie acesta în romanul apărut în anul 1930 la editura *Cultura Națională*, momentul neverosimil al declanșării războiului. Evenimentul are loc în cantonamentul regimentului mobilizat pe frontieră, în apropierea vămii Giuvala, unde nimic din atmosfera unei după-amiezi de *duminică, goală și leneșă care stă în loc*¹⁰ nu lăsa să se întrevadă ce avea să urmeze. Până și soarele părea mai curând la *plimbare, decât la lucru.*

(...) *Către patru după-amiază năvăli în odaie un gradat care luă speriat drepti:*

- *Trăiți, domnule sublocotenent...Poftiți jos în tabără.*
- *Toată lumea, măi băiete? Ori numai a 11-a?*

- Toată lumea. E ordin să echipăm oamenii și să ridicăm posturile de pe frontieră.

Încremenim cu toții.

- Să ridicăm posturile băiete?

- Așa e ordinpână într-un ceas să fim gata. Au și început să se adune domnii ofițeri jos.

Vestea lasă loc scenariilor fanteziste, dă frâu liber imaginației personajelor, trezește speranța că vor merge, în sfârșit, acasă, ca în final, în mijlocul entuziasmului general, să se audă glasul îndoielii:

- Măi băieți dar dacă o fi război? (...)

Mai departe, de reținut atmosfera apăsătoare, perfect omenească și total străină șabloanelor apărute în perioada comunistă, în care personajele nu-și permitau alte trăiri decât manifestări strict patriotarde, dublate de dorința acută și imediată de a muri pentru patrie...

Ofițerilor batalionului, niște oameni cumsecade și necăjiți, (...) de păreau mai curând niște dascăli provinciali cu ticuri și nevoi,¹¹ li se comunică ordinul de luptă, cu mai multă spaimă decât solemnitate, de către comandant, după ce se șterge de nădușeală, nu se știe dacă de la căldura de august ori de la năpraznica veste, iar aceștia îi ascultă cuvintele în tăcere, nimeni nu scoate o vorbă, înghesuți pe iarbă, cu picioarele înmuiate:

- Domnilor, e război....(...).¹²

Nimic teatral, nimic eroic, nimic belicos. O ieșire nervoasă, singura de acest gen consemnată de altfel, palpează parcă tensiunea interioară a momentului, care escaladează de la spaimă la mânie, și are ca victimă un biet soldat, ce ascultă încremenit:

- Ce e, mă? Du-te-n mă-ta de-aici...

Un tablou similar ilustrează și ofițerul rezervist Ioan Missir,¹³ avocat de profesie, în *Fata moartă*, romanul de război care l-a consacrat fulgerător, încă de la apariția acestuia în anul 1937, și pentru care a fost premiat de către Academia Română și Societatea Scriitorilor Români, elogiat de către criticii literari; un emoționant jurnal de front, după cum îl caracterizează criticul Teodor Vârgolici, o frumoasă carte de adevăr, după spusele marelui Nicolae Iorga.

Ioan Missir, și el participant la Marele Război ca sublocotenent în Regimentul 8 Vânători, redă momentul începutului de război în capitolul *Cum am trecut Carpații*, prin antiteză cu letargia unei zile de duminică, în care tinerii ofițeri, moleșiți de somnul de dimineață, ignorau până și semnalul sonor al gornistului.

- Don` sblocotinent, don` sblocotinent!

- Ce-i, mă?

- Trăiți, don` sblocotinent! Di-un ceas sună adunarea domnilor ofițeri în pas alergător!¹⁴

Aceeași atmosferă de dumlnică după-amiază de plin repaus, atât pentru soldați, care stau grupuri-grupuri, tolăniți pe iarbă în jurul corturilor, desfășurând

Ioan Missir

activități cât se poate de prozaice, își cos efectele, își curăță armele, pălăvrăgesc, joacă table, cât și pentru ofițeri.

Cum tocmai se încheiaseră trei zile de manevre, aceștia nu-și puteau explica motivul pentru care i-a venit poftă colonelului să îi cheme. O parte dintre ei erau plecați, au șters-o la Bacău, unde-i un varieteu fain!¹⁵, iar cei prezenți bombăne, crezând că este mai curând vreun capriciu al comandantului de regiment, decât o situație de mare importanță.

Chiar și momentul revelării adevărului este oarecum similar celui prezentat de Camil Petrescu. Ofițerul superior care aduce grozava veste este asudat, cu bluza descheiată, cu chipiul pe ceafă, înconjurat de ofițerul de serviciu și de toți sergenții de zi, care se țineau droaie după dânsul, și urcă scările încrunțat.

Scena capătă un dramatism accentuat în momentul în care celor care până atunci lăncezeau în înșorita după-amiază de duminică li se spune:

- Nu-i timp de pierdut. Am primit ordin să executăm un marș ofensiv! Marș ofensiv!

La fel ca și în scena redată în celălalt roman de război, în care nimeni nu spune o vorbă, și aici toți sunt pătrunși de importanța momentului, se face tăcere completă, în timp ce tensiunea plutește în aer, iar atunci când, după vreo câteva clipe cineva îndrăznește totuși să întrebe unde anume urma să aibă loc marșul ofensiv, ca și dincolo, tensiunea latentă izbucnește:

- Nicio vorbă, nicio vorbă, se stropșește răgușit maiorul: Cartușe de război pe oameni și rația de rezervă. Cartușe, cartușe! S-a auzit?

În ambele relatări personajele sunt perfect umanizate de sentimentele ce se așează în firescul momentului: teamă, îndoială, neliniște, în timp ce atmosfera încordată, ce escaladează până la ieșiri nervoase, este redată gradual, prin alternanța dintre tăcerea în care toți ascultă și mijloacele non verbale pe care cei desemnați să comunice teribila veste le utilizează – *urcă scările încruntat, se oprește în prag, aruncă o privire piezișă pe sub sprâncene, face semn să ne strângem cerc în jurul său.*

La Ioan Missir până și servirea mesei devine moment de reflecție generală, *mâncăm pe repezeală, aproape în tăcere, în care nu se aude decât trăncănitul farfuriilor și al tacâmurilor,*¹⁶ în timp ce personajul lui Camil Petrescu exclude, în tensiunea acelor momente, în care nu simte *nicio nevoie, nicio dorință,* chiar și ideea de a mânca:

- *Domnule sublocotenent, ce facem cu carnea asta?*

- *Cine mai vrea să manânce, mă?(...) Aruncați-o.*

Descătușarea generală, eliberarea de tensiune, vine în ceasurile de pregătire febrilă pentru război, prezentat de ambii scriitori într-un tablou în mișcare, cu adrenalină în exces, în care timpul se comprimă și nu mai ajunge nimănui, totul este precipitat, într-o continuă agitație:

*Timp de o oră e în tabără o învălmășeală de neînchipuit. Plutonierii-majori se împart în zece, aleargă de colo până colo, înjură, strigă, aruncă efecte de tot soiul în brațele oamenilor. O parte dintre oameni s-au aliniat pe companii în fața bordeielor și primesc, răcniți pe nume de gradați, bocanci.(...) Mă grăbesc spre magazia de armament să număr cartușele, dar e de prisos, căci debandada e din cale afară de mare.*¹⁷

Ioan Missir, deși mai laconic, surprinde același tablou dinamic și sonor:

*Ordine, comenzi, cruci și dumnezei, ghionturi, palme și răcnete se amestecă timp de trei ceasuri, până ce corturile sunt strânse, ranițele făcute, cartușele și rațiile de rezervă distribuite.*¹⁸

Multitudinea activităților nu alungă și gândurile oamenilor, nu le atenuează frământările interioare, zbulciumul, grija pentru ziua de mâine, teama, nici măcar la ofițeri, care sunt *toți mult mai tăcuți decât trupa,* iar manifestările sentimentelor devin stranii, *veselie strepezită la unii,* în timp ce alții *surâd ca niște bolnavi.*

La personajul lui Camil Petrescu cel mai pregnant sentiment este *teama* de un destin implacabil, *o neliniște de panică,* prezentă în toate gândurile și trăirile acestuia, și care, deși nu este direct mărturisită, apare frecvent în textul care abundă în figuri de stil: gândul că este în avangarda regimentului și că va fi primul care va intra în foc cu plutonul său (...) *mă sfârșește ca o febră uscată,* considerând ca în cazul său, și nu numai, „sentință” fusese deja dată, *o parte dintre noi*

suntem morți, efectiv în starea unor condamnați cărora li s-a respins cererea de grațiere, în ajun, gânduri și stări de neliniște accentuate de lăsarea întunericii și trecerea, iremediabilă, a timpului, se întunecă înfiripat și timpul trece fără ca nimeni și nimic să-l poată opri. Îmi ard buzele.

Tot ce fusese până atunci, manevrele de pe *coclaurile Grozăștilor* (zona Oituzului –s.n.), monotonia zilelor de concentrare, *reduse la risipiri de energie aproape fără rost, (...) totul petrecându-se aproape mecanic în cadrul ordinilor de multe ori ruginite,*¹⁹ cantonamentul auster departe de dorita civilizație, sunt văzute de Ioan Missir într-o altă lumină, *sobră și brusc maturizată, în perspectiva plecării spre linia frontului, devenind prilej de nostalgie pentru clipele și locurile în care trăiseră până atunci, veseli și tineri,*²⁰ și surprinzând certitudinea momentului primordial și irepetabil, de la care nimic nu va mai fi cum a fost. Și Yvonne Blondel, în jurnalul său intim, *considerat un document istoric de primă valoare,*²¹ surprinde acest moment: *pe neașteptate, declanșat de o voință superioară, se trăsese un mare vâl între viața de ieri și cea de azi.*²²

În acest timp, în toată țara se pusese în aplicare planul de mobilizare, iar activitățile erau marcate de proclamațiile date către popor și către armată de regele Ferdinand.²³ Yvonne Blondel scrie: *Șiruri*

întregi de bărbați pleacă la regimentele lor.(...) Despărțiri emoționante, urări de noroc celor care pleacă și care se străduiesc să braveze zâmbind, (...) sau femei însoțindu-și soții și zbierând ca niște bocitoare în urma unui mort.²⁴ În același registru, încercând să ajungă de la Galați la Buzău, medicul Vasile Bianu povestește: *Cu mare greutate am sosit, căci trenurile au început deja să fie înțesate de soldați; apoi pe lângă trenurile obișnuite începură să circule trenurile curat militare, înșghebate în pripă pentru înlesnirea concentrărilor.*²⁵

Și totuși, în acest amalgam de sentimente contradictorii, de bucurie dublată de teamă, de îndoială, de neliniște, este surprinsă și bucuria adevărată, sinceră descătușare emoțională, frâu liber al patriotismului autentic, necenzurat, al populației românești din Ardealul proaspăt eliberat. Punctăm aici relatarea acestui fenomen, redată simplu și încă sub impresia copleșitoare a momentului de către Constantin C. Popian, în încercarea noastră de a da cititorului posibilitatea să compare modul de manifestare acestor sentimente în cele două registre:

*S-a sunat mobilizarea la ora 12 punct și a doua zi ne-am trezit la Boița Ardealului. Era lumea în biserică și a încremenit văzând cătanele rumânești intrând în sfânta casă cu baionetele la armă. Și acum mă cutremur. Era o bucurie indescriptibilă. Se împlinise un vis al suferinței.*²⁶

Dincolo de Carpați, care nu mai erau nicidecum o frontieră în acele ceasuri, alți români se pregăteau să ia drumul sacrificiului și jertfei pentru ceea ce devenise

idealul național: *pe drumul de la Buzău la Galați, aceeași aglomerație, (...) prin toate gările să vedeau trenuri lângă trenuri, lungi de câte 50 până la 60 de vagoane, iar vagoanele erau acoperite peste tot de soldați, care ne mai având loc nici înăuntru, nici pe sus, să ațineau pe scările și capetele vagoanelor, atârnând ca ciorchinele de struguri.*

Același spectacol de avânt și entuziasm descria felul în care soldații alergau spre locurile de concentrare, *pentru a lupta și a-și da viața ca să desrobească pe frații lor subjugați (...) Ai fi crezut că toți acești eroi ai neamului să duc la nuntă, așa erau de veseli și de sprinteni în mișcări.*²⁷

Între timp, pe toată linia frontului regimentele românești primiseră *botezul focului.*

Note:

1. Yvonne Blondel, *Jurnal de război 1916-1917. Frontul de sud al României*, Ed. Institutul Cultural Român, București, 2005, p.39

2. Vasile Bianu, *Însemnări din Războiul României Mari. Tomul I*, Institutul de arte grafice Ardealul, Cluj, 1926, p.

3. Constantin C. Popian, *Amintiri din viața militară. Jurnal de război și din prizonierat*, Ed. Militară, București, 2007, p.67

4. Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, Curtea Veche Publishing, 2009, p.339.

5. Yvonne Blondel, *Op.cit.*, p.39.

6. Vasile Bianu, *Op.cit.*, p.39.

7. Constantin C. Popian, *Op.cit.*, p.67.

8. https://ro.wikipedia.org/wiki/Ultima_noapte_de_dragoste, %C3%AEnt%C3%A2ia_noapte_de_r%C4%83zboi

9. Idem, p.343. După cum chiar acesta mărturisește în postfața romanului, scrisă de autor pentru ediția apărută la Editura de Stat pentru literatură și artă, București, 1955,

10. Idem, p.208

11. Idem, p.207

12. Idem, p.208

13. https://ro.wikipedia.org/wiki/Ioan_Missir

14. Ioan Missir, *Fata moartă*, Ed. Minerva, București 1977, p.7

15. Idem, p.8

16. Idem, p.8

17. Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, Curtea Veche Publishing, 2009, p.212.

18. Ioan Missir, *Op.cit.*, p.8

19. Ioan Missir, *Op.cit.*, p.198

20. Ioan Missir, *Op.cit.*, p.8

21. Yvonne Blondel, *Jurnal de război 1916-1917. Frontul de sud al României*, Ed. Institutul Cultural Român, București, 2005, p.16

22. Idem, p.39

23. Vasile Bianu, *Op.cit.*, p.39.

24. Yvonne Blondel, *Op.cit.*, p.39.

25. Vasile Bianu, *Op.cit.*, p.39.

26. Constantin C. Popian, *Op.cit.*, p.65.

27. Vasile Bianu, *Op.cit.*, p. 19

Marele Cartier General Român la Buzău (noiembrie 1916)

-----conf. univ. dr. Constantin I. Stan, Universitatea „Dunărea de Jos” Galați

Datorită superiorității inamicului în oameni, armament, muniție și echipament, trupele române se retrăgeau pe aliniamente succesive de apărare, martor al acestor momente triste, Alexandru Marghiloman consemna în notele sale politice următoarele: „Pe frontul moldovean până la Valea Buzăului atac viu al centralilor la Buzău, Bratocea, Prahova, vii acțiuni, trupele care se retrăgeau de la Câmpulung, atacate violent pe Valea Dâmboviței, ele rezistă la Micloșani în Muscel”.¹

Retragerea era de-a dreptul dramatică ca urmare a vremii, care devenea tot mai nefavorabilă, dar mai ales a puștinilor mijloace de deplasare, unul dintre acești pibegi ofițerul de rezervă buzoian Pamfil Șeicaru își amintea, într-o carte de rememorări, între altele: „Retragerea generală avea loc la lumina sondelor de petrol incendiate. Refugiații se îndreptau spre necunoscut, dând impresia unui convoi nesfârșit, urmând carul funebru al unui ideal”.²

În aceste condiții foarte grele, din ordinul Regelui Ferdinand, Marele Cartier General Român a fost mutat la Buzău, fiind cantonat în Palatul Comunal. Generalul Alexandru Averescu a primit știrea referitoare la această soluție disperată chiar de la Suveranul României. Comandantul Armatei a II-a române preciza în notele sale zilnice destul de lapidară: „Astă seară am avut vizita Regelui la tren M.S. este în drum spre Buzău, noul punct ales pentru instalarea Marelui Cartier General”.³

La rândul ei, Sabina Cantacuzino, soră a premierului Ion I. C. Brătianu scria în amintirile sale cu profundă tristețe între altele: „Marele Cartier a plecat de la Periș, în ziua de vineri 17 noiembrie ora 6 seara. Niculescu Dorobanțu, generalul Angelescu (unchiul actualului general Angelescu), încă prefect de palat, au plecat în seara de 20 noiembrie spre Buzău, unde era cartierul francez și guvernul Vintilă ce plecase în ajun ca să prepare sosirea lor la Iași și convocarea Camerelor”.⁴

Mutarea Marelui Cartier General Român de la Periș la Buzău nu era întâmplătoare. Acțiunea, potrivit colonelului Victor Petin, șeful de Stat Major al Misiunii Militare franceze din România, avea rațiuni de ordin militar. Se spera păstrarea granițelor la vest de Buzău, barând astfel Valahia de Nord „în dreapta având munții

și în stânga Dunărea”. Regele Ferdinand conta pe acest lucru, potrivit ofițerului francez deoarece se anunțaseră deja sosirea a două divizii de cavalerie și alte trei de infanterie rusești. Urma să se salveze astfel „o parte din regiunea petroliferă și să fie acoperită calea ferată de la Galați, adică legătura pe mare cu Odessa”.⁵

Un alt martor ocular, cunoscutul istoric al artei, profesorul universitar Alexandru Tzigara-Samurcaș, rămas în București în timpul ocupației germane la solicitarea Casei Regale, preciza în memoriile sale, la 20 noiembrie/3 decembrie 1916, că „Secretarul general al Ministerului de Război, generalul Burghel, îmi anunța plecarea sa în noapte. Corbescu, prefectul poliției părăsi și el postul său. Se aude bubuitul tunurilor în jurul capitalei în care mișună publicul, automobilele fiind cu totul dispărute”. Cunoscutul om de cultură relevă, mai departe, că a avut grijă de palatele regale, dar „și de casele prietenilor, care plecând, mi-au lăsat în răspundere locuințele lor, dintre acestea aceea a doctorului Ion Cantacuzino era mai expusă devastării, după care s-a întâmplat cu aceea a lui Take Ionescu cumplit distrusă îndată după intrarea trupelor”.⁶

Președintele Partidului Conservator susține în notele sale politice că: „situația trebuie să fie foarte compromisă, căci miniștri au plecat definitiv astă noapte. Statul Major, afară de Biroul Operații s-a instalat la Buzău, generalul Paraschivescu de la muniții plecat de asemenea. Etapele gata de plecare, în automobil. Generalul Burghel care trebuia să plece în urmă de tot și-a trecut puterile lui Nemțescu atât el cât și Popovici foarte perplecși dacă trebuie să plece prin Urziceni, linia Ploiești ne mai părând sigură”.⁷

Un participant direct la dramaticile evenimente, generalul Toma Dumitrescu, atunci având gradul de maior în funcția de șef de cabinet al generalului Dumitru Iliescu, arată în jurnalul său următoarele: „Am ajuns la Buzău, în noaptea de 19/20 noiembrie 1916, la ora 2, în gară multă afluență de refugiați. Ne-am instalat Cartierul la Primărie, iar locuința domnului general Iliescu și a mea, la domnul inginer Cătuneanu (însurat de curând), el a plecat din Buzău a doua zi după sosirea noastră.

De dimineață, domnul general a dat ordin să se instaleze birourile la primărie, iar mutarea bagajelor din vagoane să se facă mai târziu.

Birourile s-au instalat după ora 9.30 a.m. din cauza lipsei mijloacelor de transport”.⁸

Generalul Radu R. Rosetti, care la vremea respectivă era maior și conducea Biroul Operațiilor din Marele Stat Major, pretinde în memoriile sale din 19 noiembrie/2 decembrie 1916 că: „Seara, eșalonul Marelui Cartier General aflat la Periș pleacă cu trenul la Buzău. Rămân la Periș cu maiorul francez Cartier pentru a asigura continuitatea legăturilor cu comandanțele de armate, până ce se vor isprăvi instalațiile la Buzău, instalațiile începute de mai multe zile.

Enervarea datorită situației duce la unele discuțiuni nu tocmai nimerite între unii ofițeri de la cartier și unii ofițeri francezi”.⁹

Aflat în centrul evenimentelor, generalul Henri M. Berthelot susține în jurnalul său pe 19 noiembrie/2 decembrie 1916 că: „La raport este luată decizia de a muta chiar în această seară Marele Cartier General la Buzău.

Plecăm la 4.30. Îl iau cu mine și pe amiralul Fournier. De la Ploiești se înnoptează de-a binelea. Mergem încet în mijlocul unui adevărat exod. Țăranii fug dinaintea invadatorilor, ducându-și în căruțe tot avutul și mânăndu-și vitele. Noaptea se întuneca și mai mult din cauza norilor grei de fum și funingine, luminați pe dedesubt de licăririle mohorâte ale

incendiilor de la depozite și de acelea mai vizibile, ale sondelor care arată ca torțele. Este sinistru!

Ajungem la Buzău pe la ora 8. În timp ce se pregătește instalarea luăm o gustare la bufetul gării împreună cu prefectul”.¹⁰

Șeful Misiunii Militare franceze din România nota de asemenea, într-o scrisoare expedită cumnatei sale Luisa pe 26 noiembrie/9 decembrie 1916, următoarele: „Am părăsit și noi Perișul, care îmi plăcea mult, pentru a veni într-un oraș numit Buzău, unde de altfel, nu vom rămâne prea mult timp, pentru că imediat ce vor sosi rușii, trupele românești vor trece la reorganizare în spatele lor. Noi îi vom urma bineînțeles, pentru a încerca să refacem această armată cât mai curând posibil și să recâștigăm cu ea pământul țării, dar consider că este nevoie de cel puțin trei luni pentru această realizare”.¹¹

În timp ce birourile Marelui Cartier General Român se amenajau la Palatul Comunal din Buzău, Regele Ferdinand se instala la Vila „Albatros” de la marginea orașului, aparținând lui Alexandru Marghiloman. Un funcționar al Casei Regale, șeful serviciului P.T.T. al suveranului, Eugenie Arthur Buhman, alsacian de origine, dar născut în România, reitera în însemnările sale la 25 noiembrie 1916 următoarele: „În noapte am ajuns la Buzău și încartiruiți la Vila „Albatros” a lui Alexandru Marghiloman. Casă și grădină frumoase. A doua zi la dejunul nostru a luat parte și primul ministru...

http://s574.photobucket.com/user/c_claus/media/diverse/gara%20buzau_zps62dwtf1e.jpg.html

IWM

De când am plecat din Brătielești și până am ajuns la Iași, toate mesele cartierului nostru sunt prezidate de rege. Acum a sosit și Principele Carol la noi”¹²

În data de 21 noiembrie /5 decembrie 1916, la noul sediu al Marelui Cartier General Român, potrivit lui Radu R. Rosetti s-au luat o serie de decizii foarte importante, între care și aceea a stabilirii comenzii militare: „După o consfătuire a Regelui cu Brătianu, Berthelot și generalul Iliescu s-a telegrafiat Țarului care s-a arătat binevoitor. După alte negocieri s-a ajuns la soluția: Regele comandant de căpetenie având pe Prezan ca șef de stat major pentru trupele românești și un general rus pentru conducerea trupelor rusești. Am avut norocul ca generalul Scerbacev să fie un om înțelept și loial”.¹³ A doua zi s-au făcut o serie de înaintări în armată. Sosit de la București în gara Buzău, cunoscutul jurnalist Stelian Popescu, afirmă în memoriile sale cu vădită indignare și tristețe: „Multă lume și în această gară, unde alții înjurau și criticau pe ofițeri, pe Rege și guvern. Ceea ce indignase în mod special pe acea lume disperată era faptul că în seara aceea în restaurantul gării fusese un banchet dat de Marele Stat Major, în frunte cu generalul Iliescu, în cinstea ofițerilor de la Biroul Operații al Marelui Cartier General. Se înțelege lehamitea indignării-conchide renumitul gazetar-când după tot ce se petrecea, numai timp de banchet nu era”.¹⁴ Al. Marghiloman preciza în notele sale politice că: „În ziua în care a căzut Bucureștiul, a avut loc la Buzău un banchet pentru a sărbători înaintarea Principelui Carol la gradul de maior, discurs rostit de Iliescu și toasturi. Singur, dr. Angelescu a protestat”.¹⁵ Eugeniu Arthur Buhman arată în însemnările sale că: „La Buzău, unde ne precedase Marele Cartier General, n-am mai rămas decât vreo trei zile. În acest timp s-au făcut numeroase și importante înaintări în armată. Seara s-au sărbătorit printr-un mare banchet cei înaintați”.¹⁶ Nu credem că se impuneau aceste avansări în contextul suferințelor trupelor române de pe câmpurile de luptă.

În 25 noiembrie/8 decembrie 1916 Marele Cartier General Român a fost mutat la Bârlad, pentru mai multă siguranță. Aflat în mijlocul tensionatelor evenimente, generalul Al. Averescu afirma în notele sale foarte sumar că: „Azi dimineață a plecat Marele Cartier General de aici la Bârlad. Am găsit la Buzău pe comandantul Corpului VIII Armată rusă și Divizia 45 rusă a început să sosească. Va veni și un corp de cavalerie cu trei divizii”.¹⁷ Aflată la Buzău, unde locuiau părinții ei, Elena Negrescu, soția contra-amiralului Nicolae Negrescu, notează în jurnalul personal la 26 noiembrie/10 decembrie 1916 că de două zile Marele Cartier General Român și toate autoritățile locale care veniseră din București părăsiseră Buzăul”.¹⁸ Eugeniu Arthur Buhman scrie și el, la aceeași dată, că „de la

Buzău ne-am mutat la Zorleni lângă Bârlad. Noi ocupăm casa orfelinatului de pe moșia regală. Regele și Principele Carol au un pavilion alături, care a fost mobilat cu multe lucruri aduse de la Cotroceni. Până și cafeaua de dimineață o luăm acum cu Regele”.¹⁹

Începe acum o perioadă grea atât pentru militarii și civilii aflați în Moldova, Marele Cartier General, care a avut prezența pasageră la Buzău și care se va confrunța și el cu numeroase dificultăți.

-Note-

¹ Alexandru Marghiloman, *Note politice*, vol. II Ediție de Stelian Neagoe, București, Editura Machiavelli, 1994, p. 83.

² Pamfil Șeicaru, *România în marele război*, ed. rom., București, Editura Eminescu, 1994, p. 27.

³ Mareșal Alexandru Averescu, *Notițe zilnice din război*, vol. II 1916-1918. (Războiul nostru). Ediție de Eftimie Ardeleanu și Adrian Pandeia, București, Editura Militară, 1992, p.p. 67-68.

⁴ Sabina Cantacuzino, *Din viața familiei Ion C. Brătianu*, Ediție de Elisabeta Simion, vol. II, București, Editura Albatros, 1996, p.17.

⁵ General Petin, *La drame roumaine 1916-1918*, Paris, Payote, 1932, p.p. 55-56.

⁶ Alex. Tzigara Samurcaș, *Memorii*, Ediția critică de Ioan și Florica Șerb, București, Editura „Grai și suflet Cultura Națională”, 1999, p. 160.

⁷ Al. Marghiloman, *Op. cit.*, vol. II, P. 85; C. I. Stan, *Buzăul și Rm. Sărat în anii ocupației germane 1916-1918*, Buzău, Editgraph, 2008, p. 26.

⁸ General Toma Dumitrescu, *Jurnal. Războiul național 1916*. Ediție de Maria Georgescu, București, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1999, p.161.

⁹ General Radu D. Rosetti, *Mărturisiri 1914-1919*. Ediție de Maria Georgescu, București, Editura Modelism, 1957, p.157.

¹⁰ General Henri Berthelot, *Memorii și corespondență 1916-1919*. Ediție de Glenn E. Torrey. Traducere de Mona Iosif, București, Editura Militară, 2012, p. 110.

¹¹ *Ibidem*, p.p. 115-116.

¹² Eugeniu A. Buhman, *Patru decenii în serviciul Casei Regale a României. 1898-1940*. Ediție de Cristian Scarlat, București, Editura Sigma, 2006, p. 183-.

¹³ General Radu R. Rosetti, *Op. cit.*, p.p. 159-160; C. I. Stan, *Regele Ferdinand „Întregitorul”, 1914-1927*, ed. a II-a, București, Editura Paideia, 2011, p. 141.

¹⁴ Stelian Popescu, *Amintiri*. Ediție de Ioan Opreș, București, Editura Albatros, 2000, p. 148.

¹⁵ Al. Marghiloman, *Op. cit.*, vol. II, p. 85.

¹⁶ Eugeniu A. Buhman, *Op. cit.*, p. 183.

¹⁷ Mareșal Al. Averescu, *Op. cit.*, vol. II, pp. 98-99.

¹⁸ Elena Negrescu, *Jurnal de război 1916-1918*. Ediție de Neculai Moghior, București, Editura „Detectiv”, 2006, p. 97.

¹⁹ Eugeniu A. Buhman, *Op. cit.*, p. 183.

Bătălia Râmnicului sau Bătălia de Crăciun

-----Emil Niculescu, Cercul Militar Buzău

La 27 noiembrie 1916 Marele Cartier General a ordonat, cu revizuită speranță ideea stabilizării frontului, înainte de Focșani: *Rezistența definitivă se va face la sud de Râmnicu Sărat, Viziru, care va fi ocupat de forțele rusești de la Dunăre până la șoseaua Buzău - Râmnicu Sărat, iar de aici până la munți de Armata 2 română. Restul forțelor române urmează a fi retrase spre a se reface.(...) Armata 2 română, rămasă pe linia frontului împreună cu armatele 9, 4 și 6 ruse, a dus acțiuni de luptă până spre sfârșitul lunii decembrie pentru oprirea ofensivei inamicului în timp ce marile unități care formaseră Grupul de armate „General Prezan” s-a deplasat și concentrat în Moldova în vederea organizării.*¹

Pe 29 noiembrie sunt întinse podurile de la Mânzu-Găvănești, de peste râul Buzău, pe unde geniștii au făcut posibilă trecerea a peste 30.000 de oameni din Grupul Prezan, 5.000-6.000 trăsurile de toate categoriile și nesfârșite convoaie de refugiați.

La data de 2 decembrie, după ce ultima trăsură a armatei române trecuse la nord de râul Buzău și când comandantul companiei voia să strângă podul, a primit ordinul „să rămână podurile întinse până ce va trece ultimul element din cavaleria rusă de sub comanda generalului Keller”. La 22.30 locotenentul de geniu Vasiliu strânge podurile, de câte 120 m, tocmai când se vedeau apropiindu-se patrulă germane. (...) Apropiindu-se de Slobozia-Galbenu, unde trebuia să se retragă și care urma să fie ocupată de trupele rusești, se constată că era ocupată de inamic; deci, inamic în spate, inamic în față. Hotărârea bravului comandant de companie a fost însă luată. Iată ce declara el: „Am adunat ofițerii și reangajații și le-am spus pe scurt următoarele: să-și reamintească toți că suntem (...) strănepoți ai luptătorilor de sub steagurile lui Ștefan cel Mare și Mihai Bravul și că ceasul sacrificiului a venit. Vom pătrunde în luptă în Slobozia Galbenu. Orice act de lașitate să fie reprimat cu împușcarea pe loc. Nimeni n-are voie să cadă viu în mâna inamicului. Am dat dezlegare pentru cel din urmă soldat, să tragă fără cruțare în mine, comandantul lor, dacă mă vor vedea viu în mâna inamicului”. Grație acestui energic ofițer, până la 5 decembrie,

Cp.3 Po.R. împreună cu materialul din dotarea fost salvată.²

Colonelul Alexandru Stoenescu, comandantul Regimentului 60 Infanterie, combatant pe linia de apărare a frontului Cartoianca-Călugăreni, la 17 noiembrie 1916, notează, în completarea acestui tragic puzzle, eforturile, nespujinate de aliații ruși, de a opri tăvălugul armatelor invadatoare, în câmpia română sau pe linia Nămolosa-Râmnicu Sărat: *Ziua 29 Noiembrie. De dimineață trupele trebuiau să se retragă cu direcția spre Ulmeni. Regimentul 60 trebuia să ocupe și să reziste pe marginea satelor Dârsele (Darele, n.m.) de sus și de jos, la dreapta noastră, în apropiere de șoseaua principală era un conac, neocupat de nimeni, dincolo de șosea pe dealuri era brigada Colonelului Urdăreanu care a fost capturată toată împreună cu Comandantul.(...) Am găsit în satul Ulmeni pe Comandantul Diviziei a 112 (...) de-abia apucase a da ordin unei baterii de artilerie a ne susține, când focurile artileriei inamice a început a bate Ulmenii(...) Gara Ulmeni era părăsită și devastată de ruși. Magazia ardea cu flăcări mari, se zicea că este plină cu ovăz (...) Dinspre ziuă ne-a venit ordin a ne retrage spre Buzău. În retragerea noastră am văzut un tren plin cu alimente arzând. În tot lungul șoselei se perinda Ruși care goneau caii în galop mișuna de colo până colo, fără nici un rost – credeau cu mîntea lor slabă că ne păcălește pe noi, că ne vine în ajutor. Cu această ocazie prinsesem mare ciudă pe ruși, prea erau mișei - nu puteam a mă mai uita la ei. Intrați în Buzău pe la 11 a.m., am găsit întreg Buzăul plin de oștire, infanterie, artilerie, ruși, diferite coloane, mulți se găseau retrași de câte 4-5 zile, așteptau ordine. O aglomerație neînchipuită mai ales pe șoseaua care merge la podul de peste Buzău, la pod nu se mai putea aproape mișca nimeni, toți parcă ar fi voit de odată să treacă peste el. Trupa regimentului după ce a luat masa, a trebuit să se strecoare om cu om printre căruțe și a merge grabnic în satele Mărăcineni-Mălești (Mătești, n.m.), a susține retragerea trupelor spre Nișcov. Toate celelalte trupe ce luptaseră în retragere a fost înlocuite de trupele rusești. Divizia noastră trebuia să lupte, așa se vede că avusese soarta. Batalionul 60 își va urma*

calvarul și, după o noapte de rezistență armată în sectorul Săpoca-Mătești, iar pe 2 decembrie, primește ordin de retragere spre Râmnicu Sărat; a urmat un marș de noapte pe un teren desfundat și departe de șoseaua principală. Sunt cazați în cazarmele Regimentului 9 Infanterie și, pe 3 decembrie, se deplasează spre satul Urechești, atacat cu mitralierele de avioanele inamice. Se preveșteau cu regimente de artilerie române și ruse, aliații singularizându-se printr-o ubicuitate etilică cronicizată: *treceau toată ziua regimente de infanterie și cavalerie Rusești, cu muzica cântând mergeau spre front la R. Sărat, noaptea era mișcare mare, am putut urmări mișcărilor, rușii nu mergeau înainte pe front, se întorceau noaptea și iar treceau ziua cu muzica, ei aveau credința că ne păcălește; nu știau că noi îi apreciasem. Fiind regiune viticolă mai toți erau beți, nu te puteai înțelege, fel de fel de scandaluri, noroc că s-a ordonat vărsarea vinului de la locuitori.*³

În seara zilei de 30 noiembrie, Marele Cartier General român, de acord cu generalul Zaharov, comandantul trupelor rusești din România, *hotărăște retragerea tuturor forțelor și gruparea lor pe aliniamentul de apărare Muntele Furu, Râmnicu Sărat, Viziru.*⁴

Jurnalul lui Toma Dumitrescu relevă și primele impresii ale întâlnirii, la 30 noiembrie, cu trupe ale oștirii imperiale ruse: *Armata a II-a a lăsat pe front (stânga Buzăului, la nord-est de orașul Buzău) divizia 2/16, celelalte toate au fost dirijate spre fortificațiile de la R. Sărat. O divizie de cazaci (1-a) ocupă poziție pe dreapta Diviziei 2/16, iar Divizia a 15-a rusă la vest de Buzău. (...)*

Ieri a trecut un regiment rus din divizia (lipsă în text, n.m.) și a defilat în fața M.S. Regelui.

Soldați tineri de 19-20-21 ani, cai buni. Aspect general mediocru.⁵

Memoriile generalului consemnează, în aceeași zi: *Ajunși cu mari sacrificii și oboseală la Mărăcineni, Reg. 60 a primit ordin să ocupe sectorul din Sapoda (Săpoca, n.m.) și Mateești (Mătești, n.m.), unde a luptat toată noaptea.*

Ziua de 1 Decembrie. Regimentul a rezistat pe pozițiile sale împlinindu-și misiunea sa. Noaptea s-a primit ordin de retragere, ajunsesem la ultima sforțare, aveam absolută nevoie de câteva zile de repaus spre a ne dezmetici.

Ziua de 2 Decembrie. Ordin de a ne retrage spre R. Sărat, marș de noapte prin teren desfundat și departe de șoseaua principală s-a făcut în condiții destul de grele a trebuit să trecem de mai multe ori prin gârle. Spre seară am ajuns la R. Sărat. Înaintea orașului la câțiva kilometri am trecut prin lucrările de apărare ce se făceau pentru oprirea inamicului, aceasta ne-a bucurat pe toți și ne-a mărit speranța. Am găsit R. Sărat sub același aspect ca Buzău, aglomerare

*enormă un haos, am fost cazați la cazarmele Reg. 8 R.S., de oboseală aveam 39 grade, repauzul de noapte mi-a redat puterile.*⁶

Prezența rușilor la barierele orașului nu a împiedicat tăvălugul înaintării germanilor: *În noaptea de 1/2 decembrie, trupele germane, printr-o mișcare de învăluire executată dinspre Vest, prin Lipia, împotriva diviziilor 3 și 15 ruse, au ocupat orașul.*⁷

Înfrângerile succesive din toamna lui 1916 nu se datorau numai superiorității numerice și tehnicii de luptă performante a Puterilor Centrale ci, cum narează sublocotenentul de rezervă Pamfil Șeicaru, participant la luptele de pe Cerna, unui sentiment mult mai frustrant: *După lupta de la București se simțea că un arc se rupsesse și asta se vedea după capetele plecate, Fiecare ofițer sau soldat se închisese în sine, iar tăcerea ritmată cu cadența pașilor, reflecta drama interioară a fiecăruia. Din când în când se putea auzi: „Rușii ne-au trădat, ne-au vândut nemților”.⁸*

Retragerea armatei și a populației civile spre nord a fost un calvar, *cum narează un ofițer de artilerie, Constantin Popescu, dintr-un regiment de obuziere ce apăruse Valea Buzăului: De la Buzău am continuat marșul spre Râmnicu Sărat, însă șoseaua era foarte aglomerată de trupele române ce se retrăgeau spre Moldova și de coloane ale trupelor ruse ce veneau spre Buzău. Peste tot erau cai morți, căruțe abandonate prin șanțuri și materiale aruncate. Priveliști ce prevesteau un dezastru. Aglomerația era așa de mare că se mergea în coloane alăturate, roată la roată, iar înaintarea era foarte încetată, cam 1 km la oră. Când și când apărea câte un avion german și atunci mersul coloanei se mai iuțea puțin. De la Buzău la Râmnicu Sărat. Deși sunt numai 27 km am mers o zi întreagă.*⁹

Bătălia Râmnicului începe la 9/22 decembrie, Mackensen aducând pe front, din partea împătritei înțelegeri 17 divizii, între Carpați și Dunăre, pe frontul stâng acționând Falkenhayn, cu 10 divizii ale Armatei a IX-a, acționând pe calea ferată Buzău-Râmnic, zona colinară și muntoasă; de partea cealaltă a frontului, între muntele Furu și Racovițeni se aflau trupele române, continuând, pe restul frontului cu corpuri de armată și cavalerie. După, străpungerea forțelor româno-ruse, armata de la Dunăre, condusă de generalul Kosch, două divizii de cavalerie și cinci de infanterie germano-turco-bulgare, urmau să atace Brăila. *Frontul românesc era ținut de Grupul Râmnic al Armatei a II-a, al cărei comandant continua să fie generalul Averescu. Armata a IX-a germană ataca pe trei direcții: aripa stângă, Grupul Krafft, cu alpinii bavarezi, pe șoseaua Buzău-Râmnic, Grupul Morgen, iar la dreapta, până la apa Buzăului, Grupul Kuhne. În continuarea frontului Armatei a IX-a, se afla grupul Oituz, condus de generalul Gerock. Timp de trei zile alpinii nu reușesc să disloce trupele române de pe apa*

Câlnăului, dar, în momentul când o divizie rusă se retrage, Grupul Morgen învăluie aripa dreaptă a Diviziei 3 române. Cam aproape asemănător se petrec luptele în zonele montane – Spidele, Dealul Sării, Marghiloman.¹⁰

Bătălia Râmnicului (desen de epocă)

Desfășurată pe un front larg, pe linia de fortificații Furu-Mare – Racovițeni - Râmnicu Sărat – Viziru, după ce Corpul 8 armată rus, comandat de generalul Anton Denikin, cedase în fața inamicului (divizia de cazaci Terekskaia pierde satul Pleșcoi, divizia 1 cazaci de Don este înfrântă la Stâlpu și tot aceasta, în urma a două șarje nereușite, se retrage din zona Zilișteaboboc în zona Sălcioara Ghergheasa). Diviziile de cavalerie ruse Zaamurskaia și Usuriskaia, comandată de generalul finlandez Gustav Emil Mannerheim, ajung pe front în ziua de 4 decembrie, prima fiind dirijată spre Nereju-Furu-Mare-Bisoca, între detașamentul colonelului Sturdza și Divizia 3 infanterie română. Trupele româno-ruse, mult slăbite, aveau în față Corpul Alpin bavarez, trupe de elită ale armatei germane. La 9 decembrie, infanteriștii germani ocupă Bisoca, divizia Zaamurskaia respingând, toate atacurile de pe sectorul Jitia - Vintileasca.

Nici în Vrancea lucrurile nu stăteau mai bine, dovadă și memoriile, „Infantry Attacks” (1937), locotenentului, de atunci, Ervin Römmel, faimosul feldmareșal de mai târziu, cel care va cuceri, la 4 ianuarie 1917, cota 1001 din Măgura Odobești: *Armata a 9-a germană a dus lupte grele pentru a-și croi drum prin Buzău către Râmnicu Sărat și Focșani. Victoriile noastre s-au făcut cu costul multor pierderi. Corpul Alpin a primit misiunea de a înlătura prezența inamică din zona montană aproape inaccesibilă dintre valea Slănicului și valea Putnei.(...) Am petrecut ajunul Crăciunului în creierii munților, în cele mai grele condiții cu puțință. Apoi compania a 2-a s-a deplasat în rezerva Corpului Alpin, de la Bisoca, prin Dumitrești, Pietreanu, către Mera.*¹¹

Pe flancul drept al atacanților, în zona de câmpie, pe linia de fortificații Rm. Sărat – Viziru, edificată în pripă, și-a dovedit, din păcate ineficiența. Inamicul s-a infiltrat, începând cu 11 decembrie, în regiunea Racovițeni-Clocitele-Fundeni, până la Bălăceanu. Divizia 11 bavareză se afla, deja, în zona Vișani Făurari (Făurei, n.m.). Divizia 1 infanterie bulgară a pus stăpânire pe sectorul Batogu.¹¹

La 14 decembrie 1916 perspectiva era destul de optimistă pentru germanii ajunși în Buzău, așa cum denotă raportul sublocotenentului Gheorghe Iovin, ofițerul de informații detașat, în toamna lui 1916, pe lângă Grupul „Cerna” și rămas în spatele frontului nostru: *În interval de șapte zile, cât am stat la domnul Cristescu, prăvălia a fost devastată în zece rânduri atât ziua, cât și noaptea, fără a avea puțința de a reclama. Patrurile care erau chemate în ajutor nu veneau niciodată.*

Luptele se desfășurau pe la Râmnicu-Sărat. În casă cu noi erau mai mulți soldați germani artileriști, de la care am aflat că au pierderi grozav de mari, spunându-mi că multe dintre companiile lor au rămas cu 15 până la 20 oameni. Răniți vedeam zilnic cu sutele. Îmi mai spuneau că au primit ordin că o parte din artileria lor să plece pe frontul italian și pe frontul macedonean. De la soldații cu care am stat de vorbă în Buzău am aflat că sunt aduși de pe fronturile Verdun, Galiția și Caucaz. Întrebându-i dacă nu sunt obosiți de război, îmi spuneau că da, sunt obosiți și doreau să se întoarcă la vetrele lor. Când îi întrebam de ce nu se predau, îmi spuneau că au să termene repede, repede cu România și, pe urmă, puterile celalte vor fi forțate să încheie pacea. Acesta era crezul lor. (...)

Ca străin de localitate nu îndrăzneam să umblu prea mult și aceasta mai mult de teama ovreilor, care erau în serviciul germanilor atât la Poliție cât și la Comandament. Totuși am putut afla că în parcul de aviație îl au instalat lângă gară, în șase hangare de pânză.

*Zilnic erau aduși 300-400 prizonieri români și tot atâtia ruși. Am vorbit cu mulți dintre prizonierii români, care spuneau că s-au predat auzind că satele lor sunt ocupate de germani, așa că nu mai au pentru ce lupta. Atât prizonierii români, cât și cei ruși erau duși la săpat de tranșee spre Râmnicu-Sărat, de dimineața și până seara. Ca hrană li se da o pâine pentru șase oameni pe zi. Văzând tratamentul prost al germanilor, prizonierii români spuneau că vor să treacă frontul inamicului pentru a intra, din nou, în rândurile armatei noastre.*¹²

Numită de germani Weicnachtsschlacht (bătălia de Crăciun), aceasta a avut ca un punct nevralgic dominația cotei 417, la sud est de Racovițeni, pe apa Câlnăului, disputată, cucerită, cedată și recucerită de germani și ruși în 24 decembrie. Trupele țariste cedează și se retrag mult mai în spate, fără a le aduce

la cunoștință românilor această mișcare. Pe 25 decembrie, pe dreapta Diviziei a 3-a Infanterie, divizia de cavalerie rusă Zaamurskaia, lasă descoperit flancul drept al românilor, breșă în care se infiltrază Corpul Alpin Bavarez și Corpul Alpin Austriac, din Divizia 73, care va ocupa Dealul Sării, Vintileasca și între Râmnic. În 26 decembrie se dau lupte grele la Spidele, pe dealurile Șonticari și Marghiloman, pe care nemții le cuceresc în urma unui puternic sprijin de artilerie, revendicate, mai apoi, și restăpânite de forțele române, ajutate de Divizia Tuzemna. Pe 27 decembrie, germanii aduc trupe proaspete, care atacă pe direcția Diviziei a 3-a română și Divizia Zaamurskaia se retrage la est de Jitia, spre Dumitrești, după care comandantul rus ordonă retragerea generală, antrenând, prin această decizie și Diviziile 3 și 6 române, moment când, Divizia 1, deși victorioasă în apărarea pozițiilor sale, e obligată să execute aceeași manevră. La 14/27 decembrie 1916, după o confruntare care a fost considerată cea mai mare bătălie din perioada retragerii (germanii, n.m.) au ocupat Râmnicu Sărat. La 28 decembrie, retragerea Grupului Râmnic era generală.¹³

Conduita stranie a aliatului slav avea și conotații speciale, socio-morale; țarul Nicolae al II-lea, dăduse stricte ordine prohibitive, armata era între o sete atavică și spectrul curților marțiale; postura aceasta de măgar al lui Buridan se tranșa, până la urmă, asumându-se riscul cel mare, cu eroism și o abnegație, mergând până la sacrificiul suprem, cum mărturisise, în paginile sale de exil, Pamfil Șeicaru: *Pe lângă Focșani, un podgorean mi-a arătat în pivniță cum pluteau hoiturile unor soldați ruși deasupra vinului care cursese din buțile uriașe ciuruite de gloanțele de carabină. Încercase, bietul român, să le deie vin dintr-o cofeică atât cât ar fi putut bea, dar pofta lor era să distrugă. Fiecare trăgea un foc de carabină ca să-și facă o gaură în bute și cu gura lipită, ca niște uriașe lipitori, beau până cădeau jos amețiți. Vinul a continuat să curgă peste ei, umplând pivnița. Alte unități de cazaci au coborât în pivniță, își umpleau gamelele și rădeau prostește la vederea hoiturilor celor înecați.*¹⁴

Victor Dimitriu, avocat și literat râmnician, amintind și el de năprasnica beție a pravoslavniciei Rusii, greu de potolit, de abuzurile unor oameni cu mințile rătăcite,

nu va uita, totuși, imaginea unui majestuos și exotic torent de forțe: *Peste podul apei Râmnicului trec, în zori, regimente întregi de cavaleriști din imensa armată a țarului, înalți și mustăcioși, cu căciuli mari și cizme largi, cu iatagane curbate, cu sulii și lănci nesfârșite, cerchezi fioroși și georgieni frumoși, cu chipuri delicate de femei, ostași din Caucaz, de pe țărmurile Caspice și din Urali, tătari smolți, cu trupuri îndeșate și cu ochi oblici, sotnii de cazaci de Don, toți sălbatecii izbelor singuratică, pe care i-au crescut Taras Bulba și Stenka Razin, - trec fără înțetare, pe cai uriași, lucioși și sprinteni, ca într-o grandioasă paradă fantastică.*¹⁵

Un roman, presupus autobiografic, al lui Felix Aderca înfățișează babilonul care era în micul oraș, translația speranței în îndoială și scepticism, lipsa unor reazimuri morale, a unui orizont ferm: *La Râmnicu Sărat îmbulzeala fugarilor din ținuturile cotropite era atât de mare că Ursu*

cu camarazii lui nu găsiră nici un adăpost, nicăieri. Dormiră în salonul de așteptare al gării, într-o hărmălaie de copii, femei și moșnegi rebegiți, care fugiseră fără să știe bine de ce, și cărora acum le părea rău. (...)

Armata pe care o lăsase în retragere nu mai putea ține piept nimănui, nici măcar unor patrule. Știa. Văzuse era nevoie de o armată nouă. Pe Siret, da, acolo era o armată nouă, a rușilor.

- Pe Siret sunt ruși, se mulțumi să răspundă căpitanul Ursu. Și când plecăm de aici?

- Cred că mâine dimineață. (...) Dar în ruși de pe Siret sau de aiurea, n-am nici o nădejde, domnule căpitan. Nu trebuie să ne mai facem închipuiri. La Râmnicu Sărat am pierdut bătălia din pricina rușilor, dacă am înțeles bine ce spunea prințesa... Comandamentul diviziei de cavalerie n-a vrut să intre în foc, pe motivul că n-aveau caii potcoviți și până la potcovirea cailor a rămas cu ofițerii în oraș, la bal.

Șeful statului major al Misiunii franceze, colonelul Pétin, observa inadecvarea planurilor, orizonturilor de așteptare dintre comandamentele român și rus: Bătălia odată pierdută, Marele Cartier General Român spera să păstreze granițele la vest de Buzău, barând

Valahia de la nord la sud, în dreapta având munții și în stânga Dunărea. El conta pe acest lucru cu atât mai mult cu cât se anunțaseră două divizii de cavalerie și trei divizii de infanterie rusești. Urma să se salveze în acest fel o parte din regiunile petrolifere și să fie acoperită calea ferată de la Galați, adică legătura pe mare cu Odessa. Dar rușii continuă să facă dovada unei inerții desconcertante. (...) Incidentele se multiplică. Unii șefi de corpuri de armată ordonă coborârea trupelor din vagoane, hotărâsc să se facă opriri de mai multe ore în șir în gări; alții pleacă după bunul lor plac. Cele două divizii de cavalerie așteptate se oprise patruzeci și opt de ore la Râmnicu Sărat, pentru a-și potcovi caii!¹⁶

Despre modul duplicitar, dacă nu chiar rău voitor, de colaborare al aliaților ruși cu armata română, depune mărturie, în Adunarea Deputaților din 16 decembrie 1919, însuși prim-ministrul Ion I. C. Brătianu: Mi-aduc aminte indignarea crudă ce n-a înfiorat când, după zile, după săptămâni de luptă neîncetată, în care diviziile noastre de la Jiu și Olt până la Buzău, nu avuseseră o zi sau o noapte de odihnă, la Cartierul General am văzut că s-a înfățișat un superb ofițer rus de cavalerie de doi metri și mai bine de înalt, care,

Orașul Râmnicu Sărat, vedere aeriană, 1917

prezentându-se regelui, a spus că a sosit la Râmnicu Sărat cu 18 regimente de cavalerie; i s-a dat ordin să intre imediat în frontul de luptă și astfel, printr-o odihnă de câteva zile a diviziilor române de la Buzău, să le dea posibilitatea unei reîntărite rezistențe. Iar generalul rus a răspuns: „am venit, dar am nevoie de patru zile ca să potcovesc caii diviziei”. În aceste patru zile, oștirea română de la Buzău ajunsese la Râmnicu Sărat, iar de la Râmnicu Sărat la Focșani.

Astfel s-a întâmplat tragedia aceea în care o oștire și sufletul întreg al unui popor au ajuns din Carpați până în Moldova; acea retragere a leului rănit, acea retragere care, în fastele neamului nostru, va conta mult mai mult ca multe victorii. Pentru că, dacă în momente de avânturi multe popoare sunt capabile de mari acte de eroism, e incomparabilă pilda dată de neamul și oștirea noastră în retragerea și refacerea ei în Moldova, o altă operă de bărbăție națională.

În pofida impresiei generale că aliatul rus nu a presat o rezistență pe măsura forțelor sale, cu o promptitudine care pare incredibilă, prin Înaltul Decret Nr. 3257 din 23 XII 1916, se conferea Ordinul „Mihai Viteazul” clasa a III-a colonelului Bogoldin Alexandru, din Cavaleria Imperială Rusă, Pentru vitejia arătată pe câmpul de luptă. În ziua de 13 decembrie 1916 a împins eroismul până la sacrificiul de sine și căpătând în timpul luptei mai multe răni, a încetat din viață; în 15 martie 1917, același ordin îl mai primesc generalul de divizie Denikin Anton, pentru destoinicia cu care a condus apărarea pozițiilor de la sud de Râmnic în zilele de 9-18 decembrie 1916, generalului de divizie Lomovski Petre, fiindcă în cursul luptelor de la Râmnic din zilele 7-16 decembrie a oprit cu decizie atacul a două divizii germane; același înalt decret îi distinge pentru bravură, în bătălia Râmnicului, pe colonelul Vladislav Endryevski, căpitani Gheorghe Kobilka, Efim Golovko Ulazovski, Serge Nojin și locotenentul Ambrozie Kalenski, din Regimentul 57 Infanterie Rus, ce a atacat la baionetă în ziua de 9 decembrie 1916 trupele inamice din satul Petrișorul respingându-le și capturând o mitralieră și 34 prizonieri.¹⁷

Există mărturii ce atestă faptul că armata imperială nu s-a repliat tot timpul. Monumentul/mausoleul eroilor construit de germani la Racovițeni (cota 417), în anul 1917, atestă prin documentele rămase că, prin 1930, după ce acolo au fost strămutați militari germani din Bălăceanu și localitățile învecinate, își aflau somnul de veci 5.250 de militari germani, în cea mai mare parte neidentificați(...) 32 austrieci identificați și 1.217 necunoscuți, cărora li se adăugau 3.000 de ruși și 6 români.¹⁸

Cât despre jertfele noastre, în bătălia Râmnicului, martori ai evenimentelor atestă că nu au fost puține; pe 18/31 decembrie, doctorul G.D. Constantinescu, tată Elenei Negrescu, soția amiralului Gheorghe Negrescu, comandantul Flotei de Dunăre, ce se afla

Generalul Anton Denikin

refugiată la Buzău, aduce vești despre faptul că au fost lupte îngrozitoare, mai ales la Crucea Comisoaiei, unde cu răniți și morți, am pierdut 20.000 de oameni.¹⁹

La 28 decembrie 1916 – scrie istoricul Constantin Kirițescu - retragerea grupului Râmnicu Sărat este generală; cele trei divizii de cavalerie rusă care au operat sub ordinele Armatei a doua române – diviziile Zaamurskaia, Tuzemna și Usuriska - sunt intrate într-un corp, sub comanda generalului rus Kosimov, care este deplasat spre dreapta grupului Râmnic, spre a face legătura cu grupul Vrancea. Dealtfel comandanții români – generalii Averescu și Văitoianu – s-au văzut nevoiți să ceară Marelui Cartier român și regelui să dea altă destinație corpului de cavalerie rusă „deoarece prin retrageri intempestive și dezordonate influențează în rău trupele române”.²⁰

Între paginile dramatice ale acestui segment de timp se înscrie și exodul cercetașilor, copii între 12-14 ani, evacuați din Oltenia și alte zone către zona Moldovei este de un acut dramatism; Dincolo de Focșani morții se numărau cu sutele, până prin mijlocul Moldovei pieriră mai mult de jumătate și mi se spune că la Huși au putut ajunge, de-abia târându-se, 47 de copilași dintr-un convoi de 2000.²¹

Mausoleul german de la Racovițeni

Ordinul nr. 1062 al Marelui Cartier General, prin care se modificau prevederile celor anterioare, stabilea: *Oamenii vechi ai diviziilor rămase pe front trebuiau trimiși la Centrul de instrucție al Armatei 2, la Bacău, în timp ce recruții contingentelor 1917 și 1918 ai marilor unități din compunerea Armatei 1 urmau să plece în raioanele de reorganizare stabilite.(...) Elementul de noutate al documentului din 27 decembrie era că Armata 2 urma să-și reorganizeze diviziile pe front, iar Armata 1 și părțile sedentare, în adâncimea teritoriului.*²²

La acel moment, Armata a 2-a română, comandată de generalul Alexandru Averescu avea un efectiv total de 47.265 de luptători, 149 de mitraliere și 234 de tunuri, iar Divizia 15 română intrase în competența și sub ordinele Armatei 9 ruse.

În ultima decadă a lunii decembrie 1916, Armata a 2-a română avea o situație în efective și armament mult mai bună decât Grupul de armate „General Prezan” (unde în câteva mari unități pierderile ajunseseră la 90%): 72.129 oameni, 41.222 arme, 6.944 carabine, 166 mitraliere, 243 tunuri, adică 59% din efectiv, 22% arme, 36% carabine și 47% mitraliere.

„Răspunderile” – pentru a folosi o formulă a generalului Alexandru Averescu de după război pentru înfrângerile din 1916 – detectate de generalul buzoian Alexandru Iarca, important teoretician și fost comandant al al Diviziei a 5-a,- sunt de ordin strategic dar și organizatoric: *În loc de a duce în Dobrogea numai trei corpuri de armată să ducem cinci; în loc de a ataca Austro-Ungaria punând în linie toate corpurile de armată, să păstrăm în rezervă, provizoriu, jumătate din forțele noastre, pe linia Ploiești-Buzău-Râmnicu Sărat-Focșani, până vom reuși a deбуșa în Transilvania pe undeva, îndrumând apoi pe deбуșeurile pe care am reușit și rezerva generală.* Altă imputație se referă, în

cunoștință de cauză, la reaua încadrare a trupei: *Divizia a V-a (patru regimente și un batalion de vânători) se găseu încartiruite la mobilizare cu: 158 de ofițeri activi, 117 ofițeri în rezervă și 104 plutonieri și elevi de școală militară.*

*Mai lipseau încă 16 ofițeri prin urmare din un total de 395 de ofițeri nu aveam decât 158 de ofițeri activi. (...) Și urmare a celor de mai sus consiliam pe D-I Filipescu, într-un alt memoriu, să dea infanteriei cel puțin 1.405 ofițeri inferiori activi, 1.680 plutonieri și reangajați peste ceea ce aveam.*²³

Afluirea trupelor române către zonele de refacere sau cele de instrucție, creează animozități între comandamente: Folosirea cu intensitate de către trupele române a comunicațiilor de pe valea Siretului, determinată în principal de concentrarea unor forțe ale Armatei a 2-a în zona Bacău, Adjud, l-a determinat pe generalul Ianucov, de la Armata a 4-a rusă, să-i adreseze generalului Averescu o notă prin care arăta că toate drumurile de la Tecuci la Adjud erau blocate de coloanele române, că s-au produs ciocniri între trupele române și ruse, solicitându-se măsuri pentru descongestionarea circulației.²⁴

Despre starea de spirit din zona ocupată, căpitanul Drăghicescu, căzut prizonier la inamic, relatează din lunga sa captivitate (18 luni), în care a avut mai multe tentative de evadare: *Pe pozițiunea de la Fundeni era o rezistență și se vorbea că rușii au luat o contraofensivă. Când am ajuns aproape de Policiori, am dat de o coloană de artilerie care-și innămolise căruțele (germană).* Însoțind o cireadă de vite, de la Râmnic la Buzău, dezertează, la Mărăcineni. Odiseea sa buzoiană este importantă pentru modul în care oglindește atmosfera din municipiu, care era și comandament de etapă, sub ocupație: *M-am adăpostit în casa soacrei mele, care era refugiată, însă lăsase*

acolo o slujitoare unguroaică și bătrâna sa mamă. Orașul era în completă teroare. Ovrei în toate posturile importante, doi politicieni locali erau satrapii târgului. Oamenii de cea mai bună condiție socială erau scoși la corvezi pe străzi. Prin bariere se auzea zilnic de femei siluite și oameni împușcați. Câteva femei din elită dădeau ceaiuri la ofițerii nemți și se prostituau cu ei, câteva cocote petreceau nopțile dându-se ca ofițerese. Un comisar, Ciopală, căruia îi spusese că sunt avocat refugiat din București, mă scotea regulat la corvoadă, iar ca să mă scutească, trebuia ca bătrâna mea mamă mare să-i plătească cel puțin 20 lei. Camarazii lui făceau la fel cu toată populația. Până în ziua de 10 februarie am curățat adesea zăpada pe trotuare, am cărat piei în abator și am tăiat lemne la crâng, iar ca să nu fiu trimis de acest comisar în corvoadă la Nehoiașu, unde se făceau niște lucrări, am fost nevoit să-i dau o grămadă de bani, în valoare de 1.500 lei ce aparținea cumnatei mele.

Servitoarea unguroaică mă trimetea să-i tai lemne, iar pe bătrâna mea mamă-mare, dacă nu-i prepara mâncarea la timp, o certa și o obrăznică. Îi suportam aceste ticăloșii de frică, pentru a nu mă trăda, căci orașul fiind închis și nimeni neputând să iasă din el fără voia comandaturii, eram în absolută imposibilitate de a fugi în altă parte, căci nimeni altul nu mă primea în casă.

Într-una din nopți, pe un viscol și pe o zăpadă la maximul de intensitate, fiind urmărit de niște patrulare pentru a mă aresta căci servitoarea mă trădase, am rătăcit pe străzi și o rudă apropiată a soției mele, căruia i-am cerut ajutorul de a mă primi pentru câteva ore pentru a mă dezgheța, m-a dat afară. Este foarte adevărat că teroarea sub care era ținută populația orașului dezbrăca pe orișicare de orice sentiment de iubire a aproapelui. În acest oraș erau foarte multe case devastate. Am văzut din partea femeilor multe nemernicii pe care le închid pentru tot restul vieții în sufletul meu.²⁵

Note:

¹ Col.dr. Ion Giurcă, *1917 Reorganizarea armatei române*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1999, p. 58.

² Colonel (r) Petre Zaharia, colonel (r) Emanoil Ene și colonel (r) Florea Pavlov, *Istoria armii geniu din armata română, Vol. 1*, Editura Militară, 1994, p.217-218.

³ General A.I. Stoenescu, *În ploaia de gloanțe. Note din carnetul de campanie (1916-18)*, București, Editura „Cartea românească”, 1919, p. 100-101.

⁴ Colonel dr. Vasile Mocanu, *Aliniamente*, p. 191.

⁵ Toma Dumitrescu, *Jurnal. Războiul național (1916)*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1999, p. 177.

⁶ General Al. I. Stoenescu, *Op. cit.*, p. 102.

⁷ Dimitrie Gh. Ionescu, *Istoria*, p. 197.

⁸ Pamfil Șeicaru, *România în Marele Război*, Editura „Eminescu”, 1994, p. 284.

⁹ General-colonel (r.) Constantin Popescu, *Memorii*, Editura Militară, 2000, p. 80.

¹⁰ Vartan Arachelian, *Toamna pătimirii noastre*, Editura „Rao”, 2004, p. 466-467.

¹¹ Ervin Rommel, *Dealul 1001 Măgura Odobești*, în: „Străjer în calea furtunilor”, an 1, nr. 1, august 2007, p. 58.

¹² Constantin I. Stan, *Generalul Alexandru Averescu și bătălia Râmnicului*, în: „Străjer în calea furtunilor”, an 4, nr. 7, 2010, p. 35.

¹³ *Raportul sublocotenentului Iovin către Biroul Informațiilor al Marelui Cartier General (II)*, „O altă față a istoriei”, în: „Viața militară”, nr.2 (812) martie-aprilie 2007, p.29.

¹⁴ Valeriu Nicolescu și Constantin Marafet, *Un colț de țară Românească. Județul Slam Râmnic, Râmnicu Sărat*, Editura „Rafet”, 2009, p. 110-118.

¹⁵ Pamfil Șeicaru, *Scrieri din exil. Figuri din lumea literară*, Vol. 1, Editura „Saeculum I.O.”, 2002, p. 530.

¹⁶ Victor Dumitriu, *Râmnicul sub ocupație*, în: Octavian Moșescu, *Râmnicu Sărat. Călăuză*, 1931, Editura „Rafet”, 2009, p.55-57.; F. Aderca, 1916, Editura „Hasefer”, 1997, p. 69; 83.

¹⁷ Generalul V. Pétain, *Drama românească*, în: *Marea Unire a românilor în izvoare narrative*, Editura „Enimescu”, 1984, p. 542.

¹⁸ Colonel Eugen Ichim, *Ordinul militar de război „Mihai Viteazul”*, Editurile „Modelism” și „Jertfa”, 2000, p. 91-93.

¹⁹ Mircea Tănase, *Prin Buzăul istoric. Locuri, fapte, personalități*, Buzău, Editura „Editgraph”, 2016, p. 172-173.

²⁰ Elena Negrescu, *Jurnal de război 1916-1918*, Editura „Detectiv”, 2006, p. 178.

²¹ Valeriu Nicolescu, *80 de ani de la victoria Armatei a 2-a în Primul Război Mondial*, în: „Muntenia”, 20 iulie - 6 august 1997, p. 7.

²² Vartan Arachelian, *Op. cit.*, p. 424.

²³ Col.dr. Ion Giurcă, *Op.cit.*, p. 68.

²⁴ *Ibidem*, p. 107.

²⁵ General Alexandru Iarca, *Memorialul meu*; Buzău, Librăria și Tipografia Ioan Călinescu, 1922, p. 122; 214.

²⁶ Col.dr. Ion Giurcă, *Op. cit.*, p. 74.

²⁷ Cpt. Drăghicescu *18 luni prizonier sub germani*, în: Gheorghe Nicolescu, Gheorghe Dobrescu și Andrei, *Calvarul prizonierilor români din primul război mondial*, Vol. 3, Editura Universității din Pitești, f.a., p. 52.

AVOCATUL MIHAIL CERCHEZ

- promotor al aeronauticii românești și fondator al publicației *Aviațiunea*

----- Viorel Frîncu, Biblioteca Județeană „V. Voiculescu” Buzău

Preliminarii. Până la sfârșitul primului deceniu al secolului XX, aeronautica românească era reprezentată de realizările novatoare ale unor personalități pasionate de arta zborului, precum Traian Vuia și Aurel Vlaicu, de construirea în țară a unor aeroplane după licențe sau de demonstrațiile aeriene ale inginerului gălățean Wisotzki, proprietarul unui „Farman III”.¹ După succesele înregistrate de aeronautică, în anul 1909, avocatul brăilean Mihail Cerchez (grafiat și Mihai Cerkez - n.n.)² a efectuat o călătorie de studii în Franța, vizitând aerodromuri, fabrici de motoare și făcând cunoștință cu piloți și constructori de avioane.

În timpul șederii sale la Paris, a avut ocazia să asiste la un miting aviativ, unde au evoluat și celebrii piloți Traian Vuia, Santos Dumont și Louis Blériot și, fascinat de cele văzute, a devenit un pasionat al noului sport cu motor.

La 25 iulie 1909, cu prilejul altei călătorii la Paris, este martor al întâmpinării glorioase ce i se făcea renumitului constructor și pilot Louis Blériot, cel care zburase, în premieră mondială, peste Canalul Mânecii.³

Fondator al Complexului aeronautic de la Chitila. La întoarcerea în țară, intuind importanța rolului pe care îl poate avea aviația în progresul economic al societății, inclusiv în domeniul militar, Cerchez s-a decis să întemeieze o școală de zbor.

În acest sens, împreună cu alți 30 de asociați, rude și prieteni (Ștefan Cerkez, Iancu Mavrodin, Gigi Petcu, Panas ș.a.), Mihail Cerchez înregistrează la Tribunalul Ilfov Actul Constitutiv nr. 2931/20 noiembrie 1909, de fondare a unei societăți în comandită simplă, „având de scop exploatarea locomoțiunii aeriene sub toate formele”. Acționarii participau, fiecare, cu suma de 5.000 lei, iar Mihail Cerchez cu 50.000 lei, societatea - „cu firma și semnătura socială Cerkez & Co”. -, cu sediul în București, urmând să-și înceapă activitatea la 1 ianuarie 1910, pe o durată de 10 ani.⁴

Mihail Cerchez, a avut, înainte de constituirea societății *Cerkez & Co*, și preocupări tehnice. Astfel, pe 10 mai 1906, depusese, la Paris, documentația necesară brevetării invenției sale „Propulsor cu palete

pivotante” și obținuse brevetul francez nr. 369658/21 noiembrie 1906. Invenția era destinată propulsiei dirijabilelor sau navelor.

În consecință, avocatul brăilean adresează o ofertă ministrului de Război, înregistrată la Direcțiunea a IV-a Geniu, cu nr. 02327/11 iunie 1910, din care spicuim:

„I. A vă construi numărul de aparate de zburat ce Ministerul ar crede că armata ar avea nevoie în interesul apărării naționale.

Ținem la dispoziția D-voastră ceea ce și Armatele marilor puteri au admis, aparatul Wright cu patine, roți, coadă, motor Bariquand & Marre, sau aparatul Farman, motor Gnôme, la 50.000 lei bucata, livrabil în trei luni de la comandă.

II. A da, cu începere de la 1 iulie a.c., lecțiuni pe aparatele noastre, ofițerilor ce ar dori sau ar fi delegați de Minister la pilotarea aeroplanelor [...].

În cazul când Ministerul ar dori ca pentru marile manevre să posede vreun aparat, ne oferim a-l preda la acea dată, în aceleași condițiuni, aparatele Wright și Farman ce deja posedăm.”

În contractul încheiat cu Ministerul de Război, societății *Cerkez & Co*. i se atribuia un teren în comuna Chitila, în vederea construirii unui „complex aeronautic cuprinzând un aerodrom cu cinci hangare, clădiri pentru personalul de deservire al aerodromului, săli de specialitate, două tribune pentru public și ateliere dotate cu mașini

și utilaje moderne, pentru acel timp, necesare reparării avioanelor, dar și pentru construirea aparatelor de zbor”.⁵ Inaugurarea complexului a avut loc la 11 iunie 1910, ocazie cu care un francez a executat primul salt cu parașuta din România, dintr-un balon înălțat la 500 m.

Referitor la complexul aeronautic de la Chitila, însuși prințul George Valentin Bibescu - cel mai avizat în materie de „aviațiune” – declara: „La ora actuală, nu există în sud-estul Europei un aerodrom mai modern și mai complex ca cel al juristului Cerchez”.⁶

Având în posesie o bază materială mai mult decât satisfăcătoare și cu o infrastructură superioară a locației aeronautice de la Chitila, la care se adaugă intuiția pe care o are asupra rolului pe care îl va juca aviația în armata română, Cerchez propune, prin memoriul nr. 02327 din 29 mai/11 iunie 1910, adresat ministrului de război - generalul Grigore Crăiniceanu, construirea de avioane de care ministerul ar avea nevoie, urmând ca, la 1 iulie 1910, să înceapă și pregătirea primilor piloți militari. Cu Ordinul nr. 2.900 din 6 iulie 1910, maiorul Ion Macri, comandantul Batalionului 2 Pionieri, subordonat Inspectoratului General al Geniului, este însărcinat de Ministerul de Război să viziteze „Aerodromul” de la Chitila pentru evaluare. Acesta, în raportul cu nr.754 din 24 iulie 1910, întocmit foarte minuțios, descrie cu lux de amănunte tot ce a văzut și aflat la Chitila și, impresionat de baza materială existentă aici, avizează favorabil solicitările conducerii școlii, propunând să fie detașați acolo doi

ofițeri, pentru a se instrui în arta pilotajului, doi maiștri soldați, un mecanic și un lemnar (tâmplar), pentru a învăța procesul de fabricație și a putea efectua reparațiile necesare aparatelor în atelierelor armatei.⁷

În aceeași zi, Mihail Cerchez adresează un memoriu conducerii Ministerului de Război, prin care se solicită și trimiterea unor ofițeri-elevi pentru pregătirea primilor piloți militari. Conducerea armatei a fost de acord cu propunerile avocatului brăilean, ministrul de Război, Nicolae Filipescu, detașând la școală, să învețe tehnica zborului, câțiva tineri ofițeri voluntari din arma geniu (căi ferate și aerostație): maiorul Ioan Macri, căpitanul Fotache Ionescu, locotenentul Stelian Boiangiu și sublocotenentii Nicolae Druțu, Ștefan Protopopescu și Gheorghe Negrescu, sub supravegherea pilotului instructor francez Charles Viallard.⁸

Peste numai un an, maiorul Ioan Macri a fost numit în funcția de director al școlii, iar locotenentul Stelian Boiangiu îi devenea locțiitor, primind postul de comandant administrativ al Școlii militare de pilotaj și al Parcului de aviație.⁹

Pe 13 iunie 1910, pe aerodromul Chitila are loc accidentul pilotului instructor Guillemin, în urma căruia rămâne cu infirmitate permanentă; a fost înlocuit cu alt pilot francez - Michel-Paul Molla.

Pentru promovarea inițiativei de a pune bazele unei școli de pilotaj, în data de 15 august 1910, aerodromul se deschide pentru public, prilej cu care se tipărește o carte poștală, unde sunt inserate oferte de larg interes pentru vizitatori: „Aero-Garaj” - *Expoziție permanentă de aeroplane de diverse sisteme. Ateliere pentru construirea de aparate de orice tip*; „Școală de Piloți” - *Sub conducerea d-lui Michel Molla, pilot brevetat*; „Bufet” - *deschis de la 7 dim. până la 11 seara*. Tarifele pentru vizitarea complexului aeronautic de la Chitila erau următoarele: *Intrarea generală lei 3, pentru elevi și copii prețul jumătate, loja lei 20, abonamentul anual lei 100, pentru ofițeri lei 20, zboruri însoțite de pilot lei 200*. Se preciza că „aerodromul se află situat la 300 metri de gara Chitila, gară deservită zilnic de peste 40 trenuri”.

Au fost efectuate mai multe zboruri demonstrative între București și Ploiești. Pilotul francez Michel-Paul Molla a executat două zboruri cu biplanul „Henry Farman”, iar la 23 august 1910, decolează de pe aerodromul Chitila și se îndreaptă spre platoul Cotroceni (va deveni Aerodrom, în anul 1911, odată cu dotarea și deschiderii Școlii de Pilotaj de la Cotroceni) unde aterizează.

Același pilot înregistrează un record mondial, la 25 august 1910, când traversează în zbor, la o altitudine de 200 m, orașul București, pe traseul: Chitila - Gara de Nord - Foișorul de Foc - la Șosea (azi Șoseaua Kiselef) - Chitila, unde a aterizat după 31 minute de zbor.

În toamna anului 1910, Societatea Cerkez & Co. primește o invitație din partea Ministerului de Război pentru a participa cu un avion la Manevrele Regale de toamnă, dar din lipsă de fonduri (solda piloților, personalul de întreținere, benzina, uleiul etc.), invitația este declinată. În schimb, inginerul Aurel Vlaicu participă cu aparatul său – „Vlaicu 1”, la aceste manevre, aducând astfel consacrarea deplină a avionului în acțiuni militare de legătură aeriană

Duminică, 14 noiembrie 1910, pe aerodromul de la Chitila are loc primul mare miting de aviație. Entuziasmată, presa vremii relatează evenimentul astfel: „În sfârșit, s-a dat și la noi cuvântului de Meeting adevăratul lui înțeles. Pentru prima oară, programul serbării de aviație anunță participarea celor cinci aviatori români sau străini aflați în România și tot pentru prima oară publicul a avut plăcerea să asiste la zboruri simultanee”.¹⁰ La miting, după cum se menționează în aceeași publicație, au asistat personalități, precum: A.S.R. Principele și Principesa României și Principesa Elisabeta de România, însoțite de ministrul Belgiei la București, de Baroneasa de Gaiffier, de d-na Elisa Greceanu și d-ul col. Ion Basarabescu. La acest eveniment, publicul privește, pentru prima oară, ridicarea biplanului „Wright” pilotat de Robert Catargi.

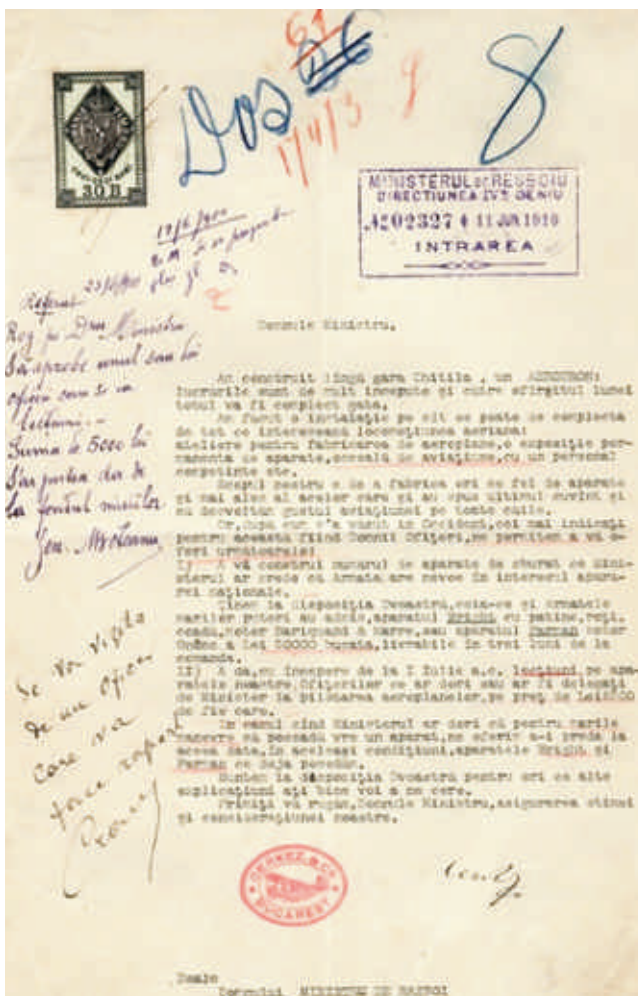
Școala de pilotaj de la Chitila. Anul următor, la 8 aprilie 1911, Școala de pilotaj de la Chitila își deschide porțile pentru formarea de aviatori militari, iar, pentru antrenament, Mihail Cerchez achiziționează licența avionului „Farman III”, din care construiește patru exemplare pentru Armată și, odată cu această licență, aduce din Franța trei avioane destinate școlii de zbor: un biplan „Farman III”, cu motor Gnôme-Omega de 50 C.P. (model 1909), un biplan „Wright” - model 1908 și un „Demoiselle” - Santos-Dumont, fără motor, destinat pregătirii la sol.

Primii piloți și mecanici care au activat la Chitila au fost francezi sau români, care s-au specializat în Franța (René Guillemin, Michel Molla, Charles Villard, Luis Martinez-Rex, deveniți piloți instructori, Robert Catargi, Neculai Costin, originar din Basarabia, Nikita Pașeff, mecanic-șef, fost marinăr în flota imperială rusă și care lucrase în câteva fabrici de avioane din Franța ș.a.), dar, foarte repede, au fost instruiți români care au început să îi înlocuiască.¹¹

La începutul lunii iulie 1911, doi dintre elevi au obținut mult râvnitele brevete de pilot: brevetul nr. 1 – slt. Ștefan Protopopescu (9 iulie 1911) și brevetul nr. 3 – slt. Gheorghe Negrescu (17 iulie 1911).

În cursul lunii iulie 1911, prințul George Valentin Bibescu înființează Școala de pilotaj de la Cotroceni, începutul unei noi competiții cu consecințe neprevăzute pentru ambii fondatori.

Construcția de avioane. Primele două avioane

fabricate la Chitila, din comanda destinată armatei, au zburat, la sfârșitul lunii iulie 1911, aterizând pe câmpul de instrucție de la Cotroceni, care va deveni aerodrom militar. Aici Direcția 4 Geniu realizase o pistă de zbor și construisese trei hangare încăpătoare, putând adăposti fiecare câte 5–6 avioane.¹²

În septembrie 1911, la manevrele militare din toamnă, organizate de Ministerul de Război în zona Bacău - Roman, sunt mobilizate și două avioane militare tip „Farman III” (model 1909), construite sub licență în atelierele Complexului Aeronautic de la Chitila. Cele două aparate sunt trimise în zona manevrelor pe calea ferată, urmând să fie finalizată și construirea celui de-al treilea. Presat de timp, Mihail Cerchez a decis ca al treilea avion să ajungă în zona de acțiune - orașul Roman -, la termenul convenit, pe calea aerului. Sarcina de a îndeplini această dificilă misiune i-a reveni tânărului pilot Polihroniade (Polly) Vacas, în vârstă de 19 ani, care urmase Școala de pilotaj de la Chitila și se înrolase voluntar în aeronautica militară română cu gradul de soldat.¹³

De remarcat faptul că, în zborul său spre zona manevrelor militare, în dimineața zilei de 21 septembrie 1911, tânărul zburător voluntar Polly Vacas

a făcut o aterizare pe platoul cazărmii regimentului de artilerie din Buzău - câmpul de la „Drăgaica” -, în apropierea gării orașului, pentru alimentare, operațiune realizată cu sprijinul ostașilor din garnizoană.¹⁴

În periplul său spre destinație, avionul pilotat de Vacas este obligat la o aterizare forțată, determinată de o puternică pală de vânt, în apropierea gării din Zoița, pe un teren agricol aparținând moșierului Ionel Lupașcu, viitor deputat liberal de Râmnicu Sărat. Întâmpinat cu entuziasm și multă curiozitate de o mulțime de locuitori, în frunte cu proprietarul terenului agricol, tânărul aviator este pus în situația de a lua o decizie de mare curaj. Ionel Lupașcu, în deplasările sale la București, mai văzuse avioane, și, prin urmare, îl rugase pe Polly Vacas dacă ar putea să-l însoțească, la bordul avionului, până la Bacău, unde avea oarece afaceri. Întrucât avionul „Farman III” era un aparat de zbor monoloc, fără cabină, pasagerul, îmbrăcat cu un palton gros, a fost legat de un miniscaun improvizat, între aripi. Decolează cu bine la orele 18.30, ajunge cu bine la Bacău, iar pasagerul de ocazie, Ionel Lupașcu, a intrat astfel în istoria aeronauticii naționale ca fiind „primul pasager civil la bordul unui avion militar”.¹⁵

În ziua de 23 septembrie 1911, avionul pilotat de Polly Vacas aterizează la Roman, publicul prezent făcându-i o entuziastă primire. Însuși ministrul de război, Nicolae Filipescu, l-a felicitat pentru reușitul său zbor, numindu-l „un curajos și inteligent pilot, deținătorul recordului aviației în România”.

Declinul și falimentul societății Cerkez & Co. În urma accidentării piloților francezi René Guillemin și Charles Villard, precum și avarierea gravă a singurului avion „Farman” rămas, activitatea didactică și de zbor de la Chitila a fost întreruptă, iar, la propunerea maiorului Ioan Macri, Ministerul de Război sistează ajutorul material acordat școlii.

În toamna anului 1911, Școala de pilotaj de la Cotroceni, patronată de prințul George Valentin Bibescu, și-a încetat activitatea din lipsă de fonduri, iar Ministerul de Război a cumpărat toate avioanele deținute de aceasta.¹⁶ Închiderea Școlii de pilotaj de la Cotroceni este doar un prim pas în jocurile de culise, ce urmau să-l afecteze capital pe avocatul Mihail Cerchez.

„Nimeni nu bănuiește că la București, în cancelaria Majestății Sale, regele Carol I semnează decretul cu reorganizarea aviației. Se ordonă înființarea la Cotroceni a Școlii Militare de Aviație, iar pentru asigurarea materialului volant se procură fonduri din străinătate. Acest fulger îl zgâlție doar pe Bibescu, însă pe Cerchez îl lovește mortal. Lipsită de comenzi, întreprinderea și aerodromul de la Chitila, de care Cerchez își legase viața cu atâtea speranțe și planuri, se prăbușesc sub anatema falimentului”.¹⁷

Oficialitățile timpului, influențate de anumite cercuri de interese ale unor firme străine, renunță să mai comande alte avioane atelierelor Companiei „Cerkez” și, totodată, încetează a se mai interesa de realizarea producției de serie a aparatului „Vlaicu III”, bazat pe o concepție tehnică originală. Se preferă, în schimb, importul, pe bază de comision, al unor loturi mici din cele mai diverse tipuri de aparate, întârziindu-se astfel cu mulți ani înființarea unei industrii aeronautice autohtone. Lipsite de comenzi și prin sistarea sprijinului material acordat școlii de la Chitila de către Ministerul de Război, la propunerea maiorului Ion Macri, comandantul grupului de elevi, atelierele „Cerkez” își încetează curând activitatea.

Deși Mihail Cerchez încearcă să refacă dotarea școlii, nemaivând avioane și personal de calitate – majoritatea personalului, inclusiv mecanicul Nikita Pașeff, care plecase la școala de la Cotroceni – este nevoit să închidă școala definitiv, până la finele anului 1912, împreună cu atelierele de construit și reparat avioane.

„Într-o dimineață vineție de iarnă, Mihail Cerchez iese pe poarta aerodromului devastat. Fără să privească în urmă, se îndreaptă spre gară, luând

drumul străinătății. De atunci, nimeni nu avea să-l mai vadă, nimeni nu avea să-i mai știe de urmă...”.¹⁸

Editor al revistei *Aviațiunea*. La început de secol XX, aeronautica română făcea primii pași, iar zborul era încă în faza de pionerat. La 15 octombrie 1909, apare prima publicație de profil cu titlul *Aviatorul*, „ziar săptămânal al aviațiunii”, subtitlu modificat, la 18 octombrie 1909, în „Ziar săptămânal ilustrat al aviațiune*i*”, „redacțiunea tehnică” fiind asigurată de inginerul Alexandru Hodasky.¹⁹ Apariția revistei s-a datorat vizitei în România a lui Blériot, asul aviației franceze, cel care a survolat, în premieră, Canalul Mânecii. Pe prima pagina a numărului inaugural se anunța, cu aplombul de rigoare, evenimentul anului: **BLÉRIOT - în București: Se aude peste tot, se aude din gură în gură, chiar pe străzi, prin localuri publice...**²⁰ Nu este om în Capitală să nu știe și să nu discute acest lucru... Se spunea că însuși Blériot a cumpărat un exemplar din prima ediție a *Aviatorului*. În cel de-al doilea număr, se exploatează din plin evenimentul respectiv, concomitent cu lansarea unor rubrici precum *Telefonul aviatorului și Noi invențiuni aviatice*, unde, între altele, se relatează despre zborul lui Aurel Vlaicu și sprijinirea sa de către conducerea Ministerului de Război. Deși nu a supraviețuit decât până la 8/9 noiembrie 1909, publicația s-a bucurat de un mare succes la public dar, din păcate, nu a fost susținută material de factorii decizionali din ministerul de resort.²¹

Numele avocatului brăilean este legat și de fondarea publicației *Aviațiunea*, „revistă tehnică și practică de locomoțiune aeriană”, editată pentru popularizarea progreselor aviației românești și mondiale.

Revista, în formatul 16x23 cm, 16 pagini alb-negru, tipărită pe hârtie cerată, cu ilustrații, reproducând în genere portrete foto, este lansată, în ianuarie 1912, la complexul aeronautic de la Chitila, în fapt, sediul redacției și administrației. Conducerea periodicului este asigurată de Mihai Cerkez, în calitate de director (din aprilie 1912), și de C. N. Gheorghiu, ca prim-redactor (din iulie 1912), de sub tipar ieșind 11 numere (ianuarie-decembrie 1912), din care unul a fost dublu cuprinzând aparițiile numerotate 10 și 11.²²

În primul număr este reprodus un extras din analiza raportorului general al ministeriului de război francez și este titrat *Formațiunea militară a piloților*. Sunt inserate date tehnice despre motoarele de avion, de aeroplan, în genere, știri din lumea aviației militare, multe dintre acestea preluate din reviste de profil din străinătate. Astfel, din publicația franceză *L'Aérophile* (1 ianuarie 1912) este preluat un articol elogios despre biplanul *Coandă*, prezentat de inginerul Henri Coandă la salonul aeronautic din 1910, de la Paris.

În numărul 3/1912, este prezent articolul „Aviațiunea în România” având ca subiect disensiunile apărute între cele două școli de aviație - de la Chitila și Cotroceni - și demisia căpitanului aviator prințul George Valentin Bibescu: „Pentru a se restabili armonia pe câmpul Cotrocenilor, s-a primit demisiunea din armată a căpitanului av. G. V. Bibescu. Ca o consecință imediată, s-a desființat și nostima diviziune a piloților militari. Simptomatic este și faptul că soldații mecanici ai fostelor tabere «dușmane» au început să-și dea mâna”.

Numărul 7/iulie 1912 al publicației are în sumar un articol ce pune problema lipsei aparatelor de zbor în aviația noastră, concluzia autorului fiind una amară: „Cu coji de ouă nu se fac jumări!”²³

În aceleași pagini, este publicat portretul av. lt. Gheorghe Caranda (n. 1894), din infanterie, căzut eroic, la 20 iunie 1912, într-un accident aviatic pe câmpul de la Cotroceni.²⁴

O intervenție - din nr. 8/1912 al publicației - semnată de lt. Stelian Boiangiu, cel care se ocupa de organizarea școlii și a parcului de la Chitila, dar și de proiectele de viitor, abordează o temă imperioasă pentru acele vremuri - „Organizarea aviației militare la noi”. Autorul, bine documentat, prezenta cititorului starea de fapt a aviației militare românești, insuficiența

personalului de instruire și deservire (ofițeri și trupă), infrastructura deficitară a localurilor (depozite, hangare și ateliere), lipsa de materiale ș.a.. De asemenea, se punea „tranșant problema spinoasă a construirii în țară a aeroplanelor militare necesare armatei române, în acest sens oferind și câteva idei”.²⁵

Concluzii. În mai puțin de doi ani, Școala de pilotaj *Cerchez & Co.* a pregătit șapte piloți (inclusiv pe tânărul Polihroniade Vacas), din care doi brevetați, a construit șapte avioane „Farman”, din care patru au fost livrate Ministerului de Război, și a reparat „Farman”-ul prăbușit de René Guillemin, iar, pe aerodromul de la Chitila, s-au efectuat 188 de zboruri, între care 46 cu pasageri.

Mihail Cerchez a murit, în anul 1922, departe de țară, demersul său rămânând în istorie ca întemeietor al primei școli de aviație din România, al primului aerodrom, organizator al primului miting aerian, precum și acela de fondator al revistei *Aviațiunea*, prima publicație care a popularizat progresele aviației mondiale și românești.

(Comunicare susținută la Sesiunea internațională anuală de comunicări științifice a Școlii de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu”, 16-17 iunie 2016, Boboc-Buzău)

Note:

¹ Valeriu Avram, *Istoria aeronauticii militare române. 1910-1916*, Editura „Tiparg”, Pitești, 2003, p. 40.

² Mihail Cerchez, membru al Baroului Brăila, s-a născut în anul 1872, la Bârlad, județul Galați (fost Tutova). Și-a desăvârșit studiile gimnaziale și liceale în localitatea natală, după care a absolvit cursurile Facultății de Drept din București. La terminarea facultății, a făcut un stagiu de un an în județul Ilfov, după care s-a stabilit, în calitate de avocat, în anul 1897, în orașul Brăila.

³ Cdor. (r) Aurel Niță, *Centenarul industriei aeronautice românești*, în : „Forțele Aeriene ale României: Doctrină, instruire, înzestrare - 10 ani de apartenență la Alianța Nord-Atlantică: Tradiție și continuitate, personalități, acțiuni militare (1910-1947)”, vol. coord. de gl.-mr. Laurian Anastasoff, cdor. drd- Mariu Mihai Ouatu, cdor. dr. Marius- Adrian Nicoară, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2009, p. 373.

⁴ Act publicat în Monitorul Oficial al României, nr. 193 din 26 noiembrie 1909.

⁵ Cdor. dr. Jănel Tănase, *Pregătirea primilor piloți militari*, în: „Cer senin”, nr. 2-3 (121-122)/2012, p. 32.

⁶ Cdor. (r) Aurel Niță, *Op. cit.*, p. 373.

⁷ Dan Antoniu și George Cicoș, *Primii pași către o industrie aeronautică în România*. Societate Cerchez & Co.

http://www.aviatori.ro/articole_details.php?id=13).

⁸ Cpt. cdor. dr. Marius-Adrian Nicoară, cpt. Daniel Stan, *Școala Aripilor Românești din Ziliștea - Boboc, Buzău*, „Editgraph” Buzău, 2009, p. 11.

⁹ Arhivele Militare Române (A.M.R.), *fond Direcția 4 Geniu*, dosar 404, f. 191; apud Valeriu Avram, *Op. cit.*, p. 66.

¹⁰ Triumful aviațiunii române, în: „Revista Automobilă”, an 5, număr special, decembrie 1910.

¹¹ Valeriu Avram, *Op. cit.*, p. 41.

¹² *Ibidem*. p. 43.

¹³ Prof. univ. Valeriu Avram, cdor. dr. Marius-Adrian Nicoară, *Buzăul și aeronautica română*, „Editgraph”, Buzău, 2012, p. 22.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ Valeriu Avram, *Zburătorii României Mari*, Editura „Alpha”, Buzău, 2007, p. 374.

¹⁶ Valeriu Avram, *Istoria aeronauticii militare române. 1910-1916*, Editura „Tiparg”, Pitești, 2003, p. 43.

¹⁷ Cdor. (r) Aurel Niță, *Op. cit.*, p. 377.

¹⁸ *Ibidem*, p. 378.

¹⁹ *Publicațiile periodice românești* (ziare gazete, reviste). Tom II. Catalog alfabetic: 1907-1918, Supl.:1790-1906. *Descriere bibliografică de George Baiculescu, Georgeta Răduică și Neonilă Onofrei*. București, 1969, p. 49.

²⁰ *Aviatorul*, nr. 1/octombrie 1909, p. 1.

²¹ Dan Gîju, *Istoria presei militare*, Editura „Bibliotheca”, Târgoviște, 2012, pp. 256-257.

²² *Publicațiile periodice românești* (ziare gazete, reviste). Tom II. Catalog alfabetic: 1907-1918, Supl.:1790-1906. *Descriere bibliografică de George Baiculescu, Georgeta Răduică și Neonilă Onofrei*. București, 1969, p. 49.

²³ Dan Gîju, *Op. cit.*, p. 257.

²⁴ Gheorghe Caranda s-a născut pe 11 aprilie 1884, la Iași. În septembrie 1906, a intrat în școala militară, iar în 1908 a fost avansat locotenent în arma infanterie. În toamna lui 1911, este detașat la Școala de Aviație Militară de la Cotroceni și, în scurt timp, își ia brevetul. Cu ocazia zilei de 10 mai, Regele Carol I a semnat decretul prin care era avansat locotenent. Considerat un adevărat erou, locotenentul Gheorghe Caranda a fost decorat, post-mortem, cu ordinul „Virtutea Militară”. Ordinul de decorare a fost întocmit chiar de către generalul Argetoianu, ministrul de război, și înaintat Regelui Carol. Motivația fusese că locotenentul își găsisse moartea „la postul de onoare”.

²⁵ Dan Gîju, *Op. cit.*, p. 257.

R E S T I T U I R I

Consecvenți ideii de a readuce în atenția cititorilor noștri elemente de teorie militară vechi, dar încă actuale, vă prezentăm în acest număr un fragment dintr-o lucrare apărută în urmă cu 80 de ani, *de un netăgăduit interes*, așa cum o caracteriza în Prefața generalul Ion Grigorescu, Inspector General al Intendenței în anul 1936, ce aducea în atenție dreptul administrativ militar, o ramură ce era atunci definită ca *știința bunei și legalei gospodării ostășești*.

Dreptul Administrativ Militar Elementar. Noțiuni privitoare la aplicarea principiilor de drept în administrația militară, a apărut din necesitatea de a explica și aplica în armată prevederile Legii asupra contabilității publice și asupra controlului bugetului și patrimoniului public, din 31 iulie 1929, care abroga vechea Lege a contabilității Statului, din martie 1903, fiind destinată în general ofițerilor de administrație și intendență, dar și tuturor ofițerilor, indiferent de specialitate, care, în exercitarea funcțiilor de comandă, erau chemați să administreze patrimoniul public.

Lucrarea a apărut relativ târziu, în 1936, după mai mult de șapte ani de la promulgarea legii menționate mai sus, fiind caracterizată de către generalul Gheorghe Dorobanțu, director al Contabilității din Ministerul Apărării Naționale, ca fiind *imperios reclamată de nevoia vremurilor*, menită a pune capăt *unei stări de confuzie și dezorientare în aplicarea unor principii ce modifică în total sau în parte mersul administrației față de trecut*.

Lucrarea este structurată pe trei părți: *Noțiuni administrative generale*, în care sunt prezentate elemente ca *buget, gestiune, supraveghere, control, etc.*

Administrația militară în corpurile de trupă, în care se vorbește despre obligațiile și îndatoririle comandanților unităților administrative, de la nivel de corp de armată, până la cea mai mică unitate administrativă, regimentul/batalionul corp aparte, și *Justiția administrativă militară*, în care sunt prezentate constatarea și fixarea (stabilirea – s.n) răspunderilor administrative, organele justiției militare administrative și judecarea deficitelor.

Cititorul avizat va regăsi o parte dintre elementele, noțiunile și instituțiile descrise în această lucrare, transformate sau modificate, printre prevederile Ordinului ministrului apărării naționale nr. M5 din 22.01.1999, pentru aplicarea prevederilor Ordonanței Guvernului României nr.121 din 28.08.1998, privind răspunderea materială a militarilor.

Interesant este faptul că una dintre cauzele adânci ale neregulilor administrative, identificată în armata anului 1936, și anume faptul că *nu se acorda toată importanța însărcinărilor administrative impuse acelorora ce aveau de exercitat o comandă*, acestea fiind privite calipsite de importanță, pare să nu se fi schimbat de atunci.

Publicăm fragmentul următor, respectând expresiile și regulile gramaticale în vigoare la momentul publicării și mulțumind plutonierului adjutant principal Sandu Popa, pentru inspirația de a ne pune la dispoziție lucrarea în fotocopie, precum și colonelului Radian Cărbunaru pentru profesionalismul și răbdarea probate în „traducerea” noțiunilor de specialitate.

DREPTUL ADMINISTRATIV MILITAR

NOȚIUNI PRIVITOARE LA APLICAREA PRINCIPIILOR DE DREPT ÎN ADMINISTRAȚIA MILITARĂ¹

Sunt foarte numeroase cazurile în care ofițerii și periclitează cariera, ajungând chiar la sfârșirea ei, la ruina lor morală și adesea și la aceea materială, ca o consecință a nepregătirii lor în administrația militară, ca un rezultat al desconsiderării ori neacordării unei suficiente atențiuni, îndatoririlor lor administrative-militare, impuse obligatoriu fiecărui grad și în orice comandă militară deținută.

Dintr-o concepțiune eronată intrată în tradiția ofițerilor combatanți, problemele de administrațiune militară sunt chestiuni de prea mică importanță și de care urmează să fie preocupăți „asimilații, administratorii și intendenții, aceasta fiind meseria lor”, iar pentru treburile administrative privitoare la micile unități, companie, escadron și baterie, fiind arhisuficientă priceperea „majorului”.

Numai când încurcătura administrativă s-a produs, cu primele ei consecințe: reținerile din solde pentru deficite, ofițerul pus la plată, se străduiește să înțeleagă și să vadă mai bine socotelele în registre, cam de unde provine paguba, ascultă și crede în lămuririle date de „majorul”, tatăl companiei, escadronului ori bateriei”, vede în condici scrierea caligrafică și frumoasă din care nu înțelege nimic și are convingerea că „a fost lucrat”, de vreun invidios.

Se vede hărțuit, chemat să dea lămuriri de fapte și acte de care parcă atunci aude întâia oară, și dacă neregula administrativă a prezentat și o nuanță penală, se poate trezi pus în cercetare judiciară.

Abia în această situațiune desmetecindu-se, se căsnește să se inițieze în chestiunile administrative și să învețe atribuțiile pe care le-ar fi avut în exercitarea

comenzii sale. Este târziu însă, fiindcă a primit ordinul de suspendare din comandă, fiind pus la dispoziția Comandamentului.

Își dă seama abia acum, cât de ușor era să rezolve personal atribuțiile administrative ale comenzii avute și regretă profund ușurința sa anterioară în tratarea lor.

În preajma caracterizărilor, nădăjduind în avansarea la care avea dreptul după excelentele note profesionale obținute la toate inspecțiile și de la toți șefii ierarhici, primește comunicarea zdrobitoare care îi va pecetlui cariera: „nediscutat, cercetare judiciară”.

Rezolvarea încurcături administrative și soluționarea cercetării judiciare merge greu, întârzie, avansările se produc, camarazii din urma sa sunt înaintați, îndurerarea se accentuează, familia sa îngrijorată suferă înfrângerea, prietenii îi chinuiesc cu întrebări ce i se înfig în suflet ca niște ace lungi și înroșite în foc.

De ce nu ai fost înaintat? Popescu parcă era în urma ta la clasificație și a fost avansat!

Cunoscutele îl privesc, compătimirile și privirile îndurerate sunt mai biciuitoare decât batjocura, subalternii în curent cu situațiunea, exagerează diferența ierarhică și această exagerare, doare.

Un gol în jurul aceluia care era răsfățat și copleșit de prietenii se produce pe nesimțite, însuși cel înfrânt evitând camarazii, cunoștințele, fiindcă e greu să oprească pe fiecare în drum, să-i explice o chestiune pe care nu o înțelege bine nici el, cum s-a desfășurat.

În sfârșit, în cele mai fericite cazuri, suspiciunea penală s-a finalizat prin recunoașterea nevinovăției lui, a primit însă o pedeapsă disciplinară pentru neregulele administrative constatate în administrația unității sale și pedeapsa, cu nota explicativă din memoriu îl urmărește ca propria lui umbră, întreaga carieră.

Chestiunea administrativă s-a încheiat cu imputarea lipsurilor constatate, solda îi va fi grevată luni sau ani de zile și toți șefii îl privi cu multă rezervă.

De o reabilitare complectă nu mai poate fi vorba, chiar dacă a urmat o înaintare în grad, în orice împrejurare, cu orice ocaziune, i se va putea opune „fișa” neregulelor administrative.

După datele statistice, majoritatea acelor care își sfârșesc cariera ca o consecință a caracterizării „de bun în grad” și de „nepregătit nici pentru gradul avut” nu sunt aceia care nu ar fi la curent cu instrucția profesională a armei și gradului lor, ci aproape numai aceia care nu au cunoscut și nu s-au ocupat de administrația unității lor, aceia sub comanda cărora s-au produs încurcături administrative, au avut imputațiuni și eventual, au trecut și prin filiera justiției militare, pentru asemenea nereguli administrative.

Sunt oare vinovați numai ofițerii că nu dau importanță cuvenită problemelor de administrație militară atribuite gradului și comenzilor exercitate de ei?

Nu, hotărât nu!

Până în ultimul timp în programele analitice ale școlilor militare, ale celor speciale, ale aceluia de

pregătirea căpitanilor pentru gradul de maior, la cursurile de comandament, în ședințele de instrucție, în corp ori pe garnizoană, nu figura un curs de drept administrativ militar, ori conferințe și lucrări practice, în acest domeniu.

Chiar dacă la vreun curs de legislație, ori de regulamente militare, se prevedea câteva îndrumări administrative, adesea din lipsă de timp și din nevoia comprimării programului, se suprima materia, ca reprezentând o mare importanță.

O falsă credință stăpânea ierarhia militară și anume aceia că administrația militară se învață experimental prin exercitarea comenzilor atribuite fiecărui grad.

Câte lacrimi, cât avânt și câte valori militare sau topit în acest fel de experimentări.

Când în fiecare grad, căruia după lege i se atribuie o comandă oricărei unități, de la ploton, până la Corp de Armată, Administrația militară se află pe un plan egal cu tehnica profesională, constituie o erezie desconsiderarea problemelor de Drept administrativ militar.

Cine comandă și administrează!

Pentru comanda profesională ostășească propriu-zisă, se fac atâtea cursuri, se urmează atâtea școli, iar pentru latura administrativă a comenzii, cum este cu puțință să nu se facă nici un fel de pregătire?

De câțiva ani însă, problemele de administrație militară preocupă serios organele superioare de conducerea instrucției în oștire.

S-au introdus în școalele inferioare și în cele superioare cursuri elementare de specialitate.

În programul cursurilor de pregătirea Căpitanilor din Justiția Militară, chiar de la înființarea acestor cursuri, cu aprobarea Marelui Stat Major s-a introdus ca o materie importantă: Dreptul administrativ militar. La cursurile de comandament de specialitate Justiția Militară și jandarmerie s-a aprobat acelaș curs, aprofundat.

În școalele speciale s-a înscris această materie în programele analitice, câteva ore numai, suficiente însă pentru o orientare sumară asupra importanței problemelor administrative, orientare, care va avea drept consecință serioasa preocupare a tuturor ofițerilor, de latura administrativă a comenzii lor.

Pentru uzul ofițerilor inferiori și al școalelor speciale, am alcătuit acest curs elementar de Drept administrativ militar, în partea întâia sistematizând materia cu scopul de a da o sinteză a principiilor generale, lămurind complexul administrativ și înlănțuirea actelor și faptelor administrative pe întreaga scară ierarhică, spre a se putea și aplica atribuțiunile administrative ce pot fi conferite ofițerilor inferiori în comenzile și serviciile încredințate.

În partea a doua am tratat administrația militară în corpurile de trupă.

În a treia parte a lucrării, am oglindit sumar, cursul justiției administrative pe întreaga filieră, de la constatarea unui deficit până la definitivă stabilire a lui, cu consecințele urmate, ca astfel ofițerul să cunoască mecanismul acțiunii administrative și posibilitățile de apărare, când această acțiune s-a pornit împotriva lui.

Materialul înscris în această lucrare urmând pe cât a fost posibil să nu se micșoreze valoarea lucrării, programul analitic al Școlii Speciale a Infanteriei, este suficient pentru 10-15 ședințe, putând însă fi comprimat de profesorii respectivi și într-un număr mai mic de ore.

Acest manual își va atinge scopul și munca mea modestă va fi răsplătită moral, dacă voi reuși prin concursul Direcțiunilor Școalelor Militare și al Comandanților Corpurilor de trupă, să atrag luarea aminte a camarazilor mei, ofițeri inferiori, asupra importanței chestiunilor de administrație militară, să-i interesez de atribuțiunile pe care le pot avea în organizația administrativă a armatei și prevenindu-i, să-i fac să vegheze ca în întreaga lor carieră, să nu aibă nicio încurcătură administrativă.

¹*Dreptul Administrativ Militar Elementar. Noțiuni privitoare la aplicarea principiilor de drept în administrația militară*, Editura „Curierul Justiției Militare”, Tipografia „Dacia Traiana”, Sibiu, 1936, p.5.

R E S T I T U I R I

CONDIȚIA SUBOFIȚERULUI GERMAN ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

----- Colonel Liviu Corciu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Interesant pentru cei de astăzi, militari ori civili, subofițeri ori nu, articolul trece în revistă principalele mijloace de protecție socială pe care Germania, o țară ce tocmai ieșise înfrântă din Primul Război Mondial, a înțeles să le asigure subofițerilor, un corp deosebit de valoros, care a fost supranumit și la noi, până de curând, *coloana vertebrală a Armatei*.

Interesul major al statului pentru acest corp profesionist este dovedit de instrumentele de protecție socială, unele intrate relativ de curând (!) și în beneficiul militarilor români, și enumerăm aici indemnizația (alocația) pentru copil, indemnizația pentru căsătorie, îngrijirea (asigurarea) medicală pentru subofițer și familia acestuia, indemnizația de chirie, ce putea ajunge până la 1/3 din soldă, solda mărită la fiecare 2 ani pentru a face față inflației ce afecta economia germană postbelică, dar și dreptul la un om la corvoadă (ordonanță -s.n.).

Acestor instrumente se mai adăugau sistemul de recrutare, care aducea ca beneficiu, implicit, stabilitatea în regiment și garnizoană, și îi dădea astfel posibilitatea de a rămâne alături de familie, fixându-i locul în societate, în baza aprecierii (considerației) sociale dobândite prin statut, în rândul micii burghezii, și nu lipsit de importanță, selecția.

Subofițerul german al anului 1926 provenea dintre tinerii de origine modestă care doreau să-și creeze o situație onorabilă prin muncă, căruia i se dezvolta cultura generală și i se ridica nivelul intelectual prin cursuri de instrucție generală și profesională.

Nu în ultimul rând, de menționat perspectiva socială ce i se deschidea în 1926, subofițerului german după un număr de ani în serviciu, un post în administrație sau în aparatul de stat, ajutoare la trecerea în viața civilă, garanții de stat pentru deschiderea unei mici afaceri, de obicei în agricultură ori, de ce nu, posibilitatea de a deveni ofițer.

Motivat la performanță profesională prin soldă, aproape dublă față de omologul său din armata franceză, cu care este comparat, subofițerul german știa că are un viitor și dincolo de poarta cazărmii, unde statul îl sprijină prin alt gen de instrumente sociale, dând astfel posibilitatea ca în serviciu să rămână numai acei care își doresc cu adevărat acest lucru, spre deosebire de concepția franceză unde, scrie autorul, *se tinde a avea subofițerul de carieră cât mai mult timp*.

La fel de adevărat și faptul că, spre deosebire de germani care aveau armata limitată ca număr prin Tratatul de la Versailles, armata franceză, așezată la masa învingătorilor Primului Război Mondial, avea numai restricții de natură economică asupra numărului de subofițeri în serviciu, de aici și, probabil, nivelul mai mic al soldelor acestora.

Dincolo de toate acestea, mai important decât toate, în opinia noastră, este raportul de încredere ce se cimentează între statul german și subofițer. Acesta din urmă, pe de-o parte, muncește temeinic și își îndreaptă copiii spre această carieră, în timp ce statul german, prin instrumentele enumerate, îl apreciază, îl sprijină și îl motivează social și economic, ca dovadă fiind procentul de semnificativ de subofițeri menținuți în soldă, mai precis 40% din numărul maxim de militari permis.

Ca de obicei, lăsăm la latitudinea cititorilor noștri să tragă concluziile în urma acestui articol, nu fără a sublinia faptul că, la aproximativ 10 ani de la momentul apariției în *Revista infanteriei*, în zorii declanșării celui de-al Doilea Război Mondial, armata germană era considerată cea mai bine instruită, cea mai bine echipată și cea mai bine dotată armată din Europa, rolul subofițerului german în ceea ce a urmat fiind, spunem noi, incontestabil.

SITUAȚIA SUBOFIȚERILOR GERMANI

Revista infanteriei, nr.300/decembrie 1926,
Tipografia „Revista infanteriei”, București, 1926,
p.78

La sfârșitul războiului s-a dat atenția cuvenită pentru păstrarea corpului subofițerilor. Tratatul de la Versailles a limitat efectivul ofițerilor, dar numărul subofițerilor nu s-a precizat, cuprinzându-se în cei 100.000 oameni ai republicei.

Pentru a avea o încadrare cu subofițeri mult superioară necesităților de pace li s-a îmbunătățit gradat viața lor materială, care în acest an se rezumă în cele de mai jos.

A. Situația materială a subofițerilor în activitate de serviciu. Este de invidiat și cuprinde: solda propriu zisă care se mărește la fiecare 2 ani, o indemnizație de căsătorie și o indemnizație pentru copii.

În principiu, locuiesc cu cheltuiala statului în anume pavilioane iar în caz că nu stau în aceste locuințe primesc indemnizație, ca toți funcționarii civili, care atinge în unele cazuri o treime din soldă.

Iată tabloul comparativ între soldele subofițerilor francezi și germani, de aceeași vârstă, însurați cu doi copii, fără locuință, stabilite în franci (socotit 6 franci o marcă).

Germania, Franța – subofițeri sau sergenți: 15.912 ... 8.712

- Feldwebel sau serg.major: 18.144 ... 9.000

- Oberfeldwebel sau aghiotant: 19.656 ... 10.248.

Indemnizația pentru copil o primesc până la majoratul copiilor. Subofițerii îmbrăcați de stat au drept la îngrijire medicală pentru familia lor.

B. Avantajele pentru subofițerii ce părăsesc serviciul. Pot cere liberarea din serviciu, după voie, după un număr oarecare de ani și fie că ocupă un post rezervat în o administrație sau în stat (jandarm, pădurar, vameș), fie că își aleg o meserie sau intră într-o exploatare agricolă.

Cei ce primesc post rezervat au drept la: o indemnizație de așteptare pentru trecerea în viața civilă, un ajutor proporțional cu durata serviciului și o indemnizație de mutare și indemnizație de așezare și pentru greutăți familiale.

Cei ce nu primesc un post rezervat au drept la supliment de 1.000 mărci pentru fiecare an de serviciu și pot obține garanția statului pentru cumpărarea unei lucrări agricole, garanție ce poate fi de 15 ori ultima soldă de activitate.

Diferența între concepția franceză și germană stă în recrutarea subofițerilor. În Franța, se tinde la a avea subofițerul de carieră cât mai mult timp posibil în Germania, poarta le rămâne larg deschisă spre viața civilă.

Iată drepturile unui sergent major liberat după 20 de ani de serviciu și care vrea să cumpere o lucrare agricolă: indemnități diverse (așteptare, supliment, ajutor): 17.784 de mărci sau 106.704 franci; indemnități de mutare și greutatea de familie: variabile; garanția pentru cumpărarea unei lucrări agricole, putând atinge 21.420 mărci sau 128.520 franci.

Cel mai ușor mijloc de a avea proprietate mijlocie agricolă în Germania este de a servi ca subofițer. De aceea serviciul de subofițer atrage pe tinerii de origine modestă care vor să-și creeze o situație onorabilă prin muncă.

C. Considerația subofițerului. Înainte de războiu se știe care era situația onorifică privilegiată a cadrelor superioare și subalterne în armata germană.

Înfrângerea suferită nu a schimbat această situație, subofițerul este bine îmbrăcat și ținuta ireproșabilă. Are dreptul la un om de corvoadă pentru lustruitul și întreținerea efectelor. În fiecare garnizoană este un cazinou la dispoziția sa.

În afară de garnizoane este peste tot. Considerația ce i se dă îl face să caute o căsătorie în mica burghezie.

După războiu i s-a dat subofițerului puțința de a deveni ofițer în urma unor examene severe. Cursurile de instrucție generală și profesionale tind a dezvolta cultura generală a subofițerilor și a ridica nivelul lor intelectual.

Recrutarea regională nu-l depărtează de familie. Mutările sunt foarte rare. De cele mai multe ori cariera sa se termină în același regiment. În această atmosferă de considerație generală și cu așa mari garanții de stabilitate, subofițerul german muncește temeinic.

Situația lui a rămas cea dinainte de războiu. Azi sunt 40.000 subofițeri din armată de 100.000 oameni.

Ei au încredere în solitudinea statului și își îndreaptă copiii către această carieră. Articolul de față ne vorbește de la sine și ne dă de gândit asupra mijloacelor celor mai potrivite de luat și la noi pentru a ne creia un corp suficient de reangajați și cu dragoste de meserie.

SECȚIUNE DEDICATĂ CENTENARULUI VÂNĂTORILOR DE MUNTE

RECVIEM

Locotenent colonel Mircea Mărcoiu

Calul de samar

Azi, când vremea lasă-n spate
Leat de harșă legendar,
Gându-mi zboară și spre tine,
Roib micuț, cal de samar!

Înfrățit cu vânătorii
În necaz și biruinți,
Ai străpuns amar de-ntinderi,
Rumegând zăbala-n dinți.

Înfundându-te-n noroaie,
Opintindu-te la mal,
Tu le-ai dus în spate tunul
Și răgazul de pe deal.

Printre sute de motoare
Sau cai mari, cu spuma-n bot,

Ai trecut sfios și-adesea
Ai lăsat în urmă tot.

Roib micuț, cu coama tunsă,
Prichindel de prin Carpați,
Făr' de tine n-aveam parcă
Rost să fim înstrăinați.

Dar așa. Cu tine-alături,
Prin zădufuri și prin ploii,
Am uitat că ne tot ducem,
Ne-am crezut în sat la noi.

Ne-am crezut în toiul muncii,
La arat, la seceriș,
Iar în iarna cea cumplită.
După lemne-n aluniiș.

Ți-au murit mii de tovarăși,
Ca și nouă pân' acum;
Vor muri poate și alții,
Căci ne cade iarăși drum.

De-o fi scris să mâi de-a-pururi
Prin pustiuri sau prin munți.
Te vom duce-n gând acasă
Lângă frații tăi mărunți.

Și târziu, când se va scrie
Hronic nou de vreun cocon,
S-o vorbi cu-aceeași cinste
Despre Roibu și Ion.

Textul a apărut în antologia lirică „Pe drumurile biruinței. Versuri patriotice”, Vol. 2, Editura „Lucașfăru” S.A. București, 1943, 112, p., „îngrijit” de Ministerul Propagandei, deci după marele dezastru de la Stalingrad și Cotul Donului, ignorând parcă marea înfrângere, cuprinzând și poeme toboșăresc-patriotice, scrise parcă înainte de noiembrie 1942 (M.D.G., parcă ieșit din istorie, versifica, în „Crăciun la Don”: *A venit Crăciunul și la Don,/ Brădurile țipă bucuria,/ A-nmărmurit, pe-un vârf de deal, Ion, / Cu ochii îndreptați spre România. (...) Dați foc, răcnește dârz sergentul Bran./ Obuzele se-ncaieră în zări/ Și mai cedează încă-n sat Ivan*). Antologia are în sumar și poeme ale unor importanți scriitori ai vremii: Ion Pillat, V. Voiculescu, D. Iov, Demostene Botez, N.I. Herescu, Emil Giurgiuca, Virgil Huzum, Lucian Valea, ce, în parte, vor ajunge în închisorile comuniste.

Roibu participase, până atunci, la campaniile din Basarabia, Crimeea, Stepa Calmucă și va mai ajunge, în campania din est, până în Kuban. Volumul „epurat”, ca instigator al agresiunii contra U.R.S.S. după 1944, se va fi salvat în rare exemplare. Și ceea ce salvează „Calul de samar”, ca pe o piesă de preț a poeziei animaliere românești, care, în varianta ei cazonă fusese afirmată, la începutul secolului al XIX-lea, de către tânărul ofițer Grigore Alexandrescu, autorul evocării lirice „Câinele soldatului”. Irigată de o duoșie bărbătească, ce își asumă o trainică legătură de destin cu acest suflet, element auxiliar al luptătorului, numit, în limbajul oficial, ca aparținând dotărilor hipo. La un recviem al eroilor vânători de munte, caii de samar le vor fi cu botul la umăr.

E.N.

Vânătorii de munte reprezintă o specialitate militară a Forțelor Terestre Române, componentă a infanteriei. Unitățile de vânători de munte au rolul de a desfășura operații independente și în cooperare cu celelalte forțe, în teren muntos-împădurit, pe direcții și în raioane greu accesibile, în orice condiții de timp și anotimp.

Arma a fost înființată la 3 noiembrie 1916, când Marele Cartier General, prin Ordinul nr. 234, a decis transformarea Școlii Militare de Schiori din București în „Corpul Vânătorilor de Munte”. Organizarea inițială era pe 3 batalioane a câte 3 companii fiecare, cu un efectiv de 2000 de soldați.

Lipsa trupelor special instruite pentru războiul din zonele muntoase a fost resimțită de Armata Română în toamna anului 1916. Corpul vânătorilor de munte a fost înființat la 3 noiembrie 1916, din ordinul Marelui Cartier General. Trupele erau recrutate din întreaga armată, fiind repartizate la cazarma Regimentului 4 Roșiori Cotroceni din București. Corpul vânătorilor de munte era organizat în 3 companii.

La 9 ianuarie 1917, Corpul Vânătorilor de Munte a fost reorganizat în Batalionul Vânătorilor de Munte. Acesta era format din cinci companii de pușcași, două companii de mitraliere și o secție de transmisiuni.

Instruirea trupelor pentru războiul montan a ținut șase luni, până în luna iulie a anului 1917.

https://ro.wikipedia.org/wiki/V%C3%A2n%C4%83tori_de_munte#cite_note-1

Un episod de război din forțarea Nistrului de către Vânătorii de Munte

Cpt. Măianu Ion

Articol din „Revista Infanteriei”, Ianuarie-Februarie, 1942. Textul a fost redactat respectând exigențele gramaticale ale epocii în care a fost publicat, așa cum a fost scris în revistă și a fost pus la dispoziție de către Batalionul 21 Vânători de Munte „General Leonard Mociulschi”

În dimineața de 14 Iulie a. c, Batalionul nostru de Vânători de Munte se găsea de 2 zile în dispozitiv de supraveghere pe malul de Vest al Nistrului în sectorul Valea Obucea – satul Vasilăuți, ambele inclusive. Batalionul din care făcea parte compania pe care o comandam primește ordin ca în seara de 14 Iulie să se regroupeze în satul Răspopiți.

Primesc acest ordin de la comandantul meu de batalion, transmis telefonic. Trimit agenții să anunțe plotoanele că la căderea serii să se adune la P.C. al Companiei, prescriindu-le ca operațiunea să se execute cu cea mai mare atenție întrucât Bolșevicii ce se găseau pe malul opus al Nistrului trăgeau cu artileria și aruncătoarele după fiecare ostaș ce se zărea la noi.

Operațiunea de regrupare a companiei se execută în cele mai bune condițiuni, fără ca bolșevicii să prindă de veste. Îmi iau compania, și printr'o viroagă ce

ascundea foarte bine mișcarea, o conduc la Răspopiți, unde s'a întrunit Batalionul, și unde am cantonat în noaptea de 14/15 și ziua de 15 Iulie.

Se primise ordin ca în dimineața de 16 Iulie să forțăm Nistrul și să trecem dincolo. În seara de 15 Iulie Batalionul este deplasat mai aproape de Nistru, într'o pădure la Sud-Est Răspopiți, unde bivuahează.

Între timp se primește ordin că operațiunea de forțare a Nistrului se amână pentru dimineața de 17 Iulie, probabil pentru că nu toate pregătirile erau gata.

Rămânem deci în bivuac și în cursul zilei de 16 Iulie. În această zi am fost adunați la postul de comandă al batalionului unde ni s'a comunicat în detaliu ordinul de trecere.

Compania mea urma să execute trecerea la plaja N°. 2 după compania 3-a, împreună cu compania de cercetare, și Pionerii de asalt, formau primul eșalon.

Vânători de munte, alături de caii lor, în 1945
<http://www.rador.ro/2014/11/03/documentar-ziua-vanatorilor-de-munte-incursiune-in-istoria-cavalerilor-florii-de-colt/>

După trecere, urma să intru cu compania în primul eșalon, la stânga companiei a 3-a care era la flancul drept al Batalionului. Obiectivele de atins fixate de M.U. erau următoarele:

- Obiectivul No. 1: *Pârâul Caraeți*;
- Obiectivul No. 2: *Lipciani – Nagoriani*;
- Obiectivul No. 3: *Honicovți - Pd. Nord Nagoriani*;

Atingerea fiecărui obiectiv va fi semnalizată prin rachete de diferite culori pentru fiecare.

După primirea tuturor ordinilor și instrucțiunilor ne ducem fiecare la companie și nu fără oarecare emoție, punem pe bravii noștri în cunoștință de cauză, dându-le instrucțiunile, ordinele și sfaturile necesare pentru buna reușită a operațiunii, și pentru înțelegerea rostului trecerii noastre peste Nistru.

În ziua de 16 Iulie, la căderea întinericului, Batalionul se deplasează spre malul Nistrului pentru a se apropia de locul său de trecere, la marginea de Sud a satului *Vasilăuți*. Compania mea se găsește la dreapta în dispozitivul de așteptare de pe malul Nistrului. Trecerea fusese fixată pentru dimineața de 17 Iulie la orele 3,45, sub sprijinul artileriei noastre destul de puternică.

Ajunși la ora 1 în dimineața de 17 Iulie pe locurile de așteptare fixate, așez compania în dispozitiv articulată, căutând a instala plotoanele prin culturi, sau după stânci, ordon instalarea pândarilor și cea mai mare atenție.

La ora 3.45 suntem treziți din toropeala dimineții de un formidabil foc de artilerie. Erau tunarii noștri care dădeau semnalul începerii unei zile care trebuia să aducă Vânătorilor de Munte o strălucită victorie.

Odată cu primele proiectile de artilerie care cădeau ca grindina asupra cazematei, organizațiilor, cuiburilor de arme automate și bateriilor bolșevice, pornesc de pe malul de Vest al bătrânului Nistru, primele bărci cu Vânătorii și Pionerii noștri.

Înainte ca bolșevicii să se dezmeticească și să-și dea seama ceea ce se petrece, Pionerii sprijiniți de aproape de Vânătorii noștri, făceau să sară în aer primele cazemate ale inamicului. Nu mult după ce primele noastre elemente puseseră piciorul pe malul de Est al Nistrului, bolșevicii deschid foc puternic de artilerie, aruncătoare și mitraliere pe malul de Vest al Nistrului. Căderea gloanțelor pe apă făcea același efect pe care îl face o ploaie de vară cu picături mari.

Din locul unde mă găseam, observ o cazemată inamică chiar pe malul apei, care trăgea de anfiladă în condițiuni excelente de-a lungul Nistrului, tocmai în sectorul unde se producea trecerea noastră. Distanța fiind favorabilă, ordon grupei de aruncătoare de 60mm. Și plotonului de mitraliere ce-l aveam în sprijin să deschidă focul asupra ambrazurilor.

Efectul a fost bun, câteva lovituri căzând chiar în fața cazematei, făcând să scadă intensitatea focului inamic.

Între timp, o dată cu începerea trecerii de către primul eșalon, trimit un agent pe jos la plajă ca să mă anunțe când va fi gata compania dinaintea mea.

Către orele 5 primesc ordinul să cobor la plajă pentru trecere. Vânătorii mei din gropile săpate în cursul nopții, sau de după stâncile de pe terasa de Vest a Nistrului erau atenți la mine. Mă ridic, fac semn și într-o clipă compania se pune în mișcare și coborâm în viteză panta ce duce la plajă, adăpostiți de tufișurile ce acoperă această pantă.

Ajung la plajă, găsesc pe conducătorii ambarcațiunilor – cei ce mai rămăseseră, căci majoritatea căzuseră răniți sau morți. Îmbarc primele fracțiuni din companie și le dau drumul spre malul de Est, artileria și mitralierele inamice trăgeau pe plajă.

Artileria noastră însă mai bine și mai puternic.

Profitând de momentele când focul inamic slăbea în intensitate am reușit să-mi trec compania în întregime pe malul de Est al Nistrului.

După trecere, compania înaintează pe direcția generală *Vasilăuți, Honicovți*, curățind rezistențele bolșevice, care nu avuseseră timp să se retragă.

Dincolo de pârâul *Caraeți* iau legătura cu compania 3-a care trecuse Nistrul înaintea noastră și intru în dispozitiv la stânga ei.

În timpul înaintării spre obiectivul 2, iau legătura cu compania 1-a, care intrase și ea în linie cu compania mea, și compania cercetare ce era la flancul stâng al Batalionului.

Către orele 11 în ziua de 17 Iulie ajungem cu toții în apropierea obiectivului 3, însă înaintarea noastră este oprită de un foc puternic dela inamic. Ajunsesem la o a doua linie de cazemate inamice.

Instalez plutonul de mitraliere pe poziția atinsă și ordon să tragă asupra ambrazurilor unei casemate care se observau foarte bine. Pionerii încearcă să se apropie însă nu reușesc din cauza focului inamic. Încerc să împing compania înainte, în legătură cu cele vecine, însă focul inamic nu ne mai permite progresiunea. Ordon companiei să se organizeze la teren, instalând un pluton eșalonat puțin spre dreapta, unde era o viroagă și pe unde s'ar fi putut produce infiltrații inamice.

Am cerut prin agenți la Batalion să se împingă tunurile anticar și aruncătoarele de 81,4mm. Pentru a ne sprijini înaintarea lund sub foc cazematele inamice. Tunurile a.c nu ne-au putut urma deoarece caii nu putuseră fi trecuți peste Nistru, iar oamenii istoviseră trăgând materialul cu brațele, aruncătoarele de 81.4mm. Nu mai aveau muniții.

Către orele 15 inamicul produce un contra-atac însoțit de care de luptă, văzând punctul de sudură între noi și Batalionul din dreapta. Acționăm cu mitralierele cu cartușe perforante, reușim să scoatem din serviciu unul din carele inamice, forțând pe celelalte să se întoarcă și disociind astfel contra-atacul inamic.

Pâna la orele 18 inamicul face încă de 3 ori aceeași încercare, în același sector, reușind să pătrundă printr'un lan de grâu în flancul drept al companiei mele. Repliez puțin plutonul dela acel flanc pentru a face față inamicului. Legătura cu compania 3-a dela dreapta mea fusese ruptă prin această pătrundere.

Îmi vine știrea dela plotoane și dela mitraliere că muniția este pe sfârșite. Situație destul de critică, muniția ne venea foarte greu din cauză ca toate trenurile noastre de luptă rămăseseră dincolo de Nistru. Speram că inamicul nu va mai face o nouă încercare. Ne-am înșelat însă, pentru că pe la orele 18.45 alte care inamice însoțite de infanterie mult mai numeroasă, reiau atacul.

Începem să cedăm terenul pas cu pas sub presiunea inamicului. Reușim să ne refacem pe obiectivul 2 unde ne sosește muniție și astfel putem opri înaintarea inamică în fața acestui obiectiv.

Ne instalăm cum putem mai bine la teren, organizăm serviciul de pândă și planul de foc.

Deși pierdem ceva din terenul cucerit, ziua de 17 Iulie se termină pentru noi cu o victorie, pentru că, cu toată presiunea presiunea bolșevicilor reușim să menținem capul de pod pe care-l câștigasem cu atâtea jertfe și de unde în zilele următoare se va relua înaintarea care va duce pe Vânătorii de Munte atât de departe.

ÎNVĂȚĂMINTE

1. Prin suprimarea pregătirii de artilerie s'a realizat o totală surprindere.

2. Suprimarea pregătirii de artilerie s'a datorit sprijinului adus de pionierii de asalt în deschiderea drumului infanteriei prin organizațiunile inamice.

3. Acțiunea pionierilor trebuie sprijinită de aproape de infanterie, pentru a da posibilitatea de a lucra în siguranță.

4. Într'o operațiune de trecerea unui curs de apă, imediat ce s'a pus stăpânire pe malul advers, mijloacele de sprijin (tunuri a.c., baterii de artilerie) să fie împinse după infanterie pentru a fi în măsură s'o ajute la nevoie.

5. Reușita trecerii noastre peste Nistru s'a datorit în mare măsură păstrării secretului și surprinderii.

Batalionul 404 Cercetare

structură cu adevărat de legendă a Armatei României

- de la origini și până la desființarea sa bizară -

-----Colonel dr. Vasile Cerbu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Știința militară și deznodământul celor mai multe conflicte militare care au avut loc de-a lungul istoriei, inclusiv a celor care marchează începutul secolului XXI, validează informația ca factor de putere. Conducătorii militari de succes, cât și majoritatea teoreticienilor militari, au scos în evidență rolul activităților specifice culegerii, fuziunii, analizei, diseminării și valorificării informațiilor. În rândul acestor mari comandanți ai istoriei, a căror decizii s-au bazat pe informații, îi menționăm pe regele spartan Leonidas pe regele Alexandru cel Mare și Hanibal pe hani mongoli Gingis-Han și Tamerlan pe împăratul Napoleon pe generalii Kutuzov și Joffre pe mareșalul Jukov și pe feldmareșalul Rommel - supranumit „vulpea deșertului”, dar în special pe generalii americani care au acționat la Midway, în al Doilea Război Mondial, în campania din Orientul Mijlociu „Furtună în Deșert”, din perioada 24-27 februarie 1991 și campania mondială împotriva terorismului din Afganistan, precum și din alte regiuni ale lumii.

Dar și conducătorii militari români au acordat informațiilor rolul de multiplicator de putere. În lunga galerie a acestora îi vom menționa pe Burebista și Decebal, pe Mircea cel Bătrân, lancu de Hunedoara, Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș, Mihai Viteazul și Alexandru Averescu. Un rol important a fost acordat informațiilor în acțiunile Armatei României împotriva trupelor ruse din Crimeea și Caucaz în anii 1944-1945 și a trupelor germane staționate pe teritoriul național după actul de la 23 august 1944.

Ca lucrare de căpătâi, memorabilă pentru valoarea sa și care încă se menține în actualitate, este „Arta Războiului”, cunoscută și sub denumirea de „Treisprezece Articole”, scrisă în secolul VI (V) î.Hr. de Sun Tzu, gânditor și comandant militar chinez.

În contextul geopolitic creat imediat după cel de-al Doilea Război Mondial, în cadrul armatei române s-a produs un proces de reevaluare a rolului informațiilor și a structurilor de informații și de cercetare. Una din aceste decizii fericite a fost și crearea Batalionului 404 Cercetare, o legendă a cercetării contemporane românești.

1. Se înființează Batalionul 404 Cercetare

În anii '50, la diviziile mecanizate de infanterie și de tancuri se înființează batalioanele de cercetare. O decizie, curioasă cel puțin, impune în anul 1961 desființarea tuturor batalioanelor de cercetare de la aceste divizii și înființarea doar a câte unei companii de cercetare. Dar, în 1963 se reconsideră decizia de desființare a batalioanelor de cercetare. Se reînființează, experimental în armată, la eșalon divizie mecanizată, un batalion de cercetare (Batalionul 185 Cercetare), la Murfatlar în 1963, sub conducerea maiorului Mihai Chiriac (cel care va deveni reputatul profesor universitar, specialist în domeniul informațiilor militare, în Academia de Înalte Studii Militare la începutul anilor '90). Apreciindu-se ca fiind reușit acest experiment, se reînființează la toate diviziile mecanizate, de infanterie și de tancuri, batalioanele de cercetare.

În același context internațional al anilor '50, în anul 1958 s-au intensificat preocupările de constituire a

structurilor de culegere a datelor și informațiilor militare în dispozitivul inamicului. Se constituie pentru început, prin ordinul șefului Direcției Informații nr. TA 00700 din februarie 1958 compania de cercetare specială. Conform acestuia, începând cu 1 februarie 1958, în organica Batalionului 36 Desant-Parașutare, dislocat în garnizoana Buzău, ia ființă această companie (precursoare a ceea ce va deveni Batalionul 404 Cercetare) comandată de căpitanul Bratu Aurel, organizată astfel: comanda companiei (comandant companie, loțiitor comandant companie - neîncadrată, loțiitor politic - locotenentul-major Bulgioiu Dumitru, plutonier de companie - sergentul-major Cîrnat Marian, un furier-militar în termen și trei radiotelegraști - militari în termen) și trei plutoane de cercetare comandate de locotenentul Cureleanu Ion, locotenentul-major Hagioiu Nicolae-Gheorghe și locotenentul-major Dumitru Ilie, fiecare din acestea având în componere două grupe de cercetare și 15 militari.

Instruirea acestor subunități se desfășura în baza unui program elaborat de statul major al Batalionul 36 Desant-Parașutare și aprobat de Direcția Informații, pe plutoane organizate pe grupe și echipe de cercetare. Un rol important se acordă instrucției tragerii cu armamentul din dotare și instrucției tactice specifice, care se desfășoară sub forma exercițiilor și aplicațiilor, la distanțe scurte, de 2-3 km de garnizoana de reședință Buzău la început. În perioada 16-19 decembrie 1958, o comisie a Direcției Informații, condusă de maiorul Constantin Ion, execută o primă activitate de evaluare a companiei de cercetare specială, nivelul de instruire fiind apreciat ca ridicat, dar scoțând în evidență și necesitatea dotării cu materiale specifice instruirii de cercetare în dispozitivul inamicului și completării statului de organizare la pace cu două funcții de ofițer (geniu și transmisiuni).

În baza aprobării adjunctului ministrului Forțelor Armate (și șef al Marelui Stat Major) militarii acestei structuri nu participau la activități (munci agricole, pe platforme industriale, parade militare etc.) care să-i sustragă de la executarea instrucției și acordau o atenție deosebită pătrunderii în dispozitivul inamicului cu aeronava, prin parașutare, asigurându-se un minim de 22 zile de instruire lunar.

În urma desfășurării evaluărilor în anul 1959, s-a demonstrat nevoia elaborării unui manual care să reglementeze desfășurarea acțiunilor de cercetare în dispozitivul inamicului. De asemenea, s-a acordat un loc important cunoașterii limbilor rusă, turcă și engleză, predarea acestora făcându-se cu militari în termen instruiți în cadrul Direcției Informații.

Intră în dotarea companiei stațiile radio „H-15-A”, testate experimental în cadrul acestei structuri. S-a realizat legătura radio între elemente de cercetare în dispozitivul inamicului, constituite din subunitățile companiei, care acționau în zona Buzău și elemente operative ale Direcției Informații, dislocate în garnizoana București. Rezultatele au fost apreciate ca fiind bune, dar întrebuințarea acestei tehnici impunea amenajarea unei săli de specialitate de transmisiuni și alocarea unui număr mai mare de ore pentru acest tip de instrucție. Rezistența stațiilor radio a fost testată prin parașutare în saci speciali, rezultatele fiind apreciate ca satisfăcătoare.

În cursul anului 1960 s-a acordat atenție sporită și instruirii rezerviștilor, contigentele 1951-1957. Totodată, s-au inițiat primele demersuri pentru procurarea de stații radio performante, cu bătaie mare, de proveniență sovietică, prin Direcția Informații. Trebuie menționate și preocupările existente la nivelul Direcției Informații și a Batalionului 36 Desant-Parașutare de a se crea rații de alimente concentrate, a căror greutate să nu depășească 700g/ militar/ zi.

Evaluarea companiei s-a executat în anul 1960 prin desfășurarea unei aplicații, desfășurate în luna octombrie. Misiunea elementelor de cercetare constituite a fost cercetarea aerodromului de la Ziliștea, pătrunderea în apropierea obiectivului executându-se prin parașutare, procedeul „la vizare”. Echipele au executat inițial cercetarea obiectivului, ulterior s-a actualizat planul de acțiune și s-au marcat acțiuni de distrugere a unor elemente vitale din cadrul aerodromului (depozitul de carburanți-lubrifianți, punctul de

Grupul de cercetași-parașutiști de la Batalionul 404 Cercetare care a participat la mitingul aviatic de Ziua Aviației Militare, Aerodromul Otopeni, iunie 1966

conducere a zborului, tehnica de transmisiuni etc.) cu calupuri de explozivi de exercițiu de diferite dimensiuni. Elementele operaționale au acționat pe timp de noapte, obiectivul misiunii fiind apreciat ca îndeplinit, un rol important avându-l coordonarea acțiunii echipelor în cadrul elementelor operaționale constituite.

Începând cu anul 1961, instrucția tactică specifică cercetării în dispozitiv crește în dificultate. Crește numărul exercițiilor și aplicațiilor tactice în raioane situate la distanțe mari (40-80 km) față de garnizoana Buzău, multe desfășurate pe timp de noapte, procedeul de pătrundere în apropierea raioanelor de acțiune fiind cu aeronava, prin parașutare. Crește numărul de salturi cu parașuta pentru toate categoriile de personal, baremul minim stabilit fiind de 11 lansări, din care trei pe timp de noapte. Se utilizau parașute model *T.P.-5* și *M.P.L.K.* Pentru realizarea comunicațiilor se foloseau stațiile radio „PP”, stațiile radio „H-15-A” nefuncționând ca urmare a surselor de alimentare slabe. Lansarea cu parașuta s-a executat (cu toate materialele, armamentul, muniția și echipamentul individual asupra militarilor) prin procedeul „comandat” pentru militarii în termen - ciclul doi și „automat” pentru militarii în termen - ciclul unu.

Pentru prima dată în istoria acestei subunități, 10 militari (2 ofițeri și 8 militari în termen) îmbrăcați în haine civile, având documentele de identitate în plicuri sigilate, au participat la o aplicație în Oltenia, în cooperare cu alte structuri ale Ministerului Afacerilor Interne. Se dorea astfel, determinarea potențialului unor elemente acționale din cadrul companiei de a executa misiuni în dispozitivul inamicului în condiții tactice cât mai apropiate de cele reale ale câmpului de luptă. Aceste elemente aveau asigurate hrănirea, pe durata misiunii de 8 zile, cu rații alimentare individuale concentrate (700 g/ militar/ zi). Cele două echipe de cercetare aveau în dotare noile stații radio *R-350*, cu bătaie mare, de proveniență sovietică, care transmiteau în cod *Morse*, manual sau semiautomat, tabele de codificare a convorbirilor, 2 binocluri, 2 busole, câte un aparat de fotografiat și un aparat de interceptare și ascultare a convorbirilor. Ca procedee de cercetare au fost folosite *observarea, ascultarea, fotografierea și interceptarea convorbirilor telefonice*. Rapoartele de informații au fost transmise prin peste 140 de radiograme. Aplicația a fost apreciată ca fiind un real succes.

Anul 1962 debutează cu o aplicație organizată de comandamentul Armatei a 2-a, la care participă și două echipe din cadrul companiei de cercetare specială cu 2 ofițeri și 8 militari în termen. Dotarea este aceeași dar în luna noiembrie, urmare a succeselor înregistrate de elementele de cercetare specială, pe timpul aplicațiilor, Direcția Informații propune și obține aprobarea constituirii în cadrul Batalionului 36

Cercetașii de la Batalionul 404 Cercetare în timp ce pregăteau capcane

Desant-Parașutare a încă unei companii de cercetare specială. În septembrie 1962 cele două companii erau comandate de căpitanul Chirițescu Ulpui și locotenentul-major Veliu Pavel.

În anul 1963, odată cu reconsiderarea locului și rolului cercetării și batalioanelor de cercetare în Armata României, se constituie Batalionul de Cercetare în cadrul Regimentului 60 Parașutiști. Batalionul era comandat de maiorul Crăciun Vasile și era structurat pe comanda batalionului, două companii de cercetare, fiecare organizată pe 3 plutoane, a 3 grupe cu 12 militari și un pluton de transmisiuni cu 2 grupe cu 8 militari și o companie de transmisiuni. În dotarea batalionului erau în dotare stații radio cu caracteristici diferite, de proveniență în special sovietică și cu performanțe diferite.

În perioada 1964-1976, Batalionul de Cercetare evoluează în compunerea Regimentului 60 Parașutiști iar potențialul său se consolidează. Instrucția de specialitate se diversifică. Participă an de an la exerciții și aplicații unde acțiunile elementelor sale operaționale înregistrează succese, în general. Ajunge cunoscut în forțele armate române care participau la aplicații în teren. Programele de instruire se perfecționează, desfășurându-se, începând cu 1966, după un „Program de pregătire de luptă și politică”, în două părți (volume), elaborat de Direcția Informații Militare.

Întrucât transmiterea informațiilor de către elementele de cercetare era esențială, un loc aparte în procesul instruirii a fost acordat radiotelegrafiștilor. Procesul instruirii acestora avea mai multe etape: cunoșterea stațiilor radio din dotarea companiei; învățarea, transmiterea manuală și recepția semnalelor alfabetului *Morse*; învățarea regulilor de exploatare și a regulilor traficului radio; învățarea lucrului în direcții și rețele radio la sală, a lucrului radio în fonie și în telegrafie.

Din practică a reieșit că pe timpul lucrului în direcții și rețele radio, în sală și la stațiile radio, se creează condiții de creștere prematură a vitezei de transmitere, ceea ce face posibilă apariția unor particularități care ulterior se transformă în greșeli de transmitere foarte dificil de remediat.

Pe timpul lucrului cu stațiile radio, în fonie și în telegrafie, se urmărea ca cercetașii radiotelegrafiști să mențină legătura radio neîntrerupt, în condiții grele (distanțe mari, bruiaj de zgomot, telegrafic sau combinat etc.), cu respectarea regulilor traficului radio.

Acțiunile de instruire tactică specifică în dispozitivul inamicului se desfășurau în conformitate cu lucrarea elaborată la nivelul Direcției Informații, cu titlul „Organizarea și executarea cercetării în dispozitivul inamicului prin grupuri de cercetare”. Limbile străine se studiau cu profesori de specialitate. Începând cu anul 1970, în dotarea batalionului, la companiile de cercetare, se introduc autoturismele de teren de proveniență românească marca *M-469*. În structura batalionului apare o structură nouă - plutonul de instrucție specială. De asemenea, companiile de cercetare sunt reorganizate pe 7 grupuri de cercetare (un ofițer și 4 militari în termen) și un pluton de cercetare radio. Cu excepția șoferilor, toți militarii din cadrul companiilor de cercetare, aveau statutul de personal aeronautic „cercetaș-parășutist”.

Începând cu anul 1972, în dotarea cercetașilor-parășutiști, se introduce parașuta de producție românească *BG-7M*, iar parașutările se executau din aeronave *AN - 24 T*, de producție sovietică.

Militarii din subunitățile de cercetare desfășurau instruirea organizați pe două cicluri de instrucție (I și II). Structura ciclului de instrucție era următoarea: etapa comună (soldat, grupă) cu durata de trei luni; etapa specializării, cu durata de o lună, și etapa aplicativă, cu durata de trei luni. În principiu, această organizare, cu mici modificări, se menține până la profesionalizarea personalului unității.

Grupuri de cercetași de la Batalionul 404 Cercetare îmbarcați pe tehnica din dotare

Pregătirea pentru misiune la macheta terenului

Începând cu anul 1972, gradul funcției de comandant de grup este de căpitan și se introduce funcția (în cadrul grupului de cercetare) de subofițer cercetaș-radiotelegrafist. În acest an, batalionul este reorganizat ca urmare a introducerii unui nou stat de organizare, astfel: comanda batalionului, statul major, două companii de cercetare în dispozitivul inamicului, o companie instrucție specială și o companie de transmisiuni. Anual, se execută instruirea unui număr relativ mare de rezerviști, specializați în cea mai mare parte ca cercetași prin parașutare, cercetași-radiotelegrafiști și transmisioniști.

Începând cu 15 iulie 1974, Batalionul de Cercetare iese din subordinea operațională a Direcției Informații Militare (U.M. 02472) și intră în subordinea Secției Cercetare trupe (U.M. 02515X) a Marelui Stat Major. În procesul de instruire se introduce ca element de noutate modulul de instrucție desant-parășutare, pe parcursul căruia se realiza cunoașterea noțiunilor teoretice privind aerodinamica, meteorologia și a tehnicii de parașutare, pliajul tehnicii de parașutare și un modul de instruire practică în aer pentru brevetarea militarilor.

2. Batalionul 404 Cercetare devine structură de cercetare independentă în subordinea Direcției Informații Militare

Începând cu 29 iunie 1976, Batalionul de Cercetare în adâncime iese din compunerea Regimentului 60 Desant-Parașutare „Băneasa-Otopeni” și devine structură independentă, distinctă, cu denumirea de **Batalionul 404 Cercetare în Adâncime prin Parașutare**, în baza ordinului șefului Marelui Stat Major. Batalionul 404 Cercetare este organizat, astfel: comanda batalionului, statul major, trei companii de cercetare, compania transmisiuni și alte subunități și formațiuni de servicii (cu specific logistic și administrativ).

Gl. Dumitru I. Dumitru, șeful Direcției de Informații a Armatei, înmânând Drapelul de luptă col. Vasile Crăciun, comandantul Batalionului 404 Cercetare – Buzău, 7 mai 1977

Prin decretul prezidențial nr. 101 din 22 aprilie 1977, Batalionului 404 Cercetare în Adâncime prin Parașutare i se înmânează Drapelul de luptă. Festivitatea de înmânare a Drapelului de luptă se desfășoară pe 07 mai 1977, sub conducerea șefului Direcției Informații Militare din Marele Stat Major, generalul-maior Dumitru I. Dumitru.

Militarii batalionului participă intens la salvarea victimelor și înlăturarea urmărilor cutremurului de pământ din 4 martie 1977. Totodată, personalul unității asigură colectarea unei mari sume de bani pe care o depune în „Fondul Omenia”, creat la nivelul țării, pentru ajutorarea victimelor acestei stihii a naturii.

La sfârșitul anului 1978 batalionul de cercetare se reorganizează ca urmare a intrării în vigoare a unui nou stat de organizare. Noua structură organizatorică include comandamentul batalionului, companiile 1, 2 și 3 cercetare în adâncime, compania transmisiuni, grupurile de cercetare de geniu și distrugerii și grupul de cercetare chimică (fiecare având în compunere un ofițer, un subofițer, 7 cercetași de specialitate-militari în termen și un șofer-militar în termen), compania gospodărie, grupul transport, grupul reparații echipamente, plutonul aprovizionare și transport și Anexa „D”. Totodată, se schimbă comanda batalionului, noul comandant fiind maiorul Constantinescu Gheorghe.

Pentru desfășurarea procesului de instruire tactică de specialitate (instrucția tactică de cercetare a trupelor, aplicații și învățământ) intră în vigoare „Manualul privind organizarea, executarea și conducerea cercetării în dispozitivul inamicului prin grupuri de cercetare - CT-3”, ediție 1979, editat la Tipografia Militară a Ministerului Apărării Naționale. Editarea acestui manual reprezintă un pas important în procesul de fundamentare teoretică a aspectelor pe care le implică organizarea, executarea și conducerea cercetării în dispozitivul inamicului și în desfășurarea unitară a instrucției tactice de specialitate. Practic erau abordate toate aspectele specifice, de la principii generale la documentele de conducere a cercetării în dispozitivul inamicului. Se definea cercetarea în dispozitivul inamicului, grupul cercetare fiind apreciat ca element operațional de bază pentru acest tip de acțiuni. Erau stabilite misiunile care puteau fi executate prin grupuri de cercetare în dispozitivul inamicului. De asemenea, erau stabilite procedeele de pătrundere în

Pregătirea pentru misiune

dispozitivul inamicului (prin rămânere pe timpul ducerii luptei de apărare, pe jos, pe autovehicule, cu elicopterele, cu avioanele, cu navele) și procedeele de înapoiere în dispozitivul propriu (prin depășirea de către trupele proprii aflate în ofensivă, cu elicopterele, cu avioanele, cu navele, cu autovehiculele, precum și intrarea în compunerea formațiunilor de rezistență). Se aborda și problematica procedeelelor prin care se executau misiunile (observarea și ascultarea, ambuscada, incursiunea, interceptarea convorbirilor inamicului, fotografierea, investigația și pătrunderea în obiective). Merită menționat că se clarificau, sumar este drept, și aspecte specifice muncii de partid și politico-educative.

Problematica specifică organizării și desfășurării acțiunilor pe timpul pătrunderii/ înapoierii în dispozitivul inamicului precum și pe timpul executării misiunilor specifice, era abordată detaliat.

Rezultatele acestei abordări comprehensive a tuturor aspectelor pe care le impuneau misiunile specifice, s-au reflectat în rezultatele obținute în întregul proces de instrucție (și mai ales la aplicații). Din acest an s-au intensificat acțiunile de cercetare cu dublă partidă, în cooperare cu Ministerul de Interne, în baza unui protocol încheiat între cele două ministere. Astfel, grupurile de cercetare executau acțiuni de cercetare în raioane în care cei de la Ministerul de Interne marcau desfășurarea acțiunilor de scotocire, descoperire și capturare a unor elemente de cercetare-diversiune ale inamicului. Un aport deosebit la creșterea competențelor profesionale a personalului batalionului l-a adus intensificarea studiului limbilor străine, desfășurarea alpinismului, însușirea și utilizarea alfabetului „MORSE”, conducerea mașinilor de luptă, lupta corp la corp cu armamentul din dotare, practicarea artelor marțiale și în special a *jiu-jitsu-lui*, traiul în condiții de izolare, înotul (având întregul echipament de luptă) și parașutismul pe timp de noapte.

Începând cu anul 1976, batalionul a fost implicat în acțiuni de testare a sistemului de pază a unor obiective militare, în acțiuni antiinfracționiste, în descoperirea și capturarea militarilor care părăseau unitățile militare cu armament și muniție, în prezentarea demonstrativă a unor acțiuni specifice în fața unor delegații străine, în marcarea acțiunilor de cercetare-diversiune asupra unor elemente de dispozitiv ale armatelor și diviziilor pe timpul aplicațiilor pe care acestea le desfășurau. Aceste acțiuni se constituiau în tot atâtea prilejuri de evaluare a

Cercetaș de la Batalionul 404 Cercetare în misiune

potențialului operațional al elementelor de cercetare în dispozitiv dar și al elementelor de comandă-control al acestora, precum și de educare a unor calități moral-volitve (cultivare a curajului, a dorinței de a învinge, de a îndeplini misiunea etc).

De referință este și acțiunea grupului de cercetare comandat de locotenentul-major Gheorghe Truțulescu, care avea să ajungă și comandant al batalionului, care a reușit să pătrundă în punctul de comandă al diviziei mecanizate aflate în aplicație în teren (care la pace era dislocată în București), comandată de generalul Călinoiu Costică, chiar pe timpul raportării hotărârii. Ofițerul a reușit să înregistreze hotărârea pentru acțiune a comandantului diviziei, având asupra sa un aparat de înregistrare a convorbirilor, miniaturizat. Informațiile astfel procurate au fost transmise eșalonului superior sub formă a 30 de radiograme. Aceste informații au permis redarea pe hartă a întregului dispozitiv al forțelor participante la aplicație, harta fiind prezentată șefului Direcției Informații, generalul Dumitru I. Dumitru și conducătorului grupei operative de conducere a aplicației, generalul Șuța Ion.

Începând cu anul 1979, nivelul de competență al statului major al batalionului s-a ridicat și ca urmare a repartizării din Academia Militară a unor tineri absolvenți: căpitanul Scarlat Marin - geniu, căpitanul Postelnicu Gheorghe - chimie militară, maiorul Grama Ion - arme întrunite, căpitanul Oprea Nicolae - servicii și alții. Aceștia erau mult mai receptivi la nou, aveau o altă atitudine față de muncă, valori care au fost confirmate prin rezultatele structurilor pe care le coordonau sau conduceau.

În perioada septembrie 1981-ianuarie 1983, comanda batalionului este asigurată de locotenentul-colonel Eugen Giurcă, ofițer care anterior îndeplinise

și atribuțiile funcției de atașat militar la o ambasadă a Republicii Socialiste România în străinătate. Sub conducerea acestuia, în perioada iulie-august 1982, timp de o săptămână, 10 grupuri de cercetare din batalion execută acțiuni specifice (de culegere a informațiilor și acțiuni cu caracter deosebit) în dispozitivul inamicului, în raioane pe teritoriul județelor Vrancea și Covasna, acțiunile „inamicului” fiind marcate de mari unități ale Armatei a 2-a, aflate în aplicație. Acțiunile grupurilor de cercetare au fost încununete de succes, un indicator al succesului fiind și nedescoperirea niciunui, în condițiile în care structurile participante la aplicații cunoșteau că se marchează „acțiuni de cercetare-diversiune”.

Cercetașii-parașutiști de la Batalionul 404 Cercetare la un exercițiu tactic

În anul 1982, în perioada mai-august, se realizează filmul de instrucție „Acțiunile grupului de cercetare în dispozitivul inamicului”, procedeul de pătrundere adoptat era prin parașutare, iar misiunea acestuia era de a distruge un depozit de carburanți-librifianți și a scoate din funcțiune un pod peste un curs mare de apă. Filmul a fost realizat sub conducerea colonelului Micu Sima - scenarist, colonelului Bazil Oglindă - operator și a căpitanului Țintă Aristide (regizor).

Începând cu 3 februarie 1983, în funcția de comandant al batalionului este numit căpitanul Ghergulescu Remus. Este anul în care evoluția batalionului se înscrie pe alte coordonate net superioare. Instrucția tactică de specialitate capătă o pondere mai mare, și de asemenea și acțiunile specifice instrucției tehnice de specialitate și de cunoaștere a armatelor străine. Crește numărul orelor destinate instruirii pe timp de noapte. Anual se desfășoară tabere de instrucție la apă și la munte (pe timp de iarnă și pe timp de vară), fiecare cu durata a 2-3 săptămâni.

Deoarece pe teritoriul național munții ocupă o treime din suprafața acestuia, s-a apreciat că un loc important în procesul de instruire al cercetașilor Batalionului 404 Cercetare trebuie să-l ocupe și acțiunile specifice desfășurate în munte. În acest sens, instrucția în munte a căpătat un rol deosebit deoarece acțiunile sunt complexe solicitând din partea cercetașilor ingeniozitate, rezistență, capacitatea de a se adapta la condițiile grele de teren și climă, de a depăși/ traversa cu ușurință obstacolele etc. Mediul montan asigură condiții pentru formarea caracterelor dârze, curajoase, disciplinate, responsabile, caracteristici indispensabile cercetașilor în dispozitivul inamicului.

În cadrul procesului de instruire, instrucția alpină desfășurată pe timp de vară și iarnă, ziua și noaptea, a devenit o disciplină de specialitate importantă, cuprinzând exerciții individuale și în grup, în munți stâncoși și abrupti (M-ții Bucegi, Buzău, Ciucaș, Ceahlău, Parâng, Călimani etc.), care au contribuit la dezvoltarea curajului, tenacității, perseverenței, a calităților motrice, de voință și morale ale militarilor cercetași.

Unitatea a fost integrată în circuitul vizitelor delegațiilor militare străine. În 1985 a fost vizitată de o delegație din R.F.S. Iugoslavia, în 1988 a fost vizitată de o delegație militară din R.P. Polonă, în 1989 de o delegație din R.P.D. Coreeană. Ulterior anului 1989, aceste vizite s-au intensificat, unitatea fiind vizitată de delegații din R.P. Chineză, Germania, Polonia, Cehia, Marea

Britanie, Franța, Egipt etc.

În anul 1986 se realizează în cadrul unității filmul „Pregătirea fizică specială în sprijinul acțiunii cercetașilor”, de către un colectiv format din operatorii locotenent-colonelul Haralambie Bîrzan și maiorul Ilie Constantin. Actorii acestui film au fost cadre militare și militarii în termen conduși de maiorul Gheorghe Truțulescu, care a și avut un rol deosebit în prezentarea acțiunilor. A fost una din realizările importante în domeniul filmelor de instrucție, prezentând metode de executare a pregătirii fizice generale îmbinate armonios cu pregătirea fizică specifică (judo, jiu-jitsu, karate, înotul echipat cu ținută de instrucție, alpinismul etc.).

Începând cu anul 1988, o atenție sporită o are și dezvoltarea complexului de poligoane din incinta unității, care cuprindea sectoarele pentru instrucție fizică specială, pentru alpinism, pentru instrucție genistică, instrucție chimică, pentru traiul în condiții de izolare etc. La realizarea acestuia un rol deosebit l-au

Exercițiu de orientare în teren

avut locotenent-colonel Marin Scarlat și grupurile de cercetare geniu-distrugeri și cercetare chimică, conduse de locotenentii-majori Dolachi Petre Pelin și Filote Claudiu.

Anul 1989 debutează cu o aplicație pe obiective reale marcate prin unități militare dislocate în garnizoanele Sibiu, Mediaș, Sighișoara și Brașov. La aplicații au participat opt grupuri de cercetare fiecare având în componență un ofițer, un subofițer cercetaș radiotelegrafist și 4 cercetași – militari în termen. Misiunea acestora era de a obține date și informații despre obiectivele stabilite, pătrunderea în incinta acestora legată doar prin locurile de acces stabilite (puncte de control) și marcarea distrugerilor.

S-a remarcat, prin rezultatele obținute și procedeele adoptate grupul de cercetare comandat de locotenent-major Cerbu Vasile și plutonierul-major Buligescu Stelian, acțiuni executate în garnizoana Sighișoara. Obiectivul grupului l-a constituit un divizion de artilerie antitanc care la război se transforma în brigadă de artilerie antitanc. Sub legenda controlului modului de asigurare a securității obiectivului cele două cadre militare au pătruns în obiectiv pe la punctul de control, au avut acces în elementele vitale ale acestuia (punct comandă, corp de gardă, parc auto, depozitul de armament, explozivi și muniții de garnizoană a cărui pază era asigurată și cu dispozitive cu infraroșu și cu câini de pază etc). Au fost alertate subunitățile de pază la cele două obiective și s-a verificat modul de acțiune într-o variantă de atac asupra acestora, și au avut acces la documente privind organizarea, asigurarea cu personal, dotarea și nivelul de instruire a unității. Marcarea distrugerilor s-a executat cu calupuri de exploziv de exercițiu dispuse în magaziiile de muniții, iar rezultatele „controlului” au fost consemnate în

Registrul unic de controale a unității. Durata acestor acțiuni a fost de aproximativ 5 ore.

În noaptea aceleași zile a executat pătrunderea în obiectiv și soldatul Surugiu Cristian, fiu de profesor universitar, foarte inteligent și cu o capacitate deosebită de orientare în timp și spațiu, care s-a legat ca fiind mutat în unitatea din Sighișoara de la o unitate din București. Acesta a desfășurat acțiuni în obiectiv cu durata de aproximativ 12 ore, fiind „recuperat” la executarea reconstituirii acțiunilor grupului de cercetare, executată a doua zi cu începere de la ora 13, pe durata a două ore.

Menționăm că legendele au fost susținute de documente de evidență civilă și militară (buletine de identitate, legitimații militare, ordine de serviciu), confecționate și completate cu înscrisuri în mod artizanal de către plutonierul-major Buligescu Stelian. Rezultatele obținute de acest grup au fost evidențiate și de șeful Direcției Informații Militare, viceamiralul Ștefan Dinu la executarea bilanțului aplicației.

Batalionul 404 Cercetare a avut o contribuție activă, care-l onorează, și în evenimentele din decembrie 1989. Militarii acestuia nu au desfășurat activități ostile populației civile. Începând cu 18 decembrie 1989, un detașament compus din 6 grupuri de cercetare, comandat de maiorul Ghergulescu Remus, a fost trimis în misiune în garnizoana Timișoara. Deplasarea s-a executat cu o aeronavă AN-26 (îmbarcarea s-a executat pe aerodromul militar Bobocu iar debarcarea pe aerodromul civil Timișoara). S-au desfășurat doar acțiuni specifice, fără armament și muniție asupra militarilor. Acțiunile au durat până pe 23 decembrie 1989.

Pe 22 decembrie 1989, un alt detașament compus din 6 grupuri de cercetare condus de maiorul Gheorghe Truțulescu, a primit ordinul de a se deplasa

în garnizoana București și a desfășurat acțiuni de culegere de date și informații în sprijinul structurilor militare care apărau sediul Marelui Stat Major și al Ministerului Apărării Naționale. În seara zilei de 22 decembrie 1989, acest detașament a suferit grave pierderi umane, patru militari fiind uciși (locotenent-major Filoti Claudiu, plutonierul Grădinaru Dumitru, fruntașul Oneț Mihai și soldatul Ilieș Traian) și șase militari au fost răniți (gravitatea rănilor fiind diferită, dar nu letală, urmare a transportului rapid al acestora la unitățile spitalicești apropiate de bulevardul Drumul Taberei). Militarii care au rămas la sediul batalionului au desfășurat acțiuni coordonate cu a celorlalte unități dispuse în obiectiv, fără a se înregistra pierderi. Pe 6 februarie 1990, toate efectivele unității care au desfășurat acțiuni în garnizoana București, au fost retrase în cazarma de dislocare la pace.

Noul context internațional, specific anilor '90 și începutului de nou secol, au impus acțiuni de modernizare a unității, o reconsiderare a modului de organizare și dotare a unității și instruire a personalului. În acest sens o atenție deosebită o acordă unității șefii, Direcției Informații Militare generalii Decebal Iliina și Sergiu Medar, șeful Direcției Cercetare din Statul Major General, generalul Nicu Apostu și locțiitorul acestuia colonelul Octavian Dumitrescu.

Aspecte de la pregătirea fizică a cercetașilor

Sub aspect organizatoric, batalionul trece prin transformări diferite. În anul 1995 se transformă în Centrul 404 Cercetare în Dispozitivul Inamicului prin Parașutare, subordonat șefului Statului Major General prin Direcția Informații Militare, organizat pe 3 companii cercetare, o companie transmisiuni, subunități și formațiuni logistice, o companie instrucție și cea ce este foarte important, o componentă de învățământ. Începând cu anul 1997 această componentă de învățământ se transformă în „Centrul de Pregătire a Cercetașilor în Dispozitivul Inamicului prin Parașutare și Aparat Individuale de Zbor”. Această structură (avea în compunere două componente: de învățământ și de instrucție), comandată de locotenent-colonelul Petrică-Lucian Foca, va avea un rol deosebit în

formarea și specializarea multidisciplinară a numeroaselor generații de cercetași, (atât ofițeri și subofițeri cât și militari angajați pe bază de contract) din Armata României, câștigându-și un binemeritat prestigiu. Un rol important în desfășurarea procesului de învățământ l-au avut ofițeri cu vastă experiență în domeniul cercetării, cum au fost locotenenții-colonei Georgescu Corneliu, Rusu Alexandru, Ignătescu Mihai și Cazan Ionel, maiorii Cazan Ion, Cerbu Vasile, Voica Dan, Frățilă Eftimie și Lambrea Marius, plutonierul-adjutant Frîncu Mihai, plutonierul-major Pământ Ionel etc.

În iulie 2001, Centrul 404 Cercetare se transformă în Batalionul 404 Cercetare, în subordinea Statului Major General prin Direcția Cercetare (J.2), al cărei șef era generalul de brigadă Apostu Nicu. În luna ianuarie 2003, Batalionul 404 Cercetare intră în subordinea Statului Major al Forțelor Terestre.

Componenta de învățământ suportă și ea schimbări organizatorice precum și de subordonare. Astfel, în anul 2001, „Centrul de pregătire a cercetașilor în dispozitivul inamicului prin parașutare și aparate individuale de zbor”, comandat de locotenent-colonel Rusu Alexandru, ofițer cu bogată experiență în structurile de învățământ specifice domeniului cercetare, se transformă în „Centrul de Pregătire a Cercetașilor”, în compunerea Batalionului 404 Cercetare.

La comanda unității (Batalionul Centrul 404 Cercetare) s-au succedat, în toți acești ani, ofițeri cu deosebită experiență câștigată în cadrul unității și în urma activităților desfășurate în cadrul Direcției Informații Militare. În anul 1991 la comanda unității este numit colonelul Roșca Alexandru, începând cu martie 1992 locotenent-colonel Truțulescu Gheorghe, în ianuarie 1995 locotenent-colonel Mihai Androne, în februarie 2000 locotenent-colonel Petrică-Lucian Foca, iar începând cu noiembrie 2001 este numit locotenent-colonel Vasile Cerbu.

Tabără de instrucție la apă

Sub aspectul instruirii și acțiunilor specifice ale unității, se produc mari prefaceri. Se pune piatra de temelie a profesionalizării cercetării Armatei României. Un loc important în activitatea Direcției Informații, referitoare la Batalionul 404 Cercetare, este încadrarea cu personal cu potențial ridicat. Se acordă atenție mare selecționării și încadrării cu personal, conform unor standarde foarte înalte sub aspect fizic, psihologic și intelectual.

Începe profesionalizarea unității. Începând cu anul 1991, o companie de cercetare și grupurile specializate cercetare-geniu și cercetare-chimică sunt încadrate cu subofițerii specializați ca cercetași, pe durata unui an, în Institutul Militar „Nicolae Bălcescu” din Sibiu.

Începând cu anul 1992 se execută parașutări cu dublă comandă cu parașuta *BG - 7M*, fiind prima unitate care reia acest tip de pregătire, după mulți ani. Un merit deosebit în acest proces l-a avut locotenent-colonel Truțulescu Gheorghe. Începe procesul de atestare a personalului batalionului pe parașuta tip „aripă” (fiind utilizate mai multe tipuri de astfel de parașute, prin programe de instruire organizate la nivelul unității).

Se experimentează în unitate, începând cu anul 1995, autoturismul de teren conceput pentru destinații militare deosebite, *DAC 2.65 FAEG (B1)*, fabricat la Uzinele *DACIA* Pitești. În același an, se experimentează și pușca automată calibrul 5.56 mm, produsă de Uzinele *Cugir*, rezultatul testelor fiind apreciat ca foarte bun.

În anul 1991, este redactat (de personal care a activat în Batalionul 404 Cercetare, remarcându-se în acest sens locotenent-colonel Constantinescu Anghel, locotenent-colonel Ghergulescu Remus, locotenent-colonel Zamfirescu Liviu și maiorul Petrică-Lucian Foca) „Regulamentul de cercetare în dispozitivul inamicului - CT-4”, care a fost utilizat de cercetași până în anul 2012. Un rol important în orientarea procesului de selecție, formare, dezvoltare și utilizare în carieră a personalului de cercetare l-a avut „Concepția specializării personalului militar din structurile de cercetare în dispozitivul inamicului prin parașutare și mijloace individuale de zbor”, pusă în aplicare în anul 1997 prin centrul de specialitate, comandat de locotenent-colonel Petrică-Lucian Foca, din compunerea Centrului 404 Cercetare.

În anul 1994, pentru prima dată în istoria Armatei României, un detașament din unitate, comandat de căpitanul Vasile Cerbu, execută activități de zbor cu deltaplanul în cooperare cu secția de profil din CSM „Dunărea” Galați, într-un raion cu centrul la 15 km S Măcin. Se utilizează deltaplanul tip „ISER”, aflat în dotarea acestui club. La activitate mai participă căpitanul Cazan Ion, plutonierii-majori Teșcan Victor și

Ursu Frosică, plutonierii Lazăr Liviu, Eftimie Silviu și Florea Daniel.

Se desfășoară stagii de instruire în comun cu structuri similare din Cehia, Ungaria, Bulgaria și Marea Britanie. Un rol aparte în cadrul acestora l-a ocupat exercițiul „EXCOM-99”, desfășurat în România (la care au participat majoritar cercetași din cadrul unității), condus de Direcția Informații Militare și având concursul unor instructori din structurile SAS ale Marii Britanii. În cadrul „EXCOM-99” accentul a fost pus pe exercițiile tactice desfășurate în zone cu teren puternic frământat și greu accesibil, pe durata mai multor zile, fiecare din acestea cu folosirea mai multor procedee de pătrundere/ înapoiere în/ din dispozitivul inamicului, a diverse procedee de acțiune, a tehnicii și echipamentului aflat în dotarea batalionului, cu executarea de acțiuni în condiții de izolare, a unor ședințe de tragere cu armamentului din dotare, foarte dificile, complexe, cu reguli care nu erau menționate în regulamentul de specialitate, acestea având de asemenea caracter de noutate. Un rol important l-au avut maiorul Burduhos Constantin, maiorul Cazan Ion, maiorul Buliga Cristian, plutonierul-major Sucioaia M. etc.

Pregătirea specifică operațiilor speciale a continuat și în anul 2000 la Buzău în cadrul Batalionului 404 Cercetare. Detașamentul special de acțiune constituit și din cercetași din alte unități de cercetare, era denumit „Lupul Singuratic”. Instruirea s-a desfășurat utilizându-se infrastructura specifică a Batalionului 404 Cercetare, dar și poligonul Câlneau. În acest poligon s-a prezentat de către detașamentul „Lupul Singuratic”, atașatilor militari ai apărării acreditați în România, unor membri ai conducerii categoriilor de forțe ale Armatei României și unor reprezentanți ai mass-media, un exercițiu tactic demonstrativ cu tema „Supravegherea unei baze de instruire a forțelor rebele. Atacul bazei pentru recuperarea unor rachete cu încărcătură nucleară, capturată de forțele rebele. Distrugerea și incendierea bazei”.

Scenariul prevedea constituirea unui detașament special de acțiune în dispozitivul inamicului. Inițial, 2 grupuri de cercetare din Batalionul 404 Cercetare, se deplasau în apropierea obiectivelor, cu aeronava prin parașutare de la înălțime mică, cu misiunea obținerii de date și informații despre inamic. Ulterior, alte elemente ale detașamentului erau deplasate la obiectiv cu elicopterele, prin debarcare. Acestea aveau misiunea atacului obiectivului și scoaterii din funcțiune a elementelor vitale ale acestuia, inclusiv recuperarea instalației de lansare a rachetei. Modul deosebit de profesionist de a acționa a fost remarcat de către toți participanții la activitate. În cadrul acestei asistențe de elită (șeful Statului Major al Forțelor Aeriene generalul-locotenent Gheorghe Constantin, locțiitorii șefilor Statului Major al Forțelor Navale și Statului Major al

Cercetaș de la Batalionul 404 Cercetare în misiune de luptă

Forțelor Terestre, comandantul Trupelor de Parașutiști, generalul de brigadă Dumitru Sterian, etc.) șeful Direcției de Informații Militare, colonelul Sergiu Medar, a prezentat aspecte privind executarea intrării și acțiunii cercetării, iar generalul de brigadă Dumitru Sterian a prezentat câteva aspecte referitoare la Forțele pentru Operații Speciale. Era perioada de început a procesului de constituire a Forțelor pentru Operații Speciale în Armata României.

Nivelul superior al competenței profesionale a fost demonstrat în mod deosebit de militarii Batalionului 404 Cercetare și pe timpul participării la competiții aplicativ-militare organizate în străinătate și în țară, unde într-o companie selectă, au reușit să câștige locul I sau să se situeze pe poziții superioare ale clasamentului. În anii 2000 și 2002 militarii batalionului constituie baza detașamentului românesc de forțe pentru operații speciale, la exercițiile internaționale, la care participă structuri din toate țările NATO, „LINKED SEAS 2000” în Portugalia, respectiv „STRONG RESOLVE 2001, 2002”, în Polonia. Se remarcă prin complexitate, amploare și dinamism exercițiul organizat în anul 2002, în Polonia și Norvegia, cel mai mare exercițiu al NATO de tip LIVEX, care a avut un scenariu de acțiune non-articol 5 din Carta NATO, fiind cu specific PSO (Peace Support Operations). Detașamentul unității a fost condus de căpitanii Aldea Bogdan și Iorga Bogdan. La ambele exerciții, modul de acțiune al cercetașilor români a avut succes, a încântat chiar, surprinzând prin rapiditate și inventivitatea în procedeele adoptate în acțiune. S-a reușit acolo unde s-a apreciat ca fiind imposibil. A fost un succes al grupului, al colectivului, o imagine a gradului înalt de profesionalism la care se ajunsese.

Valențe noi capătă și disciplina de instrucție „traiul în condiții de izolare”, prin care se realizau, nu doar capacitatea de a acționa în condiții specifice acțiunilor în dispozitivul inamicului, ci și în condiții de prizonierat.

S-a încercat, și s-a reușit, ridicarea standardelor de performanță specifice cercetașilor în dispozitivul inamicului.

Primul curs de trai în condiții de izolare s-a desfășurat în anul 1997, în cadrul Centrului de Pregătire a Cercetașilor, comandat de locotenent-colonel Petrică-Lucian Foca, locul de desfășurare fiind pe malul vestic al Lacului Razim. S-au format deprinderi de procurare a hranei de origine animală dar și vegetală, de procurare a apei, de constituire a unor adăposturi improvizate utilizând doar ceea ce există în zonă și de construire a diferitelor tipuri de focuri, fără utilizarea mijloacelor

standard. S-au format, totodată, deprinderi de ștergere a urmelor, de descoperire a supravegherii și de ieșire de sub supravegherea operativă, s-au format și dezvoltat tehnici de interogare și de a rezista la interogatorii. Un rol important în tot acest început l-a avut și colonelul Gheorghe Perțea, psiholog în cadrul Direcției Informații Militare.

Aspecte de la pregătirea fizică a cercetașilor de la Batalionul 404 Cercetare

Ulterior, aceste cursuri au continuat a se organiza, subiecții fiind cercetași din Forțele Terestre dar și din Forțele Navale și Forțele Aeriene. La unele cursuri s-a asigurat cooperarea cu structuri ale Jandarmeriei Române care asigura și câini de urmărire, în felul acesta amplificându-se dificultățile și creându-se condiții de desfășurare cât mai apropiate de cele ale câmpului de luptă modern. Tot ceea ce se însușea la cursuri era aplicat în procesul de instruire al batalionului.

Începând cu anul 1999, în cadrul Centrului 404 Cercetare, la componenta de învățământ, se organizează pentru prima dată cursul de carieră și specializare inițială (modulul/ cursul tip „B”). La acest curs

au participat ofițerii selecționați din Școala de Aplicație a Forțelor Terestre de la Făgăraș, pe timpul cât aceștia urmau modulul/ cursul tip „A”. Ulterior aceștia au urmat cursul tip „B”, cu durata de patru luni, la Buzău.

În procesul de planificare a instruirii un impact mare l-a avut elaborarea și aplicarea, începând cu anul 1998, a „Programului pregătirii pentru luptă a militarilor și subunităților de cercetare în dispozitiv”, partea I-a pentru militarii în termen și partea a II-a pentru militarii profesioniști. În acest document erau abordate principalele aspecte privind instruirea, inclusiv standardele minime care trebuiau realizate pe timpul etapelor de instruire.

Una din cele mai mari satisfacții profesionale, sub aspectul probării nivelului foarte ridicat al instruirii de specialitate a personalului batalionului, a adus-o aplicația tactică „NORD-2002”, desfășurată cu Forțele destinate Supravegherii și Avertizării Timpurii, planificată, organizată și condusă de Direcția Cercetare din Statul Major General, în perioada 14 octombrie – 21 noiembrie 2002. Această aplicație a avut mai multe etape, forțele participante fiind din toate categoriile de forțe armate destinate supravegherii spațiului aerian, maritim, terestru și a spectrului electromagnetic. Scenariul aplicației prevedea executarea unor acțiuni ostile la adresa statului român, concomitent cu ridicarea capacității operaționale a forțelor adversarului. Pe măsură ce se deteriora situația de securitate în zona de proximitate a României, adversarul trecea la agresiune împotriva statului român. Aceste creșteri ale

nivelului de amenințare, au fost simulate pe durata a aproximativ o lună, prin situații transmise structurilor implicate în procesul de culegere a informațiilor, urmărindu-se modul de acțiune al acestora.

După o lună, aplicația a intrat într-o altă etapă, în care implicate au fost doar cele două unități de cercetare din subordinea nemijlocită a Statului Major General-SMG (Batalioanele 404 și 119 Cercetare).

Tema acestei etape a fost „Acțiunile batalionului de cercetare pentru procurarea de date și informații despre principalele obiective ale inamicului, concomitent cu executarea de acțiuni directe și a unor misiuni în dispozitivul propriu”.

Acțiunile Batalionului 404 Cercetare s-au desfășurat în raioane, în zonele de operații de sud, de est, și de sud-est, peste 200 de militari cercetași fiind implicați în acțiuni cu caracter deosebit și de culegere a informațiilor. Pe 12 noiembrie (de Ziua Cercetașilor), unitatea a fost alertată, a primit misiunea de a executa cercetarea și pătrunderea în obiective reale (marcate prin comandamente de mari unități, unități de diferite tipuri și depozite importante, cu diferite destinații). Unitatea (mai puțin elementele de cercetare constituite), a fost dislocată începând cu 13 noiembrie, într-un raion cu centrul la aproximativ 30 km N-V de localitatea Buzău, de unde a realizat conducerea elementelor de cercetare aflate în misiune. Menționăm că pe 12 noiembrie, în condițiile în care forțele principale de cercetare erau în acțiune, în raioane diferite, structurile rămase în cazarmă au prezentat exerciții demonstrative, (conform planului aprobat de șeful Direcției Cercetare, generalul-maior Nicu Apostu, care era și conducătorul aplicației invitațiilor din unitățile și marile unități din garnizoană, din Direcția Informații Militare și din Statul Major General. S-a reușit astfel să fie păstrat secretul desfășurării acțiunilor în teren. Este relevant a menționa că acțiunile de culegere a informațiilor și de pătrundere în obiective marcate real s-au desfășurat în condițiile în care trupele de jandarmi executau acțiuni de scotocire.

În ultima etapă a aplicației, Batalionul 404 Cercetare a prezentat un exercițiu demonstrativ de mare amploare, cu specific antiterorist, într-o cazarmă dezafectată în care a funcționat o unitate de rachete antiaeriene. Acțiunile s-au desfășurat în cooperare cu structuri ale Brigăzii de Jandarmi Brașov și ale Batalionului de Intervenție Rapidă a Direcției Generale de Informații a Apărării. Elaborarea, organizarea și conducerea acțiunilor specifice a fost executată de locotenent-colonel Vasile Cerbu - comandantul Batalionului 404 Cercetare, sprijinit de locțiitorul comandantului Brigăzii de Jandarmi, comandantul Batalionului de Intervenție Rapidă și de locotenent-colonel Cazan Ion- șef al operațiilor la Batalionului 404 Cercetare. Acțiunile demonstrative s-au prezentat în

Exercițiu demonstrativ executat de militarii de la Batalionul 404 Cercetare

data în care, la summitul NATO de la Praga, România era invitată a adera la această alianță, în fața unei asistențe deosebit de numeroase (peste o sută de cadre militare), condusă de locțiitorul șefului SMG, generalul Mircea Mureșan, locțiitorii șefilor statelor majore ale categoriilor de forțe, șefi și locțiitori de șefi de direcții și servicii din SMG etc. A fost apreciat ca fiind cel mai amplu și de succes exercițiu demonstrativ prezentat de un batalion de cercetare până în acel moment. A fost punctul culminant, vârful evoluției Batalionului 404 Cercetare.

În ceea ce privește dotarea Batalionului 404 Cercetare după anul 1990, aceasta a suferit îmbunătățiri substanțiale sub toate aspectele, de la armament individual la aparatură de redare și observare pe timp de noapte, mijloace de transport și mijloace de comunicații. De asemenea și infrastructura instrucției și de depozitare s-a îmbunătățit. S-au amenajat și dotat săli de specialitate de tactică, radio, cercetare-geniudistrugerii, cercetare chimică, laborator foto, sală de sport dotată cu un aparat multifuncțional DASSO-KADO, laborator de învățare a limbilor străine, sală de dans, clubul unității etc. Este modernizată și infrastructura de depozitare etc. La amenajarea și dotarea acestora un aport deosebit l-au avut locotenentii-colonei Petrică-Lucian Foca și Alexandru Rusu, maiorii Cazan Ion, Frățilă Eftimie și Voica Dan, maiștrii militari Lambriu Marian, Băiceanu Petru și Șuteu Cristian, plutonierii-majori, Birtu Constantin, Mihai Marian, și Ursu Frosică și salariații civili Clonț Dănuț, Lefter Cristian și Popescu Ion etc. În anul 1996, în dotarea structurilor de cercetare intră motocicletele YAWA.

De asemenea, în dotare se introduc, în 1996, stații radio *Panther 2000 H* și *PRM 4740 B*. În perioada 1998-2003, dotarea cu mijloace de comunicații a batalionului se îmbunătățește. Se introduc în dotare autostații radio *HARRIS* pe șasiu de *ARO*, pe unde scurte, precum și stații radio *HARRIS* pe unde scurte și ultrascurte în dotarea grupurilor de cercetare. Se realiza un uriaș salt calitativ în domeniul comunicațiilor militare, fiind posibilă executarea transmiterii de date, text și imagine, cu salt în frecvență.

În anul 2003, în luna ianuarie, Batalionul 404 Cercetare s-a resubordonat Statului Major al Forțelor Terestre. În acest moment unitatea era o structură care sub aspectul organizării, dotării și instruirii era capabilă să îndeplinească toate tipurile de misiuni în dispozitivul inamicului. Valoarea sa era amplificată de faptul că integra o componentă operațională și o componentă de învățământ. Prin componenta de învățământ se testau conceptele elaborate și fundamentate de personalul didactic și operativ, iar prin componenta operațională se făcea un transfer de experiență către personalul altor unități de cercetare care frecventau diferite cursuri.

Începutul sfârșitului

Începând cu 1 noiembrie 2003 la comanda Batalionului 404 Cercetare este numit colonelul Corneluș Mardare. Centrul de Pregătire a Cercetașilor se subordonează Școlii de Aplicații a Parașutiștilor, comandată de colonelul Mircea Moraru, ca anexă a acestei structuri. Procesul de restructurare a Armatei României, nevoile de constituire a altor structuri, interese și orgolii obscure ale unor militari cu acces în zona de decizie militară, au generat decizia ca Batalionul 404 Cercetare să fie integrat în Batalionul HUMINT începând cu 1 aprilie 2005. Lua sfârșit, astfel, cea mai bună unitate de cercetare pe care Armata României a avut-o vreodată. Își încheia existența o unitate de legendă a Armatei României, a căror tradiții au fost date spre păstrare și continuare, Școlii de Aplicație a Forțelor pentru Operații Speciale (fosta Școală de Aplicație pentru Parașutiști) prin ordin al șefului SMFT, generalul-maior Ioan Sorin. Spiritul acestei unități este transmis generațiilor actuale de militari profesioniști și de cei care au activat în această unitate.

În încheiere ne cerem scuze că spațiul alocat nu ne-a permis să-i menționăm pe toți cei care cu dăruire, cu pasiune, fără dorința de a ieși neapărat în fața șefilor, și-au adus aportul la dezvoltarea și evoluția Batalionului 404 Cercetare, la crearea și dezvoltarea spiritului reprezentat de „404”. Acest spirit dăinuie și ne exprimăm dorința că va dăinui.

Comandanții Batalionului 404 Cercetare:

1976 - 1981 Colonel Vasile Craciun;
1978 - 1981 Locotenent-colonel George Constantinescu;
1981 - 1983 Locotenent-colonel Eugen Giurca;
1983 - 1991 Locotenent-colonel Remus Ghergulescu;
1991 - 1992 Locotenent-colonel Alexandru Roșca;
1992 - 1995 Locotenent-colonel Gheorghe Truțulescu;
1995 - 2000 Colonel-Mihai Androne;
2000 - 2001 Colonel Petrică-Lucian Foca;
2001- 2003 Colonel Vasile Cerbu;
2003 - 2005 Colonel Corneluș Mardare.

Bibliografie:

1. Arhiva Ministerului Apărării Naționale, *fond Batalionul 404 Cercetare*, perioada 1957-2005.

RAFTUL CU CĂRȚI

Yvonne Blondel, Jurnal de război 1916-1917. Frontul de sud al României, Editura „Institutul Cultural Român”, 2005, 415 p.

Yvonne Blondel este fiica lui Camille Blondel, ministru plenipotențiar (ambasador) al Franței în România (1907-1916), cel care a pregătit cu adevărat convenția franco-română, pe care doar o va semna înlocuitorul său, Saint Aulaire, preferând să rămână în România. Căsătorită în 1909, cu Jean Cămărășescu, numit după cel de-al Doilea Război balcanic, prefect de Siliștra.

Este autoarea unui veritabil document istoric, ale cărui pagini sunt pline de o mare empatie față de suferințele zilnice ale simplilor soldați, ale civililor ambușcați de război și de molime, pe care, energetică, întreprindă, în postura de membră a Crucii Roșii Internaționale Române, are datoria, exercitată cu asupra de măsură, de a-i aduce în spitalele improvizate, migrante și ele, în funcție de evoluția frontului: Siliștra, Călărași, Medgidia, Brăila, Galați, Iași.

După înfrângerea de la Turtucaia, unde are prilejul de a vedea victime, uneori chinuite cu atrocitate de armata bulgară revanșardă, începe să privească aplicat marele mozaic etnic pe care, la acea vreme mai mult decât oricând, îl reprezenta Dobrogea.

Deserventă sanitară a „aliaților”, are ocazia de a fi martoră la trecerea meteorică a amiralului Kolceak prin Medgidia, la începutul lui septembrie 1916: *Îl vedeam din spate. Craniul lui chel și neted ca un ou de struț era prins cu asprime pe mica sa persoană, schițând silueta unui Hopa Mitică. Dar când s-a întors și când ochii ni s-au întâlnit, m-am simțit străpunsă de două spade de oțel, care mi-au elevat o energie de nestăpânit. Mâna lui subțire, nervoasă, despica aerul cu tăișul ei pentru a*

sprijini spusele pe care ofițerii împietriți, strânși ca o coroană în jurul lui, le culegeau în tăcere. Adăugăm că, acest mare șef militar al „armatei albe” va fi capturat și executat de bolșevici, undeva în Siberia, se pare, prin trădarea Legiunii cehe, cândva, după 1920.

Tot în „garnizoana” Medgidia, la spital, generalul Zaiancicovski, comandantul trupelor ruse din Dobrogea, dă un dineu în onoarea generalului Alexandru Averescu (unde erau prezenți și scriitorul Robert Des Flers și colonelul Hadjici, comandantul Diviziei a X-a sârbă. *Ar fi fost bună să strige împotriva morilor, fiind mai blândă decât te aștepți. Privit de aproape părea și mai abilit încarnarea perfectă a eroului lui Cervantes. În afară de ochii lui care, când și când, aveau licăriri absolut copilărești. Vocea sa n-o fi fost bună să strige împotriva morilor, fiind mai blândă decât te așteptai. Poate că această blândețe a vocii, adevărată sau creată de el, și acest aer ocrotitor sunt farmecele prin care a știut să se facă iubit de ofițerii săi și să aibă prietenii fidele. În orice caz se simte că-i destul de complicat și că este comandant.*

Având mulți prieteni, Averescu

*are, firește, și mulți dușmani iar persoana lui sus-pusă a fost deseori ocărâtă; acum, însă, ca o justă revanșă a lucrurilor din această lume, speranțele se îndreaptă spre el și se speră cu tărie că el va ajuta România să iasă din grava situație în care se găsește. Era în preajma declanșării „operațiunii” de la Flămânda, prin care se voia obținerea unui cap de pod la sud de Dunăre. Încă înainte de desfășurare, inițiativa fusese viu contestată în parlament, de Nicolae Filipescu, privită cu răceală de ruși, oricum cam nesusținută, cum observă jurnalista: *bietul nostru general este foarte puțin susținut, iar dacă dinainte i se lipește eticheta de ghinionist, sarcina sa, cu toate aceste pronosticuri negre, va fi și mai anevoioasă. Sunt sigură că prin asemenea critici se încearcă să se lovească și în om, nu numai în acțiune. Nu este prea iubit la Curte și nici mai puțin la statul major, care-i un cuib unde colcăie nulitățile foarte implicate, invidioșii și copiii de bani gata, solid ambușcați. Sunt convinsă că nu se vor da înapoi de a-i pune cât mai multe bețe în roatele carului acestui soldat adevărat. În consecință, rateul realizării intrândului bulgar, nu pune la stâlpul infamiei pe inițiator: După eșecul de la Flămânda, generalul Averescu a fost numit comandant al armatei a doua. Este a cincea oară când este schimbat din post. Dar văd că, deși e criticat cu mare poftă, e plimbat peste tot unde lucrurile schioapătă, consemnează la 29 septembrie.**

O notă de încredere se adaugă și la 2-15 octombrie: *Indignat de bombardamentele de deasupra Bucureștiului, generalul Averescu i-ar fi telegrafiat lui Mackensen pentru a face apel la spiritul său cavaleresc, cerându-i în numele umanității să cruțe de bombele demente orașele deschise. Crucea care vă împodobeste avioanele, ar fi spus el, trebuie să vă inspire*

sentimentele creștinești la care eu fac apel. 25noiembrie/9 decembrie vibrează dureros la știrea venită de pe front: *Ca un clopot de îngropăciune, miercuri seara a căzut vestea: le-a zis secretarilor săi, frecându-și mâinile, „Animalul a murit...” Oare ce frază istorică va formula Mackensen când se va instala la București? În compensația degradingoladei create, notează că misiunile sanitare franceze sosesc una după alta. Vin într-un moment nefericit, dar poate că vor fi cu atât mai folositoare. Generalul Fournier, una dintre frumoasele noastre figuri militare, nu s-a temut, în ciuda celor șaptezeci și cinci de ani ai săi, de călătoria lungă și de traversarea întregii Rusii în vagoane inconfortabile, debarcând zilele astea în fruntea a douăsprezece infirmiere militare și un întreg material sanitar.*

În pofida avansurilor medicinei de campanie, cercetătorii au observat; *Rănila suferite în anii 1914-1918 n-au echivalent în trecut nici ca varietate, nici gravitate. (...) Noile proiectile și noua intensitate a focului a provocat distrugerii fiziologice necunoscute înainte, de o asemenea mărime, încât rata de supraviețuire a unei răni survenite pe câmpul de luptă era probabil mai mare la începutul secolului al XIX-lea decât la începutul secolului următor (Stephane Audoin-Rouzeau și Anette Beckr, *Redescoperirea războiului 1914-1918*, Editura „Corint”, 2014, p. 41-42).*

În spitalul militar de la Galați află de ultima mare înclăștare militară din Muntenia, așa-numita „bătălie a Crăciunului”; vineri, 16-22 decembrie 1916 scrie: *Veștile sunt negre ca smoala. Linia de apărare a fost străpunsă complet și Râmnicu Sărat este ocupat de trei zile, germanii anunță cu surle și trâmbițe o mare victorie și pretind că au făcut o mie de prizonieri ruși. Totuși, se pare că trupele noastre au rezistat la maximum, încercând să oprească cu orice preț formidabilul*

tăvălug, iar martorii oculari povestesc că ofițerii și soldații ruși s-au bătut eroic. Dar inferioritatea numerică era într-adevăr prea mare, patru divizii contra nouă germane. A trebuit deci să se opereze o mișcare de retragere generală. Soldații ruși sunt foarte oboșiți, neavând nici o rezervă în spate. Mereu aceiași sunt pe baricadă.

Mulți răniți au putut ajunge până la noi. Spitalul meu, de abia golit și pe punctul de a-și strânge bagajele, e plin din nou până la refuz. Cele 139 de paturi nu sunt de ajuns, iar în unele săli sunt câte doi răniți într-un pat.

Pe picior de evacuare spre Moldova, (11-24 decembrie), se improvizează un fel de concert de adio. *Un sârb a captat cu o voce caldă de bariton, plină de o amplexare sălbatică. În acea limbă dură, plină cu colțuri tăioase, mi s-a părut meritoriu că ajungea să producă ceva melodios. L-am rugat pe colonel, să-mi traducă refrenul, fiind curioasă să aflu care este gândul dominant în el. Nu era nici dragostea, nici regretul după familie, ci tot lupta, războiul și moartea, „Copii, dacă vreți să trăiți independenți și liberi, / Întăriți-vă inima în armuri de oțel / Și potcoviți-vă talpa picioarelor, / Nu beți vin, să nu vă placă somnul, / Căci somnul înseamnă moarte, iar vinul trădare.” La mii de kilometri de casă, cu țara și căminele vraiste, pe urma atrocităților armatei austro-ungare, să nu uităm că Marele Război a început în urma asasinatului de la Sarajevo, acești slavi sud-dunăreni își aplicau o „cenzură” etilică, pe care frații lor nordici, o încălcau, începând cu comandanții, de câte ori aveau ocazia. Pe măsură ce ofensiva imamică ia amploare, situația din spitalele militare devine tot mai critică, chiar și în retragere la Iași, supraaglomerate: *Pe lângă mirosul înfiorător, greu de suportat este și muștenia tuturor acelor ființe: nici un cuvânt, nici o privire nu vine să-ți încurajeze munca. Ești ca pierdută și zidită de vie printre acești**

oameni în agonie, care nu vor sau nu pot încă să moară. Nu știi ce să le faci ca să le liniștești ultimele ore de viață. Gesturile se rezumă la a ridica o pernă sau a lăsa-o mai jos, a umezi buzele, crăpate și întărite ca o despicătură în lemn, a schimba așternutul, a șterge o frunte de sudoare, dar mai ales a încerca să îi faci să înghită lichidul întăritor, cu speranța în vreo minune!...(.) Nu le sânt nici mamă, nici soră, și totuși simt vibrându-mi o fibră familială pentru toți acești bieți oameni care, plecați să lupte la război, ar fi putut să-și prevadă moartea pe câmpul de bătălie, dar nu această moarte la foc mic, în mijlocul unei asemenea mizerii.

Deși decorată de generalul Zaiancovschi, încă din toamna anului 1916, cu medalia de argint „Sfântul Gheorghe”, prinsă pe pelerina Crucii Roșii, paginile finale ale jurnalului au un gust de cenușă: *Ar trebui evacuați în Rusia cu trenul, cinci mii de cercetași, dar, în ultimul moment, s-a hotărât că bieții puști vor face 70 de kilometri pe jos pe un frig de 20 de grade sub zero, pentru a ajunge în orașelul unde urma să găsească îmbrăcăminte și încălțăminte. S-a aflat numai că hainele sunt încă la Petrograd și că nu vor fi dirijate către aceștia decât peste un timp neprecizat. Același bluf rusesc în privința răniților. S-au oferit să evacueze și să interneze la ei 15.000 de răniți. A doua zi cifra coborâse la 10.000, iar până la urmă, n-ar fi loc decât pentru 40. (...) Nu mai sunt scânduri pentru sicrie și numărul morților sporește cu fiecare zi, în oraș ca și în împrejurimi.*

După sosirea Misiunii militare franceze, retrași la Iași într-o căsuță din Copou, sunt vizitați de Constantin Argetoianu, care-i deplângea condiția. Prieten vechi cu ei, scrie memorialistul – îi cunoșteam de la Roma, mergeam des pe la dâșii, cu atât mai mult cu cât aveam impresia că erau „lăsați” tocmai de cei care îi

frecvențasă mai mult pe vremea puterii lor. Cu prilejul vizitei lui Albert Thomas, Saint-Aulaire și Robert Des Flers fuseseră sărbătoriți cu alai, generalul Berthelot fusese aclamat ca un salvator – numai Blondel, care lucrase și el aproape doi ani la înțelegerea noastră cu Franța și cu Aliații, fusese dat uitării; va interpela guvernul, ghidând către acești veritabili filoromâni un gând de recunoștință (Constantin Argetoianu, *Pentru cei de mâine, amintiri din vremea celor de ieri*, Vol.4. Editura „Humanitas”, 1993, p.16-17).

Veridic, lucid, neminat de false filantropii, jurnalul Yvonnei Blondel rămâne o dramatică mărturie a unei zone mai puțin vizibile –soarta răniților de război, nu mai puțin importantă; privirea vie, curioasă cu care încearcă niște schițe din spatele frontului; finețea cu care face observații caracteriale, bazată pe o cultură bine asumată face farmecul nealterat al acestor pagini.

Mihai Tiuliumeanu, *Cazacii din Dobrogea. O istorie uitată*, Editura Militară, 2015, 372 p.

Povestea cazacilor nekrasoviți și zaporojeni, proveniți din zona Kubanului și a Bugului, împinși a căuta refugiu în Dobrogea, începând cu secolul al XVIII-lea, din motive religioase (erau creștini de rit vechi – staroveri) dar și sociale, îngrădirea drepturilor de castă militară apărătoare de fruntarii, scutite de dări către stat, spargerea organizațiilor tradiționale, prin atribuirea de posesii și grade militare, în armata țaristă, unora dintre șefii lor, au adus o nouă pată de culoare în mozaicul multietnic răsădit, în timp, în Crimeea și între Dunăre și Mare.

În vremuri mai vechi românii întâlniseră pe acești viforoși războinici, conduși de Stenba chiar pe tronul Moldovei: frate al lui Ioan Vodă cel Viteaz/Cumplit, în 1577,

cu sprijinul a 600 de cazaci, devine, pentru o lună, vodă la Iași. La 1650, cazacii de Don, conduși de Stenka Razin, și-au făcut cuib în bălțile din zona lacului Razem, de unde atacau corăbiile turcești care ieșeau pe Marea Neagră; prezența lor era confirmată și de însemnările călătorului Paul de Alep.

În urma distrugerii organizării tradiționale a cazacilor de pe Nub și Nistru (zaporojenii), fluxul către Dobrogea se intensifică, iar statutul pe care otomanii li-l acordă era unul deosebit. Nekrasoviștii de la Starichioi și Dunavăț, erau „musafiri” ai imperiului semilunei, se bucurau de o largă autonomie, fiind scutiți de dările pe care le plăteau raialele (supușii, n.m.) în schimbul obligațiilor militare, au obținut concesiunea pescăriilor și a unor întinse teritorii între brațele Dunării. De asemenea, primeau din partea autorităților turcești o sumă de bani anual și arme, în caz de război; ofițerii de informații ruși bifau un hatir cu totul special: Dacă unul dintre nekrasoviți comite un omor, chiar dacă este vorba de un turc, asasinul nu este pedepsit cu moartea, așa cum dictează legile osmane, ci doar i se aplică o amendă de 1200 de leva, care se numește plata de sânge. Dacă împrișinatul nu dispune de această sumă, el este pus sub arest, iar plata amenzii cade în sarcina

bătrânilor din sfatul comunei căreia îi aparținea cel învinuit.

Ei slujeau pe mare și pe uscat, li se respecta credința, aveau dreptul la drapel de luptă impropriu, având pe o parte fond alb cu o cruce de aur.

La 1785, von Brognard, un trimis al Curții din Viena, oferă informații asupra cazacilor de la Sfântul Gheorghe: *Bărbații își petrec jumătate din viața lor pe mare și ajung atât de îndrăzneți, încât se avântă cu micile lor luntre până la Galați, Varna și Constantinopol. (...) Sunt atât de necumpătați la bătură, încât în acel loc nu este îngăduit să ființeze nici o cârciumă, astfel că sunt nevoiți să treacă, vâslind, pe insula învecinată, unde tătarii zaporojeni și-au așezat negoțul lor de vin.*

La începutul secolului al XIX-lea, din cauza deselor războaie cu Rusia, soldații turci sau „neferi” își căutau adăpost la „sicia” (organizația militară) nekrasovită de la Dunavăț și deși osmanliii le cereau extrădarea, nu primeau satisfacție, întrucât *bărbații necăsătoriți, care erau acceptați în interiorul taberei militare, nu puteau fi predați sub nici un motiv* (nou veniții, dacă nu erau creștini, primeau botezul la biladki, dădea o lovitură mortală zaporojenilor, prin trecerea de partea bisericii).

Relațiile dintre nekrasoviți și zaporojeni nu erau din cele mai cordiale, în timpul războaielor rusoturce, zaporojenii, profitând de prezența trupelor țariste au atacat Starichioiul și Jurilovca: în 1828, în ultima lună a războiului, hatmanul Osip Gradki, dădea o lovitură mortală zaporojenilor, prin trecerea de partea rușilor: până atunci ambele soiuri de cazaci dobrogeni au fost exploatate crunt de către turci, luptând, între 1815-1817 în Serbia (deși primiseră afurisenia preotului pentru vărsare de sânge creștin), împotriva lui Miloș Obrenovivi, la 1821, în Moldova și Țara Românească, împotriva eteriștilor, iar între 1824-1827 în

Grecia răsculată, la 1821, Regimentul 1 cazac București (împotriva arnăuților lui Bimbașa Sava) și, mai apoi la bătăliile de la Nucel și Drăgășani; zaporojenii vor acționa în Moldova, împotriva grecilor de la Sculeni și Secu. În 1824, sotniile dobrogene (7.000 de zaporojeni și 1.000 de nekrasoviți participă la campania de pedepsire a populației grecești din Peloponez, și (1825) asediul cetății de la Missolonghi.

În 1826, în urma desființării de către sultan al corpului ienicerilor, generator de rebeliuni, începe reorganizarea armatei otomane, înființându-se Regimentul de Cavalerie de la Silistra, distrus în timpul războiului cu Rusia (1828-1829), refăcut în 1832, 1848 și 1853.

„Defecțiunea” hatmanului Gladki – trecerea la ruși (218 cazaci zaporojeni și 578 raiale) – a primit „binecuvântarea tătucului țar, drept care, la 1818, hatmanul organiza trecerea Dunării, în dreptul Brăilei, conducând el însuși barca în care se afla țarul Nicolae I. Îi este repartizat, ca spațiu de campare Mariopulul, devenind oastea cazacilor de Azov. Aceștia participă, în timpul războiului Crimeei, cu trei regimente, la apărarea orașului-port Odessa. Ca urmare a trădării zaporojenilor represaliile turcești au fost, strămutarea a 2.000 la Silistra, alți 2.000-3.000 au fost uciși, alte aproape 10.000 s-au făcut pierduți prin bălți și li s-a pierdut urma, astfel că polonezul Crajkovaki, trecut la religia musulmană (Mehmet Sadik Pașa – cel loial), împreună cu alți 72 de ofițeri revoluționari, spre a lupta împotriva rușilor, încercând să încropească un regiment de cazaci otomani dobrogeni, va găsi *numai cinci zaporojeni: doi cu un ochi și trei ologi*. Aceste neajunsuri fizice nu le căpătaseră în lupte, ci prin cârciume. El va forma Regimentul 1 cazac, format din șase companii (1.400 de soldați) unde se încolonau și nekrasoviți și zaporojeni, dezertori din armata rusă, ucrainieni și polonezi, vererani ai revoluțiilor de

după 1830. Regimentul va primi statutul de regiment de gardă, în anul 1857, rămas în serviciul Turciei până la 1877, când a fost decimat, în luptele de la Plevna, de artileria rusă; conducătorul cazacilor dobrogeni era Osip Semionovici Ganciar, atamanul de la Starichioi. În 1854, cazacii nekrasoviți au participat la luptele de lângă Giurgiu și Slobozia, ca unitate de cercetare și întâmpinare a inamicului. După părăsirea Bucureștiului de către ruși, Sadik Pașa pătrunde în fruntea nekrasoviților în Capitală, devenind guvernator militar al acesteia, reorganizând-o și oprind epidemia de holeră. Poetul polon Adam Mickiewicz prieten al comandantului Czajkowski, moare de holeră, în tabăra acestuia, la 1855, lipsindu-l de sprijinul moral și autoritatea ce i-o conferea printre polonezi. Destinul lui Sadik nu a fost unul de rând: lipsit de sprijinul Franței, la 1873 cere iertare țarului Alexandru al II-lea, se convertește la religia ortodoxă și se sinucide în 1886. Osip Ganciar, prieten al lui Sadik Pașa, se iluzionează în a crede că se mai putea restaura recunoașterea unei largi autonomii a cazacilor dobrogeni, în 1863, intră în contact cu liderul emigrației ruse de la Londra, Alexandru Herzen, căruia îi va fi oaspete o săptămână – de unde acuzația că ar face propagandă rușilor. Tentați de a plăti un impozit de 3%, ca raiale, în comparație cu 1/3 din venituri ce se vărsau pentru nevoile comunității, la 1864, rușii încetau a mai exista ca și comunitate autonomă, fiind integrați administrației unitare a imperiului. Pentru paza fruntariilor dobrogene, sunt colonizați cerchezi și tătari. Pe lângă pescuit, foștii cazaci cultivă pământul și fac chiar negoț, devenind pașnici lipoveni. Foarte credincioși, de la pacificarea Moldovei, în 1821, s-au întors cu multe odoare bisericești „pradă de război”, între capturi figurând și un clopot; unii dintre ei, chiar atamani, spre sfârșitul vieții se călugăreau

alegându-și drept loc de reculegere mănăstirea Poiana Mărului, undeva la câțiva kilometri de Bisoca. În 1858 rușii le-au răpit niște preoți, ținuti cu regim de carceră la mănăstirea din Suzdal; pentru ei, intervine, în 1871, de la Isnaia Poliana, Lev Tolstoi, drept care Alexandru al II-lea a ordonat, *să-i elibereze pe ortodocșii de rit vechi, Arcadie Konon și Ghennadie, din detenția la mănăstire*, cu interdicția de a se stabili în capitale și centre schismatice și recomandarea ca acelui pe urmă numit să fie supus unui examen privind sănătatea sa mintală. Sumară, în multe privințe, lucrarea își propune să fie o sursă de inspirație și un imbold pentru toți cei interesați de istoria cazacilor dobrogeni. Scop atins.

Marian Petcu (coord.),
***O cronologie a cenzurii în România*, Editura „Tritonic”, 2016, 602 p.**

Cuvântul înainte al d-lui Marian Petcu, coordonatorul volumului, previne asupra faptului că este realizat prin contribuția a 24 de specialiști – arhiviști, profesori, cercetători - și prezintă *dispozitivul cenzural (legi, dispoziții, decizii, mecanismele cenzurale (avertismente/ somații/ suspendări/ suprimări), varietatea și versatilitatea interdicțiilor, „veșmintele”*

ipocriziei, chiar și fațete ale absurdului. Informațiile, din toate provinciile istorice naționale, completează informația de tip normativ, determinate de contextele politice, militare, diplomatice, economice sau demonstrațiile de forță ale diferiților lideri politici, cuprinsul investighează aceste manifestări în perioadele 1640-1900, 1901-1918, 1919-1945, 1945-1989 (cel mai voluminos), 1990-.

Din lunga cursă a intervențiilor vom reține eșantioane probante acestei lungi lupte împotriva libertăților cu *rea și neprimiciasă țintire*. În 1848, domnitorul Mihail Sturdza, interzice difuzarea comediei lui Alecsandri, „Piatra în casă”, ivită de sub teascuri fără aprobarea cenzurii, satirizând concepțiile „tombarerelor” (concepțiile ancrasate boierești).

O întrunire de protest având în vedere libertățile presei, la începutul domniei lui Cuza (septembrie 1859) se soldează cu arestări (C.A. Rosetti, G. Serurie, N.T. Orășanu, I. G. Valentineanu; apărați de Kogălniceanu, vor fi achitați de Curte, momentul constituindu-se în *cel dintâi proces politic din țările române*. Decretul 263 dat de Cuza în 1862, este *prima lege completă asupra presei de la noi, fiind utilizată, cu modificări ulterioare, până în 1923*.

În 1877, șeful Statului Major, col. Slăniceanu, ordonă secretizarea, pentru a bara publicării în ziare a unor chestiuni privind operațiile militare: adăugăm un memorabil ecou îl are știrea, publicată de Caragiale și Gr. Ventura, ce descifrau telegrama: „Votca, tzuica dedans, Medoc fini”, drept căderea Plevnei („Rușii, românii înăuntru, fortificația cucerită”; optimismul, vizionarismul redactorilor, neconfirmate indignează opinia publică, ce are tendința să îi cam linșeze pe redactorii vinovați).

Presă râmnicăeană, „Gazeta săteanului”, editată de C. C. Datculescu, se bucură, la 1888, de

interdicția de difuzare venită de la Budapesta, În timpul celui de al Doilea Război Balcanic (1913), se întocmește un regulament privind *procedura de aplicare a legii contra spionajului*.

În 21 decembrie 1918, prin Ordinul 143 al Marelui Cartier General, toate jurnalele sosite de la Budapesta se cenzurează, dacă conduita lor ar fi anti-românească.

Un „cenzor” devine, în 1924, scriitorul buzoian V. Voiculescu director în cazul Direcției de Presă, în comisia Controlului Cinematografelor (încă din 1921, Ministerul de Interne trimitea Prefecturii județului Buzău formarea unei comisii de cenzurare a filmelor *care cuprind scene cu bandiți, apași, criminali, etc care au un efect dezastruos asupra spectatorilor, care în majoritate sunt copii*), încurajând infraționalitatea (reconfirmat în funcție la 2 august 1940). În 1925, scriitorul și gazetarul N.D. Cocea, sub acuzarea de lese-majestate, e condamnat (și execută, la Bucovăț) la un an și jumătate închisoare și 10.000 lei amendă, iar în 1941 revistei „Sârmă ghimpată”, proiectată de Geo Dumitrescu nu i se îngăduie apariția. Pamfil Șeicaru, directorul ziarului „Curentul”, intră sub lupa cenzurii, pentru atitudini pro-mussoliniene. Urtașul intră și el sub incidența propagandei prin difuzarea unor foi volante cu poezia „Eroii de la Stalingrad” de Vasile Militaru, subiectul era cam tabu, întrucât vorbea de funie în casa spânzuratului. În septembrie 1944, ziarul „România Liberă”, prin pana lui Mihnea Gheorghiu, deschide rubrici în care să se demaște celor ce au fost *unelte ale lui Hitler în România, trădători de neam*, era și un fel de prefață a „procesului ziaristilor”, din 1945, în care Pamfil Șeicaru a fost condamnat la moarte în contumancie, și mulți alții, considerați „agenți de propagandă”: Nichifor Crainic, Stelian Popescu, Romulus Seișanu, condamnați la închisoare. În august

1945 se formează Comisia Centrală de aplicare a articolului 16 și a legii privind epurarea publicațiilor, act mereu îmbogățit după metodele unei inchiziții ideologice. Din 1946 se supune supravegherii reproducerea portretelor lui Mihai I și a Familiei Regale. Istoricii Ion Nistor, director al Bibliotecii Academiei (1945-1947) este înlăturat din funcție, în 1948, și închis la Sighet, sub acuzația că *încalcă legea de aplicare a Armistițiului, deoarece a permis păstrarea pe mai departe a publicațiilor retrase din circulație*; în decembrie 1948, se raporta victorios că, la Galați, *s-au distrus toate cărțile editate înainte de 23 august 1944, fără nici un criteriu*. Din 1949, sunt luate sub vigilență supraveghere publicațiile bisericesti ca reprezentând *o maladie care nu poate fi, deocamdată, stârpită, ci trebuie tratată într-un fel care să-i atenueze în cea mai mare măsură nocivitatea*. Direcția Generală a Presei și Tipăriturilor, în 1951 decide organizarea fondului special al bibliotecilor, *repartizându-le în 3 categorii: cărți libere, documentare și cărți interzise*, acestea din urmă fiind obiectul unui fond special, *depozitat într-o cameră specială, ferită de accesul publicului*: din 1957, de problemele editoriale se ocupa Nicolae Ceaușescu. Teatrul Muzical din Galați intră, în 1968, sub incidența vegherii D.G.P.T, în chestiunea minijupelor: *Economisiți lumina, economisiți benzina, faceți economii juste, nu din stofe pentru fuste*. La Buzău, Gheorghe Păduroiu, Gheorghe Dinu erau împunerniciți a răspunde de justetea publicațiilor locale social-politice și de cultură. În 1971 erau epurate texte din volumul de debut al lui Corneliu Vadim Tudor, devenit, ulterior, recuperând și devenind unul dintre poeții de curte ai „epocii de aur”. Liviu Ciulei, directorul Teatrului „Bulandra” e reclamat Elenei Ceaușescu, pentru montarea piesei „Revizorul” și a intervenției regizorului, care introduce niște onomatopieie *din*

cuvintele „Pi-pi” și „Po-po”! – adică ce frumoasă e pederastia, Comitetul pentru Presă și Tipărituri era încadrat, în 1976, cu 347 de angajați. Un an mai târziu vigilentul comitet hotărăște că *nu se va mai publica și transmite nimic despre scriitorii plecați în străinătate sau care au publicat lucrări polemice în străinătate*. În 1977 cenzura se desființează, adică va fi „disipată”, predă ștabela Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Agerpres, Ministerul de Interne etc. Din 1983, se „amprentau” mașinile de scris ale cetățenilor, spre a se preveni redactarea de manifeste dușmănoase.

Omul nou apucase a fi creat: în aprilie 1990 salariații Tipografiei Buzău refuză să mai bage în tipar gazeta țărănistă „Opinia”, pentru că *denigrează noua conducere feșenistă (...) și în mod deosebit pe domnul Iliescu*, iar din octombrie chioșcurile CSMI blochează difuzarea publicației „reacionare”. Nu știu cât de norocos a ieșit acest buchet de „florile răului” cules de prin grădinile grotești ale cenzurii, mutilatoarea multor destine, mai ales după 1945, dar d-l. Marian Petcu inventariază încă 18 volume atingătoare la această instituție apărute în perioada postdecembristă. Se întrevide realizarea unei enciclopedii a domeniului. Semnalăm că unul dintre „contributorii” acestei lucrări este publicistul și cercetătorul istoriei presei buzoiene Viorel Frîncu, unul dintre redactorii revistei noastre.

Col. (r.) Gheorghe Suman, gl. bg, dr. Tudorică Petrache și gl. bg. Marius Giurcă (coord.) Enciclopedia vânătorilor de munte, elită a armatei române, Editura „Univers Științific”, 2016, 360 p.

La centenarul vânătorilor de munte, aniversat la 3 noiembrie 2016, rememorăm că această glorioasă armă și-a dat „examenul de maturitate” și sacrificiu mai ales în campania din Est al celui de al Doilea Război Mondial, când au fost angajate în luptă 42 de

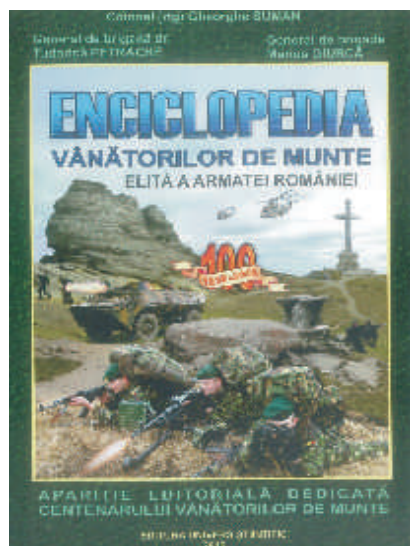
batalioane de vânători, 4 divizii și 4 comandamente, precum și un comandament al Corpului de Munte, comandat de generalul Ion Dumitrache, originar din satul Ciorăști, de lângă Râmnicu Sărat. Orașul Sfântu Gheorghe, răpit României prin Dictatul de la Viena, a fost recuperat, în toamna anului 1944, tot prin jertfa de sânge a luptătorilor spațiului alpin. Tradițiile acestei arme au fost bine și cu evlavie păstrate, câtă vreme *în toată Armata Română, numai la vânătorii de munte unitatea luptătoare de bază a fost batalionul, care s'a menținut de la înființarea acestora în 1916...* Conduita eroică a românilor în acțiunile armate pentru eliberarea Basarabiei și apoi la înclăștările de dincolo de Nistru, au câștigat respectul aliaților; colonelul Rusker, comandantul grupului german declara: *Acțiunile îndrăznețe ale vânătorilor de munte români au stârnit admirația trupelor germane, care operau timid, fiind impresionate de ecoul amplificat al bombardamentului*.

Aflați în avangarda cuceririi Crimeei, a Sevastopolului, au intrat în binevoitoarea atenție a feldmareșalului Enrich von Manstein și prin aceea că *și'au îndeplinit întreaga datorie și prin cucerirea Balaklave i-au adăugat noi frunze de laur la cununa lor de glorie*. Memoriile căpitanului Vasile Scârneci, comandantul secund al

Batalionului 3 al Diviziei 1 Vânători de Munte, editate acum câțiva ani, sunt elocvente pentru faptele de arme înscrise de această armă în istoria militară națională. Tot ei au fost cei care, atunci când sorții bătăliilor au început a ne fi neprielnici, au asigurat ultima rezistență în Crimeea, permițând evacuarea, pe mare, la Constanța, a trupelor germane române și a tătarilor care colaboraseră cu aliații împotriva trupelor armatei roșii. Generalii Leonard Gavrilu, Leonard Mociulschi s-au implicat în eliberarea Ardealului de Nord, pierderile Corpului de Munte la: *morți 37 de ofițeri și un general, 25 subofițeri și 883 trupă; răniți 127 ofițeri, 116 subofițeri și 3961 trupă*, iar „cotizația” Diviziei 2 Vânători de Munte a constat în *63 ofițeri, 37 subofițeri și 2.275 trupă*, din care *morți 21 de ofițeri, 11 subofițeri și 309 trupă*; se adaugă, de partea Diviziei 3 Vânători de Munte, *122 ofițeri, 112 subofițeri și 2.807 trupă*.

Grație capacității combative și spiritului de sacrificiu, vânătorii vor fi ținta predilectă a „epurărilor” la care a fost supusă armata regală română de către Comisia aliată de Control; ofițeri ai acestei arme de elită, precum căpitanul poet George Fonea, se vor întoarce din prizonieratul bolșevic pentru a intra direct în închisorile politice ale noii democrații aduse pe tancurile rusești (memoriile fostului locotenent State, „Drumul crucii” fiind una din mărturiile acestui important capitol din calvarul decapitării oștirii naționale). Renașterea vânătorilor de munte în spațiul alpin românesc a început în 1964 și se poate spune, la centenar, că vânătorii de munte rămân între cei mai puternici și mai prețuiți, atât în coroana Carpaților, cât și în cadrul alianței Nord-Atlantice. Memoria faptelor de arme este transmisă viitorimii și prin scrieri, muzee și monumente istorice, între care volumul omagial, de ținută enciclopedică, reprezintă o pregnantă reușită editorială.

Bibliotecar

Arta de a comanda

Instrucțiunile date de Mareșalul de Belle-Isle contelui de Jisor, fiul său, cu ocazia numirii acestuia comandant de regiment în Campagne

-----Traducere și adaptare: Colonel Georgel Oprean

„Regimentul pe care Regele ți l-a încredințat este unul dintre cele mai bune ale armatei: locotenent-colonelul (ajutorul comandantului, n.r.) este un militar respectabil datorită îndelungatelor și excelentelor sale servicii aduse armatei. Toți căpitani din regiment sunt mai în vârstă ca tine și nu este niciunul dintre ei care să nu fi meritat, ca și tine, favoarea de a fi numit colonel; cu toate acestea, tu vei fi șeful lor iar acest gând să-l ai tot timpul în minte.

N-am să-ți spun decât: caută să meriți stima corpului pe care îl vei conduce, este o maximă obișnuită, însă îți repet: caută să meriți și dragostea corpului. Orice colonel care se împacă cu acest sentiment prețios obține cu ușurință chiar și cele mai dificile lucruri, pe când cel care nu îl are nu va obține decât cu mare greutate chiar și cele mai la îndemână lucruri. Fă-te deci iubit, fiule, iar rolul dificil de colonel va deveni pentru tine un joc plăcut. Te vei înșela amarnic dacă vei crede că, pentru a obține dragostea regimentului, vei lăsa să slăbească disciplina sau vei arăta o complezență extremă pentru poftetele fiecărui ofițer; n-ar fi nici sigur, nici glorios.

Să ai față de locotenent-colonel cel mai mare respect; să nu dai niciun ordin fără a-l consulta și pe el; ți-am dat adesea acest sfat, acest ordin; ți-l voi reaminti de fiecare dată când voi avea ocazia; dacă, după exemplul unor tineri șefi, nu vei avea respect sau considerație pentru locotenent-colonel,

mă vei face să am despre tine opinia cea mai defavorabilă și, în curând, vei cădea victimă propriei imprudențe. Regimentul tău, împărțit între tine și el, va cădea pradă intrigilor, iar tu nu vei mai putea să speri că procedezi așa cum trebuie.

Să ai pentru foștii căpitani o considerație aparte, să-i consulți frecvent, să le mărturisești prietenia și încrederea ta. Să fii sprijin, prieten, tată pentru ofițerii tineri, să-i iubești pe subofițerii mai în vârstă și pe foștii soldați; să le vorbești adesea și întotdeauna cu bunătate, chiar să îi consulți dacă e cazul.

Studiază, cunoaște în esență fiecare ofițer al regimentului; în lipsa acestei cunoașteri, vei fi înșelat în fiecare zi; vei confunda modestia cu lipsa de talent, încrederea care dă convingerea în propriile forțe cu insuficiența, dorința de dreptate cu o critică malignă, dragostea de dreptate și de bine cu delațiunea, invidia cu o ambiție nemăsurată, moderația cu apatia sau indiferența și severitatea cu neînduplecarea; să nu iei sfaturile primite drept o flatare sau interes din partea celor cărora le dictează adevărul: vei crede că vei aduce recompense virtuții, dar ele vor cădea în intrigă; protejează talentele reale, dar nu le vei recomanda pe cele aparente sau închipuite.

După ce i-ai studiat și i-ai cunoscut îndeajuns pe ofițeri, să-ți alegi doi prieteni buni dintre cei care au recunoscut virtutea, conștiința, dragostea de dreptate și de bună

ordine, fi vei ruga să-ți spună și ție orice defect și să-ți arate greșelile pe care le faci în serviciu, pe care singur nu ai putea să le observi. Să te păzești însă să le arăți o încredere oarbă, absolută sau să-i diferențiezi față de ceilalți ofițeri, în fața acestora, fiindcă vei sădi invidie și dușmănie.

Am dezvoltat în fața ta geniul și caracterul naționalității franceze, moravurile și prejudecățile sale; ți-am făcut cunoscută cea mai bună metodă de a o păstra și de a o iubi, de a o recompensa și de a o pedepsi; nu-ți voi mai repeta, așadar, lecțiile pe care le-am mai dat, îți voi spune totuși să nu folosești niciodată, în relațiile cu soldații, expresii dure, epitete jignitoare și să nu proferezi în prezența soldaților cuvinte grele sau

josnice. Colonelul care folosește, în prezența soldaților săi, una dintre aceste expresii se înjosește el însuși cu atât mai mult adresându-se ofițerilor, el se compromite în mod evident. Nu uita niciodată că ofițerii regimentului tău sunt oameni. Francezi, egali tăi, iar tu trebuie să le dai ordine pe un ton și folosind expresii convenabile unor persoane onorabile. Crede-mă, fiule, că acesta este singurul mod bun care îl poate face să respecte ordinele, să le facă agreabile, stimulând executarea lor și inspirându-i pe soldați să aibă încredere în ofițerii lor, căci aceasta este baza disciplinei și a succeselor.

Vei avea mare grijă să știi să recompensezi și să pedepsești, să nu întrebuițezi niciodată în fața soldaților expresii urâte, epitete jignitoare, cuvinte grele sau josnice, căci te vei înjosi pe tine însuși. Inspiră soldaților încredere pentru ofițerii lor, căci aceasta este baza disciplinei.

Să nu te servești niciodată de pedepse pe care nu le prevede legea, pe care spiritul național le condamnă; atunci când vei fi constrâns să pedepsești, să nu se citească pe fața ta părerea de rău că ai fost silit să folosești această extremitate aspră.

(...) A fi colonel necesită cele mai variate și mai vaste cunoștințe. Vei putea judeca, oare, talentele caporalilor tăi dacă nu îi vei cunoaște bine, la fel de bine precum cel mai instruit dintre ei? Vei ști care e drumul pe care trebuie să-l urmeze pentru a se forma un om de carieră, instrucția și exactitatea sergenților, dacă nu vei cunoaște în detaliu sarcinile lor? Ceea ce își spun despre sergent este aplicabil și în cazul locotenentului, căpitanului, maiorului, locotenent-colonelului: da, asta și pentru a fi capabil să ocupi diferite locuri aflate sub nivelul tău, pe care le vei înlocui într-un mod demn cu cea care îți este încredințată și să-i obligi pe ceilalți să se achite de sarcinile lor.

(...) Să respecti obiceiurile impuse de-a lungul vremii, dacă găsești vreunul abuziv, va trebui să-l îndrepti, procedând cu prudență și înțelepciune; pregătește, prin conduită și discurs, schimbările pe care le vei face, fă simțite avantajele. Nu încerca să distrugi mai multe abuzuri în același timp, oprește-te mai întâi asupra celui mai important, a celui esențial. Dacă am ataca, în același timp, toate părțile unui edificiu pe care am vrea să-l construim s-ar zdruncina și s-ar răsturna: să nu distrugi decât după ce ai pregătit ceea ce trebuie pus în loc. Amintește-ți că putem face adesea mai mult rău decât bine atunci când considerăm schimbările ca fiind cele mai avantajoase și când folosim violența pentru a le adopta. Consultă-i pe foștii ofițeri asupra reformelor pe care le vei face, ei vor antrena, prin opinia lor, întregul corp.

Despre studiul războiului n-am să-ți mai vorbesc... îți repet însă că istoria este izvorul ce trebuie cercetat. Să nu citești istoria doar ca să înveți datele pe dinafară, ci să înveți din ea războiul, morala și politica.

(...) Ai arătat că ești viteaz, dar nu abuza de curajul tău. Câte lacrimi n-am vărsat pentru bravura excesivă a vreunuia care îmi este drag! Bravura, care este cea dintâi calitate a unui soldat, trebuie să fie, în cazul unui colonel, însoțită de prudență. Totuși, aș vrea mai bine să-ți plâng moartea decât gloria și onoarea. Ține cont că oamenii care te sfătuiesc menajându-te, ei vor fi primii care te vor blama dacă le vei urma sfatul.

Iubește-ți patria, iubește-l pe Rege. Asta e, fiule, datoria fiecărui cetățean și cu atât mai mult pentru tine, care ai atâtea onoruri de la patrie, de la Rege.

Iubește gloria, să ai o dorință arzătoare pentru a o obține. Această pasiune a gloriei m-a susținut în dificila mea carieră; ea m-a făcut să nu uit că m-am născut cu o sănătate delicată și un corp slab.

Despre cinstea ta, nu vorbesc, pentru că te cunosc. Îți recomand însă să veghezi asupra cinstei oamenilor. Se zvonește că sunt câțiva colonei care fac afaceri în regimentele lor. Nu cred că este adevărat așa ceva.

Să ai cel mai bun și cel mai instruit regiment; acest amor propriu este permis unui colonel; dar nu căuta să-l faci mai frumos și, mai ales, să-l supraestimezi.

(...) Asistă la toate manevrele pe care le face regimentul; să fii cel dintâi la o întâlnire pe care ai programat-o; să te ocupi în principal de îndatoririle tale, să fii activ, vigilent, exact, iar ofițerii tăi vor fi punctuali, atenți, zeloși; altfel, vei vedea cum o tristă și rece apatie se răspândește în regimentul tău, iar orice colonel neglijent va influența negativ și corpul ofițerilor.

Nu te lăsa cuprins de nerăbdare sau mânie; repetă-ți mereu că nu trebuie să te supui primului impuls. „Vrei să faci o prostie?”, spunea, pe bună dreptate, unul dintre poeții noștri, „stăpânește-ți mânia”. Acest lucru îl poate compromite uneori pe un șef mândru, îi poate compromite de multe ori onoarea, uneori și viața, adesea chiar și pe cea a oamenilor din subordine.

Supune-te legilor și oamenilor pe care prințul i-a ales să fie organismele sale; nesubordonarea este prima și cea mai mare dintre viciile militare; ea se transmite rapid, căpătând putere pe măsură ce se propagă. Un colonel care nu ascultă de superiorii săi poate avea pretenția ca inferiorii să-l asculte?

Poartă-te ca un judecător, cenzor, magistrat și tată al regimentului tău; în calitate de magistrat și de judecător, vei veghea la menținerea legilor; în calitate de cenzor și tată, vei veghea la menținerea obiceiurilor. Ocupă-te, în special, de acestea din urmă, mai mereu uitate sau neglijate de către comandanți, acolo unde obiceiurile se respectă, se vede și respectarea legilor. Obiceiurile nu se forțează, ele se arată, se inspiră. Veghează la epurarea moravurilor; dar nu te gândi că ele se comandă: ele se arată, se inspiră. Autoritatea exemplului este, și în acest caz, mai puternică decât cea a voinței, vigilența ne va ajuta să descoperim, în ceilalți vicii pe care ni le reproșăm nouă înșine. Dacă tu ai moravuri pure, și regimentul le va

avea, temperamentul tău se va căli, vei economisi timp, punându-te, astfel, la adăpost de ridiculități. Caută să nu cazii în jocul circumstanțelor, iar publicul te va stima.

Fugi de jocurile de noroc în special, nu le îngădui în regimentul tău; ele îi afectează pe majoritatea militarilor.

Păzește-te să nu capeți gustul vinului, el îndobitoceste; mâncarea să fie bună, dar consistentă; invită la masă pe ofițerii regimentului, generali, colonei și alți șefi; așează-i la masă după grad, după stima pe care o merită.

Redu echipa la strictul necesar; trebuie să dai dovadă de modestie, pentru că ești colonel și pentru că ești fiul meu. Această moderație te va costa cu mult mai puțin decât am avut eu intenția să te țin deoparte de o anume moleșire voluptoasă care transformă în femei delicate majoritatea tinerilor militari. Sper că vei susține mereu această simplitate prețioasă. Măreția este bună pentru un om care îl reprezintă pe suveran, vicioasă pentru omul de război și funestă pentru un colonel. Am văzut, cu o oarecare indignare, tineri comandanți din regiment, în tabăra de luptă și în garnizoane, dând dovadă de lux și moleșală a inimii, căutând să se distingă prin bogăție și strălucirea echipamentului, multitudinea valeților, cai frumoși, mese îmbelșugate. Oare asta este ambiția care trebuie să-i anime pe comandanții de corpuri militare?

Fii îndurător cu cei suferinzi; păstrează această sensibilitate prețioasă; ea poate să-ți cauzeze neplăceri de multe ori, dar îți va aduce și plăceri puternice și curate. Înseamnă mult atât pentru gloria ta, cât și pentru fericirea ta să-ți recomand să te arăți uman și generos: umanitatea, mărinimia câștigă inima oamenilor lângă care trăim sau pe care îi comandăm. Orice cheltuială pe care ai face-o pentru suferința oamenilor aș percepe-o ca pe o bucurie; mi-ar plăcea să vorbim despre afacerile tale mai mult decât despre abilitatea ta de a organiza o sărbătoare; lumea ar trebui să se minuneze mai mult de numărul mare de suferinzi pe care i-ai liniști decât de aceia cărora le-ai alungat urâtul prin petreceri. Amintirea unei sărbători nu lasă nici în spirit, nici în inimă vreo urmă agreabilă; cea a unei nenorociri consolată încântă sufletul. Nu mă opun dacă, în circumstanțe excepționale, vei împărți o gratificație soldaților regimentului tău; mi-ar plăcea totuși să-i ajuți mai mult pe cei care au fost răniți, care au făcut fapte vitejești sau care, îndeplinindu-și misiunea, și-au cauzat vreo pierdere.

Vizitează în fiecare săptămână, o dată sau de două ori, bolnavii regimentului tău; vorbește cu blândețe cu fiecare dintre ei, ascultă-le plângerile și rezolvă-le, ia măsuri de îndreptare, acest lucru va contribui tot atât de mult ca și doctoriile la vindecarea lor. Vizitează-i adesea pe prizonierii regimentului tău, cel vinovat trebuie pedepsit, dar nu maltratată. Nu-ți voi spune să cruți, în război, sângele și greutatea soldaților tăi; este

nedemn să poarte numele de om acela care se expune inutil la pericole superflue, doar pentru a-și face un renume, să știi că gloria astfel obținută nu este nici frumoasă, nici durabilă.

Coloneii francezi sunt renumiți în Europa pentru politețea lor; nici tu nu vei face excepție, sunt sigur. Majoritatea coloneilor nu sunt politicoși decât cu femeile, cu superiorii lor și cu egalii lor, tu fii și cu inferiorii tăi. Nu vei vorbi niciodată ofițerilor din regiment și nici despre ei cu acel ton imperios și lejer care îi caracterizează pe unii dintre comandanți. Amintește-ți, îți repet, că mulți dintre subalternii tăi au un merit mai mare decât tine ca să comande un regiment, că mulți au o origine mai veche și chiar mai ilustră ca a ta și că nu le-a lipsit decât norocul să ajungă ca și tine. Fii deci accesibil, amabil, politicos, prevenitor, dar mai mult aplecat asupra egalilor tăi; politețea cu cei egali ție nu este adesea decât efectul unei politeți dibace, cea față de subalterni este o dovadă a bunătății sufletului. Laudele pe care le-am primit m-au ajutat. Caută și imită felul meu de a comanda.

Dacă vei comite greșeli, caută să le recunoști și, mai ales, să le repari.

(...) Să te ocupi îndeaproape de tinerii ofițeri; veghează asupra conduitei lor, asupra instrucției și moravurilor lor; fii, așa cum ți-am spus, tatăl lor, sprinjal lor și, dacă trebuie, profesorul lor. Când toți ofițerii vor fi instruiți, numai atunci vei avea un bun regiment; gândește-te că nu vei obține acest lucru decât dacă vei da o atenție specială tinerilor ofițeri și îi vei instrui să aibă o anume conduită în serviciu, în societate. Ofițerii mai în vârstă să aibă față de cei mai tineri aceeași dragoste pe care o are un tată pentru copiii săi sau un profesor pentru elevul său; fă în așa fel încât ofițerii cei tineri să aibă față de cei mai în vârstă respectul și condescendența pe care le au copiii binecrescuți față de tatăl lor. Veghează să apară și să se mențină comuniunea în regimentul tău; împacă-i pe cei certați sau cel puțin să previi efectele distrugătoare; aceasta ar fi una dintre primele obligații impuse coloneilor.

Să știi tot ceea ce se petrece în regimentul tău, dar să nu folosești niciodată spionajul ca mijloc; cel care face din asta o meserie este un om nedrept și nu merită niciun pic de încredere. (...) Nu încerca să afli amănunte fără importanță și care nu țin de tine.

Iată, în fine, cea din urmă povață; adu-ți aminte că ești în serviciul regimentului, nu al tău, că gloria statului trebuie să fie principala ocupație. Dacă vei reuși să arăți regimentului că ești animat de aceste motive, fiecare dintre oamenii care îl compun va face o datorie, o plăcere chiar din a-ți urma ideile; atunci, orice dificultate va dispărea; vei obține gloria adevărată, pe care o și meriți, te vei bucura de stima publică a Regelui și, în sfârșit, vei bucura un tată care te iubește".

GREȘELI DE-A LUNGUL ISTORIEI ÎN INTERPRETAREA INFORMAȚIILOR – LECȚII „POATE” ÎNVĂȚATE (1)

-----General-maior dr. Petrică-Lucian Foca, colonel dr. Vasile Cerbu, Divizia 2 Infanterie “Getica”

Motto:

„Dacă cunoști inamicul și te cunoști și pe tine, nu trebuie să te temi de o mie de bătălii. Dacă te cunoști pe tine, dar nu cunoști inamicul, pentru fiecare victorie vei suferi o înfrângere. Iar dacă nu te cunoști nici pe tine și nici inamicul atunci vei fi învins în toate bătăliile”.

Sun Tzu

Informația este unul din produsele militare de cea mai mare valoare, mai ales atunci când contribuie sau configurează procesul de luare a deciziilor de către liderii militari, prin furnizarea de premise logice care se referă la evenimente viitoare. Acest lucru se poate face doar ca rezultat al asocierii, cu alte informații deja deținute prin prisma experienței, sau primite. Fundamentul procesului de informații este constituit din legăturile realizate între seturi de informații bazate pe cunoaștere. Produsele de informații asigură sau permit anticiparea sau predicția evenimentelor și circumstanțelor viitoare și influențează deciziile.

Sintetizând, putem spune că informațiile sunt necesare pentru a permite decidenților să ia hotărâri în cunoștință de cauză. Dar nu totdeauna aceste produse, deși disponibile, au fost valorificate în procesul de luare a deciziilor, efectele produse fiind catastrofale pentru partea care nu le-a utilizat. În continuare vom prezenta câteva din aceste situații.

„Ziua Z”, 1944

Dacă debarcarea din Ziua Z ar fi eșuat, lumea secolului XX ar fi putut fi foarte diferită. Acest eveniment a fost poate cel mai important act al celui de-al Doilea Război Mondial și ar fi putut schimba cursul istoriei mai mult decât oricare altul; o respingere a Aliaților pe plajele din Normandia ar fi avut consecințe de cataclism. În felul acesta Hitler ar fi putut să redислоce armatele de pe Frontul de Est și deci să câștige timp, noile arme secrete ar fi devenit disponibile iar Armata Sovietică a lui Stalin ar fi făcut cunoștință cu un Wehrmacht victorios și reînarmat, dotat cu cele mai bune produse ale industriei germane (specialiștii apreciază că vârful de formă al industriei militare germane a fost atins în septembrie 1944).

Astăzi se consideră ca Ziua Z, cu nume de cod „Operația Overlord”, a fost un succes, însă, la acel moment, a existat un mare risc ca aceasta să eșueze. Germanii puteau să aștepte să respingă aliații înspre mare, așa cum o mai făcuseră la Dieppe în 1942. Churchill se temea de încă o zi ca cea de la Somme din Primul

Război Mondial, când s-au înregistrat 60 000 de morți.

Dacă Serviciul de informații german ar fi interpretat corect informațiile pe care le deținea, Eisenhower ar fi devenit un comandant învins și căzut în dizgrație, în orice caz, induși în eroare de cea mai mare operație de disimulare a intenției din istorie, personalul din cadrul serviciului de informații german a fost păcălit și forțat să facă o greșeală de interpretare a intențiilor Aliaților. La întrebările cheie privind cererile de informații, „Vor invada aliații?. Dacă da, când?, unde? și cu ce forțe?, ofițerii de informații germani, induși în eroare, au avut 3 răspunsuri greșite din 4 posibile.

Comandantul german al Grupului de Armate B, von Rundstedt și loțiitorul său E. Rommel, au înțeles foarte bine pericolul unei invazii. Întrebarea cheie era unde vor debarca aliații. Pe partea de nord a Canalului, dilema lui von Rundstedt și Rommel era, în mod surprinzător, și principala temă de discuții printre planificatorii *Operației Overlord*. Chiar dacă Aliații nu puteau ascunde faptul că o invazie este în pregătire, au fost hotărâți să inducă cât mai multă confuzie în rândul serviciului de informații german. Structura care a primit misiunea de a induce în eroare Marele Comandament German a fost un grup unic - Grupul de Lucru Aliat pentru Disimulare (*GLAD*). Prima misiune a acestuia a fost formulată simplu - inducerea în eroare a Marelui Comandament German și a lui Hitler însuși, cu privire la intențiile aliaților de debarcare în Ziua Z.

Hitler se credea „propriul său ofițer de informații” și a acționat în a impune condiții serviciului de informații. Hitler și experții militari din jurul său erau convinși că pentru a avea succes într-o invazie, Aliații au nevoie de un port. Această prejudecată, a fost de natură să afecteze serios obiectivitatea evaluărilor informative ale serviciului de informații german. În tabăra aliaților, a fost conturat un plan ingenios - „Planul Bodyguard”, cu scopul de a alimenta aceste idei germane preconceptuate.

Pentru aceasta, britanicii au fost ajutați decisiv de către *Ultra*, operația strict secretă de spargere a codurilor de criptare a mașinării *Enigma* folosită de

germani, fapt ce a permis britanicilor să citească mesajele lui Hitler chiar și înaintea momentului în care destinatarul de drept al mesajului putea să o facă. Folosind *Ultra*, aliații au fost în măsură să știe exact ce anume îi interesa pe germani și au avut astfel posibilitatea să le ofere informații false, pentru dezinformare.

Spargerea codurilor *Enigmei* a fost o mare realizare pentru britanici și un succes al acțiunilor de decriptare. Chiar și așa, povestea spargerii codurilor *Enigmei* este o enigmă având mai multe variante contradictorii decât oricare alt eveniment din cel de-al Doilea Război Mondial. Povestea *Enigmei* nu a fost un triumf al inteligenței sau priceperii britanice. Polonezii au reușit, prin inginerie inversă, să construiască propria mașină de cifrat *Enigma* iar francezii au reușit să recruteze un ofițer german, care a lucrat în departamentul de cifru, și care a furnizat documente clasificate și coduri de decifrare. Polonezii și francezii au cooperat în sensul spargerii codurilor *Enigmei*. Toate aceste informații și tehnologii au fost predate de francezi britanicilor, înainte de ocuparea Franței.

GLAD a luat în considerare un alt element vital - puține servicii secrete cred în informațiile obținute ușor. În toată această activitate, *GLAD* a fost ajutat de o foarte competentă echipă *HUMINT*, constituită din membrii ai Serviciului de securitate britanic - *MI5*, care din 1940 a controlat orice agent german cunoscut din Marea Britanie. În loc să execute agenții trimiși de *ABWEHR* (Biroul german pentru informații militare), în 1940 și 1941, o echipă specială de la *MI5* a decis ca aceștia să fie arestați la scurt timp după sosirea pe teritoriul Marii Britanii și forțați să lucreze pentru britanici prin transmiterea mesajelor false în Germania. Puși în fața alegerii de a fi executați, agenții germani au preferat să coopereze.

Printre măsurile, de inducere în eroare a serviciului de informații german a fost construirea unui depozit fals de combustibil de mari dimensiuni, pe coasta britanică lângă Dover, cu toată infrastructura necesară: țevi, valve, tancuri de depozitare și cu publicitatea aferentă în urma inspecției de către regele George al IV-lea. De la altitudinea, de unde au fost făcute fotografiile aeriene, germanii nu au putut determina faptul că totul era construit din lemn. Cei care analizau fotografiile aeriene nu aveau cum să determine că sutele de tancuri parcate în livezile din jurul localității Kent nu erau altceva decât machete de tancuri *Sherman* din cauciuc, iar pistele de aterizare arătau destul de real.

La acel moment, șeful *Abwehr-ului*, colonelul von Roenne, avea componentele cheie al planului său de culegere: *HUMINT* care raportează o mare construcție, *SIGINT* ce confirmă noi unități ce sosesc în Anglia, *IMINT* ce arătau o enormă concentrare de trupe și materiale în colțul de sud est al Angliei. Totul depindea acum de evaluarea făcută de *Abwehr*, a volumului uriaș de informații primit. Erau acestea adevărate? Care erau unitățile? Ce făceau aliații? Ce semnificații aveau toate acestea?

În luna mai 1944, von Roenne a emis estimarea despre pre-invazia aliaților (*ORBAT*). Spre disperarea sa, de această dată serviciul de Informații al Partidului Nazist-Sicherheits Dienst (*SD*), care superviza activitatea *Abwehr*, nu a mai înjumătățit, cifrele despre estimarea Forțelor Aliate așa cum proceda de obicei, pentru a nu-l supăra pe Hitler. Motivul a fost simplu: ofițerul *SD* care tăia de obicei cifrele a fost mutat. Von Roenne a dublat cifrele estimate despre forțele aliate, pentru a se asigura că după cenzura *SD*, Hitler va intra în posesia cifrelor reale.

Se punea întrebarea dacă von Roenne a fost un ofițer incompetent. Răspunsul este negativ. Munca sa desfășurată până în 1944 a fost excepțională. Greșeala sa a fost făcută doar pentru că și-a permis să treacă ușor peste anumite dubii avute și a uitat de analiza critică. Vechea metodă de analiză a informațiilor: este adevărată?, este credibilă?, este confirmată și din alte surse? se pare că a fost lăsată la o parte sau a fost anulată de o operație de inducere în eroare care a avut la bază, datorită *Enigmei*, informații despre sistemul de informații de pe frontul de vest și cum poate fi acesta păcălit. Serviciul de informații german a greșit total. A fost o greșeală care a condus la câștigarea războiului de către aliați. Foarte rar o evaluare de informații eronată a avut consecințe catastrofale de o asemenea magnitudine.

„Barbarossa”, 1941

La 01.45, în dimineața zilei de 22 iunie 1941, un tren sovietic a ajuns la granița sovieto-germană la Brest Litovsk, încărcat cu 1.500 tone de grâu. Vagoanele acestui tren erau parte a unui transport de 200.000 tone de grâu și 100.000 tone de produse petroliere livrate lunar pentru ajutorarea economiei Germaniei de către Stalin. Acesta își respecta cuvântul dat lui Hitler prin pactul de neagresiune - „asigurare economică bilaterală”. Scena de la graniță era o rutină, calmă și ordonată, Uniunea Sovietică și Marele Reich German erau aliați, printr-un tratat solemn semnat pe 24 august 1940.

O oră și jumătate mai târziu, armatele germane treceau spre est același pod, într-un alt război fulger, pentru a începe invazia Rusiei sovietice. Specialiștii în informații menționează că Hitler spunea în cercul său apropiat de prieteni că trebuie doar să batem la ușă și întregul edificiu putred al bolșevicilor se va prăbuși. Conducerea nazistă credea cu tărie că totul se va termina până în toamna anului 1941.

Până în 1941, Uniunea Sovietică avea cel mai mare, eficient și bine informat serviciu secret din lume. Sub conducerea revoluționară a fondatorului serviciului secret sovietic, Felix Dzerzhinsky, până în 1920, serviciul secret sovietic a crescut atât în mărime cât și în rază de acțiune, fiind prezent în toate aspectele vieții ruse cât și celelalte partide comuniste sau cancelarilor străine. Folosind o vastă rețea de agenți și simpatizanți, puține lucruri importante se desfășurau în lume fără a fi cunoscute de către liderii comuniști de la Moscova.

Secretarul General al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, Stalin, era hotărât ca în momentul războiului cu germanii, sovieticii să nu fie găsiți nepregătiți.

În zorii zilei de 22 iunie 1941, peste 3 milioane de oameni și 3 350 tancuri ale armatei Marelui Reich German au atacat Uniunea Sovietică, găsită aproape nepregătită. Întrebarea este „Cum a fost posibil un așa eșec al serviciilor de informații sovietice, ce a condus la cel mai distructiv război din istorie?”.

Răspunsul este simplu – Stalin a refuzat să ia în considerare informațiile prezentate în legătură cu Germania nazistă care, urma să invadeze Uniunea Sovietică. Stalin este cauza dezastrului serviciului de informații care a afectat Rusia sovietică în 1941. Obsesia sa de a evita războiul cu Germania nazistă, împreună cu refuzul său constant de a lua în considerare informațiile foarte precise și complete, care indicau iminența invaziei, au condus la înfrângerea catastrofală din cadrul operației „Barbarossa”, care a făcut posibilă ajungerea armatelor germane la porțile Moscovei.

Motivația lui Stalin era complexă, dar pare să izvorască din dorința sa foarte mare de a câștiga timp. El știa cel mai bine cât de nepregătită era Armata Roșie pentru război și a hotărât să ignore cele mai precise informații în încercarea de a se autoconvinge că nu se va întâmpla. Stalin aștepta războiul cu Germania, apreciat ca fiind inevitabil, dar problema acestuia era că nu era pregătit încă pentru acest eveniment. El a decapitat Armata Roșie, în primăvara anului 1937, ca parte a așa numitei „Marea teroare”, „curățând-o” de „inamicii interni”. În următorii 3 ani, Stalin i-a executat pe majoritatea comandanților militari pe baza unor acuzații false, iar rezultatul a fost terifiant – au fost uciși 75 din cei 80 de membri ai „Sovietului militar”, comandanții tuturor districtelor militare, două treimi dintre comandanții de brigăzi și peste 400 din cei 456 de colonei de stat major.

În această lumină, multe dintre acțiunile lui Stalin devin nu numai de înțeles dar și raționale. După standardele ideologice bizare ale dictatorilor, comportamentul lui Stalin are o logică curioasă. El a simțit că trebuia să facă tot ce trebuia pentru a preveni un război care îl putea distruge și pentru care nu era pregătit. Dacă înțelegem această viziune asupra lumii, atunci ignorarea rapoartelor informative de către Stalin privind iminența invaziei Germaniei, pare foarte logică. În cel mai rău caz ele se transformau în cel mai mare coșmar al unui serviciu de informații: un comandant care alege să ignore avertismentele celor mai bune produse informative pentru că el are o altă agendă. Stalin nu a fost primul comandant care a folosit expresia - „sunt propriul meu ofițer de informații” dar, așa cum evenimentele au demonstrat-o, a fost unul dintre ofițerii de informații slabi.

Faptele vorbesc de la sine. Între sfârșitul lui iulie 1940 și 22 iunie 1941, nu mai puțin de 90 rapoarte informative lipsite de echivoc, care avertizau asupra

iminenței invaziei Germaniei, i-au fost date lui Stalin. Din informațiile istoricilor se pare că nici unul nu a fost diseminat mai departe de Stalin. Ca urmare a acestor „omisiuni”, Uniunea Sovietică a pierdut 4 milioane de militari, incluzând aici și cei peste 2 milioane de prizonieri, 14.000 aeronave, 20.000 tunuri, 17.000 tancuri în luptele desfășurate între iunie și decembrie 1941, până la porțile Moscovei.

Problema determinării adevărului de la Moscova a fost îngreunată de decizia lui Stalin de a ucide analiștii de informații. Așa cum a procedat cu Armata Roșie, (inclusiv cu Serviciul de Informații Militare - *GRU*) așa s-a întâmplat și cu Serviciul de Informații Extern (*NIO*) și Direcția Informații Interne (*NKVD*) între anii 1937 și 1939 când a ucis întreaga conducere a acestora. Litvinov, arhitectul politicii externe falimentare de securitate colectivă a fost schimbat din funcție de către un comitet condus de Stalin, la începutul anului 1939. Deși în mod surprinzător Litvinov a supraviețuit, colegii săi, nu. Mulți diplomați și ofițeri de afaceri externe au fost asociați cu „elementele contra-revoluționare” și au dispărut peste noapte.

Din punctul de vedere al lui Stalin, URSS avea acum la granița ei vestică un lup nazist sprijinit de democrațiile capitaliste. Un acord cu Germania trebuia privit astfel - Stalin credea că trebuia să cumpere cu orice preț prietenia lui Hitler. Dacă evenimentele de după tratatul de la München implica atragerea democrațiilor vestice într-un război cu Germania, atunci aceasta reprezenta exact ceea ce Stalin dorea și care s-a parafat prin tratatul Ribbentrop - Molotov din august 1939.

Exasperat de lipsa de progres în ceea ce privește o alianță cu Franța și Marea Britanie, și receptiv la propunerea Germaniei, care avea ca scop mână liberă pentru Hitler în cazul Poloniei, Stalin a decis să semneze tratatul cu potențialul inamic. El a autorizat negocieri directe între Molotov și Ribbentrop, dar de data aceasta, pentru a se asigura de succes, negocierile erau purtate de *NKVD* și nu de diplomați fără experiență.

Pe 23 august 1939, spre surprinderea observatorilor de politică externă, Ribbentrop a zburat la Moscova. Pactul dintre Rusia și Germania a fost semnat a doua zi, pe 24 august 1939, cu doar 8 zile înaintea invaziei Poloniei de către Hitler.

Alte gesturi au fost mult mai de neînțeles, când în 1941 agenția oficială sovietică de presă *TASS* a negat concentrarea de trupe germane la granița cu Rusia. Existau o mulțime de probe care demonstrau contrariul, iar Stalin le știa foarte bine. Chiar și zborurile germane de cercetare aeriană executate, la vedere, au fost negate (deși un avion de cercetare german cu tehnică specifică s-a prăbușit la Rovno pe 15 aprilie 1941). Apărarea antiaeriană sovietică avea ordine clare să nu deschidă foc asupra avioanelor germane, chiar dacă acestea intrau în spațiul aerian rus. Se părea că nicio umilință nu era prea mare pentru Stalin în încercarea lui de a nu-i provoca pe germani și de a intra în război.

Motivul pentru care Stalin a putut să facă asemenea lucruri este foarte simplu. Ca mulți dictatori și comandanți supremi, Stalin și-a format propriul serviciu de informații care să îi respecte și reflecte propriile prejudecăți. Numai informațiile „care trebuiau” ajungeau la marele om, dacă ofițerii de informații doreau să supraviețuiască. Dând dovadă de slăbiciune, generalul Golikov, șeful informațiilor lui Stalin, un ofițer eficient din punct de vedere doctrinar, dar fără experiență în analiză, loial liniei politice a partidului, avea grijă ca informațiile care ajung la șeful lui să fie temeinic sortate în „de încredere” sau „neconfirmate”. Cum definiția Kremlinului în 1941 la „de încredere” era similară cu orice informație în acord cu prejudecățile și autosugestia lui Stalin, încrederea acestuia din urmă că face analize corecte era practic susținută și alimentată.

Pe 20 aprilie 1941, Golikov a respins ultimele informații venite, care arătau faptul că Germania va invada Rusia, și a însărcinat un grup din cadrul GRU cu misiunea de a investiga această provocare britanică.

Golikov nu a fost singur în acest demers. Omologul său, Merkulov - șeful NKVD și Fitin - șeful Serviciului Extern de Informații - NIO au adoptat aceeași strategie de supraviețuire. Ambii au respins orice informații în legătură cu operația „Barbarossa”. Chiar și atunci când Fitin a avut curaj și a sugerat să semneze o informare comună către Stalin, Merkulov, înspăimântat, a refuzat categoric.

Cu toată corectitudinea, „Barbarossa” ca majoritatea operațiilor de amploare germane, a avut o componentă substanțială de inducere în eroare, cea mai mare pe care armata germană a avut-o vreodată. Doar operația aliaților de inducere în eroare pentru „Ziua Z” a fost mai cuprinzătoare decât aceasta. Partea principală a planului de inducere în eroare a fost pretinderea faptului că Hitler vrea să acopere Balcanii, (unde Mussolini avea probleme în a lupta cu grecii și albanezii) și cea de a doua componentă sugera că mișcarea de trupe către est din iarna anului 1940 a fost făcută pentru a induce în eroare britanicii asupra faptului că Operația „Leul mării”, de invazie a Angliei, era în desfășurare (masiva dislocare de trupe pentru operația „Barbarossa” ar fi reprezentat planul de inducere în eroare privind invazia Marii Britanii). Stalin era orb și surd. Oricât de multe dovezi i se aduceau, acesta le ignora. El lua în considerare doar acele rapoarte care îi confirmau opiniile. Orice altceva era considerat ca provocare sau dezinformare. Chiar dacă unele dintre rapoarte au fost uimitor de precise, în final Stalin a crezut numai ce a vrut el.

Nici un cuvânt nu a ajuns la generalii săi. Nici Timoshenko de la Comisariatul pentru apărare și nici Zhukov de la Statul Major General nu au văzut vreo informație concretă în legătură cu iminența invaziei Germaniei. Golikov, cu aprobarea lui Stalin a ținut toate informațiile secrete. În primăvara anului 1941, subordonații generalilor din districtele militare de la frontieră i-au informat despre mișcările germanilor. Mișcările de

trupe și aviație, la nivelul operației „Barbarossa” nu puteau fi ascunse în totalitate. Cereri pentru punerea în aplicare a unor planuri de urgență pentru redислоcarea marilor unități și unităților sovietice, în poziții defensive mai bune, au început să curgă spre Moscova începând cu sfârșitul lui mai 1941. În disperare de cauză, mareșalii sovietici au solicitat informații propriilor structuri de informații.

Ca rezultat, întreaga idee a politicii lui Stalin față de regimul nazist a fost acela de a preveni posibilitatea apariției unui moment de conflict care să conducă la un ultimatum german. Dacă acceptăm faptul că niciun pretext de război nu trebuia oferit sub niciun motiv, atunci suprimarea deliberată a informațiilor de către Stalin are sens. Cu cât erau mai nebinevenite informațiile cu atât erau mai periculoase în a împinge la acțiuni care puteau fi considerate provocări de către Germania, Stalin ducea o politică a cânelui care nu dorește să-și supere stăpânul pentru a nu fi bătut.

Șocul atacului a fost total la Moscova. Stalin a făcut o criză echivalentă cu un colaps nervos. Acesta a dispărut la vila sa din Kuntsevo, lăsându-l pe Molotov să meargă la radio și să transmită știrea poporului sovietic. Stalin a fost uluit și panicat, spunând familiei sale să se retragă în Urali.

La mulți ani peste timp, ne putem întreba cum a fost posibil ca o așa concentrare de forțe militare să fie ignorată. Cum a fost posibil ca o asemenea eroare de interpretare a informațiilor să se producă?. Ca să fim corecți, multe dintre informații nu au fost ignorate, ci au fost interpretate greșit și de alții. Stalin nu a fost singurul care a interpretat greșit informațiile referitoare la invazia Rusiei. Britanicii au confirmat informațiile despre *Operația Barbarossa* abia la începutul lunii iunie 1941.

Eșecul de a prevedea operația „Barbarossa”, cea mai mare greșală de interpretare din istorie, trebuie atribuită, fără dubii, lui Stalin. Putem aprecia că nici calitatea și nici cantitatea de informații nu determină conducerea unei națiuni să acționeze oportun. Este obligația acelei conduceri să înțeleagă ce este raportat și să integreze informațiile în produse utile procesului de decizie.

Greșeala fatală de interpretare a lui Stalin și negarea informațiilor clare pe care le primea, a costat Uniunea Sovietică 20 milioane morți, distrugerea a 6 milioane case, 6.000 spitale, 70.000 orașe și sate și a schimbat harta lumii pentru totdeauna.

Având la dispoziție cel mai bun serviciu de informații din lume, Stalin a greșit. Chiar dacă a câștigat puțin timp pentru URSS, el nu a pregătit Armata Roșie pentru invazie. Stalin a fost într-adevăr propriul ofițer de informații, dar unul prost. Și azi încă se plătește prețul acelor greșeli în era de după războiul rece.

(va urma)

CRIMEEA

– pivot al securității Mării Negre

-----General-maior dr. Petrică-Lucian Foca, colonel dr. Vasile Cerbu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Noul punct fierbinte din Marea Neagră – Peninsula Crimeea reprezintă centrul intereselor strategice ale Rusiei, care în felul acesta și-a asigurat influența totală asupra Caucazului și estului Europei prin Flota Mării Negre și baza militară navală de la Sevastopol. Peninsula Crimeea este unul din cele trei puncte cu valoare strategică în Marea Neagră, apreciate ca atare de către specialiștii militari și în geopolitică, alături de gurile Dunării și de strâmtoarele Bosfor și Dardanele.

Crimeea – scurt istoric

Peninsula Crimeea era republică autonomă în cadrul Ucrainei între 1954 și 2014, situată între Marea Neagră și Marea Azov, fiind separată la est de Federația Rusă prin Strâmtoarea Kerci. De asemenea de-a lungul istoriei sale moderne a constituit și atracție turistică atât pentru ruși cât și pentru străini. Aici obișnuiau țarii ruși, președinții sovietici și elita rusă/sovietică să-și petreacă vacanțele. În ultimii ani stârnise chiar interesul străinilor pentru investiții în domeniul turistic.¹

Acest teritoriu este anexat de ruși în 1793, pe timpul împărătesei Ecaterina cea Mare și a rămas în componența Rusiei până în 1954, când este transferată în componența Ucrainei de președintele URSS (de origine ucrainiană) Nichita Hrușciiov (gest mai mult simbolic având în vedere că Ucraina era una din republicile aflate în componența URSS).

Aflată mai multe secole sub influență greacă și romană, Crimeea devine în 1443 hanat al tătarilor iar ulterior intră sub protectoratul Imperiului Otoman.

Populația este majoritar rusă (60%) în timp ce ucrainenii reprezintă aproximativ 24%, tătarii 12% și alte naționalități (greci, evrei, armeni, etc) reprezentând aproximativ 4%.²

Acest teritoriu a fost în centrul ambițiilor marilor puteri europene, rivalități care au generat războiul Crimeei, când Marea Britanie, Franța și Sardinia au trimis trupe în zonă pentru a stopa extinderea influenței ruse în Balcani și realizarea obiectivelor hegemonice ale acestora de a domina Strâmtoarele Bosfor și Dardanele.

Crimeea, având statut de republică autonomă și în cadrul regimului sovietic, este ocupată de germani în 1941. Tătarii acuzați de Stalin de colaborare cu naziștii au fost deportați în masă în Asia Centrală și în Siberia, ulterior anului 1944, mulți dintre aceștia nu au supraviețuit, dar parte dintre supraviețuitori și urmașii acestora, (aproximativ 250.000) s-au întors începând cu anii '90. Acest proces a generat tensiuni în peninsula, generate de retrocedarea proprietăților, șomaj și scăderea condițiilor de trai pentru populație.

Odată cu câștigarea independenței de către Ucraina, unii politicieni locali au încercat cultivarea sentimentelor secesioniste și o consolidare a legăturilor cu Federația Rusă. Pentru a stopa aceste tendințe, prin Constituția Ucrainei din 1996, Crimeei i se acordă statut de republică autonomă, cu parlament și guvern propriu cu competențe doar în domeniul agriculturii, turismului și infrastructurii publice, condiția fiind ca legislația republicii să fie în acord cu cea ucraineană.

Chiar în aceste condiții, tensiunile continuă, o expresie a acestora este alegerea unui parlament de către populația de etnie tătară – Majlis,

nerecunoscut oficial, dar care promovează interesele și drepturile tătarilor din regiune.

În Sevastopol, principalul port militar al fostei URSS la Marea Neagră, se găsea Flota Mării Negre a fostei URSS, împărțită între Ucraina și Federația Rusă. Prin acordul de divizare a flotei, componenta navală militară care a revenit Federației Ruse a primit dreptul de a fi găzduită în Sevastopol până în 2017. După alegerea la președinția Ucrainei a lui Viktor Ianukovici, acest drept a fost prelungit cu încă 25 de ani.

De la început, prezența flotei ruse din Marea Neagră în portul Sevastopol a fost un motiv de dispută permanentă între Kiev și Moscova. În 2006, etnicii ruși din Crimeea au manifestat la Sevastopol și în alte orașe, împotriva participării flotei Ucrainei, peninsulă, la exerciții militare cu statele NATO. Disputele s-au accentuat începând cu 2007, și au vizat Strâmtoarea Kerchi, când Moscova a început construcția unui dig între peninsula rusă Taman și până în apropiere de insula ucraineană Tuzla (din

Castelul Rândunici, sursă, www.turism_crimea

strâmtoarea Kerchi). Insula este apreciată ca fiind de importanță strategică deoarece permite controlul traficului naval prin strâmtoarea Kerchi care leagă Marea Azov de Marea Neagră.

Legăturile etnice și lingvistice proruse ale populației din republică sunt subliniate și de rezultatele unui referendum din 2009 când peste 50% din populație s-a pronunțat pentru unirea cu Federația Rusă.

Hartă Crimeea, Sursă, www.harta+crimeea

Anexarea Crimeei

În condițiile în care autoritățile ucrainene au evoluat către o aventură politică pro-europeană care i-ar fi pus în pericol atât interesele geopolitice cât și pe cele economice, Rusia a decis să acționeze atât ocult cât și pe căi diplomatice pentru apărarea acestora. Euromaidanul și acțiunile post-Euromaidan impun reacția Federației Ruse în estul Ucrainei dar și în Peninsula Crimeea.

Intervenția mascată a armatei ruse în Crimeea, folosind procedee de acțiune specifice războiului hibrid încep odată cu 24 februarie 2014. Grupuri înarmate, fără însemne militare, au desfășurat acțiuni pentru preluarea infrastructurii și instalațiilor militare din Crimeea. De asemenea, au fost ocupate și principalele clădiri ale administrației regionale și naționale din peninsulă.³ Autoritățile ruse au făcut declarații că obiectivele militare, autoritățile și populația rusofonă din peninsulă sunt în pericol, ceea ce face necesare acțiuni hotărâte. Parlamentul Crimeei decide unirea cu Federația Rusă.⁴ Pe 16 martie 2014, în cadrul unui referendum, majoritatea participanților votează unirea cu Federația Rusă.⁵ Acest act este legiferat de președinte și de parlamentul rus, chiar în condițiile în care Comisia de la Veneția declară neconstituțional referendumul din Crimeea. Acțiunile din Crimeea sunt urmate de acte similare în regiunile din estul Ucrainei, teritoriu cunoscut cu denumirea generică Donbas.⁶

Efectele anexării Crimeei

Prin anexarea Crimeei, poziția Rusiei în Marea Neagră s-a schimbat radical: Rusia devine statul riveran la Marea Neagră, cu cel mai lung litoral; își redobândește controlul deplin asupra celui mai important port militar de la Marea Neagră – Sevastopol; prin controlul traficului prin Strâmtoarea Kerchi, între Marea Azov și Marea Neagră; preia o parte din platoul maritim continental ucrainean, inclusiv câmpurile cu zăcămintele de gaze și petrol de la Pallas din zona Kerchi. În felul acesta Marea Azov devine un lac rusesc.⁷

În urma acestor acțiuni, interfața Rusiei la Marea Neagră a crescut. După dezmembrarea URSS rămăsese cu un țărm de aproximativ 400 km, stâncos, fără locații cu infrastructură portuară dezvoltată. După războiul din Georgia din 2008, Rusia și-a extins interfața maritimă cu 200 km, prin impunerea protectoratului asupra Abhaziei. Prin anexarea Crimeei, Federația Rusă și-a impus controlul complet și asupra porturilor Kerchi și Feodosia ca și asupra tuturor obiectivelor deținute anterior de armata ucraineană. Totodată, prezența

Militari ruși în Crimeea, Sursă, www.militar_rusi_crimea

maritimă militară a Ucrainei în Marea Neagră a fost aproape eliminată, statul ucrainean pierzând 57 din navele flotei sale militare.⁸

Acțiunile din Crimeea, în special, și din Ucraina, în general, generează și o schimbare în sistemul de securitate al Republicii Moldova, în special în ce privește opțiunile de securitate ale acestui stat.

Începând cu luna martie 2014 s-a accentuat amprenta strategică rusă în regiunea Mării Negre. Crimeea se situa în centrul dispozitivului ponto-caucazian-rus, era bastionul strategic de sud al Federației Ruse. Rolul acestuia era de a fi stavilă a expansiunii occidentale și de a reactiva influența rusă în spațiul pontic. Rusia reușea astfel, cu costuri minime, să acopere deficite de securitate moștenite prin dezmembrarea fostei URSS.⁹ Strategii ruși apreciau că pierderea Crimeei în 1991 a constituit unul din elementele fundamentale ale declinului influenței ruse în spațiul pontic dar și în cel mediteranean. S-au redeschis căile de refacere a influenței ruse în regiune, de creștere a amprentei militare a acesteia. Dar pentru asta, acest bastion strategic, care domină celelalte două poziții strategice (strâmtoarele și gurile Dunării), impune măsuri hotărâte în plan economic și militar.

Militari ruși în Crimeea, Sursă, www.militar_tehnica_rusi_crimea

În plan economic, Federația Rusă a dispus măsuri de dezvoltare a infrastructurii de transport. În acest sens decide construcția a două poduri, rutier și de cale ferată, peste Strâmtoarea Kerçi, care să facă posibilă legătura cu partea continentală a Rusiei. De asemenea, a investit în infrastructura aeroportuară și portuară civilă, ca și în infrastructura de producție și transport a energiei electrice. Au fost luate măsuri cu caracter social pentru populația republicii, a facilitat lucrul în marile centre industriale ale Rusiei, au fost eliberate acte de identitate rusești, au fost unificate sistemele de pensii, a dezvoltat rețeaua bancară, de învățământ de toate gradele în limba rusă, etc.

Dar cel mai mult s-a investit în sistemul militar prin demararea unui amplu program de reînarmare a peninsulei, ca parte a gigantului program național de înarmare pentru promovarea și apărarea intereselor sale la nivel planetar.

Sunt în curs de aplicare măsuri ferme de dezvoltare a flotei din Marea Neagră. Au fost construite și au intrat în dotarea acesteia 6 fregate noi din clasa „Krivak”¹¹, 6 noi submarine „Kilo II”¹², un număr nedeterminat dar consistent de corvete „Raptor”¹³, dotate cu instalații de lansare a rachetelor „Kalibr”, nave de desant, nave cu destinație logistică, de comandament, etc. A fost modernizată infrastructura portuară din peninsulă, în paralel cu constituirea unei noi baze navale militare la Novorossisk.¹⁴

Și forțele aeriene din peninsulă sunt supuse unui program de modernizare și de întărire. S-au redislocat în zonă bombardiere *Su-24*, *Su-25*, *Su-34*, echipate cu mijloace de bruijaj *SAP-518/SPS-171*, elicoptere *Mi-8 AMTSh* cu containerul de bruijaj *Richaq-AV*, avioane de bombardament strategic *TU-22M2*, rachete *Iskander-M*, sisteme terestre de

Flota rusă în Marea Neagră, Sursă, www.flota_rusa_marea_neagra

Imediat anexării, Federația Rusă a început consolidarea a ceea ce literatura de specialitate numește capabilități *A2/AD* (anti-acces/ de interdicție regională) ca măsură a anulării avantajelor pe care alianța nord-atlantică/ NATO le deține în plan terestru, aerian, maritim și în spațiu (pe care se fundamentează modelul SUA). Se dorește crearea unor sisteme anti-navă, antiaeriene și antisatelit care au menirea de a contracara avantajele tradiționale ale NATO, în special capacitatea de a-și proiecta puterea în regiune prin aducerea de nave, avioane, trupe și logistică.¹⁰ Toate aceste opțiuni de securitate se regăsesc în doctrina militară rusă adoptată în 2014, prin care NATO este identificat ca principal pericol militar extern, ceea ce implică amplasarea și dislocarea/ redislocarea sistemelor de apărare împotriva rachetelor strategice care subminează stabilitatea globală și afectează echilibrul de forțe stabilit în privința rachetelor nucleare. Ca o amenințare este apreciată și capacitatea NATO de la Deveselu, parte a scutului antirachetă și a amenințării la adresa Federației Ruse.

război electronic *Krashuka-4* care pot bruija permanent radarele de supraveghere instalate pe sateliții americani din clasa *Lacroix/ Onyx*, cele cu baza la sol sau instalate pe mijloacele aeriene, inclusiv fără pilot (*AWAX*, *E-8C*, *RQ-4*, *Global Hawk*, *MQ-1 Predator*, *MQ-9 Reaper*) la distanțe de 150 – 300 km. De asemenea, s-au instalat sisteme de rachete antinavă din clasa *Bastion* și de apărare antiaeriană *S-300* și *S-400*.¹⁵ S-a asigurat dotarea structurilor din regiune cu sisteme *C4ISR* (Comandă, Control, Comunicații, Computer, Informații, Supraghere și Cercetare).¹⁶

Ca o măsură de răspuns la operaționalizarea infrastructurii NATO de la Deveselu, Moscova a decis modernizarea unui complex de radiolocație tip „Dnepr” care poate asigura protecția flancurilor de sud și de sud-est, detectând rachetele balistice de croazieră și supersonice la distanțe de până la 5.000 km. Această măsură demonstrează semnificația și importanța strategică pe care o acordă Federația Rusă regiunii Mării Negre. Acest radar asigură și supravegherea zonei Mării Mediterane.¹⁷

Dar toate aceste componente militare au nevoie de antrenament și sunt evaluate permanent. Aceste obiective se realizează în cadrul unor exerciții cu complexitate și amploare din ce în ce mai mare. Ultimul s-a desfășurat în luna septembrie și a angrenat în acțiune aproximativ 150.000 de militari și mii de mijloace de luptă din toate categoriile de forțe.¹⁸

În loc de concluzii

Anexarea Crimeei este apreciată de experții militari străini ca o dezvoltare a proiectului de consolidare a pozițiilor Kremlinului în regiune, în afara oricărei negocieri, început în 2008, odată cu războiul ruso-georgian. Prin acest act s-a modificat pe termen lung echilibrul de putere în zona extinsă a Mării Negre. Crimeea va rămâne pivotul infrastructurii militare ruse din regiune, prin care se realizează proiectarea forței până în Mediterana.

NOTE:

^{1.} <http://inprofunzime.protv.md/stirii/politica/analiza-crimeea-centrul-intereselor-strategice-ale-rusiei.html/>, accesat pe 10 noiembrie 2016.

^{2.} *Ibidem.*

^{3.} Luminița, Bogdan, „Analiză: Crimeea, centrul intereselor strategice ale Rusiei. De ce este peninsula motiv de dispută între Kiev și Moscova”, pe <http://www.mediafax.ro/externe/analiza-crimeea-centrul-intereselor-strategice-ale-rusiei-de-ce-este-peninsula-motiv-de-disputa-intre-Kiev-si-Moscova-12159962/>, accesat pe 14 noiembrie 2016.

^{4.} <http://ro.wikipedia.org/wiki/interventia-armata-rusa-in-Crimeea-si-in-Ucraina-din-2014-2016>, accesat pe 12 noiembrie 2016.

^{5.} *Ibidem.*

^{6.} Irina, Bejan, „Care este miza din Ucraina?”, pe <http://www.active.news.ro/prima-pagina/care-este-miza-din-Ucraina-un-razboi-civil-teribil-cu-implicatii-globale-7196>, accesat pe 10 noiembrie 2016.

^{7.} <http://www.curentul.info/lumea-i-cum-este/9697-amprenta-rusa-tot-mai-marcanta-in-marea-neagra-si-mediterana/>, accesat pe 09 noiembrie 2016.

^{8.} *Ibidem.*

^{9.} Cornel, Ciurea, „Criza din Ucraina și impactul ei asupra sistemului de securitate al republicii Moldova”, pe file:///c:/users/administrator/downloads/2193152_md_corneliu_ciurea.pdf, accesat pe 07 noiembrie 2016.

^{10.} <http://www.revista22.ro/anexarea-crimeei-schimbalanta-de-putere-in-marea-neagra/51651.html/> accesat pe 10 noiembrie 2016.

^{11.} Caracteristici generale: tonaj: 3.300 t standard 3.575 t încărcare completă, lungime: 123,5 m, viteză: 32 noduri (59 km/h), armament: 1 × 4 URK-5 (SS-N-14 Silex) SSM/ASW, 2 × Osa-MA SAM (SA-N-4 Gecko) 40 rachete, 4 × Tun 76 mm (2×2), 2 × rachete anti-submarin RBU-6.000,

2 × 4 lansatoare torpile 533 mm, 1 elicopter Ka-27.

^{12.} Submarinul din clasa *Kilo* are un deplasament de 2.300 tone la suprafață, are șase tuburi lanstorpilă și un echipaj de 52 oameni. Poate naviga circa 700 de kilometri sub apă, la o viteză de cinci kilometri pe oră. Maxim, poate atinge o viteză de 32 kilometri pe oră. Ultimul model de *Kilo* poate folosi ca armament 18 torpile sau rachete SS-N-27 submarin-navă (care pot lovi ținte aflate la 300 de kilometri depărtare). *Kilo* are o autonomie de 45 de zile și poate naviga la adâncimea periscopică (cu ajutorul unui *snorkel*) pe o distanță de 12.000 kilometri, cu o viteză de 12 kilometri pe oră. Combinația silențiozitate și rachete de croazieră fac din *Kilo* un pericol la adresa portavioanelor

^{13.} Navele sunt destinate pentru misiuni de patrulare pe timp de zi și de noapte, în apropierea coastelor, strămtorilor și estuarelor pentru interceptarea și angajarea țintelor de mici dimensiuni, precum și pentru operațiuni maritime de salvare și recuperare. Navele sunt proiectate pentru a opera la distanțe de max. 100 de mile (180 km) de litoral, putând transporta până la 22 de militari complet echipați pentru luptă. Nava își poate executa misiunea în condițiile unei mări de gradul 5, cu valuri de până la 4,5 m înălțime, cu limitarea vitezei de deplasare la 20 de noduri.

^{14.} Vlad, Toma, „Johannis răspunde amenințărilor lui Putin: Rusia a afectat grav securitatea în Marea Neagră”, pe <http://revista22.ro/70254078/Johannis-raspunde-amenintarilor-lui-Putin-...html/>, accesat pe 07 noiembrie 2016.

^{15.} Sistemul de apărare antiaeriană S-400 are capacitatea de a descoperi și combate ținte aeriene (avioane de luptă, UAV și rachete de croazieră) situate la distanțe de 400 km și înălțimi de până la 30 km; sistemul este în totalitate automatizat; execută simultan urmărirea a 100 de ținte aeriene și poate acționa simultan împotriva a 10-15 ținte, în raport de arhitectura sistemului.

^{16.} <http://adevarul.ro/interes-national/europa/la/marea-neagra-liniste..index.html>, accesat pe 11 noiembrie 2016.

^{17.} <http://www.caleaeuropeana.ro/Crimeea-punct-strategic-al-rusiei-impotriva-sistemului-antiracheta-al-natorusia-vrea-amplasarea-unui-radar-de-detectare-a-rachetelor-din-zona-marii-negre-si-mediterana/> accesat pe 12 noiembrie 2016.

^{18.} *Ibidem.*

Pietroasele – istorie și arhitectură

----- Plutonier adjutant principal Sandu Popa, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Comuna Pietroasele se află în județul Buzău, în zona localității Dealul Mare, întinzându-se pe versantul sudic al dealului Istrița și puțin în câmpia piemontană de la poalele acestuia.

Comuna Pietroasele este cunoscută ca centru al mai multor situri arheologice, fiind descoperite o cetate dacică la Gruiu Dării, un castru roman la Pietroasele, precum și un celebru tezaur gotic de la Pietroasa, cunoscut și sub numele de „Tezaurul Cloșca cu puii de aur”. Locul descoperirii Tezaurului „Cloșca cu puii de aur” se află la un kilometru nord-vest de castrul de la Pietroasa, în punctul Grădina Crudului, sub platoul Via Ardelenilor, la 400 metri vest de biserica din Ochiu Boului, Pietroasa Mică.

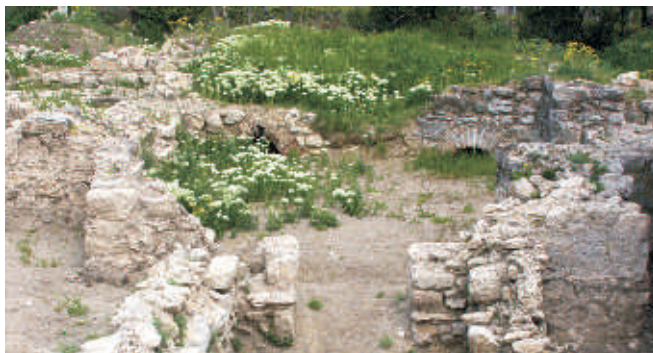
Pietroasele există în forma actuală din secolul al XX-lea, fiind format prin unirea a două sate, denumite Pietroasa de Sus și Pietroasa de Jos.

Castrul roman de la Pietroasele

Castrul roman Pietroasele se află în comuna Pietroasele, în apropiere de Buzău și prezintă urmele de locuire de pe teritoriul comunei până în neo-eneolitic.

Se întinde pe o suprafață de 124 x 158 metri iar rolul lui era semnificativ în continuarea procesului de romanizare a populației locale și în răspândirea creștinismului în rândul acesteia, după legalizarea noii religii de Constantin cel Mare, în anul 312, prin Edictul de la Milano.

Se crede că acest castru a fost construit de către împăratul Constantin cel Mare în perioada campaniei din anul 332 împotriva goșilor de la nord de Dunăre. În această campanie armata bizantină, condusă de Constantin al II-lea - fiul împăratului, îi înfrânge pe goși și, ca urmare, ținuturile de la nord de Dunăre reintră pentru o perioadă sub stăpânire romană.

În castru se instalează Legiunea a XI-a Claudia venită de la Durostorum.

În necropola alăturată castrului s-au descoperit monede din perioada împăratului Constantin al II-lea. O raritate o constituie *siliqua* în greutate de 2,09 g emisă de Oficina din Arles.

În situl arheologic din apropiere au fost găsite fragmente de olane romane, provenind din rețeaua de alimentare cu apă a castrului și așezării civile din sec. IV p. Hr. precum și o instalație de aducțiune și de distribuție a apei săpată în piatră.

Construcția era încălzită printr-un sistem central, căldura circulând pe sub pardoseala încăperilor și prin pereții acestora, prin culoare și spații ingenios amenajate.

Edificiul cu hipocaust de la Pietroasele este monument unicat în spațiul românesc.

Castrul roman Pietroasele este unul dintre cele mai importante obiective turistice din Muntenia, obiectiv pe care nu ar trebui să-l ratați dacă vă aflați în apropiere.

Cloșca cu puii de aur

Tezaurul de la Pietroasele, denumit se pare de țărani descoperitori - *Cloșca cu puii de aur*, a fost cel mai mare tezaur de aur din lume până la descoperirea mormântului lui Tutankamon.

Această excepțională descoperire s-a făcut întâmplător în primăvara anului 1837, de doi pietrari: Ion Lemnaru și Stan Avram, care fuseseră angajați să scoată piatra în dealul Istrița pentru construirea Seminarului din Buzău, care se află și astăzi în apropierea Palatului Arhiepiscopal. Deși au fost impresionați de obiectele descoperite sub un bloc de calcar, Ion Lemnaru și Stan Avram nu s-au gândit că piesele acestea galbene ar putea fi din aur.

Siliqua emisă de Oficina din Arles

Mai mult (conform legendei) unul dintre pietrari a dus o bucată dintr-o piesă la fierar ca acesta să-i repara o balama și fierarul i-a spus că bucată respectivă nu-i bună de nimic. Țăranii au ascuns totuși piesele în podul lui Gheorghe Baci, rudă a lui Ion Lemnaru, pentru că descoperirea unui tezaur era înconjurată de enigmă, de teamă și de blestemul care planează asupra acestuia. Tot Ion Lemnaru este cel care oferă spre vânzare o bucată din lanțul de la „cloșcă”.

Așa află de tezaur arendașul moșiei episcopale de la Pietroasele - Frunză Verde - și antreprenorul Verusi care se ocupa de construirea podului peste Călnău și care cumpăra piatră din zonă. Mai energic și iute, Verusi cumpără de la țărani tezaurul care avea 22 de piese și se grăbește să-l vândă la un bijutier din București.

De la bijutier află ca pietrele care împodobeau piesele de aur și care se găseau din abundență erau mai valoroase decât aurul. Încercarea lui de a le recupera nu dă mari rezultate pentru că țăranii măturaseră bătătura și le aruncaseră la gunoi. S-a mulțumit cu resturile și a făcut rost de o avere. Între timp, Frunză Verde anunță Episcopia și apoi autoritățile locale, care se simt obligate să acționeze

conform prevederilor Regulamentului Organic (prima Constituție). Pietrarii găsitori și toți cei implicați sunt arestați și supuși unui regim de persecuții și detenție grea.

Găsitorii Ion Lemnaru și Stan Avram se sting în închisoare, bătrânul Baci, imediat după întoarcerea acasă, iar Verusi scapă nevinovat prin mituiri și escrocherii.

Tezaurul rămas după atâtea întâmplări are 12 piese în greutate de 18,797 kg, 10 dintre ele (probabil perechile) au dispărut.

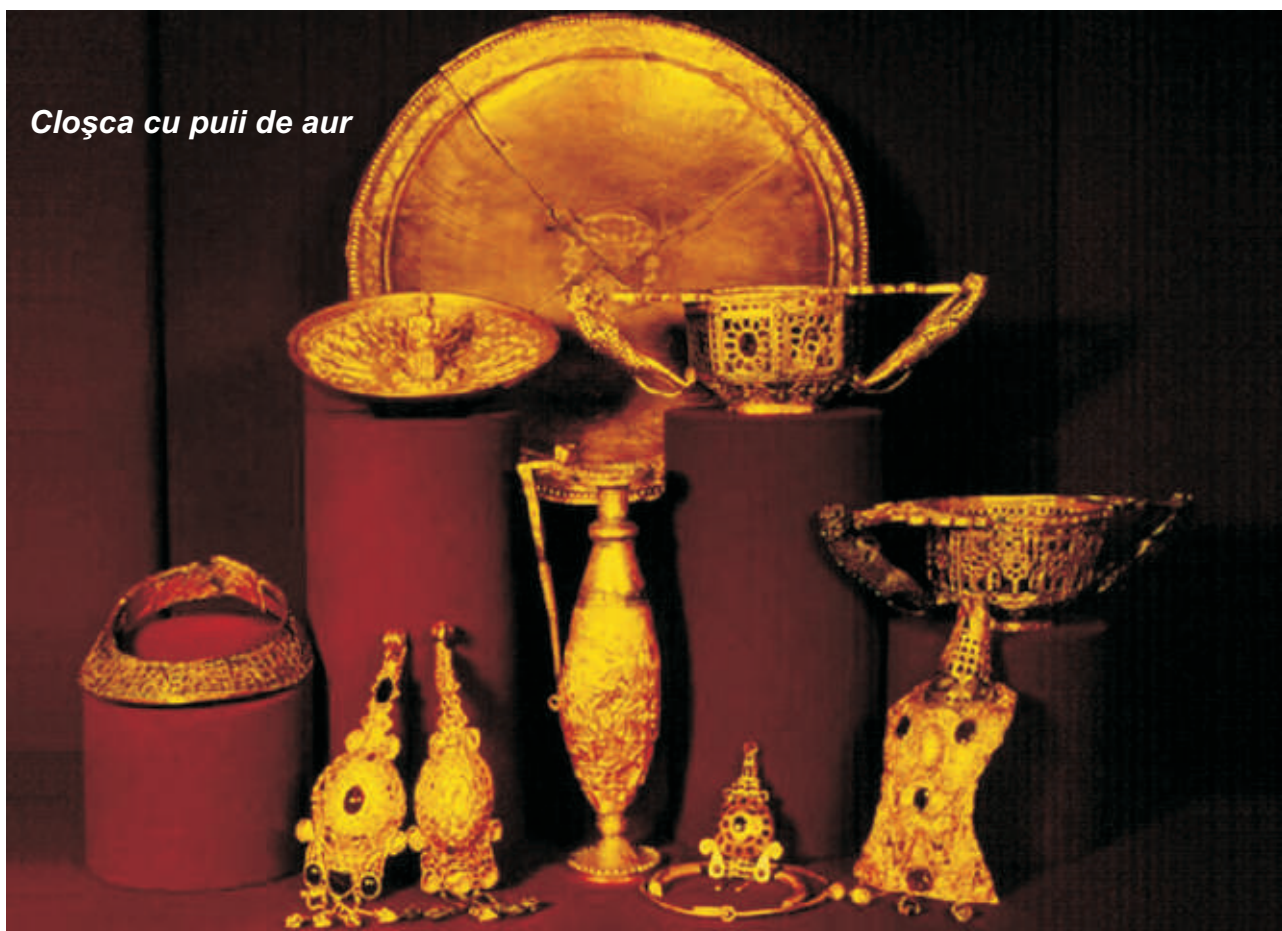
Note:

http://www.infopensiuni.ro/cazare-pietroasele/obiective-turistice-pietroasele/closca-cu-puii-de-aur-pietroasele_7781
https://ro.wikipedia.org/wiki/Castrul_roman_de_la_Pietroasele

http://www.infopensiuni.ro/cazare-pietroasele/obiective-turistice-pietroasele/castrul-roman-pietroasele_4908

<http://www.roturism-info.ro/orase/judetul-buzau/obiective-turistice-pietroasele.html>

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/d7/Siliqua_Jovianus.jpg/300px-Siliqua_Jovianus.jpg

Cloșca cu puii de aur

Comemorarea eroilor de la Deleni

Comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica” și președinte al Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”, general-maior dr. Petrică-Lucian Foca, a participat în data de 20 octombrie 2016, la ceremonia militară cu depunere de coroane de flori, care s-a desfășurat la Cimitirul Militar din comuna Deleni, județul Iași, loc unde odihnesc eroi ai Regimentului 48 Infanterie Buzău, căzuți la datorie în iarna anului 1916-1917.

După săvârșirea serviciului religios, în cinstea eroilor buzoieni s-au executat 3 (trei) salve cu armamentul de infanterie.

Pe acordurile Imnului Eroilor au fost depuse coroane de flori la monument din partea autorităților locale din Buzău, Iași și Deleni dar și din partea Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”.

Au mai depus flori elevii din Deleni prezenți la activitate.

O poruncă din străbuni ne îndeamnă să fim demni continuatori și păstrători ai tradițiilor și valorilor nației române.

...„Ne înclinăm cu recunoștință în fața memoriei celor căzuți pe câmpurile de luptă, transformate în câmpuri de onoare și care sunt adevărate repere de identitate înscrise cu sânge de oștirea română în cartea de aur a neamului” ... a transmis în cuvântul său general-maior dr. Petrică-Lucian Foca.

Fie ca toți eroii neamului, cunoscuți și necunoscuți, să se înregimenteze în rândul sfinților militari din Împărăția lui Dumnezeu.

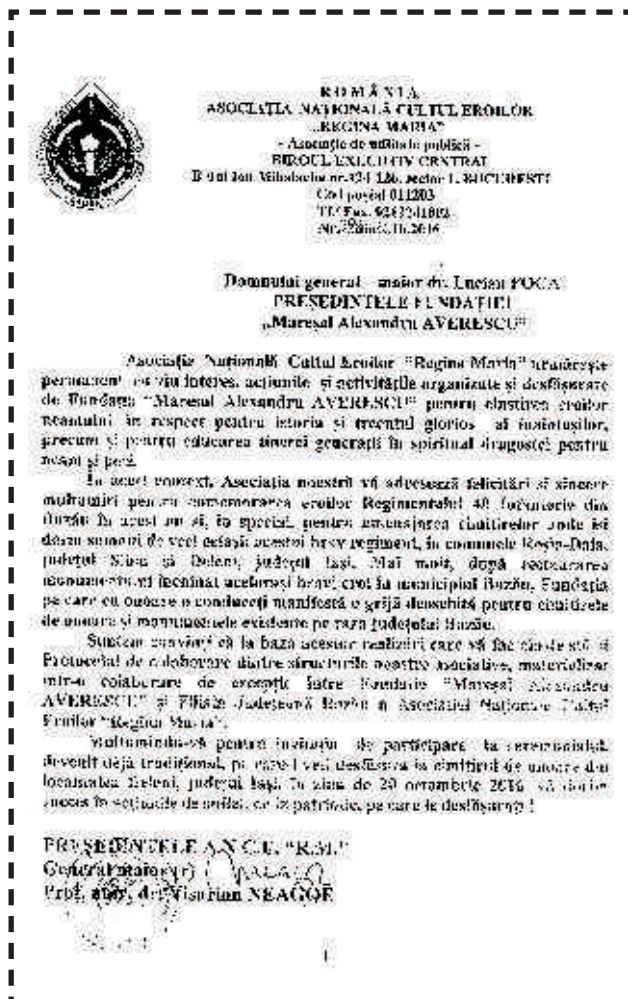
Cimitirul Militar Deleni a fost amenajat în octombrie 2012 la inițiativa Fundației „Mareșal Alexandru Averescu” - Buzău, prin grija primăriei Deleni, prin implicarea nemijlocită a voluntarilor fundației, care timp de două săptămâni au lucrat efectiv la amenajarea acestuia. Îi amintim aici pe caporalii Popa Nicolae, Spânu Cosmin și Ispas Ion din cadrul Batalionului 200 Sprijin „Istrița”.

Cimitirul are o suprafață de 480 m.p. și are delimitate 8 parcele cu câte două cruci fiecare, în total 16 cruci din piatră de Năieni.

Ansamblul mai cuprinde o troiță din lemn de stejar sculptată de Maricel Potoroaca din Iași, o placă comemorativă pe care stă scris: „În iarna 1916/1917, în timp ce aflau în refacere, cantonați în bordee săpate în pământ la marginea satelor Deleni și Maxut, peste 600 de militari din Regimentul 48 Infanterie Buzău au fost răpuși de epidemiile de tifos exantematic și febră recurentă, care au făcut ravagii în rândurile armatei române, dar mai ales în rândul populației din greu încercata Moldova. Parte dintre ei se afla înhumați aici, în gropi comune, în șanțuri paralele săpate la marginea cimitirului comunal, ca într-o camaraderie de arme, începută odată cu Marele Război și continuată dincolo de mormânt”.

De asemenea, în cimitirul militar mai există și Monumentul eroilor comunei Deleni din cel de-al Doilea Război Mondial, datat 1992.

Locotenent-colonel Toni ENE

25 OCTOMBRIE ZIUA ARMATEI ROMÂNIEI

În cadrul evenimentelor prilejuite de Centenarul Primului Război Mondial și sărbătoririi la 25 octombrie a Zilei Armatei Române, Divizia 2 Infanterie „Getica” și Fundația „Mareșal Alexandru Averescu”, au desfășurat în perioada 17-25 octombrie 2016, o serie de activități specifice, dedicate acestor repere majore din viața poporului român.

Sunt momente simbol pentru oștirea țării și pentru întreaga națiune, în care ne cinstim eroii care prin jertfa lor ne-au dat puterea de a fi astăzi trăitori pe aceste meleaguri, pentru ca noi să trăim liberi și independenți.

Astfel, în perioada 17-21 octombrie au derulat proiectul inițiat de către Ministerul Apărării Naționale, „Ziua Armatei României în școli”, proiect care s-a derulat în 8(opt) unități de învățământ din județul Buzău, loc în care echipe formate din militari, elevi și studenți de la instituțiile de învățământ militar, veterani de război și ai teatrelor de operații, reprezentanți ai birourilor de informare – recrutare, vor desfășura o campanie de informare și promovare a carierei militare.

Prin acest proiect militarii din cadrul garnizoanei Buzău, au împărtășit bucuria sărbătoririi Zilei Armatei României cu elevii având convingerea că această sărbătoare de suflet trebuie să fie, înainte de toate, o sărbătoare în care se cinstesc valorile românești, patriotismul, curajul și devotamentul față de țară.

În semn de prețuire pentru cei care au scris cu sângele și sacrificiul lor, cu devotament și curaj, istoria glorioasă a țării, militarii din garnizoana Buzău, au participat marți 25 octombrie 2016 la ceremonia militară care s-a desfășurat la monumentul Regimentului 48 Infanterie, din Parcul Eroilor Buzău.

Prezent la ceremonie, comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, general-maior dr. Petrică-Lucian Foca, a transmis următorul mesaj:

„... Ziua Armatei României constituie, pentru militarii aflați la datorie în țară sau departe de hotarele ei, prilej de a cinsti și evoca faptele de arme ale înaintașilor care, prin jertfa lor pe câmpul de luptă, au înnobilit sensul cuvintelor ONOARE și PATRIE ...”

O poruncă din străbuni ne îndeamnă să fim demni continuatori și păstrători ai tradițiilor și valorilor nației române.

Ne înclinăm cu recunoștință în fața memoriei celor căzuți pe câmpurile de luptă, transformate în câmpuri de onoare precum cele de la Posada, Rovine, Vaslui, Grivița, Mărăști, Mărășești, Oituz, Carei și care sunt adevărate repere de identitate înscrise cu sânge de oștirea română în cartea de aur a neamului.

Fie ca toți eroii neamului, cunoscuți și necunoscuți, să se înregistreze în rândul sfinților militari din Împărăția lui Dumnezeu.

Locotenent-colonel Toni ENE

DONEZ DIN DRAGOSTE DE ȚARĂ

În perioada 7-11 noiembrie 2016, Divizia 2 Infanterie „Getica”, cu stucturile din subordine, a participat la proiectul inițiat de către Ministerul Apărării Naționale, „Donez din dragoste de țară”.

Campania de donare de sânge, desfășurată pe bază de voluntariat, a fost una de conștientizare a personalului militar și civil din sistemul militar dar și de sensibilizare a publicului larg în privința necesității donării de sânge.

Activitatea s-a desfășurat în colaborare cu Centrul de Transfuzie Sânge Buzău.

Locotenent-colonel Toni ENE

Reconstituirea marșului vânătorilor de munte

La 3 noiembrie 2016, s-au împlinit 100 de ani de când, prin *Ordinul nr.294* al Marelui Cartier General, s-a înființat în București prima unitate de vânători de munte din Armata României, prin transformarea Școlii de schiori în Corpul vânătorilor de munte.

După constituire, militarii au început deplasarea către Moldova, parcurgând pe jos o distanță de aproximativ 500 de kilometri până la Târgu Neamț, în scopul pregătirii și intrării în Primul Război Mondial.

Pentru reconstituirea marșului primului batalion de vânători de munte, structuri de vânători de munte, au executat etapizat, începând cu 25 octombrie 2016, o deplasare combinată pe jos și îmbarcate pe autovehiculele VAMTAC, pe itinerariul București, Ploiești, Buzău, Mărășești, Bacău, Târgu Neamț, Toplița, Miercurea Ciuc, Sfântu Gheorghe, Brașov.

În data de 27 octombrie în jurul orei 10.00, în fața Primăriei din Buzău, a avut loc schimbarea ștafetei între două structuri participante la marșul simbolic, respectiv, Batalionul 21 Vânători de Munte „General Leonard Mociulschi”, care a sosit din garnizoana Ploiești și a predat Drapelul Național, militarilor din Batalionul 30 Vânători de Munte „Dragoslavele”, care au mărșăluit până la Mausoleul Eroilor din Mărășești

Activitatea s-a desfășurat în cadrul unui moment solemn în prezența locțiitorului comandantului Diviziei 2 Infanterie „Getica”, general de brigadă dr. Adrian Soci și a autorităților locale buzoiene.

Reconstituirea marșului pe care l-au parcurs vânătorii de munte la înființare, în anul 2016, a precedat activitățile ceremoniale cu caracter aniversar organizate cu ocazia sărbătoririi centenarului vânătorilor de munte, în garnizoana Brașov, în perioada 2-3 noiembrie 2016.

Locotenent-colonel Toni ENE

Ne-au sosit la redacție

Suntem plăcut impresionați de interesul stârnit de activitățile Fundației *Mareșal Alexandru Averescu* ce se înscriu în campania *Pe urmele eroilor* și care are ca scop potențarea sentimentului patriotic și respectul față de istoria națională, fapt pentru care publicăm în paginile revistei noastre, câteva gânduri ale elevei Daria Pricop din clasa a VI-a A, Liceul Teoretic „Grigore Tocilescu”, orașul Mizil.

Daria Pricop

Compozitor

Este frumoasă, iubindă încep să pășesc, râșii sunt mici
sori, din dinții deși domnia este un moment răcoros,
am-am deis să omoro într-o scurte izbăvi.

Într-o zi mi-am făcut bagajul, părinții mei m-au
dus către autobuz. Apoi, acolo, mi-am dat seama că
nu știam ce mîmari. Început cu început, am început
să mă împredese în aerii, iar pe drumuri sărăci
am răgat mai prieteni.

În drumul nostru am făcut și câteva opriri cum
ar fi: Bazașul Vidrașu, unde am admirat o priveliște
crăciunată, am mers pe Transfăgărășim, o porcu
spectaculoasă unde se pot vedea minune superbe, la Cetatea
lui Vlad Țepeș și în multe alte locuri.

Apoi la hotel me-am cazat căte 4 fete în-o
cameră și băieții într-o cameră. În dimineața următoare,
un zvon călă me-a întâmpinat. Eu și fetele eu am m-am
întors cu mai bine, me-am pregătit pentru a pleca în
scrumetă în Castelul Velei. Acolo me-am pînsoat, am
făcut parte de grup și tot în acea zi am vizitat și
Podul Mincimăru. Pe atunci vedea tot felul de
măști și sursănuși și „fructuri” cântănd la
clape instrumente.

Pe drum am avut ocazia să participăm la spectacole
cu care a debutat de la Festivalul Folclor.

Totdeauna văzând fetele cu curiozitatea și trageri de
tărie, Eșec, Eșec, am avut cu toate în sermone
foarte obișnuiți după 6 și plină de încredere și
momentele frumoase.

În dimineața următoare, me-am făcut bagajele
pregătiți de drumul către aerii, în întrecere cu am
făcut răsunat, dar am participat la un spectacol
al armatei, implicarea a 100 de ani de la Tronul
Bășii Măndiaș și vedind ne-am jucat diverse jocuri
în autobuz, făcînd mișcări de equilibru mai greșite.

Am ajuns acasă... sunt tristă și nu voi
mai petrece încă până la sfârșitul de de sepi și
eu nu sunt mai jule împănate. Când 3 zile am
făcut foarte repede și din dinții, la din, mîmari au se
curiozitate, mă bucur că la întrecere eu tot eu
mămari. Acolo la hotel m-a găsit că deșeurii și frumoasă
fetele noastre.

Sunt fetele că am căte să maff în aerii
tabără și voi să o plă repede cîntănd

Ce fericit aş fi

Stelian Gheorghe

Tăticule,
Te-am aşteptat mereu;
Te-am aşteptat,
Să-mi strângi, în mâini,
Mânuţa de copil,
Să m-arunci sus
Şi să mă prinzi,
Să mă săruţi,
Să mă cuprinzi!

Tăticule,
Te-am aşteptat
Să vii cu Moş Crăciun,
Să-mi dai bomboane,
ciocolată,
Să-mi dai un ban de
cheltuială
Să-mi cumpăr
Cărţi, caiete pentru şcoală!

Tăticule,
Ce mult aş vrea
S-o vezi
Pe surioara mea,
Fetiţa ta
Ce n-a zis "- Tată!"
Niciodată!

Tăticule,
Te-am aşteptat
Să-l însoţeşti
Pe tata-mare
La arat,
La semănat,

La secerat,
Şi treierat!

Tăticule,
Ce mult te-am aşteptat
Să ne-aduci lemne
De iernat!

Tăticule,
Te-am aşteptat
Să-mi dai un sfat,
Să-mi spui o vorbă-două,
Să-mi spui
Ce-i bine şi ce-i rău!

Tăticule,
Te-am aşteptat mereu,
Dar mai ales,
Când ne-a fost greu!

Tăticule
Ce fericit aş fi
Să te mai văd,
Măcar în vis,
Ce fericit aş fi!

Tăticul meu,
Cu fiecare zi ce vine,
M-apropii tot mai mult de
tine;
Să ne-ntâlnim, acolo-n cer,
Ce fericit aş fi!

Să ne iubim

Adrian Păunescu

Dumneavoastră, dragi civili din lume,
Urmăriţi de moarte unanim
Vă propun o nouă strategie
Să ne iubim.

Dragostea e calea contra morţii
Dragostea e un atac sublim
Vă propun o nouă strategie
Să ne iubim.

Să ne iubim, să ne iubim
Să terminăm al morţii haos
Să ne iubim, să ne iubim
Îndrăgostiţi pe loc repaos.

Faceţi tunul câine de ogradă
Faceţi tancuri suvenire-n timp
Vă propun un ordin nou de luptă
Să ne iubim.

(foto: Eugen Mihai)

ERATĂ:

Din respect pentru cititorii noștri, rectificăm o regretabilă eroare apărută în redactarea articolului *Rusia - renașterea unei puteri geopolitice* - autori General maior dr. Petrică-Lucian Foca, Colonel dr. Vasile Cerbu, publicat în numărul precedent, în care nu au fost menționate referințele, astfel:

- pagina 81, col. 1, rândul 19, după cuvântul *Pacific*, cf. Dobrescu, Paul, *Geopolitica*, Editura Comunicare.ro, București, 2003, p.279;
- pagina 81, col. 2, rândul 15, după cuvântul *imperială*, *Ibidem*, pp.279-280;
- pagina 82, col. 1, rândul 22, după cuvântul *internă*, *Ibidem*, p. 281.
- pagina 82, col. 2, rândul 5, după cuvântul *importante*, geopolitics.ro/viitorul-geopolitic-al-rusiei-gorceakov-soljenitin-putin/ accesat la 07.06.2016;
- pagina 83, col. 1, rândul 4, după cuvântul *eurasiatic*, cf. Dobrescu, Paul, *Opus citat*, p.285.
- pagina 83, col. 1, rândul 17, după cuvântul *expansiune*, *Ibidem*, pp.286-288;
- pagina 84, col. 2, rândul 4, după cuvântul *analisti*, geopolitik.ro/viitorul-geopolitic-al-rusiei-gorceakov-soljenitin-putin/ accesat la 01.06.2016;
- pagina 85, col. 1, rândul 1, după cuvântul *divină*, cf. Dobrescu, Paul, *Opus citat*, p.291;
- pagina 85, col. 1, rândul 30, după cuvântul *mondial*, geopolitics.ro/biserica-ortodoxa-rusa-si-implicatiile-sale-politice/ accesat la 02.06.2016;
- pagina 85, col. 1, rândul 39, după cuvântul *Patriei*, *Ibidem*.
- pagina 85, col. 2, rândul 34, după cuvântul *dolari*, cf. Dobrescu, Paul, *Opus citat*, pp.311-312;
- pagina 86, col.1, rândul 10, după cuvântul *civilizate*, geopolitics.ro/dimensiunea-geoeconomica-a-sistemului-putin/ accesat la 06.06.2016;
- pagina 86, col. 2, rândul 23, după cuvântul *economică*, *Ibidem*;
- pagina 86, col. 2, rândul 43, după cuvântul *acestui*, geopolitics.ro/sectorul-energetic-din-rusia-costul-unui-imperiu/ accesat la 08.06.2016.
- pagina 87, col. 1, rândul 45, după cuvântul *TNK-BP*, *Ibidem*.
- pagina 87, col. 2, rândul 12, după cuvântul *realizat*, geopolitics.ro/superputere-energetica-dar-pana-cand/ accesat la 06.06.2016;
- pagina 88, col. 2, rândul 31, după cuvântul *autori*, cf. Dobrescu, Paul, *Opus citat*, p.293.
- pagina 88, col. 2, rândul 38, după cuvântul *nordului*, geopolitic.ro/noul-proiect-geopolitic-al-rusiei/ accesat la 04.06.2016;
- pagina 89, col.1, rândul 29, după cuvântul *etc*, geopolitics.ro/federatia-rusa-si-sanctiunile-economice/ accesat la 10.06.2016;
- pagina 89, col.2, rândul 23, după cuvântul *Brazilia*,

geopolitic.ro/federatia-rusa-si-sanctiunile-economice/ accesat la 10.06.2016;

- pagina 90, col.2, rândul 18, după cuvântul *populată*, geopolitics.ro/rusia-si-america-latina-considerente-geopolitice/ accesat la 08.06.2016;
- pagina 91, col.1, rândul 15, după cuvântul *strategic*, geopolitics.sro/vectorul-asiatic-revine-peagenda-geopolitica-ruseasca/ accesat la 15.06.2016;
- pagina 91, col.1, rândul 31, după cuvântul *ruși*, Geopolitics.ro/transnistria-o-noua-crimeea.
- pagina 91, col.2, rândul 21, după cuvântul *imperiu*, Brzezinski, Zbigniew, *Europa Centrală și de Est în ciclul tranziției*, Editura Diogene, București, 1995, p.290;
- pagina 91, col.2, rândul 45, după cuvântul *sprijine*, Brzezinski, Zbigniew, *Europa Centrală și de Est în ciclul tranziției*, Editura Diogene, București, 1995, p.291;
- pagina 92, col.1, rândul 18, după cuvântul *Moscova*, Dobrescu, Paul, *Opus citat*, p.299.
- pagina 92, col.1, rândul 32, după cuvântul *UE*, *Ibidem*.
- pagina 92, col. 2, rândul 21, după cuvântul *democratice*, *Ibidem*, p.400;
- pagina 92, col. 2, rândul 27, după cuvântul *apropiate*, Drăgoi, Andreea, *Rusia- regândirea strategiei geopolitice. Consecințe pe plan regional și internațional-studiu*, p.4.
- pagina 93, col. 1, rândul 19, după cuvântul *ruse*, Lukyanov, Fyodor, *Central Asia: An Indicator of Russia's Imperial Aspirations, în Global Affairs, Nr.2/ 2011*.
- pagina 93, col. 1, rândul 27, după cuvântul *G-8*, *Ibidem*;
- pagina 93, col. 2, rândul 3, după cuvântul *lume*, Drăgoi, Andreea, *Rusia- regândirea strategiei geopolitice. Consecințe pe plan regional și internațional-studiu*, p.2.
- pagina 94, col. 1, rândul 6, după cuvântul *populație*, cf. Francois, Gere, *Pourquois les guerres_ Un siecle de geopolitique, Paris, Courier International, Larouse, 2002, p.154*
- pagina 94, col. 1, rândul 39, după cuvântul *Stalin*, cf., Dobrescu, Paul, *Opus citat*, p. 316.
- pagina 94, col. 2, rândul 20, după cuvântul *ani*, *Ibidem*, pp. 316-317
- pagina 95, col. 1, rândul 37, după cuvântul *tehnică*, Dughin, Alexandr, *Bazele geopoliticii și viitorul geopolitic al Rusiei*, Editura Euroasiatică. București, 2010, p.7.
- pagina 96, col. 1, rândul 21, după cuvântul *rus*, www.economica.net/putin-rusia-isi-dezvolta-o-noua-doctrina-militara-922096html accesat la 07.06.2016
- pagina 97, col. 1, rândul 30, după cuvântul *Rusiei*, www.money.ro/putin-nici-hitler-nu-a-reusit-sa-ne-distruga, accesat la 06.06.2016.

Acordați 2% din impozitul anual pe venit Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”,
(organizație nonprofit, de utilitate publică, recunoscută conform HG 860 din 12.11.2013)
pentru a reda patrimoniului național o clădire istorică
CERCUL MILITAR BUZĂU

Detalii de completare și trimitere a formularului 230 pe site-ul
www.fundatia-averescu.ro

CONSILIUL JUDEȚEAN BUZĂU

Revista *Străjer în calea furtunilor*, semestrial al Fundației *Mareșal Alexandru Averescu*, aniversează, cu numărul 20, un deceniu de existență. Colectivul redacțional și colaboratorii cadranelor militare buzoiane mulțumesc cititorilor pentru fidelitatea și interesul cu care ne-au urmărit paginile, dorindu-ne, la acest jubileu, să ne rezerve, în continuare, un loc privilegiat în lecturile dumneavoastră.

Fundația „Mareșal Alexandru Averescu”
Buzău, Bulevardul Unirii nr. 140
www.fundatia-averescu.ro